ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017
ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Μάιος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α 5

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ 5

Α.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 5
Α.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
Α.3 ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ 8
Α.4 ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ 8
Α.5 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ 8
Α.6 ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 8
Α.7 ΠΡΟΩΘΗΣΗ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ-ΜΜΕ 10
Α.8 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ 12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β 15

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ 15

Β.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΤΟΥΣ 2017 15
Β.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ 18
Β.2.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ 19

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ: 20

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017 ΕΙΧΕ ΩΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ: 20

Β.2.2 ΓΕΩΡΓΙΑ / ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ / ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ 23
Β.2.3. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ / ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 24
Β.2.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ 25
Β.2.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 25
Β.2.6 ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 26
Β.2.7. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ 27
Β.2.8 ΕΝΕΡΓΕΙΑ 30
Β.2.9 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ 31
Β.2.10 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ - ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ –ΕΘΝΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ 32
Β.2.11. ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 35
Β.3. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ 35

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΕΙΚΟΝΑ: .. 37

Β.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΕΜΠΟΔΙΑ: ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΗ, ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ) 37
Β.4.1.Α ΙΔΡΥΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ 37
Β.4.1.Β ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ 38
Β.4.1.Γ ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΞΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ: 42
Β.4.1.Δ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ 44
Β.4.1.Ε ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ 45
Β.4.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ 45
Υποκείμενα φόρου 45
ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 46
Φορολογική βάση 47
Φορολογία μικροεπιχειρήσεων 47
Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017 47
Φορολογική βάση 47
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) 47
Φορολογία Φυσικών Προσώπων - Φορολόγηση εισοδήματος 48
Φορολογικές απαλλαγές 49
Επιστροφή ΦΠΑ 49
Φόρος ακινήτων 49
Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων 49
Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων 49
Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων 50
Η Φορολογία επιβάλλεται στην πηγή 50

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους *51*
Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Free Trade Zones) *53*
Β.4.3. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ *53*
ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ *53*
Β.4.3.1. ΓΕΝΙΚΑ *53*
Β.4.3.2. ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ *54*
Β.4.3.3. ΦΟΡΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ *54*
Ειδικοί Φόροι- Φόροι κατανάλωσης *55*
Αλλαγές στην φορολογία *55*
Β.4.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *56*
Β.4.4.1 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ *56*
Β.4.4.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (Free Trade Zones) *57*
Β.4.4.3 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *57*
α) Προσωρινή εισαγωγή εμπορευμάτων *57*
β) Προσωρινή εισαγωγή για εκθέματα (ATA) *57*
Β.4.4.4 ΕΤΙΚΕΤΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ *58*
Β.4.4.5 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ-ΠΡΟΤΥΠΑ *58*
Β.4.4.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ *59*
Β.4.4.7 ΑΡΧΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ *60*
Β.4.4.8 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ *60*
Β.4.4.9 ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΕΠΑΦΩΝ *61*
Β.5. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΧΡΗΣΗ/ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ 61
Β.5.1. Τραπεζικό Σύστημα *61*
Β.5.2. Ένταξη στην Ευρωζώνη *62*
Β.6. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ 62
Β.7 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ 63
Β.8 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ 63
Β.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 67
Β.10. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ 71

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΟΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ 71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ 73

ΟΙ ΕΛΛΗΝΟ-ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 73

Δ.1.Α ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ *73*
Δ.1.Β ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ 2016-2017 ΣΕ ΕΥΡΩ *76*
Δ.1.Γ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ *77*
Δ.2.1 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ *79*
Δ.3. Προτάσεις περαιτέρω αναπτύξεως των ελληνικών εξαγωγών *80*

Δ.4. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 80

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 81

Δ. 4. 1. Προτάσεις προσέλκυσης επενδύσεων στην Ελλάδα *83*

Δ.5 ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ 83
Δ.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΕΞΕΛΙΞΗ-ΤΑΣΕΙΣ) 83
Δ.7. ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΛΛΑΔΟΣ –ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ) 85
Δ.8. ΕΡΓΑ - ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ 86
Δ.9. ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ 87
Δ.10. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ 89
Δ.11. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε 92

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ 92

Ε.1.1Α ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ *92*

Ε.1.1Β ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ *93*
Ε.1.2 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ-ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ *93*
Ε.1.3 ΙΔΡΥΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ/ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ-ΘΥΓΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ – ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ (JOINT VENTURES) *94*
Ε.1.4 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ (FRANCHISING) *94*
Ε.1.5 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ (DIRECT MARKETING) *95*
Ε.1.6 ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ *96*
Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας *98*
Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce) *99*
Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee) *99*
Διακίνηση φρούτων-λαχανικών *99*
Καταναλωτικές συνήθειες *100*
Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία *100*
Ε.1.7 Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ – ΠΡΟΤΥΠΑ *102*
Ε.1.8 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΡΟΥΜΑΝΟ ΕΙΣΑΓΩΓΕΑ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ *103*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ **104**

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ **104**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ **108**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ **108**

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ 108
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ 109
ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ 109
ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ 110
1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ *110*
2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ *110*
3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *111*
4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ *111*
5. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΥΜΑΤΩΝ *112*
6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΡΟΥΜΑΝΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ *112*
7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ *112*
8. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ) *113*
9. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ *113*
10. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ *114*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η **114**

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ **114**

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 114
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 114
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ 115
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 115
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 116
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 116
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 116
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 117
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 117
ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 117
ΤΡΑΠΕΖΕΣ - BANKS 118
ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ / BANKS OF GREEK INTEREST 119
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 119
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS 120
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ 120
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 120
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΓΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ 120
SITES FOR CURRENCY EXCHANGE 120
ΟΡΚΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ / ΛΟΓΙΣΤΕΣ/ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING 120

ΛΟΓΙΣΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ / ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING / GREEK *121*
ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ – ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ 122
ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ / LEGAL SERVICES *122*
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 123
HUMAN RESOURCES AGENCIES 123
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 124
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ 124
ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 125
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 128
REAL ESTATE COMPANIES 128
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 128
TRANSPORT COMPANIES 128
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ *129*
ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΤΕΣ 129
CUSTOMS CLEARANCE COMPANIES 129
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 130
INFORMATION 130
ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ 130
GENERAL PRESS 130
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ 130
ECONOMIC NEWS 130
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ 130
RADIO 130
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ 131
TELEVISION 131
ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 131
TOURISM SECTOR 131
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - HOTELS 131
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES 132
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ / USEFUL SITES (LINKS) 133
ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ 133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Α.1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Η Ρουμανία βρίσκεται στην ΝΑ Ευρώπη. Βρέχεται από την Μαύρη Θάλασσα και συνορεύει με τις Βουλγαρία, Ουκρανία, Μολδαβία, Ουγγαρία και Σερβία. Λόγω μεγάλης έκτασης και πληθυσμού αποτελεί την πλέον ελκυστική αγορά της Νοτιοανατολικής και της Κεντρικής Ευρώπης. Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ (9^{η} σε μέγεθος μεταξύ των κρατών μελών) και περίπου 20 εκ. κατοίκους βάσει της απογραφής του 2011.

Η μορφολογία του εδάφους είναι κατά 60% πεδινή και κατά 40% ορεινή. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό πλούτο της με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ.

Κατέχει το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που συνδέει την Μαύρη Θάλασσα με την Κεντρική Ευρώπη, διασχίζοντας 10 κράτη (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Η Ρουμανία είναι χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 01.01.2007, αλλά δεν είναι μέλος της Ευρωζώνης.

Το Βουκουρέστι είναι η πρωτεύουσα της χώρας και το εμπορικό της κέντρο, ενώ υπάρχουν και άλλες σημαντικές πόλεις, όπως η Κωνστάντζα, το Ιάσιο, η Τιμισοάρα, το Μπρασόβ, το Κλουζ, η Κραϊόβα, το Πιτέστι, το Σιμπίου κλπ. Σε δύο από αυτές βρίσκονται οι αυτοκινητοβιομηχανίες Dacia-Renault (Pitesti) και Ford (Craiova).

Συνήθως, οι ξένες εταιρείες έχουν τα Γραφεία τους στο Βουκουρέστι και τις βιομηχανικές μονάδες τους στην περιφέρεια. Οι ξένοι επενδυτές, κυρίως Ολλανδοί, Αυστριακοί, Γερμανοί, στο δυτικό μέρος της χώρας, ενώ το βορειοανατολικό τμήμα παραμένει ανεκμετάλλευτο.

Η μεγάλη συνδρομή του βιομηχανικού τομέα στο ΑΕΠ, σε σύγκριση με άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες, αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ρουμανικής οικονομίας, ενώ ο τριτογενής τομέας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος.

Στα πλεονεκτήματα της χώρας συγκαταλέγεται ο ισχυρός τομέας ενέργειας (αυτάρκεια φυσικού αερίου, κάλυψη μεγάλου μέρους της κατανάλωσης πετρελαιοειδών από εγχώρια παραγωγή και σημαντικός εξαγωγέας ηλεκτρικού ρεύματος), καθώς και η διασύνδεση του ποταμού Δούναβη με τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Παρά το γεγονός ότι έχουν αναληφθεί μεγάλα έργα υποδομής στην χώρα, το οδικό δίκτυο και οι υποδομές χρήζουν ακόμη μεγαλύτερης προσοχής. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, για να διασχίσει κανείς την χώρα, χρειάζεται τουλάχιστον 2 ημέρες.

Σε διμερές επίπεδο, υπάρχουν μεγάλες προοπτικές αυξήσεως των ελληνικών εξαγωγών και ενδυναμώσεως του τουριστικού ρεύματος από την Ρουμανία προς την Ελλάδα, λαμβανομένων υπ' όψιν παραμέτρων, όπως το μεγάλο μέγεθος της ρουμανικής αγοράς, την γεωγραφική εγγύτητα της χώρας με την Ελλάδα καθώς και τις ιδιαίτερα φιλικές σχέσεις των δύο λαών σε πολλά επίπεδα.

Α.2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο συνολικός πληθυσμός της Ρουμανίας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή έτους 2011, ανήρχετο σε 20.121.641 κατοίκους. Την 1.1.2018, βάσει στοιχείων του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS), ο μόνιμος πληθυσμός ανήρχετο σε 21,595 εκ. κατοίκους, ενώ ο συνολικός (μόνιμοι και διαμένοντες κάτοικοι) σε 22,22 εκ. Τα τελευταία έτη, παρατηρείται τάση μείωσης του πληθυσμού εξαιτίας της υπογεννητικότητας και της μετανάστευσης, αφού 3,4 εκατ. κάτοικοι έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του INS υπολογίζεται ότι ο μόνιμα ή συνήθως διαμένων στη Ρουμανία πληθυσμός ανέρχεται σε 19,64 εκατ.

Μερίδια αστικού και αγροτικού πληθυσμού :

Αστικός πληθυσμός	54,98%
Αγροτικός και ημιαστικός πληθυσμός	46,2%

Ο ενεργός πληθυσμός της Ρουμανίας την 1.1.2017 εκτιμάται ότι ανήλθε σε 9,120 εκ. άτομα, κατανεμόμενος στους διάφορους τομείς της οικονομίας ως ακολούθως:

Τομέας	**Ποσοστό απασχολούμενου εργατικού δυναμικού**
Γεωργία	28,3%
Βιομηχανία	28,9%
Κατασκευές	8%
Υπηρεσίες	42,8% εκ των οποίων:
	Εμπόριο 13,93%
	Δημόσια Διοίκηση 5,14%
	Μεταφορές 5,59%
	Εκπαίδευση 4,1%
	Υγεία 4,1%

Ο πληθυσμός που διαβιοί στην πρωτεύουσα (Βουκουρέστι) ανέρχεται σε 1,868 εκατ., ενώ στην ευρύτερη «Περιφέρεια Βουκουρεστίου-Ίλφοβ», σε 2,5 εκατ. κατοίκους. Η εν λόγω Περιφέρεια συμβάλλει στο ΑΕΠ της χώρας κατά 24,8%, περίπου, συγκεντρώνοντας την πλειοψηφία των συνολικών ΑΞΕ που έχει προσελκύσει η Ρουμανία από το 1989 και με ετήσιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ 125% του μέσου όρου της ΕΕ.

Ωστόσο, στην υπόλοιπη χώρα καταγράφεται κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω από το 75% του μέσου όρου των κρατών μελών της Ε.Ε. Οι νομοί Giurgiu, Salaj, Covasna και Mehedinti συγκαταλέγονται στις περιοχές με το χαμηλότερο ποσοστό κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Εξέλιξη ΑΕΠ 2012-2017 ανά γεωγραφική περιοχή (σε εκατ. lei)

Έτος αναφοράς	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Σύνολο ρουμανικής οικονομίας	**585,5**	**625,6**	**658,6**	**692,2**	**730,3**	**771,6**
Β/Α Περιφέρεια	**63,9**	**67,6**	**71,1**	**74,6**	**78,7**	**83,1**
Ν/Α Περιφέριεα	**62,8**	**66,1**	**69,5**	**73,2**	**77,3**	**81,6**
Νότια Μουντένια	**73,4**	**79,1**	**83,3**	**87,4**	**92,3**	**97,5**
Ν/Δ Ολτενία	**47,8**	**52,3**	**55,1**	**58**	**61,2**	**64,7**
Δυτική Περιφέρεια	**59,9**	**63,9**	**67,2**	**70,5**	**74,3**	**78,5**
Κεντρικοί Νομοί	**67,5**	**72,6**	**76,5**	**80,4**	**84,7**	**89,6**
Β/Δ Περιφέρεια	**62,6**	**66,7**	**70,1**	**73,7**	**77,7**	**82,1**
Βουκουρέστι - Ιλβοφ	**148,8**	**156,4**	**165**	**173,6**	**183,2**	**193,6**

Πηγή: Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

Η κατανομή του πληθυσμού μεταξύ των 8 Περιφερειών της Ρουμανίας είναι σχετικώς ισομερής (περί τα 2,5 έως 3 εκ. κάτοικοι κατά μέσο όρο), δεδομένου ότι έχουν αναπτυχθεί μεγάλα αστικά κέντρα σε όλη την ρουμανική επικράτεια. Η χώρα διαιρείται περαιτέρω σε 41 νομούς, στους οποίους προστίθεται ο Δήμος Βουκουρεστίου. Ο τελευταίος υποδιαιρείται σε 6 τμήματα (sector) με ξεχωριστό Δημαρχείο το καθένα.

	Περιφέρεια	Έκταση (τ.χλμ.)	Πληθυσμός (σε εκ. κατοίκους)	Μεγάλες πόλεις / πληθυσμός
1.	Βορειοανατολική Περιφέρεια Nord-Est	30.949	3,92	Ιάσιο 364.381
2.	Νότια Περιφέρεια Sud-Muntenia	34.450	3,26	Ploiesti 232.302
3.	Νοτιοανατολική Περιφέρεια Sud-Est	35.770	2,87	Constanţa 316.649 Galaţi 303.205
4.	Βορειοδυτική Περιφέρεια	34.159	2,83	Cluj-Napoca 321.754

	Nord-Vest			Oradea 222.229
5.	Κεντρική Περιφέρεια Centru	34.100	2,63	Brasov 290.283
6.	Νοτιοδυτική Περιφέρεια Sud-Vest Oltenia	31.211	2,2	Craiova 304.030
7.	Περιφέρεια Βουκουρεστίου-Ίλφοβ Bucureşti-Ilfov	1.821	2,5	Βουκουρέστι (πρωτεύουσα) 2.101.413
8.	Δυτική Περιφέρεια Vest	32.028	2,01	Timisoara 331.927

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)
Populatie Romaniei pe localitati la 1.1.2017, Romania in Cifre la 1.7.2017

Τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, πλην της πρωτεύουσας, είναι: η Κωνστάντζα (316.649), το Ιάσιο (364.381), η Cluj-Napoca (321.754), το Γαλάτσι (303.205), η Τιμισοάρα (331.927), το Brasov (290.283), η Craiova (304.030). Η πολυπληθέστερη Περιφέρεια είναι η Βορειοανατολική με 3,92 εκ κατοίκους, ενώ η μικρότερη πληθυσμιακά Περιφέρεια είναι η Δυτική με 2,01 εκ. κατοίκους.

Η **ανεργία,** στα τέλη του 2017, ανήλθε σε 4,9 % (από 5,5% την αντίστοιχη περίοδο του 2016). Ωστόσο, στους υπολογισμούς αυτούς δεν συμπεριλαμβάνεται **η μετανάστευση**, που ξεπερνά κατά πολύ τα 3,4 εκατομμύρια. Ακόμη, θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ότι μεγάλο τμήμα του αγροτικού πληθυσμού απασχολείται στην αυτοσυντηρούμενη γεωργία, παραμένοντας ουσιαστικά στο περιθώριο της οικονομικής δραστηριότητας.

Α.3. ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Το πολίτευμα της Ρουμανίας είναι **Ημιπροεδρική Δημοκρατία** με το Σύνταγμά της να επιφυλάσσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται άμεσα από τον λαό. Η προεδρική θητεία έχει διάρκεια 5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα πέντε έτη. Οι επόμενες προεδρικές εκλογές θα λάβουν χώρα το 2019, οπότε λήγει η πρώτη θητεία του νυν Προέδρου, κ. Klaus Iohannis.

Α.4 ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Ο Πρωθυπουργός της χώρας ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν βουλευτικών εκλογών και ασκεί την εκτελεστική εξουσία.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν τον Δεκέμβριο 2016. Συγκροτήθηκε κυβέρνηση, η οποία προήλθε από τον συνασπισμό του Σοσιαλιστικού κόμματος (PSD) με την Συμμαχία των ελεύθερων δημοκρατών (ALDE), τον οποίο στήριζε και η Δημοκρατική Ένωση Ούγγρων Ρουμανίας (UDMR), με πρωθυπουργό τον κ. Sorin GRINDEANU. Ωστόσο, στις 21/6/2017, η Βουλή υπερψήφισε πρόταση μομφής κατά της κυβέρνησης. Την 29.6.2017 είχε ορκισθεί υπο τον κ Mihai Tudose η δεύτερη κυβέρνηση, ενώ πρόσφατα ορκίσθηκε η νέα κυβέρνηση υπο την κα Victoria Dancila από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Α.5 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η νομοθετική εξουσία ασκείται από **δύο νομοθετικά σώματα**, το **Κοινοβούλιο** και την **Γερουσία**.

Α.6 ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η Ρουμανία είναι **μέλος του ΝΑΤΟ** και **πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (το 27^{ο}) από 1.1.2007. Δεν συμμετέχει στην Ζώνη του Ευρώ. Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας

Ρουμανίας, κ. Mugur Isarescu, έχει επανειλημμένως αναφερθεί στο γεγονός ότι η Ρουμανία, αν και πληροί τα αντικειμενικά κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ, δεν πληροί ουσιαστικότερα κριτήρια, με αποτέλεσμα να καθυστερεί ο καθορισμός ημερομηνίας ένταξης της Ρουμανίας στην ευρωζώνη. Άμεση πάντως επιδίωξη της χώρας είναι η ένταξη στο χώρο Schengen.

Η Ρουμανία λαμβάνει χρηματοδοτική στήριξη και τεχνική βοήθεια από **Διεθνείς Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς (IFIs),** ήτοι από την Παγκόσμια Τράπεζα (WB), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank-EIB) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development-EBRD).

Με την ολοκλήρωση των τριών διετών προγραμμάτων σταθεροποίησης της οικονομίας με τους Διεθνείς Δανειστές (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Παγκόσμια Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης), τα οποία υπεγράφησαν μετά το 2009, η Ρουμανία βελτίωσε τα μακροοικονομικά της μεγέθη. Πλέον, οι αποστολές των εκπροσώπων των διεθνών οικονομικών οργανισμών στη χώρα έχουν κατά βάση συμβουλευτικό χαρακτήρα. Ειδικότερα οι αποστολές του ΔΝΤ πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ελέγχου των μακροοικονομικών δεδομένων της χώρας και του σχεδίου προϋπολογισμού και δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αφού το πρόγραμμα της σχετικής δανειακής σύμβασης έληξε τον Σεπτέμβριο του 2015.

Η Παγκόσμια Τράπεζα, από το 1991 που άνοιξε γραφεία της Αντιπροσωπείας της ως σήμερα, έχει χρηματοδοτήσει στην χώρα αναπτυξιακά προγράμματα ύψους 13,6 δισ. $ (δάνεια και εγγυημένες επιδοτήσεις) σε όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικής δραστηριότητος.

Στις 11.01.2016, η ρουμανική κυβέρνηση και η Παγκόσμια Τράπεζα υπέγραψαν νέο μνημόνιο κατανόησης (Memorandum of Understanding), για την παροχή περαιτέρω τεχνικής βοήθειας, προς ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης μέχρι το 2023, με στόχο την στήριξη των διαρθρωτικών αλλαγών και τον εκσυγχρονισμό αυτής.

Το εν λόγω μνημόνιο κατανόησης αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά και περιλαμβάνει προγράμματα που αφορούν την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης καθώς και του συστήματος υγείας. Περαιτέρω βοήθεια θα δοθεί στην ρουμανική κυβέρνηση για την μεταρρύθμιση και την ορθή χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων καθώς και για την επίτευξη των στόχων ως προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

Στο πλαίσιο του ανωτέρω προγράμματος, η Παγκόσμια Τράπεζα ενέκρινε τη χορήγηση στη Ρουμανία δανείου, ύψους 500 εκ. ευρώ, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των κρατικών αρχών και να εφαρμοσθούν πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης. Το νέο αυτό πρόγραμμα, το οποίο χαρακτηρίζεται ως «καταλύτης» για την αύξηση της παραγωγικότητας της Ρουμανίας και την ενίσχυση της μεσοπρόθεσμης δυνατής ανάπτυξης, στοχεύει πρωτίστως στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και διαχείρισης των κρατικών επιχειρήσεων. Αποσκοπεί στην βελτίωση της αποτελεσματικότερης διάθεσης του δημοσίου χρήματος, στηρίζοντας το κεντρικό σύστημα προμηθειών στον τομέα της υγείας. Εστιάζει, επίσης, στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω στήριξης μίας ενιαίας μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Επιπρόσθετα, προβλέπεται μεταρρύθμιση του κτηματολογίου, επιτρέποντας την συστηματική καταγραφή ιδιοκτησίας αλλά και διευκολύνοντας την προσέλκυση επενδύσεων. Το εν λόγω πρόγραμμα θα στηρίξει ακόμη τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άνθρακα και αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον οικιακό και βιομηχανικό τομέα.

Σημειώνεται ότι το πρώτο μνημόνιο, στο οποίο εκτός από την Παγκόσμια Τράπεζα συμμετείχαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΙΒ) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα

Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), υπεγράφη για την περίοδο 2012-2015 και αφορούσε 26 συμφωνίες χρηματοδότησης για 20 περίπου θεσμούς της χώρας, ενώ ο προϋπολογισμός του ανήλθε σε περίπου 32 εκατ.ευρώ μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Το καινούργιο πρόγραμμα χρηματοδοτείται και αυτό από κοινοτικά κονδύλια και συγκεκριμένα από τους διαθέσιμους πόρους για το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας της περιόδου 2015-2020, όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης είναι ένας από τους βασικούς θεσμικούς επενδυτές στη Ρουμανία, χρηματοδοτώντας κατά κύριο λόγο (κατά 93%) έργα του ιδιωτικού τομέα. Μόνο το 2017 υποστήριξε χρηματοδοτικά 29 επενδυτικά σχέδια, συνολικού ύψους 546 εκατ. ευρώ. Συνολικά έχει χρηματοδοτήσει 422 έργα, με χρηματοδότηση που υπερβαίνει τα 8 δισ. ευρώ.

Α.7 ΠΡΟΩΘΗΣΗ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ-ΜΜΕ

Ο κλάδος των διαφημιστικών υπηρεσιών παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στην Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Η τηλεόραση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο και ο τύπος είναι τα κυριότερα μέσα προβολής. Από το 2002 και μετά, η σημαντική οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε και στην ενδυνάμωση της διαφημιστικής βιομηχανίας, η οποία ωστόσο επηρεάστηκε από την κρίση του 2010.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) έχουν αυξήσει τα τελευταία χρόνια την επιρροή τους στο καταναλωτικό κοινό. Χρησιμοποιούνται από 8 εκ. χρήστες περίπου, ιδίως από νέα άτομα που ζουν σε μεγάλες πόλεις. Σε αυτό συμβάλλει η ευρεία χρήση κινητών τηλεφώνων και διαδικτύου. Οι πιο δημοφιλείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης στη Ρουμανία έχουν ως ακολούθως: Facebook 96%, LinkedIn 70%, Instagram 60%, Youtube 44%. Οι πιο δημοφιλείς μεταξύ των επιχειρήσεων για την διαφήμιση των προϊόντων τους είναι: Facebook 81%, Google 50% και LinkedIn 14%, ενώ οι επενδύσεις στα μέσα μαζικής δικτύωσης ξεπερνούν τα 50 εκ. ευρώ ετησίως. Σημειώνεται ότι η Ρουμανία κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών - μελών ΕΕ σε όρους on line διαφημιστικής δαπάνης.

Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, άλλοι τρόποι διαφήμισης είναι α) η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, όπως οι εκθέσεις Αγροτικών Μηχανημάτων (Indagra), Τροφίμων (Indagra Food) και Τουρισμού (TTR) και β) η διοργάνωση γευσιγνωσιών και κοκτέιλ. Ο τελευταίος τρόπος εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ρουμανία, λειτουργώντας προσθετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Σκοπός της εκδήλωσης αυτής είναι να φέρει σε επαφή εισαγωγείς, χονδρεμπόρους και δημοσιογράφους για την ανεύρεση συνεργατών.

Οι κυριότερες εταιρείες του τομέα διαφήμισης είναι οι εταιρείες Lion Communication Services, McCann-Ericson, Propaganda, Zenith Media Communications, Initiative, Mediacom Romania. Οι εταιρείες που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσά για την διαφήμισή τους είναι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και παραγωγοί προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως οι: Vodafone, Coca Cola, ING Bank, Emag.ro, Profi κ.ά.

Η τηλεόραση παραμένει το κυριότερο μέσο διαφήμισης, απορροφώντας τα μεγαλύτερα κεφάλαια (65-70%), με το κόστος των τηλεοπτικών διαφημίσεων να παραμένει αρκετά υψηλό. Η Ρουμανία διαθέτει μία από τις πιο δυναμικές αγορές ΜΜΕ της Ανατολικής Ευρώπης, με έμφαση στον ηλεκτρονικό και όχι στον έντυπο τύπο. Η χρήση του διαδικτύου αυξάνεται συνεχώς με 12 περίπου εκατομμύρια χρήστες, εκ των οποίων το 88% είναι συχνοί χρήστες.

Ο αριθμός των τηλεοπτικών σταθμών αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία πενταετία, με τη δημιουργία πολλών περιφερειακών σταθμών, με αποτέλεσμα να έχουν ξεπεράσει σήμερα τους 300. Οι πιο δημοφιλείς τηλεοπτικοί σταθμοί είναι:

	Τηλεοπτικός σταθμός	Ιδιοκτήτης	Τηλεθέαση %
1.	Pro TV	CME (αμερικανικών συμφερόντων)	8,3
2.	Antena 1	Intact Media Group	4,9
3.	Kanal D	Dagan Medan	4,8
4.	Antena 3 (ειδησεογραφικός)	Intact Media Group	2,7
5.	România TV	RTV Satellite NET	2,5
6.			
7.	Naţional TV	Micula	1,6
8.	Prima TV	Realitatea Media	1,4
9.	DigiSport 1	RCS & RDS	1
10.	TVR 1	Κρατική τηλεόραση	1
11.	Antena Stars	Intact Media Group	0,8
12.	Digi 24 (ειδησεογραφικός)	RCS & RDS	0,6
13.	TVR2	Κρατική τηλεόραση	0,6
14.	Happy Chanel		0,6
15.	B1TV	Sorin Oancea	0,5
16.	Disney Junior		0,5
17.	AXN		0,4

Πηγή: έρευνα εταιρίας *Kantar Media* (Μάρτιος 2017)

Σημειώνεται ότι ο πρώτος σε τηλεθέαση σταθμός της Ρουμανίας είναι ο Pro TV, ο οποίος ανήκει σε εταιρεία αμερικανικών συμφερόντων, όπως και η Εφημερίδα Ziarul Financiar που ανήκει στην ίδια εταιρεία. Η δημόσια τηλεόραση TVR υφίσταται μεγάλο ανταγωνισμό από τα ιδιωτικά κανάλια, όπως PRO TV, Antena, Realitatea, Prima TV κ.ά.

Μετά την οικονομική κρίση, ο **τύπος** ακολουθεί πορεία συρρίκνωσης, η οποία επιτείνεται, μεταξύ άλλων, από την στροφή των Ρουμάνων προς την ηλεκτρονική πληροφόρηση.

Εφημερίδες

	Εφημερίδες	Ιστοσελίδα
1.	Adevarul	www.adevarul.ro
2.	Curentul	www.curentul.info
3.	Curierul National	www.curierulnational.ro
4.	Evenimentul Zilei	www.evz.ro/index.html
5.	Gandul	www.gandul.info
6.	Jurnalul National	www.jurnalul.ro
7.	Puterea	www.puterea.ro
8.	Romania Libera	www.romanialibera.ro
9.	Ziarul Financiar	www.zf.ro
10.	Nine O' Clock	www.nineoclock.ro
11.	Cotidianul (ηλεκτρονική εφημερίδα)	www.cotidianul.ro

Περιοδικά

	Περιοδικά	Ιστοσελίδα
1.	Capital	www.capital.ro
2.	Business Magazin	www.businessmagazin.ro

3.	Money Express	www.money.ro
4.	The Diplomat	www.thediplomat.ro

Το **ραδιόφωνο** διατηρεί την ισχύ του, παρά το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός των διαφημίσεων στο εν λόγω μέσο περιορίσθηκε.

Τα ποσοστά ακροαματικότητας των ραδιοφωνικών σταθμών έχουν ως εξής:

	Ραδιοφωνικός Σταθμός	Ακροαματικότητα %
1.	România Actualitati	15,5
2.	Kiss FM	10,3
3.	Radio ZU	9,0
4.	Europa Fm	8,0
5.	Antena Satelor	6,6
6.	Pro FM	4,2
7.	Magic FM	4,1
8.	Digi FM	2,3
9.	Virgin Radio	2,2

Πηγή: έρευνα Asociatia pentru Radio Audienta (Φθινόπωρο 2016)

Ως προς τα **πρακτορεία ειδήσεων**, που υπάρχουν στη Ρουμανία, αναφέρουμε το ημικρατικό Agerpres και τα ιδιωτικά Mediafax και Act Media (με ειδήσεις στην αγγλική γλώσσα). Το Πρακτορείο Agerpres, ιδρυθέν το 1889, είναι το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων της χώρας.

Συμπεράσματα :

- Η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση των προϊόντων. Μεταξύ των μέσων διαφήμισης, η τηλεόραση κατέχει σημαντικό μερίδιο. Ωστόσο, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και η οργάνωση ενός κοκτέιλ με συναντήσεις εισαγωγέων, χονδρεμπόρων, λιανοπωλητών, αλλά και δημοσιογράφων, αποτελούν σημαντικό μέσο για ανεύρεση κατάλληλων συνεργατών**.**

Α.8. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Ο νόμος 365/2002 για το ηλεκτρονικό εμπόριο εναρμόνισε την ρουμανική νομοθεσία με την κοινοτική οδηγία 2000/31/ΕΚ από 08.06.2000 (http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1500886056073&uri=CELEX:32000L0031), σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά (οδηγία σχετική με το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Σύμφωνα με έρευνα της εταιρίας διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών PayU, ο κύκλος εργασιών των εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου στη χώρα ήταν 2,7 δισ. ευρώ το 2017, με αυξητικές τάσεις, ενώ το 2019 αναμένεται να ξεπεράσει τα 3 δισ. ευρώ.

Τα στατιστικά στοιχεία του ρουμανικού ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών "GECAD e-payment" δείχνουν ότι οι κυριότερες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών, στις οποίες πραγματοποιούνται online πληρωμές, είναι οι τηλεπικοινωνίες, ο τουρισμός, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι λιανικές πωλήσεις και η διασκέδαση. Όπως και σε άλλες χώρες, η χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών παρουσίασε αύξηση τα τελευταία χρόνια στην Ρουμανία. Χαρακτηριστικό είναι πως το 2017 ο ρυθμός ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία ήταν της τάξης του 36%, σύμφωνα με μελέτη του Ευρωπαϊκού

Ινστιτούτου Ηλεκτρονικού Εμπορίου, από τους υψηλότερους στην Ευρώπη, ενώ εκτιμάται ότι και την επόμενη τριετία η πορεία θα είναι σταθερά ανοδική.

Η Ρουμανία, άλλωστε, είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης του διαδικτύου στην Ανατολική Ευρώπη (54%) και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας της ρουμανικής οικονομίας. Πολύ μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών συναλλαγών γίνονται μέσω κινητού τηλεφώνου. Η χώρα έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, περίπου 23 εκατομμύρια, την στιγμή που ο πληθυσμός της ανέρχεται σε περίπου 22,2 εκατομμύρια κατοίκους. Στην ρουμανική αγορά δραστηριοποιούνται οι μεγάλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Telekom, Vodafone, Orange και η εγχώρια Digi, ενώ όλες διαθέτουν ηλεκτρονικά καταστήματα.

Επίσης, αύξηση παρατηρείται και στην χρήση ιστοσελίδων δημοπρασιών, ρουμανικών και διεθνών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η διαδικτυακή εταιρεία δημοπρασιών eBay έχει μια σταθερή επιχειρηματική σχέση με τους Ρουμάνους μέσω των ευρωπαϊκών της sites και η Apple άνοιξε πρόσφατα ένα ηλεκτρονικό κατάστημα βιβλίων (ibookstore) στη χώρα.

Σημειώνεται επίσης ότι πολλές αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων εγκατέστησαν καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης (κατά μέγιστο μία μέρα, κατ' ελάχιστο δύο ώρες). Η αλυσίδα Carrefour ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησε η Cora. Σήμερα υπάρχουν πλατφόρμες συνεργαζόμενες με πολλές αλυσίδες τροφίμων ταυτόχρονα, προσφέροντας στον καταναλωτή τη δυνατότητα επιλογής και σύγκρισης κόστους (bringo.ro, emag.ro). Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο στις υπηρεσίες εστίασης εξυπηρετείται κατά κύριο λόγο από τις πλατφόρμες Oliviera.ro, και Quicky.ro, οι οποίες από το 2014 ανήκουν στη βουλγαρική εταιρία διανομής τροφίμων Hallo Hungry, ενώ μερίδιο αυτής απέκτησε πρόσφατα η γερμανική Delivery Hero. Ατέλειες, ωστόσο, τόσο στους χρόνους, όσο και στους όρους παράδοσης (το minimum ποσού παραγγελίας δεν είναι πάντα γνωστό εκ των προτέρων) ακόμα καθιστούν σχετικά δύσχρηστα τα συγκεκριμένα διαδικτυακά εργαλεία παραγγελιών.

Σύμφωνα με τη μελέτη της PayU, το 55% των Ρουμάνων χρηστών που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές συναλλαγές προτιμούν να αγοράζουν από αλλοδαπές εταιρίες για το λόγο ότι δεν βρίσκουν κάποια επώνυμα καταναλωτικά αγαθά στη χώρα τους. Αντιστρόφως, παρατηρείται αυξανόμενος αριθμός ξένων καταναλωτών να προτιμούν ρουμανικούς ιστοτόπους για τις αγορές τους για λόγους οικονομικούς.

Παρατηρείται επίσης ανοδική τάση χρήσης κινητών συσκευών (το 2017 κατά 20% περισσότερο σε σχέση με το 2016) για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών, με αποτέλεσμα το 70% των ηλεκτρονικών αγορών να πραγματοποιούνται σήμερα μέσω κινητών τηλεφώνων.

Μία ακόμη παρατηρούμενη τάση είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών αγορών με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πέραν της προβολής τους στο facebook ή στο instagram, πολλές εταιρίες δίνουν τη δυνατότητα εισόδου σε ηλεκτρονικό κατάστημά τους στις σελίδες τους στα μέσα αυτά.

Συνήθως, ο καταναλωτής προτιμάει να πληρώνει με αντικαταβολή τα προϊόντα που αγοράζει (κατά 90% των περιπτώσεων), ενώ η απ' ευθείας πληρωμή μέσω τραπεζικών καρτών αφορά μόνο στο 6%-7% και το υπόλοιπο 3-4% αφορά σε άλλες μεθόδους πληρωμής. Φαίνεται, επίσης, ότι οι Ρουμάνοι καταναλωτές ξοδεύουν περισσότερο σε ξένα online καταστήματα με την αξία της μέσης αγοράς να κυμαίνεται στα 58 ευρώ, ενώ στα ρουμάνικα online καταστήματα ο μέσος όρος αγοράς είναι περίπου 40 ευρώ.

Στην Ρουμανία υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 5.000 ενεργά διαδικτυακά καταστήματα (online) και ο αριθμός αυτός παραμένει σταθερός σε σχέση με το 2015.

Επισημαίνουμε ότι από τα 5.000 ηλεκτρονικά καταστήματα μόνο τα 200 είναι μεγάλου και μεσαίου βεληνεκούς, και ξεπερνούν σε ετήσιο κύκλο εργασιών το 1 εκατ. ευρώ. Από τα online καταστήματα, που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία, την μεγαλύτερη επιτυχία στις πωλήσεις έχουν τα καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών. Ακολουθούν τα προϊόντα μόδας, τα καλλυντικά, τα προϊόντα για το σπίτι - έπιπλα - είδη διακόσμησης καθώς και τα παιδικά είδη - παιχνίδια.

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ρουμανία, το κύριο χαρακτηριστικό προτίμησης των ηλεκτρονικών αγορών δεν είναι πλέον η τιμή. Οι καταναλωτές φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την δωρεάν αποστολή, τις εκπτώσεις και συναφείς προωθητικές ενέργειες, την δωρεάν επιστροφή και την ταχεία παράδοση.

Εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου

Τα ηλεκτρονικά καταστήματα αφορούν, κατά κύριο λόγο, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, (Η/Υ, κινητά, αξεσουάρ), ηλεκτρικές συσκευές, είδη σπιτιού και έπιπλα καθώς και ένδυση - υπόδηση και προϊόντα ομορφιάς. Είναι γεγονός, επίσης, ότι μεγάλη πρόοδο παρατηρείται στον κλάδο του τουρισμού και ιδιαίτερα στην αγορά αεροπορικών εισιτηρίων μέσω ιστοσελίδων αεροπορικών εταιρειών καθώς και στις κρατήσεις ξενοδοχείων μέσω σχετικών ιστοσελίδων (π.χ. booking.com).

Η σημαντικότερη εταιρεία του τομέα είναι το ηλεκτρονικό κατάστημα Emag (http://www.emag.ro/). Το εν λόγω ηλεκτρονικό κατάστημα θεωρείται πρωτοπόρο για την ρουμανική αγορά, ενώ η γκάμα των προϊόντων που προσφέρει μεγαλώνει διαρκώς και πλέον καλύπτει πληθώρα κατηγοριών, από ηλεκτρονικές συσκευές μέχρι παιχνίδια και τρόφιμα, ενώ έχει αναπτύξει συνεργασία με την αλυσίδα καταστημάτων Mega-Image.

Άλλα μεγάλα ηλεκτρονικά καταστήματα είναι αυτά των εταιρειών ALTEX (αλυσίδα καταστημάτων ηλεκτρικών συσκευών), METRO (αλυσίδα Cash & Carry), Diverta (αλυσίδα χαρτοπωλείων - βιβλιοπωλείων) και F64 (φωτογραφικές μηχανές). Στον ακόλουθο πίνακα αναφέρονται οι κυριότερες ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου:

Emag	http://www.emag.ro/
Altex	https://altex.ro/
Cel	http://www.cel.ro/
EvoMag	http://www.evomag.ro/
F64	http://www.f64.ro/
PC Garage	http://www.pcgarage.ro/
PC Fun	http://www.pcfun.ro/
MarketOnline	http://www.marketonline.ro/
Shopmania	http://www.shopmania.ro/
Elefant	http://www.elefant.ro/
Vivre	http://www.vivre.ro/
My Closet	https://www.mycloset.ro/
Fashion Days	https://www.fashiondays.ro/
Domo	https://www.domo.ro/

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Β.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΤΟΥΣ 2017

Έκταση	238.391 τ.χλμ.
Πληθυσμός	20,1 εκατ. (απογραφή 2011[1]) Αστικός πληθυσμός: 54,9 %, Αγροτικός – ημιαστικός 45,1%
Μεταβολή πληθυσμού	Μετά το 1990, η μεταβολή πληθυσμού είναι αρνητική. Η περιορισμένη γεννητικότητα και η μετανάστευση κυρίως στη Δυτική Ευρώπη δεν επέτρεψαν την αύξηση του πληθυσμού.
Ενεργός πληθυσμός	8,597 εκ. άτομα (1.1.2018) Απασχολούμενοι: 8,449 εκ. άτομα Άνεργοι: 443.000
Εθνότητες	Ρουμάνοι (83,4%), Ούγγροι (6,1%), Αθίγγανοι (3,3%), άλλοι (1,3%)
Θρησκεία	Ορθόδοξοι (81,9%), Προτεστάντες 6,4%, ρωμαιοκαθολικοί 4,3%,Αλλοι 0,9%
Κυριότερα αστικά κέντρα	Βουκουρέστι: 2.101.413 κάτοικοι, πρωτεύουσα και το κυριότερο εμπορικό και πολιτικό κέντρο. Ακολουθούν: Ιάσιο (364.381), Τιμισοάρα (331.927), Cluj-Napoca (321.754), Κωστάντζα (316.649), Craiova (304.030), Γαλάτσι (303.205), Brasov (290.283)
Εθνικό νόμισμα	Λέι Ρουμανικό (RON). Μέση ισοτιμία Δεκέμβριος 2017 €1= 4,66 Λέι (BNR)
Πολίτευμα	Ημιπροεδρική Δημοκρατία. Η Ρουμανία αποτελεί ένα εθνικό ανεξάρτητο κράτος οργανωμένο στο πλαίσιο της Δημοκρατίας. Το σύνταγμα υιοθετήθηκε το 1991 και αναθεωρήθηκε το 1993.
Νομοθετικά Σώματα	Υπάρχουν δύο νομοθετικά Σώματα: α) το Κοινοβούλιο και β) την Γερουσία. Πρόκειται για ισοδύναμα νομοθετικά σώματα. Τα εν λόγω νομοθετικά σώματα έχουν ισοδύναμες εξουσίες και οι εκλογές εκτελούνται ταυτοχρόνως.
Διοικητική Διάρθρωση	Η Ρουμανία, παρά το γεγονός ότι αποτελεί ένα κράτος συγκεντρωτικό, εν τούτοις η τοπική διοικητική και οικονομική αυτονομία είναι αναγνωρισμένη από τον νόμο του 2006 και οι γενικοί γραμματείς της αυτοδιοίκησης δεν είναι πλέον διορισμένοι από τον νομάρχη, αλλά από τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η χώρα διαιρείται σε 42 περιφέρειες (αυτοδιοικούμενα διαμερίσματα), καθώς και σε 8 περιφέρειες ανάπτυξης. Οι Δήμαρχοι και οι πρόεδροι των αυτοδιοικητικών συμβουλίων εκλέγονται απευθείας με ονομαστική ψηφοφορία σε ένα γύρο, ενώ τα συμβούλια εκλέγονται σε δύο γύρους.
Εκλογικό σύστημα	Ο Πρόεδρος εκλέγεται άμεσα από το εκλογικό σώμα, με πενταετή θητεία και δυνατότητα επανεκλογής για δεύτερη θητεία. Ο Πρωθυπουργός, ως επικεφαλής της κυβέρνησης, ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, αποφασίζοντας για το κυβερνητικό έργο.

[1] Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του INS υπολογίζεται ότι ο μόνιμα ή συνήθως διαμένων στη Ρουμανία πληθυσμός ανέρχεται σε 19,64 εκατ.

Εκλογές	Προεδρικές εκλογές: 02 & 16.11.2014 Αυτοδιοικητικές: 05.06.2016 Βουλευτικές εκλογές: 11.12.2016			
Πρόεδρος	Klaus IOHANNIS (από 21.12.2014)			
Πρωθυπουργός	Viorica DANCILA από 29.1.2018 (κυβέρνηση PSD - ALDE)			
Δικαιοσύνη	Το Ανώτατο Δικαστήριο (High Court of Cassation and Justice) αποτελείται από 111 δικαστικούς και διαιρείται σε αστικό, ποινικό, εμπορικό και τομέα διαφορών. Παράλληλα, υπάρχει και το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο (9 δικαστές).			
Κεντρική Τράπεζα	Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κεντρικής Τράπεζας απαρτίζουν 9 στελέχη, τα οποία διορίζει η Βουλή, με πενταετή θητεία. Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας από τον Σεπτέμβριο 1990 είναι ο κ. Mugur Isarescu.			
Οδικό δίκτυο	Εθνικό δίκτυο μήκους 86.080 χλμ, αλλά μόνο 747 χλμ. αυτοκινητοδρόμων (2016). Αναμένεται επέκτασή τους κατά 2.000 χλμ μέχρι το 2020. Το δίκτυο αυτοκινητοδρόμων που συνδέει την πρωτεύουσα με τις κυριότερες πόλεις της Ρουμανίας είναι ικανοποιητικό. Αντίθετα, οι περιφερειακοί δρόμοι που συνδέουν την περιφέρεια είναι φτωχοί σε υποδομές και χρήζουν προσοχής.			
Μέσος Μισθός	Ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός του Ρουμάνου στα τέλη Ιανουαρίου 2017 ανήλθε **σε 3.370** ήτοι περίπου **723 ευρώ τον μήνα**, ενώ ο μέσος καθαρός μισθός ανήλθε σε **2.392 Lei** ήτοι περίπου **520 ευρώ τον μήνα** .			
Κατώτατος Μισθός (από 01.01.2018)	Ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός, τον οποίο λαμβάνει ο εργαζόμενος στην Ρουμανία, είναι πλέον **1.900 Lei** (407 Ευρώ) **από 1.1.2018,** ενώ το αμέσως προηγούμενο διάστημα (από 1.2.2017 ως 31.12.2017) ήταν **1.450 Lei** ήτοι **323 Ευρώ** τον μήνα (από 1.050 το 2015 και 900 Lei το 2014), ενώ αναμένεται να υπάρξει αύξηση και στο μέλλον. Για το 2017 η αύξηση του κατώτερου μισθού είχε αύξηση της τάξεως του 52%.			
Επίσημη γλώσσα	Ρουμανική			
Εμπορική γλώσσα	Αγγλική και γαλλική ή γερμανική (χρησιμοποιούνται μεταφραστές)			
Ώρα	Ίδια με την Ελλάδα.			
Δημόσιες Αργίες 2018	1 & 2 Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά και 2η μέρα), 24 Ιανουαρίου (Ημέρα Ένωσης Ρουμανικών Πριγκιπάτων), 8 & 9 Απριλίου (Ορθόδοξο Πάσχα), 1 Μαΐου (Εργατική πρωτομαγιά), 17 Μαΐου (Αγίου Πνεύματος), 1η Ιουνίου (Ημέρα Παιδιού), 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα) & 1 Δεκεμβρίου (Εθνική εορτή), 25 & 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα).			
Κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. **Α.Ε.Π. (ονομ. αξία)**	9.546 Ευρώ (2017 - Στοιχεία Eurostat) 187,5 δισ. Ευρώ (2017) Συμμετοχή κλάδων στο ΑΕΠ: Γεωργία 4,2%, Βιομηχανία 33,2% , Υπηρεσίες 64,4%.			
Μεταβολή Α.Ε.Π.	+6,9% (2017)	+4,8% (2016)	+3,8% (2015)	+3% (2014)
Πληθωρισμός (INS)	+3,23% (2017)	-1,5% (2016)	+0,6% (2015)	+1,1% (2014)
Απασχόληση Ενεργός πληθυσμός	8,597 εκ. άτομα (1.1.2018)			
Κατανομή	Πρωτογενής Τομέας: 28,3%			

	απασχόλησης κατά τομέα (%)	Δευτερογενής Τομέας: 28,9% Τριτογενής Τομέας: 42,8%			
	Ανεργία	4,9% (2017)	5,7% (2016)	6,7%(2015)	7,1%(2014)
Εξωτερικό Χρέος		94.000 δισ. € (2017)	92.532 δισ. € (2016)	90.434 δισ. € (2015)	94,744 δισ. € (2014)
Δημόσιο Χρέος σε % ΑΕΠ		35,7 % (2017)	37,6 % (2016)	38% (2015)	39,4% (2014)
Έλλειμμα Προϋπολογισμού (ESA 2010)		-2,9% του ΑΕΠ το 2017 -3% (2016) -0,8% (2015) -1,4% (2014)			
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών		-6,46 δισ. € (2017)		-4,12 δισ. € (2016)	-1,94 δισ. € (2015)
Συναλλαγματικά Αποθέματα Κεντρικής Τράπεζας		34,49 δισ. ευρώ (Δεκ. 2017)		34,242 δισ .€ (Δεκ. 2016)	32,238 δισ. € (Δεκ. 2015)
Εξαγωγές		62,641 δισ. € (2017)		57,3 δισ. € (2016)	54,6 δισ. € (2015)
Εισαγωγές		75,98 δισ. € (2017)		67,342δισ. € (2016)	63,0 δισ. € (2015
Εμπορικό Ισοζύγιο		-12,956 δισ. € (2017)		- 9,957 δισ.€ (2016)	- 8,4 δισ. € (2015)
Αγορά της Ρουμανίας - Διάκριση μεριδίου ανά περιοχή		Το Βουκουρέστι αποτελεί το πολιτικό και εμπορικό κέντρο της χώρας. Η Ρουμανία αποτελεί χώρα με ανισότητες. Το 10% του πληθυσμού κατέχει το 30% του πλούτου της χώρας. Κατά μέσο, όρο οι μισθοί είναι κατά 50% υψηλότεροι στο Βουκουρέστι από ότι στην επαρχία.			
Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι (2017)		**10 κυριότεροι προμηθευτές % επί του συνόλου των εισαγωγών** – Γερμανία (20,03%), Ιταλία (10,3%), Ουγγαρία (7,46%), Γαλλία (5,29%), Πολωνία (5,44%), Κίνα (5,28%), Ολλανδία (3,30%), Αυστρία (3,32%), Τουρκία (3,99%), Ρωσία (3,28%). **Ελλάδα: 20η θέση, 1,17%** του συνόλου των ρουμανικών εισαγωγών **10 κυριότεροι πελάτες % επί του συνόλου των εισαγωγών** – Γερμανία (22,92%), Ιταλία (11,23%), Ουγγαρία (6,76%), Γαλλία (4,69%), Πολωνία (3,13%),Ολλανδία (2,57%), Αυστρία (2,34%), Τουρκία (3,34%), Ρωσία (1,76%). **Ελλάδα: 18η θέση, 1,43%** του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών			
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις		Απόθεμα επενδύσεων περίπου 70 δισ. Ευρώ. Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και βάσει εκτιμήσεων, οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανήλθαν περίπου σε 4,59 δισ. το 2017, ενώ το 2016 ήταν 4,52 δις ευρώ (αύξηση +1,5%), το 2015 ήταν 3,461 και το 2014 ήταν 2,421 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με την UNCTAD, οι επενδύσεις στην Ρουμανία έφθασαν τα 4,573 δισ $ το 2016, 3,389 δισ $ το 2015, 3,211 δισ.$ το 2014 και 3,601 δισ.$ το 2013.			
Συμμετοχή Ρουμανίας σε Διεθνείς Οργανισμούς		-Ένταξη στην Ε.Ε. από 1.1.2007 -Μέλος NATO, BIS, BSEC, CE, EAPC, EBRD, ECB, EIB, ESA, FAO, G-9, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IFAD, IFRCS, IHD, ILD, IMF, IMO,			

	IMSO, OIF, INTERPOL, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAIA, MIGA, MONUSCO, OIF,OPC, NSG, VCOIF, OPCW, OSCE, PCA, SELEC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMIL, UNINDO, UPU, WCO, WFTU, WIPO, WTO
Εκπαίδευση-Ιντερνετ	Υπάρχουν περίπου 550.000 φοιτητές στην χώρα. Το 97% των Ρουμάνων μαθητών στα σχολεία διδάσκονται τουλάχιστον 2 ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά). Η Ρουμανία διαθέτει την υψηλότερη ταχύτητα διαδικτύου στην Ε.Ε. (peak connection)

Β.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

Η Οικονομία της Ρουμανίας: Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Μακροοικονομικοί Δείκτες										
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: INS	7,3	-6,6	-1,1	2,3	0,6	3,5	2,8	3,7	**4,8**	**6,9**
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: Eurostat	10,3	-6,3	-0,2	1,6	1,1	3,9	3,5	4,4	**5,1***	**5,1***
Πληθωρισμός (%, μέσος ετήσιος) Πηγή: INS	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,33	+3,98	+1,1	-0,6	**-1,5**	**+3,23**
Πληθωρισμός (%, μέσος ετήσιος) Πηγή: Eurostat	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,4	+3,2	+1,4	-0,4	**-1,1**	**-1,1**
Έλλειμμα Προϋπολογισμού Πηγή: Eurostat	-5,5	-9,5	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	1,4	-0,8	**-3,0**	**-2,9**
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	13,4	23,6	30,5	34,7	38,0	37,8	39,4	38	**37,6**	**35,7**
Εξωτερικό χρέος						98,07 δισ. €	94,74 δισ. €	90,434 δισ. €	92,532 δισ. €	94,00 δισ. €
Εξαγωγές Προϊόντων (ετήσια μεταβολή %)	14,1	-13,8	28,5	21,2	-0,5	10,0	5,90	4,1	**5,1**	**9,2**
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	11,6	4,2	4,4	4,5	4,4 (-5,843 δισ. ευρώ)	1,1 (-1,168 δισ. ευρώ)	0,5 (-0,686 δισ. ευρώ)	2,3 (-1,943 δισ. ευρώ)	**2,2 (-4,118 δισ. ευρώ)**	**3,5 (-6,4 δισ. ευρώ)**
Επιτόκια και Ισοτιμία										
Επιτόκιο	10,2	8,00	6,25	6,00	5,25	3,5	**2,75**	**1,75**	**1,75**	**1,75**

Νομισματικής Πολιτικής Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας - BNR (%, τέλος του έτους)	5									
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	3,68	4,24	4,21	4,24	4,46	4,42	**4,48**	**4,45**	**4,4908**	**4,66**
Δείκτες Αγοράς Εργασίας										
Ποσοστό Ανεργίας (%, τέλος του έτους)	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	7,1	**6,4**	**6,7**	**5,5%**	**5,5%**

Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών Ρουμανίας, INS, BNR, Eurostat
* Προσωρινά στοιχεία

Μέσος Μηνιαίος Μισθός το 2017	**3.370** ήτοι περίπου **723 ευρώ τον μήνα**.
Κατώτατος Μισθός	**1.900 Ron από 1.1.2018 από 1.450 RON** από 1.2.2017 δηλ. περίπου **407 Ευρώ** τον μήνα

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

Β.2.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Μακροοικονομικοί δείκτες - Γενικά

Αύξηση του ΑΕΠ

Η πορεία της ρουμανικής οικονομίας κατά το 2017 χαρακτηρίζεται θετική, καθώς σημείωσε **αξιόλογο ρυθμό ανάπτυξης.** Σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (Institutul National de Statistica-INS), **το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 6,9%** σε σχέση με το 2016 (έναντι αύξησης 4,8% το 2016), γεγονός που οδήγησε στην αναθεώρηση προς τα άνω των προηγούμενων εκτιμήσεων των διεθνών οικονομικών οργανισμών και για το 2018. Το εν λόγω ποσοστό αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης από το 2008 και είναι το υψηλότερο μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι για τα προσεχή έτη (2018-2019) η αυξημένη εγχώρια ζήτηση και κατανάλωση που προέρχεται από την αύξηση των μισθών και την μείωση της φορολογίας, θα αποτελέσουν τον κύριο μοχλό τροφοδότησης της οικονομικής ανάπτυξης, ενώ οι εξαγωγές και εισαγωγές της χώρας θα συνεχίσουν να αυξάνονται. Λαμβάνοντας, ωστόσο, υπ' όψιν το γεγονός ότι το ισοζύγιο εξαγωγών-εισαγωγών είναι αρκετά ισορροπημένο, η εν λόγω αύξηση δεν αποτελεί ανησυχητικό φαινόμενο. Διεθνείς και εγχώριοι οικονομικοί αναλυτές θεωρούν ότι το επίπεδο της θετικής εξέλιξης του ΑΕΠ θα κυμανθεί σε χαμηλότερα επίπεδα για τα έτη 2018-2019. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι η αύξηση του ΑΕΠ το 2018 θα ανέλθει σε 4,4%, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα στο 4,5% και η EBRD στο 4,2%, ενώ άλλοι οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν ότι το 2019 θα περιορισθεί στο επίπεδο 3,5%, λόγω του ότι κυρίως η θετική εξέλιξη του ΑΕΠ στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην κατανάλωση.

Η θετική μεταβολή του ΑΕΠ που καταγράφεται τα τελευταία 5 έτη, οδηγεί αρκετούς αναλυτές στο συμπέρασμα ότι η οικονομία της χώρας δύναται να αυτοχρηματοδοτηθεί, κυρίως λόγω του χαμηλού ελλείμματος προϋπολογισμού, του χαμηλού δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και του μικρού ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών. Ο υψηλός

ρυθμός κατά το 2017 οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην αξιόλογη αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης, η οποία προέκυψε από την ελάφρυνση της φορολογίας, την αύξηση των μισθών και συντάξεων, ιδιαίτερα στον δημόσιο τομέα, καθώς και το χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων. Ειδικότερα, η νομισματική πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, που μείωσε το ετήσιο επιτόκιο νομισματικής πολιτικής (επιτόκιο κλειδί) στο ιστορικό χαμηλό του 2,25%, επέφερε θετικά αποτελέσματα σύμφωνα με τις προσδοκίες της αγοράς. Παρόλα αυτά το επιτόκιο αναφοράς της Κεντρικής Τραπέζης της χώρας αυξήθηκε σημαντικά τελευταία - από 1.75% σε 2% τον Ιανουάριο και 2,25% τον Φεβρουάριο 2018. Επιπλέον, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 9,6% σε σχέση με το 2016, εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Κυριότερος που συνέβαλε στην θετική μεταβολή του ΑΕΠ το 2017 ήταν η υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων φορολογικής πολιτικής, που επηρέασαν με την σειρά τους την ενδυνάμωση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αναφέρουμε ενδεικτικά την μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 9% για τα είδη διατροφής από 1.6.2015 και την θέση σε εφαρμογή μειωμένου γενικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20% από 1.1.2016 και 19% από 1.1.2017, τα οποία απετέλεσαν μέτρα ενίσχυσης της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών της οικονομίας:

Η πορεία των μακροοικονομικών δεδομένων της Ρουμανίας για το έτος 2017 είχε ως ακολούθως:

- Ο ρυθμός ανάπτυξης διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλό επίπεδο και διαμορφώθηκε σε 6,9% έναντι 4,8% το 2016, ενώ σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένεται να περιορισθεί στο 4,6% το 2018.

- Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αυξήθηκε κατά 85% το 2017, φθάνοντας τα 6,46 δισ. ευρώ, έναντι 2,92 δισ. ευρώ το 2016 και 1,06 δισ. ευρώ το 2015.

- Τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας στα τέλη Δεκεμβρίου 2017 ήταν σημαντικά και ανήλθαν σε 33,49 δισ. ευρώ. Τα αποθέματα χρυσού παρέμειναν σταθερά στους 103,7 τόνους, αξίας 3,61 δισ. ευρώ.

- Το δημόσιο χρέος ανήλθε σε 35.7% του ΑΕΠ το τέταρτο τρίμηνο του 2017, ενώ για το 2018 αναμένεται ότι θα ανέλθει σε 40,5%, παραμένοντας, ωστόσο, ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ.

- Το συνολικό εξωτερικό χρέος της Ρουμανίας αυξήθηκε κατά το ίδιο διάστημα κατά 1,04 δισ. ευρώ, αγγίζοντας τα 94 δισ. ευρώ.

- Το δημοσιονομικό έλλειμμα ανήλθε το 2017 σε 24,3 δισ. Ron (5,2 δισ. Ευρώ) ήτοι 2,88% του ΑΕΠ έναντι 2,96% το 2016 και 1,47% το 2015 ως ποσοστό του ΑΕΠ

- Εκτιμάται ότι το 2017 οι δημόσιες δαπάνες ήταν 5,84 δισ. ευρώ, δαπάνη μικρότερη συγκριτικά με το 2016 και κατά 33% χαμηλότερη σε σχέσεις με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού.

- Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία το 2017 σημείωσαν ελαφριά αύξηση της τάξεως του 1,5% και ανήλθαν σε 4,59 δισ. Ευρώ, έναντι 4,52 δισ. ευρώ το 2016.

- Οι επενδύσεις σε μετοχές, συμπεριλαμβανομένων των επανεπενδυμένων κεφαλαίων ανήλθαν σε 3,82 δισ. ευρώ, ενώ τα ενδοεταιρικά δάνεια ανήλθαν σε 764 εκατ. ευρώ.

- Η **κατανάλωση** το 2017 παρουσίασε θετική μεταβολή της τάξεως 5,8%

- Το **εξωτερικό εμπόριο της Ρουμανίας** σημείωσε αύξηση, με τις εισαγωγές αξίας 75.598,4 εκατ. ευρώ να καταγράφουν αύξηση (12,22%), από αυτή των εξαγωγών (9,15%) που ανήλθαν σε 62.641,9 εκατ. ευρώ. Το εμπορικό έλλειμμα παρουσίασε αύξηση και ανήλθε σε 12.956,5 εκατ. ευρώ.

- Ο **πληθωρισμός** διαμορφώθηκε τον Δεκέμβριο του 2017 στα υψηλότερα ιστορικά επίπεδα ήτοι **+3,23%,** σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2016 και ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός κυμάνθηκε διαχρονικά από -0,5% έως +1,5%.

- Η ανεργία, κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2017, μειώθηκε κατά 0,2%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2016, διαμορφούμενη στο 4,9% του εργατικού δυναμικού

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 2008-2017

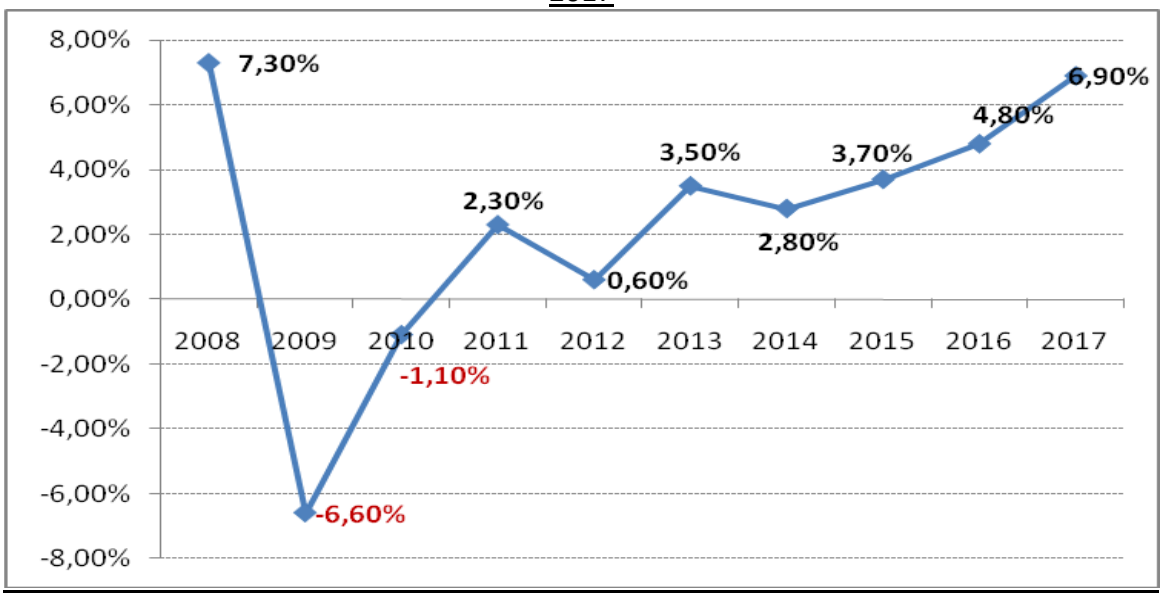

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτου Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

Σύνθεση Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος-ΑΕΠ

	2012 (%)	**2013 (%)**	**2014 (%)**	**2015 (%)**	**2016 (%)**	
Γεωργία	10,8	10,8	12,4	11,8%	3,9%	
Βιομηχανία	37,4	37,4	35,6	36,1%	29,1%	
Υπηρεσίες	51,8	51,8	52,0	52,1%	67%	

Πηγή : Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

Κατανομή του ΑΕΠ ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το 2016

	Συμμετοχή στην ονομαστική αξία του ΑΕΠ	**Συμμετοχή στην αύξηση του ΑΕΠ**
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	**3,9%**	**0,0%**
Βιομηχανία - Ορυχεία και λατομεία, Μεταποίηση, Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και ατμού	**23,1%**	**0,4%**
Κατασκευές	**6,0%**	**0,1%**
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, Μεταφορά και αποθήκευση, Ξενοδοχεία και εστιατόρια	**18,1%**	**1,8%**
Ενημέρωση και επικοινωνία	**5,6%**	**0,7%**
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	3,7%	0,1%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	8,2%	0,1%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	7,4%	0,6%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, Εκπαίδευση, Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	10,2%	0,3%
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία, Επισκευή οικιακών συσκευών και άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	3,3%	0,2%
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	**89,5%**	**4,3%**
Καθαροί φόροι προϊόντων	**10,5%**	**0,5%**
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν	**100,0%**	**4,8%**

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας INS (Press Release 53, 7 March 2017)

Από τα ανωτέρω στοιχεία φαίνεται ότι ο βιομηχανικός τομέας παραμένει ακόμη ισχυρός με μεγάλη συμμετοχή στην σύνθεση του ΑΕΠ.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ

Πηγή: Eurostat

Β.2.2 ΓΕΩΡΓΙΑ / ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ / ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η γνωστή ρήση ότι η Ρουμανία αποτελεί τον σιτοβολώνα της Ευρώπης σήμερα επικαιροποιείται περισσότερο από ποτέ. Η παραγωγή σιτηρών το 2017 ήταν 27.121 χιλ. τόνους, αυξημένη κατά 29,4% σε σχέση με το 2016 που ήταν 20.886 χιλ. τόνους (έναντι 19.286 χιλ. τόνων το 2015 και 7.815 τόνων το 2007). Το 2017 η παραγωγή καλαμποκιού ξεπέρασε τους 14,5 χιλ. τόνους, τοποθετώντας τη Ρουμανία στην πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ. Ο τομέας της κτηνοτροφίας συνεχίζει να αναπτύσσεται γρήγορα με το ζωϊκό κεφάλαιο να ανέρχεται σε 2.225.192 βοοειδή, 4.124.029 χοιρινά, 15.828.166 αμνοερίφια, 76.820.437 πτηνά και 1.629.638 οικογένειες μελισσών (στοιχεία Ιουνίου 2017[2]), με την παραγωγή όλων των παραπάνω κατηγοριών ζώων να καταγράφει αύξηση σε σχέση με το 2016. Σημειώνεται, επιπλέον, ότι η Ρουμανία κατέχει το 30% του συνολικού αριθμού αγροκτημάτων που βρίσκονται αντός της ΕΕ.

Ο αγροτικός τομέας παρουσίασε συνολικά ανάπτυξη της τάξεως του 18,3% σε ετήσια βάση. Αν και η Ρουμανία αποτελεί σημαντική δύναμη στην παραγωγή σιταριού, κριθαριού και ηλιανθών, ωστόσο, η στρεμματική απόδοση θεωρείται ακόμα σχετικά χαμηλή, γεγονός που οφείλεται σε κενά και προβλήματα σε επίπεδο υποδομών καλλιέργειας και συγκομιδής. Οι κλιματολογικές συνθήκες υπήρξαν και το 2017 ευνοϊκές για τις καλλιέργειες σιτηρών, εξ ου και η σχετική αύξηση στην παραγωγή. Εκτός από το καλαμπόκι, αύξηση παρατηρήθηκε και στο σιτάρι, του οποίου η παραγωγή ανήλθε σε 14,5 εκατ. τόνους, κατατάσσοντας τη Ρουμανία στην 5η θέση ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ.

Από τα 238.391 τ. χλμ. της έκτασης της Ρουμανίας, το 39,5% περίπου αποτελεί καλλιεργήσιμη γη, γεγονός που κατατάσσει την χώρα στον τομέα αυτό στην 5^{η} θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την Ισπανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Πολωνία. Ωστόσο, η Ρουμανία είναι μία από τις χώρες με τη λιγότερο αποτελεσματική χρήση της καλλιεργήσιμης γης, κυρίως λόγω του μεγάλου κατακερματισμού της γαιοκτησίας.

Ο τομέας της γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας, αποτελεί τομέα ιδιαίτερης σημασίας για τη ρουμανική οικονομία, καθώς συμβάλλει κατά περίπου 5% στο ΑΕΠ της χώρας, την στιγμή που ο μέσος όρος στην ΕΕ βρίσκεται στο 1,7%. Συγκεκριμένα, το 2016 η συνδρομή του εν λόγω τομέα ανήλθε σε 3,9% έναντι ποσοστού 4,2% το 2015, 4,7% το 2014 και 5,4% το 2013. Το έλλειμμα, δέ, στο αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας μειώνεται τα τελευταία χρόνια.

[2] http://www.madr.ro/cresterea-animalelor/bovine.html

Περίπου το 80% των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων της χώρας προέρχεται από κράτη- μέλη της ΕΕ, ενώ και τα 2/3 περίπου των αντίστοιχων ρουμανικών εξαγωγών κατευθύνονται προς κράτη μέλη της Ένωσης. Το κρέας, τα σάκχαρα, οι σπόροι και τα πρωτεϊνούχα γεύματα καλύπτουν περίπου το 1/3 των εισαγωγών τροφίμων, ενώ οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων της Ρουμανίας αποτελούνται κυρίως από δημητριακά και σπόρους. Η Ρουμανία κατέχει μία μακρά γεωργική παράδοση, με μία συμμετοχή περίπου 5% στη σύνθεση του ΑΕΠ, αποτελώντας βασικό παράγοντα της θετικής μεταβολής του ρυθμού ανάπτυξης της ρουμανικής οικονομίας.

Η γεωργία συνεχίζει να αποτελεί έναν τομέα με μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, αφού χρησιμοποιείται μόνο το ήμισυ των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, από τις εν δυνάμει εμπορεύσιμες εκμεταλλεύσεις αγροτικών προϊόντων. Η αγορά της Ρουμανίας αποτελεί μία αγορά με μέλλον για τα αγροτικά μηχανήματα, δεδομένου ότι η έλλειψη μηχανημάτων στην χώρα είναι σημαντική. Σήμερα, η Ρουμανία παράγει μόνο μικρά μηχανήματα για εργασίες στα χωράφια και μερικά μηχανήματα άρδευσης, με αποτέλεσμα όλα σχεδόν τα μηχανήματα να εισάγονται.

Κατά την περίοδο **2014 – 2020**, η γεωργία και ο τομέας τροφίμων της Ρουμανίας αναμένεται να απορροφήσουν συνολικά περίπου 17 δισ. ευρώ από τα κοινοτικά ταμεία, με στόχο τις επενδύσεις στον τομέα παραγωγής. Παράλληλα, με τις επενδύσεις σε γεωργικά μηχανήματα, σε κτίρια κτηνοτροφίας και εξοπλισμού επεξεργασίας, οι τομείς που θα επωφεληθούν, στο πλαίσιο του νέου προϋπολογισμού, είναι:

■ **φρούτα** : 260 εκατ. € για την επαναφύτευση δένδρων και 40 εκατ. € για την επεξεργασία
■ **Άρδευση** : 325 εκατ. €
■ **Βιολογική καλλιέργεια** : 200 εκατ. €

Η Ελλάδα εξάγει αρκετά αγροτικά προϊόντα στη Ρουμανία. Μάλιστα οι ελληνικές εξαγωγές διαγράφουν αυξητική πορεία. Αναλυτικά, για το διμερές εμπόριο, βλ. Κεφάλαιο Δ: Οι ελληνο-ρουμανικές εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, σ.73

Β.2.3. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ / ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η χώρα έχει πολλά πλεονεκτήματα, αφού κατέχει βαριά βιομηχανία (αυτοκινητοβιομηχανία, βιομηχανία ελικοπτέρων (Airbus), χημική βιομηχανία, ναυπηγεία, κατασκευή αμαξωμάτων), είναι αυτάρκης σε φυσικό αέριο και καλύπτει μεγάλο ποσοστό αναγκών της σε πετρελαιοειδή, έχει μεγάλες προοπτικές στην γεωργία και κτηνοτροφία, ενώ κατά την περίοδο 2014-2020 αναμένεται να απορροφήσει, συνολικά για όλους τους τομείς, κοινοτικά κονδύλια ύψους περίπου 40 δισ. ευρώ από το Ταμείο Συνοχής.

Η συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ είναι μεγαλύτερη από ό,τι σε πολλές δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Η βαριά βιομηχανία αποτελείται κυρίως από τις ακόλουθες βιομηχανίες: αυτοκινητοβιομηχανία (Renault, Ford), σιδηρουργία (Arcelor-Mittal), παραγωγή αλουμίνας (ALRO.AL Pro), χημική βιομηχανία, ναυπηγεία (Daewoo Mangalia, STX OSV Tulcea, STX OSV Braila), παραγωγή καλωδίων (ICME ECAB του Ομίλου Βιοχάλκο), κατασκευή αμαξωμάτων και βαγονιών (Siemens, Alstom), εξοπλισμό διϋλιστηρίων κ.ά.

Το 2017, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σημειώθηκε **αύξηση του κύκλου εργασιών του βιομηχανικού τομέα ,** κυρίως λόγω της αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής (+16,6%). Η παραγωγή του τομέα ενέργειας αυξήθηκε κατά +6,1%, παρά το γεγονός ότι ο τομέας εξόρυξης παρουσίασε μικρή αύξηση κατά 0,2% κυρίως ένεκα του γεγονότος ότι κυρίως οι μεγάλες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας τελούν ακόμη υπο τον έλεγχο του κράτους.

Κυρίως η **αυτοκινητοβιομηχανία και η βιομηχανία εξαρτημάτων αυτοκινήτου** συνέβαλαν, σε μεγάλο βαθμό, στη θετική επίδοση του βιομηχανικού τομέα, παρουσιάζοντας αισθητά μεγαλύτερη αύξηση σε σχέση με τον μέσο όρο για τη βιομηχανία. Πολύ καλές

επιδόσεις σημείωσαν επίσης, οι: υποδηματοποιία, επιπλοποιία, παραγωγή καλωδίων καθώς και οι ναυπηγικές και ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες.

Εξέλιξη βιομηχανικής παραγωγής (ποσοστιαία μεταβολή)

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
+2,7%	-5,5%	+5,5%	+7,5%	+2,4%	+7,8%	+6,1%	+2,7%	+6,5%	+12,2%

Η Ρουμανία **από το 1990 έχει προσελκύσει σημαντικές Α.Ξ.Ε. στον βιομηχανικό τομέα** της οικονομίας, ήτοι το **32% των συνολικών ΑΞΕ** που ξεπερνούν τα 33 δισ. Ευρώ.

Ως προς την **αυτοκινητοβιομηχανία,** αποτελεί τον 4^{ο} μεγαλύτερο παραγωγό στην Κεντρική Ανατ. Ευρώπη και τον 1^{ο} στην Ν.Α. Ευρώπη. Μεταξύ των μεγάλων ξένων επενδυτών συγκαταλέγονται οι: Renault-Dacia, Ford, Daimler, Michelin, Bosch, Draxlmaier, Continental, Pirreli κ.α.

Αξιόλογες ξένες επενδύσεις έχουν πραγματοποιηθεί και στον **τομέα της Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών**, ύψους άνω των 7 δισ. ευρώ με την παρουσία σήμερα 8.000 επιχειρήσεων στον ευρύτερο τομέα. Σημαντικοί επενδυτές είναι οι: Microsoft, WIPRO, Oracle, IBM, Alcatel κ.α.

Στον **ναυπηγοκατασκευαστικό και επισκευαστικό τομέα** δραστηριοποιούνται σήμερα περίπου 33 εταιρείες. Οι κυριότεροι παίκτες στον τομέα αυτό είναι τα ναυπηγεία Daewoo-MangaliaHeavy Industries, STX OSV Tulcea, STX OSV Braila, Damen Shipyards Galati, Severnav, Shipyard Costanta και Orsova Shipyard.

Στους σημαντικούς, παραδοσιακούς τομείς βιομηχανικής παραγωγής συγκαταλέγονται οι τομείς **επίπλου, ενδύματος, αγροβιομηχανίας, βιομηχανίας τροφίμων** κ.ά.

Εκ του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών, το 76% είναι βιομηχανικά προϊόντα. Μεταξύ των κυριότερων εξαγώγιμων ρουμανικών προϊόντων, το 6,7% είναι αυτοκίνητα και μέρη αυτοκινήτων, το 5,9% καλώδια και ηλεκτρικοί αγωγοί, το 3,5% έπιπλα από ξύλο, το 3,4% πετρελαιοειδή προϊόντα, το 2,4 % λάστιχα αυτοκινήτων και το 1,9% φάρμακα.

Ιδιαίτερα το 2017, η βιομηχανία συμμετείχε **κατά το 1/4** στην σύνθεση του ΑΕΠ, ήτοι κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες στην θετική μεταβολή κατά του 7% του ΑΕΠ, ενώ η ενδυνάμωση του βιομηχανικού τομέα συνεχίζεται και κατά το 2018. Οικονομικοί εμπειρογνώμονες αναμένουν ότι η βιομηχανική παραγωγή θα αυξηθεί στο μέλλον, κυρίως λόγω της αύξησης των παραγωγικών επενδύσεων στην χώρα και των μέτρων μείωσης της φορολογίας. Η συμμετοχή του βιομηχανικού τομέα κατά 1/4 στη διαμόρφωση του ΑΕΠ (σε απόλυτους αριθμούς 165 δισ. Ron, ήτοι 37,125 δισ. ευρώ περίπου) υπερβαίνει το μέσο όρο στις χώρες ΕΕ, ό οποίος ανέρχεται σε 15%.

Β.2.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ο τομέας των υπηρεσιών, παρότι δεν ευρίσκεται στο στάδιο της ωρίμανσης, αναπτύσσεται υπό την πίεση ορισμένων κλάδων, όπως του τραπεζικού και των τηλεπικοινωνιών. Το 2017, οι υπηρεσίες συγκέντρωναν το 52,1% του ενεργού πληθυσμού της χώρας (Eurostat). Ο τομέας όμως αυτός υπολείπεται σε ανάπτυξη, σε σχέση με άλλες Δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Β.2.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο **πληθωρισμός** διαμορφώθηκε τον Δεκέμβριο του 2017 στα υψηλότερα ιστορικά επίπεδα ήτοι +3,23%. Είναι γεγονός ότι αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο πληθωρισμού από το 2013 (+3,67%). Για το 2018 προβλέπεται ο πληθωρισμός να κυμανθεί άνω του +3%.

Σε ανοδική αναθεώρηση των εκτιμήσεών της για τον πληθωρισμό στη Ρουμανία το 2018 προέβη πρόσφατα η Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας, όπως ανακοίνωσε το απόγευμα

τον Φεβρουάριο ο Διοικητής της Τράπεζας κ. Mugur Isarescu. Σύμφωνα με τη νέα αναθεωρημένη έκθεση της Τράπεζας, ο πληθωρισμός αναμένεται να αγγίξει το 3,5% το 2018, ενώ οι αρχικές προβλέψεις έκαναν λόγο για 3,2%. Το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους εκτιμάται ότι θα αγγίξει ακόμα και το 5% λόγω των υψηλών τιμών ηλεκτρικού ρεύματος, ωστόσο από το καλοκαίρι και μετά αναμένεται να παρουσιάσει σημαντική πτώση. Παράλληλα, οι προβολές των εμπειρογνωμόνων της Τράπεζας για το 2019 τοποθετούν τον πληθωρισμό στο 3,1%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 - Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ (2008-2016)

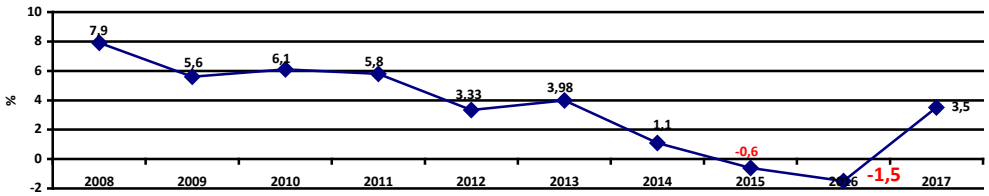

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ρουμανίας (INS)

Β.2.6 ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ανεργία: Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ρουμανικού Ινστιτούτου Στατιστικής, το ποσοστό ανεργίας κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2017 ανήλθε σε 4,90% (530 χιλ. άτομα), παρουσιάζοντας μείωση ως ποσοστό έναντι του 2016, που αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο την τελευταία εικοσαετία. Σύμφωνα με την μεθοδολογία της EUROSTAT, το ποσοστό ανεργίας είναι κατά 1,5-2% υψηλότερο, χωρίς να συνυπολογίζεται η μετανάστευση. Από τα κατωτέρω στοιχεία, προκύπτει ότι η ανεργία στην Ρουμανία, συγκρινόμενη με τα ποσοστά άλλων χωρών της περιοχής, και δη της Νοτίου Ευρώπης (όπου υπερβαίνει το 20%), αλλά και πολλών Δυτικοευρωπαϊκών χωρών, δεν συνιστά ανησυχητικό φαινόμενο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 - Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ (2007-2017)

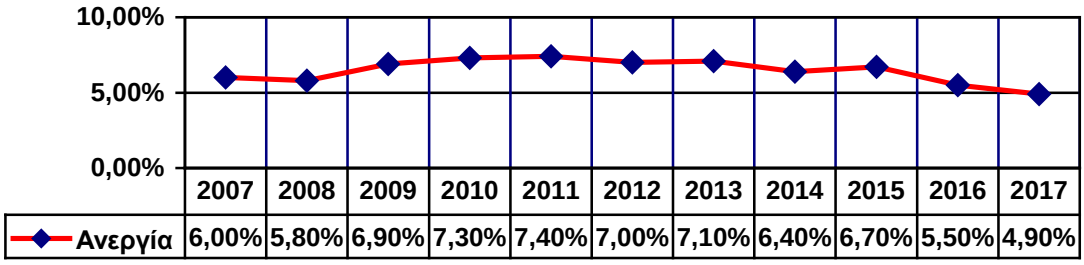

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 - Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΛΩΝΙΑ
Ρουμανία 4,9% Αλβανία 14%, Βουλγαρία 6 %, Ελλάδα 20,6%, ΠΓΔΜ 21,9%, Σερβία 14,3%, Ουγγαρία 3,8%, Πολωνία 5,1%

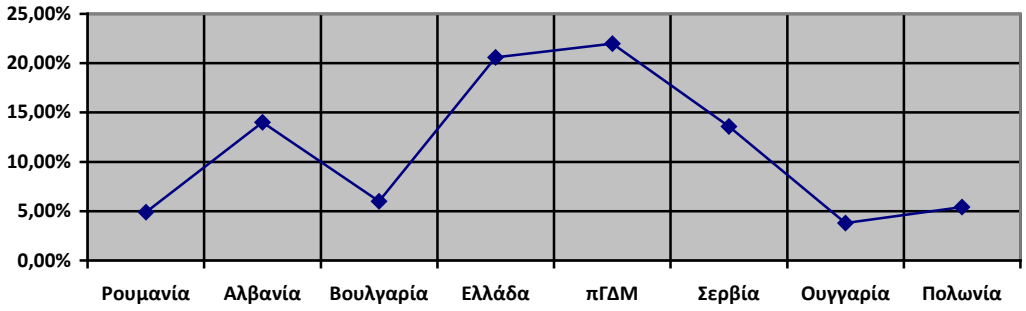

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ (2017)
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

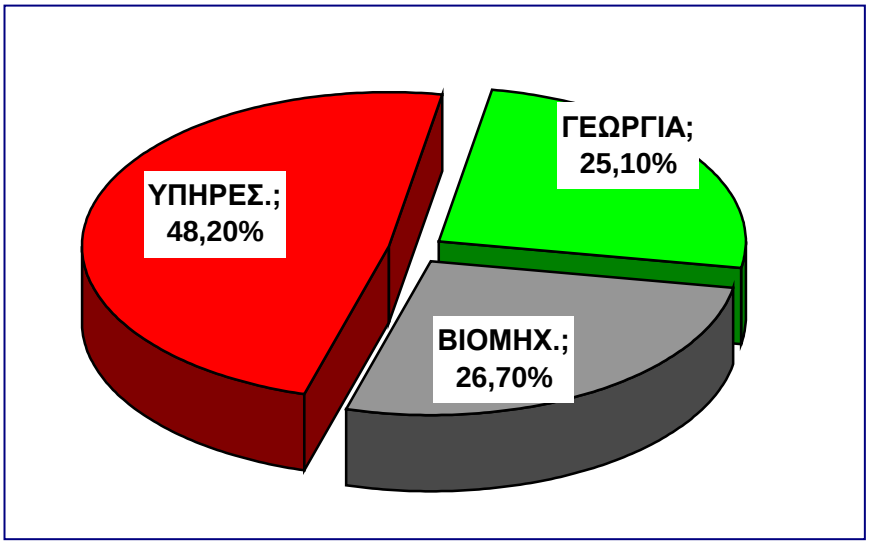

Β.2.7. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Στο πλαίσιο του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, σταθεροποίησης των μακροοικονομικών μεγεθών και μείωσης των διαρθρωτικών ελλειμμάτων που ακολουθήθηκε από το 2009, η Ρουμανία πέτυχε να αυξήσει τις εξαγωγές της και να **μειώσει σημαντικά το εμπορικό της έλλειμμα.** Παρόλα αυτά το 2017, οι εισαγωγές της χώρας αυξήθηκαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ήτοι +12,22%, έναντι των εξαγωγών, που αυξήθηκαν κατά +9,15%, με αποτέλεσμα το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου να αυξηθεί σε -12.956,5 δισ. ευρώ, έναντι 9,958 δισ. ευρώ το 2016. Ωστόσο, το εμπορικό έλλειμμα της χώρας δεν αποτελεί ακόμη ανησυχητικό φαινόμενο, συγκρινόμενο με άλλες χώρες.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2015 – 2017

Εκ. ευρώ	**2015**	**2016**	**2017**	**Μεταβολή 2017/2016**
Ρουμανικές **Εξαγωγές**	54.596,0	57.3863	62.641,9	9,15%
Ρουμανικές **Εισαγωγές**	62.934,9	67.344,5	75.598,4	12,22%
Όγκος εμπορίου	**117.558,1**	**124.730,8**	**138.240,3**	11,41%
Εμπορικό **Ισοζύγιο**	-8.366,01	-9,958,2	-12.956,5	

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας **INS**, International Trade Statistics 12/2017

ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2017
ΠΡΩΤΕΣ 20 ΧΩΡΕΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

	Χώρα	Ρουμανικές **Εξαγωγές** **εκ. ευρώ**	**Βαρύτητα** ως προς. το σύνολο των ρουμανικών εξαγωγών	**Ποσοστιαία μεταβολή** σε σχέση με το 2016
Συνολικές Εξαγωγές		**62.641,9**	100,00%	**9,15%**
1	Γερμανία	14.357,00	22,92%	16,48
2	Ιταλία	7.034,49	11,23%	5,44%
3	Γαλλία	4.234,46	6,76%	2,25%
4	Ουγγαρία	2.939,62	4,69%	-1,37%
5	Ηνωμένο Βασίλειο	2.562,11	4,09%	2,90%
6	Τουρκία	2.091,77	3,34%	+15,01%
7	Βουλγαρία	2.102,15	3,36%	13,61%
8	Πολωνία	1.961,94	3,13%	18,64%
9	Ισπανία	1.877,83	3,00%	9,08%
10	Τσεχία	1.801,90	2,88%	18,94%
11	Ολλανδία	1.609,03	2,57%	10,75%
12	Αυστρία	1.463,16	2,34%	6,97%
13	ΗΠΑ	1.302,41	1,84%	+22,73%
15	Βέλγιο	1.245,53	1,99%	13,14%
14	Ρωσία	1.105,48	1,76%	13,97%
16	Σλοβακία	1.070,01	1,71%	6,55%
17	Μολδαβία	945,57	1,51%	+26,24%
18	**Ελλάδα**	**895,02**	**1,43%**	**+17,06%**
19	Σερβία	753,14	1,20%	17,22%
20	Αίγυπτος	445,88	0,91%	-14,74%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας Εμπορίου και Τουρισμού της Ρουμανίας, INS International Trade Statistics
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Βουκουρεστίου

ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2017
ΠΡΩΤΕΣ 20 ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ

	Χώρα	Ρουμανικές **Εισαγωγές** **εκ. ευρώ**	**Βαρύτητα** ως προς το σύνολο των ρουμανικών εισαγωγών	Ποσοστιαία **μεταβολή** σε σχέση με το 2016
Συνολικές Εισαγωγές		**75.598,44**	100%	**12,22%**
1	Γερμανία	15.140,92	22,92%	9,48%
2	Ιταλία	7.583,57	10,03%	5,44%
3	Ουγγαρία	5.642,86	7,46%	11,57%
4	Πολωνία	4.115,16	5,44%	18,95%
5	Γαλλία	4.002,93	5,29%	7,28%
6	Κίνα	3.794,64	5,10%	10,32%
7	Ολλανδία	3.036,40	4,02%	9,79%
8	Τουρκία	3.018,94	3,99%	18,19%
9	Αυστρία	2.512,34	3,32%	4,66%
10	Ρωσία	2.479,89	3,28%	25,19%
11	Τσεχία	2.174,47	2,83%	13,83%
12	Βουλγαρία	2.159,25	2,88%	13,83%
13	Ισπανία	2.040,38	2,83%	10,97%
14	Σλοβακία	1.785,99	2,07%	13,16%
15	Βέλγιο	1.765,06	2,33%	12,19%
16	Ηνωμένο Βασίλειο	1.688,78	2,29%	9,91%
18	Καζακστάν	1.140,95	1,47%	29,31%
19	Ουκρανία	1.296,99	1,07%	17,36%
20	ΗΠΑ	1.094,48	1,00%	71,72%
20	**Ελλάδα**	**880,79**	**1,17%**	**11,00%**

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας Εμπορίου και Τουρισμού της Ρουμανίας, INS International Trade Statistics
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Βουκουρεστίου

Σύμφωνα με τα ανωτέρω προσωρινά στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS), που μας χορηγήθηκαν από το ρουμανικό Υπουργείο Οικονομίας, Εμπορίου και Τουρισμού, **ο όγκος εμπορίου** της Ρουμανίας, κατά το 2017, έφθασε τα **138.240,3 έναντι 124,731** δισ. ευρώ το 2016 και **117,558** δισ. ευρώ (της αντίστοιχης περιόδου του 2015) , παρουσιάζοντας αύξηση κατά **+11,41%.**

Η Ελλάδα το 2017 βρίσκεται στην **18η θέση ως πελάτης ρουμανικών προϊόντων και στην 20η θέση ως προμηθεύτρια** χώρα της Ρουμανίας.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

	Εισαγωγές (δισ. €)	**Μεταβολή (%)**	**Εξαγωγές (δισ. €)**	**Μεταβολή (%)**	**Εμπορικό Ισοζύγιο**	**Μεταβολή (%)**
2007	**50,993**	**+25,1%**	**29,402**	**+13,7%**	**-21,773**	
2008	**56,337**	**+9,8%**	**33,628**	**+13,8**	**-22,709**	**+4,3%**
2009	**38,897**	**+32,0%**	**29,116**	**+13,7%**	**-9,781**	**-56,93%**

2010	**46,801**	**+20,1%**	**37,293**	**+28,2%**	**-9,508**	**-2,79%**
2011	**54,824**	**+16,9%**	**45,041**	**+20,5%**	**-9,783**	**+2,89%**
2012	**54,684**	**+4,7**	**45,056**	**+4,6%**	**-9,628**	**-1,58%**
2013	**55,268**	**+1%**	**49,564**	**+10,0%**	**-5,704**	**-40,76%**
2014	**58,508**	**5,9%**	**52,460**	**5,8%**	**-6,048**	**+6,03%**
2015	**62,962**	**7,6%**	**54,596**	**4,1%**	**-8,366**	**+38,37%**
2016	**67,344**	**+7%**	**57,386**	**5,1%**	**-9,958**	**+19,03%**
2017	**75.598,44**	**+12,22%**	**62.641,96**	**+9,15%**	**-12.956,5**	**+30,10%**

Η εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου της Ρουμανίας την τελευταία δεκαετία αποτυπώνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6. ΠΟΡΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ (σε δισ.ευρώ)

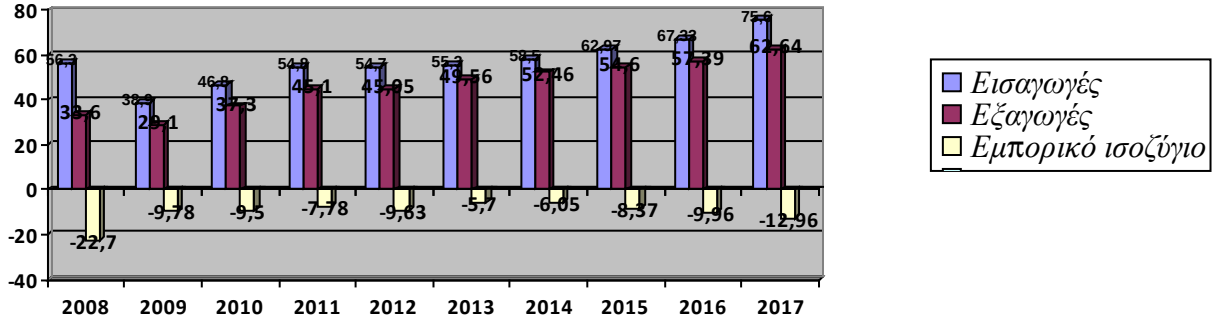

Β.2.8 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Ρουμανία είναι χώρα με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου, γεγονός που της εξασφαλίζει σχετική ενεργειακή αυτάρκεια. Αποτελεί την πλέον σημαντική χώρα στην ανατολική Ευρώπη και Ευρασία στον τομέα παραγωγής πετρελαιοειδών μετά την Ρωσική Ομοσπονδία και τις χώρες της Κασπίας.

Τα αποθέματά της ανέρχονται σε 0,5 δισ. βαρέλια αργού πετρελαίου, 0,6 τρισ. κυβ. μέτρα φυσικού αερίου και 398 εκατ. τόνους άνθρακα.

Η πρώτη πηγή ενέργειας της χώρας είναι τα ορυκτά καύσιμα και ακολουθεί η υδροηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Καθώς η Ρουμανία πραγματοποιεί εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Ρωσία, ανέπτυξε ως εναλλακτική πηγή ενέργειας την πυρηνική, προσπαθώντας να μειώσει την εξάρτησή της από αυτή. Έτσι, η χώρα διαθέτει δύο πυρηνικούς αντιδραστήρες στην Cernavoda, που παρέχουν περίπου το 20% της παραγωγής ηλεκτρισμού.

Ως προς τις ανανεώσιμες πηγές, είναι 10η στην παραγωγή αιολικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έχει σημαντικές προοπτικές στην παραγωγή ενέργειας από βιομάζα (έως και 88.33TWh/έτος). Από τα τέλη 2011 πραγματοποιήθηκαν αξιόλογες ξένες επενδύσεις στην ανάπτυξη αιολικών και ηλιακών πάρκων που ανακόπηκαν λόγω αλλαγής της νομοθεσίας περί παροχής κινήτρων (πράσινα πιστοποιητικά) που εισήχθη τον Μάιο 2013. Η νομοθεσία άλλαξε εκ νέου τον περασμένο Μάρτιο, σε μια προσπάθεια να ανατραπεί το εχθρικό για τις επενδύσεις κλίμα που είχε δημιουργηθεί.

Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας την καθιστά σημαντική χώρα στη διασύνδεση των ενεργειακών αγορών της Ευρώπης. Η επιδίωξή της να καταστεί εξαγωγέας ενέργειας έχει διευρύνει το πεδίο συμμετοχής της σε περιφερειακά ενεργειακά σχέδια της Μαύρης Θάλασσας, της Κεντρικής και ΝΑ Ευρώπης.

Η παραγωγή ηλεκτρισμού στη Ρουμανία την περασμένη χρονιά προερχόταν, βάσει της Έκθεσης του 2017 της Electrica Furnizare S.A από :

α. Μη ανανεώσιμες πηγές: 57% (ορυκτά καύσιμα: 39,5%, πυρηνική ενέργεια: 17,49%)

β. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κατά 43%, ως εξής: υδροηλεκτρική: 28,86%, αιολική: 10,13%, ηλιακή, 2,6 % βιομάζα: 0,75% άλλες: 0,66%[3].

Β.2.9 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Λόγω του αργού ρυθμού κατασκευής σύγχρονων υποδομών του τομέα μεταφορών, η Ρουμανία υπολείπεται σημαντικά στον τομέα αυτό, σε σχέση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Το **οδικό δίκτυο** της χώρας **έχει μήκος 86.080 χλμ**. Οι **εθνικοί οδοί** καλύπτουν περί τα **17.048 χλμ**. Διαθέτει ακόμη **εκτενές δίκτυο** μικρότερων επαρχιακών δρόμων. Η Ρουμανία διαθέτει σήμερα μόνον **747 χλμ. αυτοκινητοδρόμων**. Οι εθνικές οδοί **έχουν τμηματικώς αναμορφωθεί.**

Οι σιδηροδρομικές υποδομές, **με 10.788 χλμ. σιδηροδρομικών γραμμών** απαιτούν επίσης ευρεία αναβάθμιση.

Οι **αεροπορικές υποδομές** ανταποκρίνονται περισσότερο στα ευρωπαϊκά δεδομένα, καθώς **δόθηκε προτεραιότητα στον εκσυγχρονισμό** τους, προκειμένου να πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές για την επιδιωκόμενη είσοδο της χώρας στη ζώνη Schengen. Σήμερα, η Ρουμανία διαθέτει 14 διεθνή αεροδρόμια, αριθμό σχετικά μικρό για την έκταση της χώρας, καθώς και 3 ελικοδρόμια.Υπάρχουν 130 απ' ευθε'ιας πτήσεις για 76 προορισμούς για 31 χώρες ανα τον κόσμο.

Ως προς τις **υδάτινες οδούς**, με μήκος 1.731χλμ., η Ρουμανία κατατάσσεται 12^{η} στην Ευρώπη, με το 30% του Δούναβη να διασχίζει τα ρουμανικά εδάφη. Διαθέτει σημαντικά λιμάνια (8 τον αριθμό)στη Μαύρη Θάλασσα, ήτοι, **τον μεγάλο λιμένα της Κωστάντζας**, την Μαγκάλια και την Midia, καθώς και τα λιμάνια του Δούναβη Braila, Galati κ.ά.

Η κατασκευή μεγάλων έργων μεταφορών μέσω **Σύμπραξης Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα-ΣΔΙΤ** αποτελεί προτεραιότητα για τις ρουμανικές κυβερνήσεις των τελευταίων ετών. Ωστόσο, υπάρχουν καθυστερήσεις, παρά την ανακοίνωση κατασκευής σημαντικών έργων.

Το νέο **Τμήμα Έργων Υποδομών, Ξένων Επενδύσεων, Συμπράξεων Ιδιωτικού Δημόσιου Τομέα και Προώθησης Εξαγωγών (**Department for Infrastructure Projects, Foreign Investments, Public- Private Partnership and Export Promotion) με επικεφαλής Υφυπουργό, υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό και έχει την ευθύνη να προάγει τα μεγάλα έργα υποδομής – το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των οποίων έχει παρουσιάσει σοβαρές καθυστερήσεις κατά το παρελθόν - και να προσελκύσει άμεσες ξένες επενδύσεις.

Η υιοθέτηση ενός νέου νόμου περί **Συμπράξεων Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (Public-Private Partnership-PPP)** που θα αντικαταστήσει τον Νόμο 178/2010, αποτελεί προτεραιότητα για τη ρουμανική κυβέρνηση, καθώς ο τελευταίος δεν ανταποκρινόταν στις ισχύουσες οικονομικές και νομικές συνθήκες, παρ' ότι τροποποιήθηκε δύο φορές, ώστε να προσεγγίσει τις κοινοτικές αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

Στις αρχές 2014, συστάθηκε και **'One-Stop-Shop' ,** με σκοπό την παροχή στήριξης και απαραίτητης πληροφόρησης και κατευθύνσεων σε ενδιαφερόμενους ξένους επενδυτές, στο πλαίσιο του ως άνω τμήματος.

[3] www.electricafurnizare.ro (Έκθεση Αυγούστου 2017)

Παράλληλα, μετά από πρόταση της ρουμανικής κυβέρνησης, εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή **το 'Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών'** και το οποίο απεστάλη από Γραφείο Υπουργού Μεταφορών της Ρουμανίας στην Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι, προς ενημέρωση Ελλήνων επιχειρηματιών.

Το εν λόγω στρατηγικό σχέδιο καλύπτει την περίοδο 2015-2030. Μέσα σε αυτό το διάστημα προβλέπεται η υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δις ευρώ στον τομέα των μεταφορών. Σύμφωνα με το σχέδιο για την ανάπτυξη των υποδομών μεταφορών και υπηρεσιών, προβλέπεται η κατασκευή 1.200 χιλιομέτρων αυτοκινητόδρομων, 1.900 χιλιομέτρων οδικών αξόνων ταχείας κυκλοφορίας στο πλαίσιο των οδικών ευρωπαϊκών αξόνων 'Transregio' και 'Transeuro', η κατασκευή βοηθητικών διαδρόμων καθώς και άλλων υποδομών οδοποιίας, συνολικού κόστους 26 δις ευρώ, εκ των οποίων το κόστος της κατασκευής των αυτοκινητόδρομων εκτιμάται στα 13,254 δις ευρώ.

Το εν λόγω σχέδιο, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 10.7.2015, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο και βάση δεδομένων για δημόσια έργα και επενδύσεις στον τομέα μεταφορών της χώρας. Στο πλαίσιο αυτού, δίδεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης κοινοτικών κονδυλίων από το Ταμείο συνοχής της Ε.Ε. της περιόδου 2014-2020.

Ελληνικές ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για έργα και επενδύσεις του τομέα μεταφορών στην Ρουμανία, δύνανται να συμβουλευθούν την ιστοσελίδα του Υπουργείου Μεταφορών της Ρουμανίας:
http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan.

Β.2.10 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ - ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ –ΕΘΝΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ως γνωστόν η χώρα λαμβάνει διάφορα κοινοτικά κονδύλια, κονδύλια άλλων διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών και άλλα εθνικά κίνητρα, που περιγράφονται αναλυτικότερα στο κεφάλαιο των επενδυτικών κινήτρων στην Ρουμανία.

Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Ευρωπαϊκών Πόρων έθεσε ως στόχο όλα τα κοινοτικά κονδύλια να υποβάλλονται από την άνοιξη του 2017 ηλεκτρονικώς.

Η Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα δραστηριοποιείται στη χώρα επί πολλά έτη, μέσω μεγάλου αριθμού προγραμμάτων.

Στις 11.01.2016, η ρουμανική κυβέρνηση και η Παγκόσμια Τράπεζα υπέγραψαν νέο μνημόνιο κατανόησης (Memorandum of Understanding), για την παροχή περαιτέρω τεχνικής βοήθειας, προς ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης μέχρι το 2023, με στόχο την στήριξη των διαρθρωτικών αλλαγών και τον εκσυγχρονισμό αυτής.

Το εν λόγω μνημόνιο κατανόησης αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά και περιλαμβάνει προγράμματα που αφορούν την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης καθώς και του συστήματος υγείας. Περαιτέρω βοήθεια θα δοθεί στην ρουμανική κυβέρνηση για την μεταρρύθμιση και την ορθή χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων καθώς και για την επίτευξη των στόχων ως προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

Σημειώνεται ότι το πρώτο μνημόνιο, στο οποίο εκτός από την Παγκόσμια Τράπεζα συμμετείχαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), υπεγράφη για την περίοδο 2012-2015 και αφορούσε 26 συμφωνίες χρηματοδότησης για 20 περίπου θεσμούς της χώρας, ενώ ο προϋπολογισμός του ανήλθε σε περίπου 32 εκατ.ευρώ μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Το καινούργιο πρόγραμμα χρηματοδοτείται και αυτό από κοινοτικά κονδύλια και συγκεκριμένα από τους διαθέσιμους πόρους για το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας της περιόδου 2015-2020, όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για την περίοδο 2017-2020 προτεραιότητες της Παγκόσμιας τράπεζας για την Ρουμανία αποτελούν οι τομείς των υποδομών, της δημόσιας υγείας, της εκπαίδευσης, της δημιοργίας θέσεων εργασίας και ρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το 'International Finance Corporation' - IFC

Το IFC, μέλος του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, είναι ένας οργανισμός, ο οποίος ενδιαφέρεται για τον ιδιωτικό τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το IFC μπορεί να χρηματοδοτήσει επιχειρηματικά σχέδια, το συνολικό ποσό των οποίων ξεπερνάει εκείνο που μπορούν να χορηγήσουν οι κλασικές τράπεζες. Οι προϋποθέσεις χορήγησης δανείου είναι παρόμοιες με αυτές της αγοράς, αλλά συμπεριλαμβάνονται και ρήτρες καλής χρήσης των κεφαλαίων.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων - EIB

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, μέτοχοι της οποίας είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ και των οποίων τα συμφέροντα εκπροσωπεί, χορηγεί δάνεια στους ξένους επενδυτές, που επιθυμούν να επενδύσουν στην Ρουμανία.Το συνολικό ποσό, που χορήγησε η EIB για την Ρουμανία το 2017 ήταν ύψους 1.866 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 972 εκατ ευρώ αφορούσαν τα έργα υποδομής, τα 624 εκατ. ευρώ βοήθεια για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εργα περιβάλλοντος 265 εκατ. ευρώ και στις νέες τεχνολογίες περίπου 6 εκατ. ευρώ. Παράλληλα η EIB πρχώρησε σε χορήγηση ποσού 19,5 εκατ. ευρώ προς τον δήμο Βουκουρεστίου για την δεύτερη φάση του προγράμματος ανακαίνισης κτιρίων για κτίρια πολυοικογενειών.Ως γνωστόν η EIB χορηγεί δάνεια για μεγάλα έργα υποδομής και περιβάλλοντος, ενώ για τα μικρότερα έργα συνεργάζεται με εμπορικές τράπεζες της χώρας όπως: BCR, BANCA TRANCILVANIA, BRD, UNICREDIT.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη – EBRD

Η EBRD δημιουργήθηκε το 1991 και μέλη της είναι 60 κράτη, η Ε.Ε. καθώς και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Το ενδιαφέρον της στρέφεται στη χρηματοδότηση έργων υποδομών και στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, μέσω δανείων, αλλά και μέσω της συμμετοχής της σε εταιρείες στις πρώην ανατολικές χώρες.

Ειδικότερα στην Ρουμανία, την EBRD ενδιαφέρει κυρίως:

- η σταθερότητα και η ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα
- η ενίσχυση των υποδομών
- η αναδιοργάνωση του τομέα ενέργειας
- η ενδυνάμωση των επενδύσεων στην παραγωγική οικονομία

Για τα μικρά επενδυτικά σχέδια, η EBRD δανείζει, κατά βάση, το αντίστοιχο ποσό στις εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι. Ως προς τα μεγάλα σχέδια, τα χειρίζεται η ίδια σε κεντρικό επίπεδο. Για το 2017 η EBRD χρηματοδότησε την Ρουμανία με 546 εκατ. ερώ σε 29 έργα , όπως : εκατάσταση ανακύκλωσης για λύματα πετρελαιοειδών, νέα μονάδα για μαλακά μεταλικά κράματα, χρηματοδότηση εγχώριας φαρμακευτικής αλυσίδας, χρηματοδότιση αγροτικού ομίλου εταιρειών, χρηματοδότηση μεγάλης αλτσίδας καταστημάτων τροφίμων, εκμετάλλευση έργου πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Μαύρη θάλασσα και χρηματοδότηση αγοράς νέων λεωφορείων στις πόλεις Sibiu, Brasov,Constanta.
Είναι γνωστόν ότι η EBRD χρηματοδοτεί έργα ιδιωτικού τομέα στην Ρουμανία.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., το ρουμανικό Υπουργείο Οικονομικών έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα εθνικών κινήτρων για την χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων.

Τα εθνικά κίνητρα αποτελούν επιχορήγηση του ρουμανικού κράτους υπό μορφή επιδότησης και δύνανται να καλύψουν ποσοστό έως και 50% των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (HG 332/2014, Σχέδιο κρατικών επιδοτήσεων για την στήριξη των επενδύσεων που προάγουν την ανάπτυξη της περιφέρειας μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας), η κρατική επιδότηση μπορεί να φθάσει μέχρι τα 37,5 εκ. Ευρώ.

Την σχετική απόφαση, αναφορικά με το καθεστώς των κρατικών επενδύσεων με σκοπό την υποστήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας, μεταφρασμένη στην αγγλική γλώσσα, μπορείτε να συμβουλευθείτε από τον ακόλουθο σύνδεσμο:
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/buget/sitebuget/ajutordestat/Hg332actualizat_en.pdf

Στόχος των κρατικών επιδοτήσεων: Οι κρατικές επιδοτήσεις προσδοκούν να δημιουργήσουν πλεονεκτήματα και για τα δύο μέρη: η στήριξη των επενδύσεων επιτρέπει την αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού διαμέσου της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των επενδύσεων στην περιφέρεια. Ειδικότερα προσβλέπει στα ακόλουθα:
- μείωση των κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων για την καλύτερη εναρμόνιση με τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.
- δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (μείωση της ανεργίας)
- αύξηση και διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές
- διατήρηση των επενδύσεων και των θέσεων εργασίας σε μεσοπρόθεσμο διάστημα
- προώθηση των επενδύσεων που οδηγούν στην ‘έξυπνη’ οικονομική ανάπτυξη και την στήριξη των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων
- προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες ενισχύουν τις νέες τεχνολογίες

Πότε και πώς είναι προσβάσιμα τα εθνικά κίνητρα;

Για τη χορήγηση κρατικών επιδοτήσεων, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να πραγματοποιήσει μία αρχική επένδυση που να πληροί όλες τις ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η διαδικασία έγκρισης διαρκεί περίπου 4-6 μήνες, αναλόγως της πολυπλοκότητας του έργου. Η επένδυση δεν πρέπει να υλοποιηθεί πριν την έκδοση της έγκρισης, χωρίς την οποία το επενδυτικό «project» δεν θεωρείται επιλέξιμο.

Η επιδότηση των επιλέξιμων δαπανών γίνεται κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης του επενδυτικού πλάνου ή τη δημιουργία των νέων θέσεων εργασίας, στην περίπτωση των επιδοτήσεων του κόστους εργασίας.

Μέχρι στιγμής, το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε την χρηματοδότηση έργων συνολικής αξίας 691,85 εκατ. Ευρώ. Οι επενδύσεις που χρηματοδοτήθηκαν από το ρουμανικό δημόσιο δημιούργησαν 19.000 θέσεις εργασίας.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και σχετικοί οδηγοί υπάρχουν διαθέσιμοι στην ακόλουθη ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών, στη ρουμανική γλώσσα: **http://www.mfinante.ro/ghidajstat.html?pagina=domenii**

Αναφορικά με την νομοθεσία που προβλέπει τα εθνικά κίνητρα είναι:

Το Κυβερνητικό διάταγμα 807/2014	και το Κυβερνητικό διάταγμα υπ' αριθ 332/2014
-<u>ελάχιστη επένδυση 10 εκατ ευρώ</u>	- <u>ελάχιστη δημιουργία 10 νέων θέσεων εργασίας</u>
-για κατασκευή νέων κτιρίων	-για κάλυψη κόστος μισθών για περίοδο 2 ετών
-για ενοικίαση κτιρίων	-για κάλυψη κόστους μισθών (μεικτών
-για αγορά πνευματικής ιδιοκτησίας	και μπόνους)

Η διαφορά μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων και των κοινοτικών είναι , ότι ενώ τα κοινοτικά προσανατολίζονται κυρίως στην περιφέρεια και όχι στην περιοχή Βουκουρεστίου, τα εθνικά προγράμματα δύνανται να απολαμβάνουν και επιχειρήσεις στην περιοχή Βουκουρεστίου.

<u>Στήριξη άλλων επίσημων οργανισμών της Ρουμανίας</u>

Η Εθνική Αρχή για την Υλοποίηση Σχεδίων και Προγραμμάτων για τις Μικρο-Μεσαίες Επιχειρήσεις συγκεντρώνει επικαιροποιημένες πληροφορίες για τα κρατικά προγράμματα χρηματοδοτήσεων που απευθύνονται στις ΜΜΕ. Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ακόλουθη ιστοσελίδα: **www.aippimm.ro**

Β.2.11. ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Πάγιο αίτημα των διεθνών δανειστών της Ρουμανίας σε όλα τα προγράμματα σταθεροποίησης της οικονομίας της ήταν η πρόοδος στις ιδιωτικοποιήσεις κρατικών εταιρειών.

Επιτυχημένη ήταν η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας ROMGAZ μέσω Χρηματιστηρίου (IPO). Εντός του 2013, το κράτος μείωσε το ποσοστό του στην εταιρία από 85% σε 70% μέσω διαδικασίας ταυτόχρονης διαπραγμάτευσης (dual listing) μετοχών της στο Χρηματιστήριο Βουκουρεστίου και Λονδίνου (μέσω GDRs). Στην διαδικασία συμμετείχε και η EBRD, η οποία επένδυσε 50 εκατ. για την απόκτηση 1,9% των μετοχών της ROMGAZ. Η εν λόγω διαδικασία ιδιωτικοποίησης επαναλήφθηκε το 2014.

Το 2015 ψηφίσθηκε ο Ν. 75/2015 που τροποποίησε το υπ' αριθμ. 88/1997 Έκτακτο Κυβερνητικό Διάταγμα περί ιδιωτικοποιήσεων κρατικών εταιρειών. Για ένα μεγάλο διάστημα από το 2015 ως τις αρχές του 2017 οι ιδιωτικοποιήσεις προχωρούσαν εξαιρετικά αργά.

Το 2017 ιδιωτικοποιήθηκε η ρουμανική χημική βιομηχανία Oltchim, η οποία πέρασε στον έλεγχο της Chimcomplex, του ομίλου Compania Romana de Chimie.

Β.3. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Το ρουμανικό Κοινοβούλιο ενέκρινε στις 22.12.2017 το σχέδιο του προϋπολογισμού του 2018, με 255 ψήφους υπέρ και 95 κατά.Ως γνωστόν το σχέδιο προϋπολογισμού είχε προηγουμένως υιοθετηθεί από την επιτροπή προϋπολογισμού της Βουλής με μόνο μία τροποποίηση.

Ο εν λόγω κρατικός προϋπολογισμός καταρτίστηκε βασιζόμενος σε ρυθμό ανάπτυξης 5,5% του ΑΕΠ, με ποσοστό πληθωρισμού 3,1%, με μέση ισοτιμία του εθνικού νομίσματος (1Ευρώ = 4,55 RON) και με μέσο μηνιαίο καθαρό μισθό 2.614 Ron (563 ευρώ). Παράλληλα το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού αναμενόταν στα πρόθυρα της ψήφισης να ανέλθει σε 2,97% του ΑΕΠ, παραμένοντας εντός των ορίων που θέτει η συνθήκη του Μάαστριχτ, ενώ το έλλειμμα του δημοσίου χρέους κυμαινόταν στο επίπεδο 37,6% του ΑΕΠ, που αποτελεί και το χαμηλότερο πέμπτο δημόσιο χρέος μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε..

Το Ρουμανικό κοινοβούλιο σε σύνοδο ολομέλειας απέρριψε αρχικά την τροποποίηση αναφορικά με την αύξηση του ποσοστού από 75,5% σε 100% για μεταφορά εσόδων κερδών προς τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης με στόχο τον συμψηφισμό της περικοπής της

φορολογίας από 16% σε 10% από το 2018. Την ψήφιση της εν λόγω τροποποίησης δεν έκανε αποδεκτή, ούτε ο επικεφαλής του σοσιαλιστικού κόμματος στην Βουλή κος Ionut Munteanu.

Ο Ρουμάνος πρώην Π/Θ κ. TUDOSE, κατά την ομιλία του στο κοινοβούλιο, ανέφερε ότι το εν λόγω σχέδιο προϋπολογισμού αποτελεί σχέδιο επενδυτικού χαρακτήρα, που θα οδηγήσει στην ευημερία της χώρας και στην αποτελεσματικότητα της οικονομίας. Τόνισε επίσης ότι ο προϋπολογισμός του 2018 αποτελεί έναν αναπτυξιακό προϋπολογισμό, μετά από ένα θετικό έτος του 2017 με σημαντικές επενδύσεις στην χώρα.

Παράλληλα ο Ρουμάνος πρώην Π/Θ υπογράμμισε τα θετικά μέτρα της ρουμανικής κυβέρνησης για το 2017, όπως η αναβάθμιση των 17 νοσοκομείων της χώρας , η χορήγηση ποσού 100 εκατ. Ron για εξοπλισμό 22 νοσοκομείων, η χρηματοδότηση ποσού 66 εκατ. Ευρώ για σταθμούς πρώτων βοηθειών, η χορήγηση ποσού 230 εκατ. Ron για προμήθεια ασθενοφόρων καθώς και ποσού 272 εκατ Ron για μηχανήματα αναισθησίας.

Ακολούθως, ο Ρουμάνος πρώην Π/Θ τόνισε ότι η Ρουμανία θα σεβαστεί τις υποχρεώσεις της έναντι των στρατηγικών της εταίρων, όπως η υποχρέωση της χώρας για το ΝΑΤΟ για δέσμευση δαπανών 2% του ΑΕΠ για την άμυνα. Εν συνεχεία ο πρώην Π/Θ της χώρας τόνισε ότι για κάποια Υπουργεία θα αυξηθούν οι δαπάνες, σημειώνοντας ότι, το Υπουργείο Άμυνας θα λάβει κονδύλια ύψους 2% του ΑΕΠ ήτοι αύξηση κατά 52% σε σχέση με το 2016. Εξίσου αυξημένα θα είναι και τα κονδύλια των Υπουργείων Παιδείας κατά 26,3%, Υγείας κατά 18%, Κοινωνικής Ασφάλισης κατά 10,3%, Γεωργίας κατά 83,2% και Μεταφορών κατά 60,5%.

Ο κ. Tudose αναφέρθηκε επίσης στο γεγονός ότι ο προϋπολογισμός καταρτίστηκε λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη αύξηση των εισοδημάτων των πολιτών, την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα των υποδομών καθώς και την μείωση της φορολογίας.

Τα έσοδα του προϋπολογισμού θα ανέλθουν στα 287,5 δισ. Ron (62 δισ. Ευρώ), που αντιστοιχεί στο 31,7% του ΑΕΠ. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων προϋπολογισμού αποτελούν οι συνεισφορές κοινωνικής ασφάλισης (10,1%) και ακολουθούν οι εισπράξεις από τον ΦΠΑ (6,8%), οι εισπράξεις από έμμεσους φόρους (3,3%) και τα έσοδα άμεσης φορολογίας με 2,3% του ΑΕΠ.

Εξετάζοντας τα συνολικά έσοδα προϋπολογισμού παρατηρούμε ότι, τα έσοδα από τον ΦΠΑ αναμένονται να αυξηθούν κατά 16% φθάνοντας τα 61,3 δισ. Ron, τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης θα αυξηθούν κατά 13,5% φθάνοντας τα 30,2 δισ., ενώ τα έσοδα από τις κοινωνικές εισφορές θα παρουσιάσουν αύξηση κατά 28% και θα ανέλθουν στα 91,8 δισ. Ron. Αναμένεται όμως συγχρόνως μείωση των εσόδων από την φορολογία εισοδήματος κατά -31%, λόγω και της μείωσης του φορολογικού συντελεστή κερδών επιχειρήσεων από 16% σε 10% από 1.1.2018.

Οι δαπάνες του προϋπολογισμού, οι οποίες υπολογίζονται σε 314,5 δισ. Ron (67,8 δισ. ευρώ) και αντιπροσωπεύουν το 34,6% σαν ποσοστό του ΑΕΠ, αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση κατά +11,6% έναντι του προηγούμενου έτους. Σημειώνουμε ότι η κυβέρνηση θα δαπανήσει σημαντικότερα ποσά σε συντάξεις και μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων, ενώ όπως προαναφέραμε θα ενισχύσει τις δημόσιες επενδύσεις. Οι δαπάνες για μισθούς δημόσιων υπαλλήλων θα αυξηθούν κατά 16,5% φθάνοντας τα 81,2 δισ. Ron, ενώ οι δαπάνες για την δημόσια υγεία θα αυξηθούν κατά 5,8% φθάνοντας τα 98,6 δισ. Ron. Σύμφωνα με τις εξαγγελίες της, η κυβέρνηση θα χορηγήσει επί πλέον ποσά για την εθνική άμυνα, την ανάπτυξη της περιφέρειας, την εκπαίδευση, την υγεία, τις μεταφορές, την γεωργία, τις εσωτερικές υποθέσεις, την οικονομία και τον πολιτισμό, ενώ άλλα υπουργεία όπως το Υπουργείο Ενέργειας, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υπουργείο Δικαιοσύνης θα λάβουν χαμηλότερα ποσά.

Εξετάζοντας αναλυτικότερα το σχέδιο προϋπολογισμού του 2018 παρατηρούμε ότι το σημαντικότερο ποσό ύψους 350 εκατ. Ron (75,4 εκατ. Ευρώ) μεταφέρθηκε στο κρατικό αποθεματικό Ταμείο και οι μεταφορές ποσών έγιναν από τον προϋπολογισμό του κράτους και τα προβλεπόμενα κονδύλια για συνεισφορά της χώρας στην Ε.Ε.

Επί πλέον 60 εκατ. Ron (περίπου 13 εκατ. Ευρώ) μεταφέρθηκαν στην Γενική Γραμματεία της κυβέρνησης για χρηματοδότηση δραστηριοτήτων θρησκευτικού χαρακτήρα και εκκλησιαστικού περιεχομένου, ενώ ποσό 5 εκατ. Ron (περίπου 1 εκατ. Ευρώ) μεταφέρθηκε για χρηματοδότηση μειονοτήτων). Επίσης το Υπουργείο πολιτισμού θα λάβει επί πλέον χρηματοδότηση 8 εκατ. Ron (περίπου 1,7 εκατ. ευρώ) για την κατασκευή μνημείου 'Ένωσης της Ρουμανίας' στην περιοχή Alba Iulia. Επίσης το Υπουργείο Ενέργειας θα λάβει επί πλέον ποσό ύψους 10 εκατ. Ron (περίπου 2,1 εκατ. ευρώ) για το ερευνητικό πυρηνικό πρόγραμμα.

Η κρατική ραδιοφωνία έλαβε επίσης συμπληρωματικό ποσό ύψους 3 εκατ. Ron (646.000 ευρώ) επί πλέον του ποσού, που η κυβέρνηση είχε χορηγήσει προηγουμένως. Παράλληλα το Υπουργείο αρμόδιο για τους Ρουμάνους στο εξωτερικό θα λάβει επί πλέον ποσό ύψους 3 εκατ. Ron (646.500 ευρώ).

Η διαχρονική εξέλιξη των προϋπολογισμών της Ρουμανίας παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα:

Έτος	**Έσοδα Προϋπολογισμού**		**Έξοδα Προϋπολογισμού**	
	δισ.Ron	**(δισ. Ευρώ)**	**δισ.Ron**	**(δισ. Ευρώ)**
2007	127	(28,80)	136	(30,90)
2008	164	(37,27)	189	(42,90)
2009	157	(35,68)	193	(43,86)
2010	169	(43,63)	201	(45,68)
2011	182	(41,36)	205	(46,59)
2012	193	(43,86)	207	(47,04)
2013	200	(45,45)	216	(49,09)
2014	214	(48,63)	228	(51,81)
2015	226	(51,36)	239	(54,31)
2016	231	(52,50)	252	(57,37)
2017	254	(56,95)	278	(62,33)
2018	287,5	(62,00)	314,5	(67,8)

Συνοπτικά, επισημαίνουμε ότι ο προϋπολογισμός για το έτος 2018 καταρτίσθηκε βασιζόμενος στα ακόλουθα μακροοικονομικά στοιχεία:

-Αύξηση του ΑΕΠ : +5,5%
-Ονομαστικό ΑΕΠ : 815,195 δισ. Ron (περίπου 182 δισ. Ευρώ)
-Έλλειμμα Προϋπολογισμού ΑΕΠ (cash) : 2,9%
-Έλλειμμα Προϋπολογισμού ΑΕΠ (ESA) : 2,96%
-Πληθωρισμός : 3,1%
-Έσοδα προϋπολογισμού : 31.7% του ΑΕΠ ήτοι 287,5 δισ. Ron
-Έξοδα προϋπολογισμού : 34.6% του ΑΕΠ ήτοι 314,5 δισ. Ron
-Δαπάνες δημοσίων επενδύσεων : 4,80% του ΑΕΠ

Β.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΕΜΠΟΔΙΑ: ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΗ, ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ)

Β.4.1.Α ΙΔΡΥΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τα βήματα για την ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία είναι, σε γενικές γραμμές, τα ακόλουθα:

1. Επιλογή της μορφής της εταιρείας: Στην Ρουμανία υπάρχουν προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στις προσωπικές, συγκαταλέγονται οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, καθώς και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές, ενώ στις κεφαλαιουχικές οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

2. **<u>Καθορισμός της έδρας της εταιρείας</u>**: Οι ξένες εταιρείες οφείλουν να δηλώσουν την έδρα τους με φυσική τοποθεσία. Απαιτείται διεύθυνση (όχι ταχυδρομική θυρίδα), η οποία θα χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους μετόχους.

3. **<u>Καταχώρηση της επωνυμίας της εταιρείας</u>** . Η επωνυμία της εταιρείας καταχωρείται στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας της εταιρείας.

4. **<u>Επικύρωση καταστατικού</u>**

5. **<u>Τραπεζικός Λογαριασμός της εταιρείας.</u>** Ανοίγεται εταιρικός λογαριασμός στο όνομα της εταιρείας, με στόχο να κατατεθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Τα ποσά διαφέρουν, ανάλογα με την μορφή της εταιρείας. Για παράδειγμα, για μία ΕΠΕ απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο 200 Λέι, ήτοι 45 ευρώ περίπου.

5. **<u>Άλλα απαιτούμενα νομικά παραστατικά</u>** δύνανται να απαιτηθούν, όπως φορολογικά μητρώα και στοιχεία.

6. **<u>Υποβολή ενός πλήρους φακέλλου στην υπηρεσία μίας στάσης (one stop shop)</u>**

Υποβάλλεται φάκελος στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης.

Β.4.1.Β ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

<u>Ομόρρυθμη Εταιρεία (SNC, societate in nume colectiv, general partnership)</u>

Η ομόρρυθμη εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα, τα οποία ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Συνεπώς, ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία και όχι μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, αλλά για όλο το ποσό της οφειλής της εταιρείας. Για τη συμμετοχή στην ομόρρυθμη εταιρεία αρκεί ο υποψήφιος εταίρος να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι εταίροι οφείλουν να καταχωρήσουν την εταιρεία τους στο Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Δεν πρόκειται για συνήθη μορφή εταιρείας στην Ρουμανία. Όταν επιλέγεται, αφορά κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Ο βασικός λόγος που δεν προτιμάται είναι η απεριόριστη ευθύνη των εταίρων της.

Για τη σύστασή της απαιτείται **σύναψη εταιρικής συμφωνίας** (partnership agreement) και ακολούθως **καταγραφή** στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο. Οι υπογραφές των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διεύθυνση της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε εταίρο.

<u>Ετερόρρυθμη Εταιρεία (SCS, societate in comandita simpla, limited partnership)</u>

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ένωση δύο ή περισσοτέρων προσώπων, των λεγόμενων ετερορρύθμων και ομορρύθμων εταίρων. Για την σύσταση της εταιρείας, απαιτείται η ύπαρξη τουλάχιστον ενός ομορρύθμου εταίρου. Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης της εταιρείας και ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Οι ετερόρρυθμοι έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι του ύψους της αξίας της εταιρικής τους εισφοράς. Η εισφορά τους μπορεί να ανέρχεται σε διάθεση χρηματικού ποσού ή περιουσιακών στοιχείων. Η συγκεκριμένη μορφή δεν είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και η ομόρρυθμη.

Η ετερόρρυθμη εταιρεία συστήνεται βάσει εταιρικής συμφωνίας (partnership agreement) και ακολούθως εγγραφή στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο.

Ετερόρρυθμη κατά μετοχές (SCA, societate in comandita pe actiuni, limited partnership by shares

Συστήνεται από τουλάχιστον δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ένα ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρον για τα χρέη της εταιρείας. Απεριόριστη ευθύνη έχουν και οι διαχειριστές της εταιρείας. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ύψους της αξίας των μετοχών τους. Ούτε αυτή η μορφή είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και οι δύο προηγούμενες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societate pe actiuni, joint-stock company)

Ιδρύεται από 2 τουλάχιστον νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ενώ το ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανέρχεται στα 90.000 Λέι (περίπου 20.000 ευρώ). Το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές (ονομαστικές ή ανώνυμες), με ελάχιστη ονομαστική αξία καθεμίας 0,1 Lei. Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, κάθε μέτοχος οφείλει να προκαταβάλει το 30% του μεριδίου του, ενώ το υπόλοιπο 70% καταβάλλεται σε διάστημα 12 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα χρηματικής εισφοράς και σε διάστημα 24 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα εισφοράς σε είδος.

Η ΑΕ διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές (χωρίς περιορισμό ως προς την ιθαγένεια). Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από ειδικούς ελεγκτές διαχείρισης (τουλάχιστον τρεις) και έναν αναπληρωματικό. Επίσης, επιβάλλεται ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που πληρούνται δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου:

- Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR
- Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR
- Αριθμό απασχολουμένων : 50

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων συνέρχεται σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, ενώ λαμβάνει αποφάσεις με πλειοψηφία των μετοχών (μία ψήφος ανά μία μετοχή).

Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη, καθώς δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία, αλλά στο μέτρο της εισφοράς τους. Οι μετοχές έχουν την ίδια αξία για τους μετόχους και τους δίδουν ίσα δικαιώματα. Οι μετοχές σε προκαταρκτικά μερίσματα χωρίς δικαίωμα ψήφου αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα.

Τα όργανα μιας ΑΕ είναι:

α) Η **Γενική Συνέλευση των Μετόχων** που είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο,

β) το **Διοικητικό Συμβούλιο (προαιρετικά)** και

γ) ο **Γενικός Διευθυντής.**

Επιπλέον, μια Α.Ε πρέπει να ορίσει Ελεγκτική Επιτροπή ή Εσωτερικό Ελεγκτή που θα επιβλέπει τις οικονομικές δραστηριότητες της εταιρείας.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. δεν είναι δυνατή, εκτός αν το καταστατικό το επιτρέπει. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί, με ονομαστική αύξηση των μετοχών, ήτοι με έκδοση συμπληρωματικού αριθμού μετοχών. Οι συμπληρωματικές μετοχές δεν διατίθενται, παρά μόνο μετά την πληρωμή. Η έκδοση των μετοχών αυτών περιορίζεται στον εγκεκριμένο αριθμό, που έχει ανακοινωθεί.

Η διάλυση της Α.Ε.

Η διάλυση μιας ΑΕ επέρχεται:

α) Με το πέρας του καθορισμένου χρόνου διάρκειας της εταιρείας

β) Λόγω αδυναμίας επίτευξης του σκοπού της εταιρείας

γ) Με κήρυξη ακυρότητας της εταιρείας

δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης

ε) Λόγω πτώχευσης

στ) με δικαστική απόφαση, μετά από αίτηση οποιουδήποτε εταίρου, για σοβαρούς λόγους

ζ) Για άλλους λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΑΕ.

<u>Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company)</u>

Πρόκειται για την **πιο συνηθισμένη εταιρική μορφή** στην Ρουμανία, η οποία προτιμάται από τους ξένους επενδυτές. Συστήνεται από 1 μέχρι 50 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά χωρίς περιορισμό. Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 200 Lei (περίπου 45 €), το οποίο καταβάλλεται εξ ολοκλήρου κατά την εγγραφή της εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο. Η ελάχιστη αξία κάθε εταιρικού μεριδίου είναι 10 Lei. Συνήθως οι ΕΠΕ έχουν περισσότερους από έναν κωδικούς δραστηριότητας (NACE). Η συμμετοχή στην ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε είδος (οικόπεδα, ακίνητα), που θα αποτελέσουν και το ενεργητικό της εταιρείας. Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας δύναται να αυξηθεί με συμπληρωματικές συνεισφορές των μετόχων.

Η ευθύνη των εταίρων είναι περιορισμένη, υπό την έννοια ότι δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πλειοψηφία στην Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Για αλλαγή καταστατικού απαιτείται ομοφωνία εκτός αν το καταστατικό ορίζει άλλως.

Η εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές που δεν είναι απαραίτητο να έχουν την ρουμανική ιθαγένεια.

Πριν την αίτηση εγγραφής της εταιρείας στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, απαιτείται η ολοκλήρωση των ακόλουθων τριών ενεργειών:

1. Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα στη Ρουμανία και μεταφορά τουλάχιστον του 30% του εταιρικού κεφαλαίου. Η τράπεζα υποχρεούται, ακολούθως, να εκδώσει σχετικό πιστοποιητικό καταθέσεως του κεφαλαίου, το οποίο θα συμπεριληφθεί στο φάκελο ιδρύσεως της ΕΠΕ.
2. Αγορά ή μίσθωση γραφείων. Σε περίπτωση μίσθωσης γραφείων, είναι αναγκαία η προσκόμιση του μισθωτηρίου συμβολαίου, προκειμένου να καθορισθεί η έδρα της εταιρείας.
3. Επίσημος ορισμός του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας ή διαχειριστή.

Ακολούθως, υποβάλλεται σχετικός φάκελος στο Εμπορικό Μητρώο (Registrul Comertului, Trade Registry), προς απόκτηση πιστοποιητικού για την διαθεσιμότητα της προταθείσας επωνυμίας και κράτηση αυτής για λογαριασμό της υπό σύσταση εταιρείας. Κατόπιν, είναι δυνατή η κατάρτιση των ιδρυτικών εγγράφων.

Ακολουθούν:

α) Κατάθεση εταιρικού κεφαλαίου στην Τράπεζα (200 Lei) και αποδεικτικό έγγραφο κατάθεσης επαρκούς ποσού.

β) Πιστοποιητικό από την Εφορία, στο οποίο αναγράφεται η έδρα της εταιρείας.

γ) Κατάρτιση συστατικής πράξης ενώπιον συμβολαιογράφου και απόκτηση μοναδικού αριθμού εγγραφής από το Εμπορικό Μητρώο. Απόφαση αρμόδιου δικαστηρίου για την ίδρυση της εταιρείας. Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Official Gazette, part IV).

Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα.

Η όλη διαδικασία διαρκεί περίπου από μία μέχρι τρεις εβδομάδες, ενώ η συνολική δαπάνη ανέρχεται περίπου στα 1.000 €.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών συμφερόντων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία έχει επιλέξει την νομική μορφή της SRL.

Η ΕΠΕ διοικείται από ένα ή πολλούς διαχειριστές, οι οποίοι μπορεί να είναι μέτοχοι ή όχι. Ο έλεγχος διαχείρισης εξασφαλίζεται από τους μετόχους, εκτός αν η ΕΠΕ διαθέτει περισσότερους από 15 εταίρους, οπότε είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές. Επιπρόσθετα, καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου, η ΕΠΕ πληροί τουλάχιστον δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων:

Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR
Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR
Αριθμό απασχολουμένων : 50

Οι εταίροι μιας 'SRL'

Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης απαγορεύεται να συμμετέχουν στις εταιρείες αυτές με αγορά μεριδίων. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα πώλησης της συμμετοχής τους σε τρίτους, υπό προϋποθέσεις. Κάθε εταίρος μπορεί να ζητήσει την αποχώρησή του από την εταιρεία οποτεδήποτε.

Η λειτουργία της 'SRL'

Η SRL (ΕΠΕ) διαθέτει τα κάτωθι όργανα:

- Γενική Συνέλευση των εταίρων: έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αλλαγής του Καταστατικού, εγκρίνει τα ετήσια οικονομικά δελτία, ορίζει την γραμμή πολιτικής της εταιρείας και ελέγχει την δραστηριότητα των άλλων οργάνων.
- Διοικητικό Συμβούλιο: εποπτεύει τις λειτουργίες της εταιρείας (προαιρετικό)
- Εκτελεστικό Όργανο, είτε μονοπρόσωπο (Γενικός Διευθυντής) ή συλλογικό που διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα.

Σε περίπτωση που πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ, η δομή των οργάνων διαφοροποιείται.

Η ευθύνη των εταίρων

Γενικά, **οι μέτοχοι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους** στο εταιρικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την νομοθεσία, η μητρική εταιρεία μπορεί, σε μερικές περιπτώσεις, να ευθύνεται αυτή για τα χρέη της θυγατρικής της.

Ως μητρική εταιρεία ορίζεται κάθε εταιρεία (ατομική ή μετοχική) η οποία κατέχει μία κυρίαρχη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας, και βάσει συμβολαίου, δύναται να διαθέτει έλεγχο στην θυγατρική της. Συνεπώς, η μητρική εταιρεία μπορεί να αναλάβει την από κοινού ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις, που ανέλαβε η θυγατρική, μετά από εντολές της μητρικής.

Η διάλυση της «SRL»

Η ρουμανική νομοθεσία περί ΕΠΕ προβλέπει την εθελουσία διάλυση. Μεταξύ των λόγων διάλυσης μίας ΕΠΕ δύναται να είναι το τέλος διάρκειας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ίδρυσης. Η διάλυση της εταιρείας μπορεί, επίσης, να αποφασισθεί από τους διαχειριστές της ΕΠΕ ή μετά από δικαστική απόφαση για ακύρωση εγγραφής κλπ.

Η διάλυση δύναται να γίνει από την επιτροπή διάλυσης ή πτώχευσης, που ορίζεται από την γενική συνέλευση, η οποία έχει το προνόμιο της αποκλειστικής διαχείρισης της εταιρείας. Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΕΠΕ.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	**ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**	**ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**
Societate cu Răspundere Limitată (SRL)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)	-περιορισμένη ευθύνη -τουλάχιστον 1 μέτοχος -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 200 RON (περίπου 45 ευρώ)	Η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας
Societate pe Actiuni (SA)	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)	-Δυνατότητα δημόσιας εγγραφής μετόχων -Δυνατότητα εισαγωγής στο χρηματιστήριο -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 ευρώ) -περιορισμένη ευθύνη μετόχων -τουλάχιστον 2 μέτοχοι	Ενδείκνυται για μεσαίου και μεγάλου μεγέθους εταιρείες.
Societate in Nume Colectiv	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ευθύνη απεριόριστη και εις ολόκληρον	Ενδείκνυται για μικρές και οικογενειακές εταιρείες.
Societate in Comandita Simpla	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ο ομόρρυθμος εταίρος φέρει ευθύνη απεριόριστη και προσωπική	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.
Societate in Comandita pe Actiuni	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ	-ο ετερόρρυθμος μέτοχος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 Ευρώ περίπου)	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.

Β.4.1.Γ ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΞΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ:

<u>Κοινοπραξίες (Joint ventures)</u>

Εκτός των ανωτέρω μορφών εταιρειών, υπάρχει και το νομικό μόρφωμα της κοινοπραξίας, στην οποία οι συμβαλλόμενοι εταίροι διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια. Γι' αυτήν δεν

υφίστανται ειδικές νομικές ρυθμίσεις, αλλά εφαρμόζονται οι διατάξεις του εμπορικού κώδικα.

Branch Formation

α) Θυγατρική - Romanian Sub-Company (Filiala)

Σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, η θυγατρική έχει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα από την μητρική εταιρεία. Έχει δική της περιουσία, διακριτή από την περιουσία της μητρικής εταιρείας και μπορεί να συναλλάσσεται με τρίτους στο όνομά της. Ιδρύεται σύμφωνα με τους κανόνες ίδρυσης οποιασδήποτε ρουμανικής εταιρείας.

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας για τις ξένες επενδύσεις, η δημιουργία θυγατρικής πραγματοποιείται με απόφαση της μητρικής εταιρείας. Το καταστατικό μίας θυγατρικής εταιρείας πρέπει να περιλαμβάνει:

- Τον καθορισμό της θυγατρικής και της μητρικής εταιρείας
- Τη νομική μορφή της ξένης εταιρείας
- Τον τόπο εγκατάστασης της θυγατρικής στη Ρουμανία
- Το αντικείμενο δραστηριότητας
- Την έδρα της ξένης εταιρείας
- Τη σύνθεση, το ποσό και τη μεταβίβαση κεφαλαίου της θυγατρικής
- Τις διαδικασίες και τα όργανα διαχείρισης της θυγατρικής

Η λειτουργία μίας θυγατρικής εταιρείας: Η θυγατρική εταιρεία είναι μία υποδιαίρεση της ξένης εταιρείας. Ενεργεί στο όνομα και κατ΄εντολή της ξένης εταιρείας. Η μητρική εταιρεία αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο, όπως και την ευθύνη όλων των πράξεων της θυγατρικής εταιρείας. Η θυγατρική διευθύνεται από ένα Διευθυντή, που ορίζεται από την μητρική εταιρεία.

Η διάλυση μίας θυγατρικής εταιρείας διέπεται από την ρουμανική νομοθεσία για τις ξένες επενδύσεις και δύναται να πραγματοποιηθεί μετά την πάροδο της διάρκειας της εγγραφής. Σε περίπτωση μη λήξης της διάρκειας, είναι δυνατή η διάλυση της θυγατρικής με απόφαση της μητρικής. Τα δικαιολογητικά, που απαιτούνται από το Εθνικό Εμπορικό Μητρώο στην περίπτωση αυτή είναι:

- Αίτηση διάλυσης
- Απόφαση διάλυσης από το νομικό πρόσωπο
- Πιστοποιητικό εγγραφής – ίδρυσης εταιρείας
- Πιστοποιητικό εγγραφής ίδρυσης θυγατρικής
- Εξουσιοδότηση του εκπροσώπου της εταιρείας για διάλυση της θυγατρικής

β) Υποκατάστημα – Romanian "Sucursala"

Αυτή η εταιρική μορφή δεν έχει διακριτή νομική προσωπικότητα από τη μητρική εταιρεία. Αποτελεί επέκταση της μητρικής για εθνικούς ή υπερεθνικούς σκοπούς, αποτελώντας πάντα κομμάτι της. Δύναται να συναλλάσσεται με τρίτους στο όνομά της, αλλά πάντα για λογαριασμό της μητρικής εταιρείας, ενώ το πεδίο δραστηριότητάς της πρέπει να συνάδει με αυτό της μητρικής.

Η μητρική δύναται να ορίσει έναν εκπρόσωπο υπεύθυνο για την διαχείριση του υποκαταστήματος, προβαίνοντας και σε καθορισμό των εξουσιών του.

Αν και τα υποκαταστήματα δεν έχουν νομική προσωπικότητα διαφορετική από την μητρική τους, ωστόσο, για φορολογικούς και λογιστικούς λόγους θεωρούνται διακριτές οντότητες. Συνεπώς, διαθέτουν φορολογική έδρα και οφείλουν να τηρούν χωριστά λογιστικά βιβλία.

Το υποκατάστημα που ιδρύεται στην Ρουμανία από μία ξένη εταιρεία οφείλει να εγγραφεί στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας του. Η εγγραφή ολοκληρώνεται εντός τριών ημερών από την υποβολή του πλήρους φακέλλου, ο οποίος περιλαμβάνει:

- πιστοποιητικό καταχώρησης της μητρικής εταιρείας στα οικεία Μητρώα της χώρας προέλευσης, στο οποίο περιέχονται τα στοιχεία της καταχώρησης
- θεωρημένο αντίγραφο της ιδρυτικής πράξης ή / και του καταστατικού της μητρικής εταιρείας και βεβαίωση από τις αρμόδιες αρχές ότι το καταστατικό της ισχύει ακόμη
- κατάλογο των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων του υποκαταστήματος
- απόφαση του αρμόδιου οργάνου της επιχείρησης για την ίδρυση του υποκαταστήματος
- θεωρημένο αντίγραφο του εγκεκριμένου Ισολογισμού της επιχείρησης και της συνοδευτικής αναφοράς του διοικητικού συμβουλίου
- περιγραφή των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιούνται από το υποκατάστημα

Το υποκατάστημα εγγράφεται αυτόματα στις φορολογικές αρχές άμα τη εγγραφή του στο Εμπορικό Μητρώο και λαμβάνει αριθμό φορολογικού μητρώου (cod unic de înregistrare). Η επωνυμία του υποκαταστήματος μπορεί να διαφέρει από αυτή της μητρικής. Ωστόσο, είναι υποχρεωτικό να ακολουθείται από το όνομα της μητρικής και την λέξη υποκατάστημα (sucursala).

Σε περίπτωση παύσης της δραστηριότητάς του, το υποκατάστημα διαγράφεται από το Εμπορικό Μητρώο, με την προϋπόθεση ότι είναι φορολογικά ενήμερο απέναντι στο ρουμανικό δημόσιο.

Γραφείο Αντιπροσωπείας (Representative Office)

Τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα. Ως εκ τούτου, προβαίνουν σε ορισμένες μόνο δραστηριότητες (π.χ. πραγματοποίηση ερευνών αγοράς, προπαρασκευή συμβολαίων εισαγωγών και εξαγωγών κλπ), χωρίς να μπορούν να προβούν σε εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα στην Ρουμανία.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρείας, που αντιπροσωπεύει. Συνήθως, δεν αποτελεί εταιρεία ή νομικό πρόσωπο και δεν μπορεί να υπογράψει συμβόλαια επ' ονόματί του και για λογαριασμό του. Δύναται βεβαίως να ασκεί μία εμπορική δραστηριότητα (εξαιρουμένης βεβαίως της υπογραφής συμβολαίων και συμμετοχής σε κρατικές προμήθειες). Κατά βάση, λειτουργεί ως μεσολαβητής ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας σε διαφημιστικές ενέργειες, σε παροχή τεχνικής βοήθειας, σε πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας κ.ά.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας χρησιμοποιείται αρχικά σαν μία τακτική εισόδου στην αγορά, επιτρέποντας σε μία εταιρεία που επιθυμεί την δραστηριοποίησή της στην ρουμανική αγορά, να εξετάσει τις προοπτικές, προτού προβεί σε κάποια σοβαρή επένδυση.

Η οδηγία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 86/653/ECC (http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31986L0653:EN:HTML) ρυθμίζει κάποια ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των αυτοαπασχολούμενων εμπορικών αντιπροσώπων. Η εν λόγω οδηγία ρυθμίζει, επίσης, τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των αντιπροσώπων, τις αμοιβές και την διάλυση ή λήξη του συμβολαίου τους.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας που εγκαθίσταται στη Ρουμανία από μια ξένη εταιρεία υπόκειται σε πάγιο ετήσιο φόρο ύψους 4.000 €, παρά το βαθμό της δραστηριότητάς του.

Β.4.1.Δ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

Η εγγραφή μιας εταιρείας, μετά τον έλεγχο των παραστατικών, πραγματοποιείται από τον Δ/ντή του Εμπορικού Μητρώου, το οποίο αποτελεί συγχρόνως Υπηρεσία μίας στάσης (ONE STOP-SHOP).

Οι εταιρείες καταχωρούνται στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, κατόπιν αιτήσεως, η οποία:

- Συμπληρώνεται από εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο της εταιρείας.

- Υποβάλλεται σε πρωτότυπο, συμπληρωμένο στην ρουμανική γλώσσα.
- Όλα τα έντυπα της αίτησης υπογράφονται στην πρώτη και (τελευταία) σελίδα.
- Τα έξοδα καταχώρησης της αίτησης εξαρτώνται από την μορφή της εταιρείας.
- Η επιλογή της μορφής της εταιρείας εξαρτάται από τον τύπο του επενδυτικού σχεδίου και την στρατηγική.
- Η προσφυγή σε έμπειρο δικηγόρο και ορκωτό λογιστή είναι ενδεδειγμένη για καλύτερη επιλογή της εταιρείας. Η μορφή που προτιμάται από τους ξένους επενδυτές είναι σε ένα αρχικό στάδιο το Γραφείο Αντιπροσωπείας (σε περίπτωση δραστηριοτήτων 'marketing', διαφήμισης, ερευνών αγοράς) και της θυγατρικής (σε περίπτωση παραγωγής, εμπορικών δραστηριοτήτων και μεταβίβαση κερδών στην μητρική). Σημειώνουμε ότι τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με την αίτηση **πρέπει να είναι επισημειωμένα (apostilled) και να συνοδεύονται από επικυρωμένες μεταφράσεις στη ρουμανική.**

Β.4.1.Ε ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ministry of Finance http://www.mfinante.ro
National Agency of Fiscal Administration https://www.anaf.ro
Chamber of Fiscal Consultants http://www.ccfiscali.ro
European Union legislation database http://eur-lex.europa.eu/
European Ombudsman http://www.ombudsman.europa.eu
European Commission, DG Health and Consumer Protection, Consumer Affairs
http://ec.europa.eu/consumers/index_en.htm
European Committee for Electro-technical Standardization https://www.cenelec.eu
European Telecommunications Standards Institute http://www.etsi.org
European Committee for Standardization http://www.cenorm.be
The CEN Information Society Standardization System
http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/sectorfora/isss(ict)/index.asp
European Commission, Growth, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Notified Bodies NANDO
http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando
Government-to-Government Mutual Recognition Agreement Information
http://ts.nist.gov/standards/conformity/mra/mra.cfm
European Cooperation for Accreditation http://www.european-accreditation.org
New Approach Standardization in the Internal Market
http://www.newapproach.org/Directives/DirectiveList.asp

Β.4.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Υποκείμενα φόρου

Σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία, φορολογούμενος θεωρείται κάθε άτομο, το οποίο, μόνιμα ή προσωρινά, διενεργεί επιχειρηματική δραστηριότητα ανεξάρτητα από τους στόχους και τα αποτελέσματα αυτής της δραστηριότητας.

Συνεπώς, υποκείμενα φόρου είναι και τα νομικά πρόσωπα που έχουν δραστηριότητα (όπως έχει καταχωρηθεί), έχουν έδρα στην Ρουμανία και πραγματοποιούν κέρδη από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στη χώρα ή στο εξωτερικό. Φορολογούνται, επίσης, τα νομικά πρόσωπα με έδρα εκτός Ρουμανίας για κέρδη που πραγματοποιούνται μέσω των δραστηριοτήτων τους στο έδαφος της Ρουμανίας.

Σημειώνεται ότι από τον Μάρτιο του 2011, το Υπουργείο Επικοινωνιών και Πληροφορικής καθιέρωσε το ηλεκτρονικό σύστημα http://www.ghiseul.ro για online

πληρωμές φόρων. Το σύστημα αυτό επιβοηθείται από εταιρείες, όπως η Visa και η Mastercard, από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ρουμανία καθώς και από την IBM.

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το 2005, η κυβέρνηση εφάρμοσε **ενιαίο φορολογικό συντελεστή (Flat Tax**) επί του εισοδήματος και επί των κερδών των επιχειρήσεων ύψους **16%, ενώ από 1.1.2018 η φορολογία εισοδήματος επι των φυσικών προσώπων από 16% μειώθηκε στο 10%.** Για τα κέντρα διασκέδασης (ντισκοτέκ και κέντρα παιχνιδιών) η φορολογία είναι **5%** επί του κύκλου εργασιών.

Όλες οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, υπόκεινται στο ίδιο φορολογικό καθεστώς, ως προς την πληρωμή του φόρου, για όλες τις δραστηριότητες και μορφές επιχειρήσεων.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες, που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.
- των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας), που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.
- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.
- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

Επίσης, τον Ιούλιο του 2010 και κατόπιν πιέσεων του ΔΝΤ, αυξήθηκε το ποσοστό **ΦΠΑ** από 19% σε 24%, αλλά μειώθηκε σε 20% από 1.1.2016 και ακολούθως σε **19%** από **1.1.2017**, επανερχόμενο στα επίπεδα προ του 2010.

Σημειώνεται ότι ισχύει μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να εφαρμοσθεί, ωστόσο, απατείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Επιπλέον ισχύει ειδικός συντελεστής ΦΠΑ 5% για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000Λέι (περίπου 100.204€).

Φορολογική βάση

Βάση για τον υπολογισμό του **φόρου επί των κερδών** αποτελεί το κέρδος, όπως καθορίζεται στον ισολογισμό και αποτελεί το μεικτό κέρδος της εταιρείας. Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φορολογία μικροεπιχειρήσεων

Η **φορολογία των μικροεπιχειρήσεων** υπέστη τροποποιήσεις στις αρχές του 2017 και πλέον εντάσσονται υποχρεωτικά σε αυτή την κατηγορία όλες οι επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών για το 2016 δεν ξεπέρασε τα 500.000 ευρώ. Εξαίρεση αποτελούν οι επιχειρήσεις τον οποίων το εταιρικό κεφάλαιο ξεπερνάει τα 45.000 Λέι (περίπου 10.000 ευρώ) οι οποίες μπορούν να επιλέξουν την ένταξή τους στο σύστημα φορολόγησης των κερδών. Από 1.1.2018 το επίπεδο αυξήθηκε σε 1.000.000 ευρώ.

Οι μικροεπιχειρήσεις που έχουν τουλάχιστον 1 εργαζόμενο υπόκεινται σε φορολογία **1%** επί του κύκλου εργασιών τους ενώ όσες δεν έχουν εργαζόμενους συνεχίζουν να φορολογούνται με **3%** επί του κύκλου εργασιών.

Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής για την γεωργία **1%** για το 2017**, 4%** για το 2018 **και 8%** για το 2019. Οι δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνονται είναι η γεωργία γενικά περιλαμβάνοντας την καλλιέργεια αμπελώνων, την καλλιέργεια φρούτων και λαχανικών, την ανθοκομία, την μελισσοκομία, την καλλιέργεια μανιταριών, αρωματικών φυτών, την ζωοτεχνία και κτηνοτροφία, την αλιεία, την δασοκομία κ.λ.π.

Φορολογική βάση

Βάση για τον υπολογισμό του **φόρου επί των κερδών** αποτελεί το κέρδος, όπως καθορίζεται στον ισολογισμό και αποτελεί το μεικτό κέρδος της εταιρείας. Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Η εικόνα του συντελεστή ΦΠΑ στην Ρουμανία έχει ως ακολούθως:

-> 19% (από 1.1.2017), γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.
-> 0%, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απατείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.
-> 9%, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, προμήθεια βιβλίων και εφημερίδων, άρτου και αρτοπαρασκευασμάτων, άλευρων, ιατρικών προϊόντων, υπηρεσιών τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις. Σημειώνεται ότι προηγήθηκε η μείωση του ΦΠΑ από 24% σε 9% στον άρτο, αρτοπαρασκευάσματα και άλευρα από 01.09.2013 και ακολούθησε η μείωση σε όλα τα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά από 01.06.2015.
-> 5%, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 Ron (περίπου 100.204 €).

Το καθεστώς του ΦΠΑ, κατά την είσπραξη, έγινε προαιρετικό από το 2014. Τα φορολογούμενα άτομα, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνάει τα 2.250.000 Ron, μπορούν να συνεχίζουν να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα.

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε ΦΠΑ που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στην Ρουμανία, από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται, δεν υπόκεινται σε Φ.Π.Α.. Αν τα προϊόντα εξήχθησαν, χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.

Φορολογία Φυσικών Προσώπων - Φορολόγηση εισοδήματος

Το καθεστώς φορολογίας των εισοδημάτων, τα οποία αποκτήθηκαν από φυσικά πρόσωπα, ρυθμίζεται από την φορολογική αρχή για κάθε κατηγορία και για τα έσοδα, που αποκτήθηκαν από το εν λόγω φυσικό πρόσωπο, κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Η φορολόγηση των εσόδων των φυσικών προσώπων ανέρχεται σε 10% από 1.1.2018, εκτός αν υπάρχει άλλη ειδική πρόβλεψη**.** Το κριτήριο του μονίμου κατοίκου της Ρουμανίας χορηγείται, σύμφωνα με τον φορολογικό κώδικα, στα άτομα που διαμένουν στην Ρουμανία, περισσότερες από 183 ημέρες το έτος.

Η φορολογία φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στους μονίμους κατοίκους της Ρουμανίας και για τις κατηγορίες των κάτωθι φορολογουμένων:

- φυσικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, για όλα τα έσοδα ανά τον κόσμο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά θεωρούνται ως φορολογούμενοι στη Ρουμανία (εφόσον το κέντρο των συμφερόντων τους βρίσκεται στη Ρουμανία) και διαμένουν στην Ρουμανία για 183 ημέρες το έτος, από την 1 Ιανουαρίου του έτους, που ακολουθεί τον ορισμό τους ως φορολογικών κατοίκων Ρουμανίας.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά διατηρούν ανεξάρτητη δραστηριότητα στην Ρουμανία και διαθέτουν μόνιμη έδρα σε αυτή, για τα έσοδα που διαχειρίζεται το φυσικό πρόσωπο.
- φυσικά πρόσωπα, που δεν διαθέτουν φορολογική κατοικία στην Ρουμανία, αλλά έχουν υπογράψει συμβόλαιο εργασίας με Ρουμάνο εργοδότη, για το εισόδημα που προβλέπεται από το εν λόγω συμβόλαιο.

Τα φυσικά πρόσωπα φορολογούνται για τα έσοδα που προκύπτουν από τις ακόλουθες πηγές:

- αμοιβή ανεξάρτητης δραστηριότητας
- μισθοί
- ενοικίαση αγαθών
- επενδύσεις: τα έσοδα που πραγματοποιούνται από τις επενδύσεις κεφαλαίου (όπως τόκοι,
- μερίσματα, μεταβιβάσεις μετοχικού κεφαλαίου κ.α.) υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς
- συντάξεις
- αγροτικές δραστηριότητες
- έσοδα που προέρχονται από τυχηρά παιχνίδια, τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς
- έσοδα, τα οποία προέρχονται από μεταβιβάσεις ακινήτων και πωλήσεων αυτών και των οποίων το ποσοστό εξαρτάται από την περίοδο, κατά την οποία ο ιδιοκτήτης – φορολογούμενος προχώρησε στην μεταβίβαση του ακινήτου.

Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του ΦΠΑ, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευθεί ειδικό ορκωτό λογιστή.

Επιστροφή ΦΠΑ

Στην περίπτωση που το ποσό του ΦΠΑ που έχει καταβάλει η εταιρεία είναι ανώτερο από τον ΦΠΑ που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του ΦΠΑ που εκπίπτει μπορεί να συμψηφισθεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.

Φόρος ακινήτων

Οι φορολογικές αρχές επιβάλλουν φόρο ακινήτων αναλόγως με τον τύπο και την τοποθεσία του ακινήτου. Το ποσοστό του φόρου διαφέρει ανά περιφέρεια και είναι υψηλότερο στο Βουκουρέστι και τις άλλες μεγάλες πόλεις και μικρότερο στις επαρχιακές πόλεις.

Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων

Τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να καταβάλουν ένα ποσό φόρου επί των ακινήτων. Ο φόρος υπολογίζεται κατά 1,5% επί της αξίας των ακινήτων, όπως είναι εγγεγραμμένα στην λογιστική την 31.12 του προηγούμενου έτους. Τα κτίρια, που επιβαρύνονται με την φορολογία των ακινήτων δεν υποχρεούνται να φορολογούνται με την ανωτέρω ειδική φορολογία.

Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων

Ξένα νομικά πρόσωπα, χωρίς επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ρουμανία, υπόκεινται σε φόρο μερισμάτων με ποσοστό **5%** μετά από την μείωση του ποσοστού 16% από 1.1.2016 για τις υπηρεσίες, οι οποίες προσφέρθηκαν στην Ρουμανία. Τα μερίσματα και οι τόκοι φορολογούνται με ποσοστό 16% όπως και τα «royalties». Σημειώνουμε ότι τα ποσοστά αυτά μεταβάλλονται, σύμφωνα με την συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, που έχει υπογράψει η Ρουμανία με κάθε χώρα.

Τα ενοίκια και άλλα έσοδα επιβαρύνονται με φόρο 16%.

Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, οι εταιρείες, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο λογιστικός έλεγχος «audit», είναι οι Α.Ε. καθώς και οι ΕΠΕ, εφόσον πληρούν δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

- σύνολο ενεργητικού ύψους 3.650.000 ευρώ
- κύκλος εργασιών 7.300.000 ευρώ
- αριθμός απασχολουμένων άνω των 50 εργαζομένων.

Η Φορολογία επιβάλλεται στην πηγή

Τα έσοδα που αποκτήθηκαν από τους μη μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας υπόκεινται σε φορολογία 10%.

Το ποσοστό φορολογίας δύναται να μειωθεί, βάσει σχετικής Συμφωνίας Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Η Ρουμανία έχει υπογράψει περίπου 80 τέτοιες συμφωνίες.

Μεταξύ των εσόδων, που υπόκεινται στην φορολόγηση στην πηγή είναι:

■ Οι πληρωμές των μερισμάτων

■ Οι πληρωμές των τόκων και των συνδρομών

■ Οι πληρωμές των υπηρεσιών (υπηρεσιών διαχείρισης, εταιρειών συμβούλων, τεχνικής βοήθειας, μάρκετινγκ και διαφήμισης) οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση στην πηγή, ανεξαρτήτως του τόπου προσφοράς της υπηρεσίας.

Φορολογία Κερδών επιχειρήσεων **Φορολογία φυσικών προσώπων**	-**16%** ενιαίος -**10%** ενιαίος από 1.1.2018
Φορολογία Μερισμάτων	**5% από 1.1.2017**
Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως -φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια -φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT , υπολογιστές και λογισμικό -φοροαπαλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχολογία και 'innovation' για 10 έτη δραστηριότητος -φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού
Φορολογία Μικροεπιχειρήσεων	**-1% επι του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών επιπέδου 1.000.000 ευρώ** -Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα **1.000.000** ευρώ.
ΦΠΑ	**20% από 1.1.2016** **19% από 1.1.2017** -Μείωση ΦΠΑ **τρόφιμα, φρούτα 9%** από 24% ήδη από 1.6.2015 -Μείωση ΦΠΑ σε **5%** (από 9%) για περιοδικά , εφημερίδες, εισιτήρια κινηματογράφου, εισόδους σε Μουσεία και πολιτιστικές εκδηλώσεις
Φορολογία τοπικής αυτοδιοίκησης	Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%)
Φορολόγηση Ακινήτων	-Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και

	εμπορικών κτιρίων **-2%** Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών **-5%** Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)
<u>Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης</u>	-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού. -**Για εργαζόμενο** από 1.1.2018 1.Ασφάλεια υγείας 10**%.** 2.Κοιν. Ασφάλιση –Σύνταξη 25**%.** 3.Φόρος Μισθού 10**%** -**Για Εργοδότη** 1. Ασφάλεια εργασίας 2,25**%**
Ειδικός φόρος στα καύσιμα	Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανα λίτρο από 1.9.2017 Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από 1.656,36 Ron (364€) / 1.000 λίτρα σε 2.035,4 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Ανάλογη αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου, ο οποίος θα ανέλθει σε 1.897,08 Ron (417€) / 1.000 λίτρα έναντι του ισχύοντος 1.518,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του 2016. Στην αιτιολογική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών γίνεται αναφορά στην μείωση των εσόδων από έμμεσους φόρους κατά 768 εκατ. Ron (169 εκατ. €) το α' εξάμηνο του 2017, καθώς και στο γεγονός ότι η τιμή της αμόλυβδης βενζίνης στην Ρουμανία, τον Ιούλιο του 2017, ήταν η χαμηλότερη μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.
Φόρος επί των ειδικών κατασκευών	Κατάργηση του φόρου επί ειδικών κατασκευών από 1.1.2017

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους

Στην Ρουμανία, ο νόμιμος **κατώτατος μηνιαίος μισθός**, είναι πλέον **1.900 μεικτά από 1.1.2018 από 1.450 RON από 1.2.2016** (από 1.050 το 2015 και 900 RON το 2014) ήτοι **407 Ευρώ** τον μήνα και αυξηθεί εκ νέου με βάση τις ανακοινώσεις της κυβέρνησης. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει **6,225 RON / την ώρα,** ήτοι 1,4 ευρώ/ώρα.

Ο **μέσος ονομαστικός μηνιαίος μισθός** του Ρουμάνου στις 31.12.2017, ανέρχεται **σε 3.370 RON** ήτοι περίπου **723 ευρώ τον μήνα**.

Η διάρκεια εργασίας είναι 8 ώρες την ημέρα και 40 ώρες την εβδομάδα. Η ανώτερη νόμιμη διάρκεια εργασίας είναι 48 ώρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών, με την προϋπόθεση ότι ο μέσος όρος εργασίας εβδομαδιαίως δεν ξεπερνά τις 48 ώρες. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, η διάρκεια της εργασίας δύναται να είναι 6 ώρες την ημέρα και 30 ώρες την εβδομάδα.

Η ανώτερη ηλικία για σύνταξη **είναι 65** ετών για τους άνδρες μέχρι το 2015 και **63 έτη** για τις γυναίκες μέχρι το 2030.

Οι τύποι σύμβασης εργασίας διακρίνονται σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες συμβάσεις / συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

Διαφορετικές περίοδοι δοκιμής εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις

■ για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου: 90 ημέρες για τις κοινές θέσεις εργασίας και 120 ημέρες για τα διευθυντικά στελέχη.

■ για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου εξαρτάται από την διάρκεια της σύμβασης

■ για τους ανάπηρους: 30 ημέρες

Στην Ρουμανία οι άδειες είναι περίπου 20 εργάσιμες ημέρες ετησίως. Οι ημέρες εορτών είναι 12 ετησίως, εκ των οποίων οι δύο είναι πάντα Κυριακή. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι ανήλικοι δικαιούνται 3 ημέρες συμπληρωματικά.

Η άδεια μητρότητας είναι 126 ημέρες, εκ των οποίων μερικές μπορούν να ληφθούν πριν την γέννηση με μηνιαίες αποδοχές σε ποσοστό 85% του ακαθάριστου μισθού.

Διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου

- μέχρι 1 έτος, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λέι ήτοι 133 ευρώ.
- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λέι ήτοι 133 ευρώ.

Η άδεια ανατροφής τέκνου είναι 5 ημέρες και επιπλέον 10 ημέρες, εάν ο πατέρας διαθέτει πιστοποιητικό για την επιμέλεια του παιδιού.

Η άδεια ασθενείας δύναται να ανέλθει σε 183 ημέρες ετησίως (η πιο μεγάλη διάρκεια για σοβαρές ασθένειες και με καταβολή του 75% των μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου.) Οι 5 πρώτοι μήνες καταβάλλονται από τον εργοδότη και οι υπόλοιποι από το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης.

Κατά το 2017 επίσης αποφασίσθηκαν νέοι κανόνες για τις επιχειρήσεις και αλλαγές του φορολογικού κώδικα, που εφαρμόζονται από 1.1.2018 και αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά τα έσοδα του προϋπολογισμού της χώρας. Οι σχετικές τροποποιήσεις είναι οι ακόλουθες:

-Οι κοινωνικές εισφορές μεταφέρονται πλέον από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες θα είναι ακόμη υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό.

-Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται πλέον να καταβάλλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ενώ προηγουμένως υπήρχε απαλλαγή από την πληρωμή του εν λόγω

ποσού. Σημειώνουμε ότι οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης της κατηγορίας αυτής θα είναι 10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους.

Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Free Trade Zones)

Οι ειδικές οικονομικές ζώνες έλαβαν νομική μορφή στην Ρουμανία το 1992. Στο γενικότερο πλαίσιο συμπεριλαμβάνονται περιοριστικές διατάξεις για την είσοδο εταιρειών και επανεξαγωγή των προϊόντων καθώς και την απαλλαγή από την καταβολή δασμών σε εισαγόμενες πρώτες ύλες και εξοπλισμό. Ο νόμος επιτρέπει την ενοικίαση ή μεταφορά των κτιρίων και της γης για διάρκεια 50 ετών σε νομικά και φυσικά πρόσωπα, καθώς και νομικά πρόσωπα που προέρχονται από το εξωτερικό. Σήμερα, υφίστανται 6 ζώνες ελευθέρου εμπορίου στην Ρουμανία, κυρίως εγκατεστημένες στον Δούναβη, κοντά στην Μαύρη Θάλασσα όπως οι: Sulina, Sud Agigea, Galati, Braila, Cutici-Arad και το Giurgiu. Ο διαχειριστής μιας τέτοιας ζώνης είναι αρμόδιος για τις εμπορικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της «FTZ» και υπόκειται στον έλεγχο του ρουμανικού Υπουργείου Μεταφορών.

Β.4.3. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

Β.4.3.1. ΓΕΝΙΚΑ

- Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε ένας antidumping δασμός μπορεί να επιβληθεί στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφήρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και απεδέχθη την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι κοινοί δασμοί της Ε.Ε. Υπάρχουν πολλοί δασμοί υψηλοί για ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα, που επιβαρύνονται από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης. Η Ελλάδα και τα κράτη μέλη απαλλάσσονται από την καταβολή τελωνειακών δασμών.

Τα κυριότερα λιμάνια στην Μαύρη Θάλασσα είναι αυτά της Κωστάντζας, Agigea, και Mangalia.

Υπάρχουν, επίσης, λιμάνια στο ποταμό Δούναβη εκ των οποίων αναφέρουμε την Cernavoda, την Braila και το Γαλάτσι. Ιδιαίτερα το λιμάνι της Κωνστάντσας είναι το κυριότερο λιμάνι αλλά και το καλύτερα εξοπλισμένο με ευκολίες αποθήκευσης. Ελεύθερες ζώνες υπάρχουν στις ακτές, που προβλέπουν κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και εξαιρέσεις δασμών για τους επενδυτές.

Μόνο εταιρείες εγγεγραμμένες στην Ρουμανία είναι εξουσιοδοτημένες να εκτελωνίζουν εμπορεύματα στα ρουμανικά τελωνεία. Γραφεία αντιπροσωπειών δεν είναι εξουσιοδοτημένα για εκτελωνισμό εμπορευμάτων.

Τα εισαγόμενα προϊόντα στην Ρουμανία υπόκεινται σε 3 είδη επιβαρύνσεων: εισαγωγικούς δασμούς αναλόγως της κατηγορίας για τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, 19% ΦΠΑ για τα ελληνικής, κοινοτικής και προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καθώς και ειδικό φόρο κατανάλωσης (ο τελευταίος επιβάλλεται μόνο σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών). Τα εισαγόμενα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά επιβαρύνονται με 9% ΦΠΑ από 1.6.2015.

Εξαγωγές: Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ρουμανίας, τα εξαγόμενα προϊόντα εξαιρούνται του ΦΠΑ (ήτοι ποσοστό 0%). Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή για αυτά τα προϊόντα, είναι απαραίτητο οι σχετικές συναλλαγές να πραγματοποιούνται με τραπεζικό έμβασμα, από εμπορική τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Β.4.3.2. ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, που ταυτοποιούνται από τον ενιαίο φορολογικό αριθμό και το ενιαίο τελωνειακό έγγραφο, δεν επιβαρύνονται με τελωνειακούς δασμούς. Αντίθετα, στα προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα καταβάλλονται οι δασμοί και ο ΦΠΑ εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας**.**

<u>Τελωνειακοί Δασμοί</u>

- Με δασμό επιβαρύνονται όλα τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών με βάση τη δασμολογική τους κλάση.
- Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα.

Το ύψος των δασμών αντιστοιχεί με τους ενιαίους δασμούς της Ε.Ε. που είναι κοινοί για όλες τις χώρες.

- Ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις από 5% έως και 25% επί της αξίας και για κάποια αγαθά ορίζονται κατώτατα όρια.
- Η μορφή των τελωνειακών δασμών ορίζεται από τον τελωνειακό κώδικα της Ρουμανίας, που είναι εναρμονισμένος με την κοινοτική νομοθεσία.

Β.4.3.3. ΦΟΡΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Εφαρμόζεται ενιαίος συντελεστής ΦΠΑ **19%**, εκτός από τα τρόφιμα –φρούτα και λαχανικά, που από 1.6.2015 επιβαρύνονται με **9%** και από μερικά άλλα προϊόντα όπως τα φαρμακευτικά, το ψωμί, τα αρτοσκευάσματα, τα άλευρα, τις εφημερίδες, τον τύπο, τα ξενοδοχεία, τον τουρισμό και την ψυχαγωγία που επιβαρύνονται με τον μειωμένο συντελεστή 9%, ενώ ο ειδικός συντελεστής 5%, αφορά τις δαπάνες για κοινωνικές κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς.

Οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Για αναλυτικότερες πληροφορίες, μπορείτε να συμβουλευτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα: http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx

– Ο Φ.Π.Α υπολογίζεται στη βάση της τελωνειακής αξίας του προϊόντος συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων.

– Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στη Ρουμανία από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται από την Ρουμανία απαλλάσσονται του Φ.Π.Α. ή έχουν 0% συντελεστή.

- Προϊόντα τα οποία εισάγονται σε είδος από ξένους επενδυτές για την κατάρτιση του κεφαλαίου νέων επιχειρήσεων δύνανται να απαλλάσσονται του ΦΠΑ κατά την διάρκεια μίας συγκεκριμένης περιόδου.

Ειδικοί Φόροι- Φόροι κατανάλωσης

Για τις ακόλουθες κατηγορίες προϊόντων προβλέπεται ειδικός φόρος, Έμμεσος Φόρος Κατανάλωσης, ο οποίος ρυθμίζεται στη βάση κάποιων χαρακτηριστικών του προϊόντος: Μπύρα, κρασί, αλκοολούχα ποτά, τσιγάρα, καπνός, βενζίνη, πετρέλαιο, φυσικό αέριο, κηροζίνη, άνθρακας, όπως και η ηλεκτρική ενέργεια υπόκεινται σε φόρους κατανάλωσης (εναρμονισμένους έμμεσους φόρους). Το ποσό των έμμεσων φόρων περιγράφεται στο παράρτημα του φορολογικού κώδικα. Σημειωτέον ότι τα προϊόντα αυτά υπόκεινται στην κοινοτική επιβάρυνση κατά τη διαδικασία παραγωγής ή κατά την διάρκεια της εισαγωγής στην Ε.Ε. Η πληρωμή απαιτείται κατά την ημέρα διακίνησης στην αγορά.

Αλλαγές στην φορολογία

Κατά το 2017 επίσης αποφασίσθηκαν νέοι κανόνες για τις επιχειρήσεις και αλλαγές του φορολογικού κώδικα, που εφαρμόζονται από 1.1.2018 και αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά τα έσοδα του προϋπολογισμού της χώρας. Οι σχετικές τροποποιήσεις είναι οι ακόλουθες:

-Οι κοινωνικές εισφορές μεταφέρονται πλέον από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες θα είναι ακόμη υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό.

-Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται πλέον να καταβάλλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ενώ προηγουμένως υπήρχε απαλλαγή από την πληρωμή του εν λόγω ποσού. Σημειώνουμε ότι οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης της κατηγορίας αυτής θα είναι 10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους.

- Ο συντελεστής άμεσης φορολογίας επί των κερδών επιχειρήσεων παραμένει σε **16%**, ενώ για τα φυσικά πρόσωπα μειώνεται από 1.1.2018 **από 16% σε 10%**, εκτός από τα εισοδήματα μερισμάτων, για τα οποία ο συντελεστής παραμένει στο **5%.**

- Οι μικρο-επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 1 εκατ. ευρώ θα φορολογούνται με ποσοστό 1%, επί του κύκλου εργασιών για εκείνες που απασχολούν προσωπικό και με 3% για τις υπόλοιπες, που δεν απασχολούν προσωπικό.

- Οι Ρουμάνοι πολίτες, οι οποίοι διαμένουν στην χώρα άνω από 6 μήνες, οφείλουν να δηλώσουν την κατοικία τους και να κάνουν σχετική αίτηση στην τοπική

εφορία. Η παράλειψη συμπλήρωσης αυτής της αίτησης τιμωρείται με ποινή 11-12 ευρώ περίπου.

- Ο ελάχιστος μισθός θα αυξηθεί από 1.1.2018 από 1.450 Ron, που ήταν μέχρι σήμερα σε 1.900 Ron (407 ευρώ). Παρόλα αυτά η εν λόγω αύξηση δεν συνεπάγεται και πραγματική αύξηση μισθού, αφού απαιτείται για τον εργαζόμενο υψηλότερη συμμετοχή στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

- Παράλληλα η κυβέρνηση θα περιορίσει τις εγγυήσεις για το πρόγραμμα αγοράς πρώτης κατοικίας "Primacasa" με αποτέλεσμα το προβλεπόμενο ποσό των2,67δις Ron (573 εκατ. Ευρώ)να περιορισθεί σε 2 δις Ron (429 εκατ. Ευρώ).

- Οι εισφορές για συμμετοχή στο προαιρετικό ιδιωτικό ταμείο ασφάλισης θα μειωθούν από 1.1.2018 από 5,1% σε 3,75% στο μεικτό μισθό εργαζομένου.

Β.4.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Β.4.4.1 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εισαγωγέας υποχρεούται να συνοδεύει τα προϊόντα του με τιμολόγιο εξαγωγής, παραστατικό μεταφοράς, πιστοποιητικό προέλευσης και λοιπά πιστοποιητικά που απαιτούνται για το συγκεκριμένο προϊόν (προέλευση, ποιότητα, άδεια).

Οι εξαγωγείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν το πιστοποιητικό εξαγωγής, εάν είναι αναγκαίο, για την απόκτηση της σχετικής άδειας εξαγωγής.

Από την 1.07.2009, οι τελωνειακές αρχές της Ρουμανίας και οι άλλες αρχές των κρατών μελών που έχουν αυτή την αρμοδιότητα υποχρεούνται να διαθέτουν τον ενιαίο αριθμό εγγραφής ή τον ενιαίο αριθμό Μητρώου ΦΠΑ της εταιρείας, τον λεγόμενο (**EORI Number**), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες των τελωνείων.

Όπως προαναφέρθηκε, οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Το κοινοτικό τελωνειακό καθεστώς για προϊόντα προελεύσεως Ε.Ε.

Η Τελωνειακή Αρχή απαιτεί ειδικά παραστατικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. από τον εξαγωγέα ή επιχειρηματία, τον εξουσιοδοτημένο σύμφωνα με το άρθρο 14^{A} του κανονισμού της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα, απαιτούνται:

- **Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο** (Single Administrative Document): Εφαρμόζεται επίσης στις εξαγωγές και πρέπει να υποβληθεί για κατάθεση και αποδοχή από την τελωνειακή αρχή. Συνοδεύεται, δε, από άλλα τελωνειακά παραστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 218 του κανονισμού 2452/93/ΕΕ. Στο Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο εγγράφεται ο ενιαίος φορολογικός αριθμός ή αριθμός ΦΠΑ της εταιρείας (EORI Number), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις συναλλαγές με το εξωτερικό.
- **Τιμολόγιο εξαγωγής:** Πρέπει να συνοδεύει το Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο, όπως περιγράφεται στο άρθρο 181, ώστε να χορηγηθεί το καθεστώς ελευθέρας κυκλοφορίας.
- **Πιστοποιητικό μεταφοράς εμπορευμάτων ή άδεια μεταφοράς**
- **Πιστοποιητικό προελεύσεως προϊόντων** (εκδίδεται από επιμέρους Επιμελητήρια)
- **Παραστατικά που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτιμησιακών δασμών ή απαλλαγής φόρων ή ΦΠΑ.**

• **Παραστατικά προς έλεγχο, που απαιτούν οι τελωνειακές αρχές σε περίπτωση επανεξαγωγής προϊόντων.**

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτα να απευθυνθείτε στις ιστοσελίδες του ρουμανικού τελωνείου http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx και στην κοινοτική ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_cOde/index_en.htm

Β.4.4.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (Free Trade Zones)

Υπάρχουν 6 ειδικές οικονομικές ζώνες.[4]

Β.4.4.3 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

α) Προσωρινή εισαγωγή εμπορευμάτων

Η προσωρινή εισαγωγή προβλέπει την χρήση των αγαθών στην Ρουμανία για περιορισμένο χρονικό διάστημα με μερική ή ολική απαλλαγή από επιβαρύνσεις. Τα προϊόντα που δεν επιβαρύνονται προσδιορίζονται από σχετικές διατάξεις. Όλα τα υπόλοιπα προϊόντα τυγχάνουν μερικής απαλλαγής. Οι τελωνειακές αρχές έχουν το δικαίωμα να απαιτούν εγγύηση ΦΠΑ κατά την διασάφηση. Τα τελωνεία της Ρουμανίας εκδίδουν την άδεια προσωρινής εισαγωγής μετά από σχετική αίτηση του εισαγωγέα. Το καθεστώς προσωρινής εισαγωγής μπορεί να διαρκέσει πολύ χρόνο. Στο τέλος της περιόδου αυτής, τα προϊόντα πρέπει να εξαχθούν. Σε περίπτωση που παραμείνουν στη χώρα, πρέπει να πραγματοποιηθούν όλες οι απαραίτητες πληρωμές. Στο καθεστώς αυτό, τελούν τα προϊόντα της ενεργητικής και παθητικής τελειοποίησης.

β) Προσωρινή εισαγωγή για εκθέματα (ATA)

Η Ρουμανία έχει υπογράψει την Τελωνειακή Συμφωνία **ATA**, που διευκολύνει την προσωρινή εισαγωγή εκθεμάτων. Τα προϊόντα, υπό το καθεστώς αυτό, ανήκουν στην ιδιοκτησία του εξαγωγέα και πρέπει να επιστρέψουν, μετά την εκδήλωση και τον δειγματισμό, στην Ελλάδα.

Πολλές φορές, στα ρουμανικά τελωνεία έχουν παρατηρηθεί δυσκολίες, κατά την είσοδο των προϊόντων υπό καθεστώς ATA, αλλά αποτελεί την καλύτερη είσοδο εκθεμάτων στην χώρα.

Ο Έλληνας εξαγωγέας καλό είναι να λαμβάνει υπ' όψιν του:

- τις ώρες εργασίας των υπηρεσιών των τελωνείων, που ελέγχουν τα καρνέ ATA (μερικές υπηρεσίες είναι ανοιχτές όλο το 24ωρο, ενώ άλλες από τις 10:00-18:00).
- την σωστή και επακριβή περιγραφή των προϊόντων (σύνθεση αν είναι αναγκαία του προϊόντος). Η χορήγηση εμπορικού καταλόγου ή φωτογραφιών των προϊόντων κρίνεται απαραίτητη για την διευκόλυνση της διαδικασίας, κατά την είσοδο ή και έξοδο των εκθεμάτων από τη χώρα.
- την τελωνειακή ονοματολογία, που δεν απαιτείται, αλλά η ύπαρξή της δύναται να βοηθήσει στην επιτάχυνση της διαδικασίας.
- την αποφυγή των λαθών κατά την συμπλήρωση των καρνέ ATA.
- την επισφράγιση του πρώτου μέρους (πρώτη σελίδα) από το ελληνικό τελωνείο.
- την περιγραφή με το ίδιο νόμισμα

Σύμφωνα με τη διαδικασία, το καρνέ ATA συμπληρώνεται σε μία από τις προβλεπόμενες γλώσσες.

[4] Βλ. σ. 48 παρόντος

Η σωστή πληροφόρηση πριν την εξαγωγή των εκθεμάτων και πιθανόν η συνεργασία με κάποιον έμπειρο εκτελωνιστή κρίνονται σκόπιμες για την αποφυγή προβλημάτων.

Β.4.4.4 ΕΤΙΚΕΤΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι Έλληνες παραγωγοί θα πρέπει να γνωρίζουν ότι, καθώς η Ρουμανία είναι από 01.01.2007 μέλος της Ε.Ε., ισχύει η κοινοτική οδηγία ως προς τις ετικέτες προϊόντων, όπως και στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, τα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά της Ρουμανίας θα πρέπει να συνοδεύονται από **ετικέτες στην ρουμανική γλώσσα** όπου αναγράφονται κάποιες βασικές πληροφορίες για το προϊόν (σύνθεση, ποσότητα, τρόπος αποθήκευσης και συντήρησης, χρήση, θρεπτική αξία, στοιχεία παραγωγού, προέλευση, ημερομηνία λήξης κ.ά.) κατά περίπτωση. Η τοποθέτηση των ετικετών μπορεί να γίνει από τους Έλληνες εξαγωγείς ή τους Ρουμάνους εισαγωγείς. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/food/safety_en > Labelling & Nutrition

Οι κανόνες αυτοί, που αποτυπώνονται στον Κανονισμό 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2011 (ο οποίος συνδυάζει ουσιαστικά τις οδηγίες 200/13/ΕC και 90/496/ΕΕC), βοηθούν τον καταναλωτή να κατανοήσει στην γλώσσα του τα χαρακτηριστικά του προϊόντος. Παράλληλα, διευκολύνεται η προώθηση των προϊόντων στην αγορά.

Για τα προσυσκευασμένα προϊόντα ισχύει η οδηγία 80/232/ΕC του Συμβουλίου της 15ης Ιανουαρίου 1980 «περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών Μελών των αναφερομένων στις σειρές των ονομαστικών ποσοτήτων και ονομαστικών χωρητικοτήτων που είναι αποδεκτές για ορισμένα προσυσκευασμένα προϊόντα».

Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελεί το οικολογικό σήμα EU Ecolabel, το οποίο πιστοποιεί ότι ένα προϊόν είναι φιλικό προς το περιβάλλον και διαθέτει ποιότητα. Εμφανίζεται στην συσκευασία του προϊόντος με το σύμβολο του πράσινου άνθους, το οποίο βοηθά τον καταναλωτή να επιλέξει βιολογικά προϊόντα.

Περισσότερα στοιχεία για τις προϋποθέσεις απόκτησης δικαιώματος χρήσης του εν λόγω σήματος σε κάποιο προϊόν ή υπηρεσία είναι διαθέσιμα στην ακόλουθη ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm, ενώ ισχύει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 66/2010 της 25ης Νοεμβρίου 2009 σχετικά με το οικολογικό σήμα EU Ecolabel.

Β.4.4.5 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ-ΠΡΟΤΥΠΑ

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος.

Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.ά. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι:

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων.

Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση:
http://www.european-accreditation.org/home
Συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα:
http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm

Β.4.4.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Για τις διεθνείς πληρωμές (εισαγωγές) ο πλέον συνηθισμένος τρόπος πληρωμής είναι η μεταβίβαση των χρημάτων με τραπεζικό έμβασμα μέσω SWIFT, μία λύση η οποία προϋποθέτει εμπιστοσύνη μεταξύ του προμηθευτή και του πελάτη. Σε αντίθετη περίπτωση, το καλύτερο μέσον είναι η ενέγγυος βεβαιωμένη πίστωση ή η πληρωμή έναντι πιστωτικών εγγράφων, που παρουσιάζει το πλεονέκτημα της εγγυημένης πληρωμής (παραλαβή εμπορευμάτων με σύγχρονη πληρωμή μέσω τραπέζης με την παρουσίαση των παραστατικών εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας). Συνηθίζεται ακόμη η πληρωμή προκαταβολής κατά την έκδοση του τιμολογίου και κατόπιν η καταβολή του υπολοίπου ποσού κατά την παραλαβή των εμπορευμάτων.

Το Κεντρικό και τα περιφερειακά επιμελητήρια Ρουμανίας, σε συνεργασία με την ιδιωτική εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών αναφορών RisCo, ίδρυσαν νέα υπηρεσία έκδοσης πιστοποιητικού ‘ρίσκου’ επιχειρηματικής συνεργασίας, βάσει του οποίου μπορούν οι επιχειρήσεις να πληροφορούνται, έναντι μικρής αμοιβής, για την φερεγγυότητα του προς επιλογή συνεργάτη. Το εν λόγω πιστοποιητικό "certificatul Risc Partener", αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για τους Έλληνες επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να συνεργασθούν με ρουμανικές επιχειρήσεις, αφού προσφέρει βαθμολόγηση της φερεγγυότητας της επιχείρησης από το επίπεδο 1 έως το επίπεδο 10, ενώ περιλαμβάνονται επιπλέον 3 χρώματα, ήτοι κόκκινο (επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου), κίτρινο (επιχειρήσεις μέτριου κινδύνου) και πράσινο (επιχειρήσεις μικρού κινδύνου).

Στο εν λόγω πιστοποιητικό οι ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες επιθυμούν την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας με νέες ρουμανικές επιχειρήσεις, δύνανται να λάβουν συμπληρωματικές πληροφορίες, όπως βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης, χρηματοδοτική της δυνατότητα, πιθανότητα πτώχευσης, δυνατότητα πληρωμών, μετοχική σύνθεση κ.α. με αποτέλεσμα να βαθμολογείται η νέα εταιρεία με συγκεκριμένα δεδομένα, προς αποφυγή κινδύνου επιχειρηματικής συνεργασίας. Για την νέα αυτή υπηρεσία, έχει δημιουργηθεί ειδική ιστοσελίδα (www.riscpartener.ro), στην οποία υπάρχουν διαθέσιμες γενικές πληροφορίες καθώς και κατάλογος των υπεύθυνων ανά περιοχή ενδιαφέροντος.

Σε περίπτωση διαφοράς

Το 2013 εισήλθε στο ρουμανικό δίκαιο η κοινοτική οδηγία 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16.02.2011, η οποία αφορά στην καταπολέμηση της καθυστέρησης πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, υιοθετώντας, στην θεωρία, ένα ανώτατο διάστημα πληρωμής 60 ημερών. Στόχος ήταν να τεθεί τέλος σε καθυστερήσεις πληρωμών, που επιβαρύνουν το επιχειρηματικό κλίμα και δημιουργούν προβλήματα στην ρευστότητα των επιχειρήσεων. Είναι, έτσι, πιο εύκολο τώρα να προσφύγει κανείς στα

δικαστήρια και να ζητήσει την εκτέλεση πληρωμής. Τα επιτόκια, που εφαρμόζονται για τις καθυστερήσεις πληρωμών είναι πλέον νομοθετημένα. Παρόλα αυτά, σε περίπτωση διαφοράς, τα κατά τόπο αρμόδια δικαστήρια είναι πάντα τα ρουμανικά, ενώ σε περίπτωση διαιτησίας, το Διαιτητικό Τμήμα του Ρουμανικού Επιμελητηρίου δύναται να επιληφθεί της υποθέσεως, εκτός αν στο συμβόλαιο ορίζει διαφορετικά.

Θα πρέπει επομένως, εκ των προτέρων, ο επιχειρηματίας να αναζητήσει πληροφορίες για τη φερεγγυότητα της ρουμανικής εταιρείας, με την οποία πρόκειται να συνεργασθεί, επικοινωνώντας, πριν την υπογραφή συμβολαίου, με εξειδικευμένες εταιρείες, τράπεζες, καθώς και με το Γραφείο μας.

Β.4.4.7 ΑΡΧΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ROMANIAN STATE OFFICE FOR INVENTIONS AND TRADEMARKS-OSIM
5 ION CHICA, 030044, BUCHAREST
TEL: +4021 306 08 00, +4021 306 08 01-29 FAX: +40 21 312 38 19
E-mail: office@osim.ro
Web: www.osim.ro

BUREAU NATIONAL OF METROLOGIE OF ROMANIA -BRLM
SOS VITAN BARZESTI 11, SECTOR 4 342122 BUCHAREST
TEL 004021-3220954 FAX: 004021-3320615
EMAIL: OFFICE@BRLM.RO WEB: WWW.BRLM.RO

ASSOCIATION OF STANDARDIZATION OF ROMANIA (ISO)
Str. Mendeleev 21-25**,** RO-010362 Sector 1 Bucuresti
Tel: +40 21 316 32 96 Fax: +40 21 316 08 70
Email: international@asro.ro Web: www.asro.ro

ROMANIAN COPYRIGHT OFFICE
web: http://www.orda.ro
Άλλες χρήσιμες ευρωπαϊκές ιστοσελίδες: http://oami.europa.eu/ ,
http://www.wipo.int/madrid/en
European Cooperation for Accreditation web: http://www.european-accreditation.org

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
BUREAU VERITAS ROMANIA CONTROL INTERNATIONAL
Traian Street No2, BI.F1, Tronson 3 , 7-8.Floor, ScIII, Flat No19, Sector 3 BUCURESTI
Telephone: +40-21-3153989 fax +40-213153990
Tel +40 236 499290
Web: http://www.bureauveritas.ro/

Β.4.4.8 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Οι απαγορεύσεις εισαγωγών αφορούν προϊόντα, όπως πυρομαχικά, όπλα, παράνομα ναρκωτικά και άλλα παρόμοια προϊόντα, τα οποία δύνανται να επηρεάσουν τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια υγεία και τα χρηστά ήθη. Η βάση δεδομένων των τελωνειακών δασμών της Ε.Ε., η ονομαζόμενη «TARIC» αποτελεί μια πολυγλωσσική βάση δεδομένων, στην οποία συμπεριλαμβάνονται μέτρα σχετικά με τους δασμούς, την εμπορική και γεωργική νομοθεσία κλπ. Το σύστημα «TARIC» είναι έτσι δομημένο, ώστε να εμφανίζει τους διαφορετικούς κανόνες που εφαρμόζονται για ειδικά προϊόντα, τα οποία εισάγονται στον τελωνειακό χώρο της Ε.Ε. και, σε μερικές περιπτώσεις, όταν εξάγονται από αυτήν.

Β.4.4.9. ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΕΠΑΦΩΝ

Ο νέος τελωνειακός κώδικας ισχύει μετά την εναρμόνισή του ρουμανικού με το κοινοτικό δίκαιο. Οι αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή του νέου τελωνειακού κώδικα αφορούν την εναρμόνισή της ονοματολογίας των εμπορευμάτων, την θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου, την απλοποίηση των διαδικασιών για τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, την διαδικασία εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ από τρίτες χώρες.

Η τελωνειακή αξία

Η τελωνειακή αξία, γενικά, υπολογίζεται στην αξία 'CIF' (cost-insurance-freight) του εισαγόμενου προϊόντος. Οι τελωνειακοί δασμοί καταβάλλονται σε «σκληρό νόμισμα» στην τρέχουσα ισοτιμία και δεν επιβάλλονται σε κοινοτικά προϊόντα, αλλά μόνον στα προϊόντα τρίτων χωρών. Στην περίπτωση, που οι τελωνειακές αρχές δεν συμφωνούν με την δηλούμενη τελωνειακή αξία των προϊόντων, ιδίως για τα προϊόντα τρίτων χωρών, δύνανται να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες και παραστατικά για την τελωνειακή αξία των εμπορευμάτων. Είναι σύνηθες το φαινόμενο οι τελωνειακές Αρχές της Ρουμανίας να απαιτούν το παραστατικό εξαγωγής και μεταφοράς «Shippers Export Declaration» (SED), το οποίο θεωρείται ικανό για την απόδειξη της πραγματικής τελωνειακής αξίας του προϊόντος.

Β.5. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΧΡΗΣΗ/ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Β.5.1. Τραπεζικό Σύστημα

Ο τραπεζικός τομέας στην Ρουμανία περιλαμβάνει 27 εμπορικές τράπεζες και οκτώ υποκαταστήματα ξένων τραπεζών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (http://www.bnro.ro/Banci-comerciale-1333.aspx).

Το ρουμανικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από **καλή κεφαλαιοποίηση**, με την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών να ξεπερνά το κατώφλι του 8% που προτείνει η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας-BNR.

Η πτώση του πληθωρισμού επέτρεψε στην Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας (BNR) να μειώσει το **κεντρικό επιτόκιο δανεισμού** της οικονομίας από 3,5% τον Φεβρουάριο του 2014 σε 2,75% το Νοέμβριο του ιδίου έτους. Σημειώνεται, δε, ότι στις αρχές του 2015, μειώθηκε ακόμη περισσότερο, στο **1,75%** ως το τέλος του 2017, σύμφωνα με τις προσδοκίες της αγοράς. Η τάση αυτή αντιστρέφεται και από τις αρχές του έτους το επιτόκιο έχει υποστεί δύο αυξήσεις, ανερχόμενο πλέον σε **2,25%**.

Ως αποτέλεσμα, τα τρέχοντα επιτόκια καθώς και τα επιτόκια δανεισμού και καταθέσεων για μη τραπεζικούς πελάτες κινούνται στα επίπεδα της ευρύτερης περιοχής.

Τα τελευταία χρόνια η BNR έχει προβεί σε **μείωση των απαιτήσεων ελάχιστων αποθεματικών, τα οποία διαμορφώνονται** σε εθνικό νόμισμα (Λέι), στο 10% και σε ξένο νόμισμα στο 12% , προκειμένου να προσεγγίσει τα επίπεδα της ΕΚΤ και να υποστηρίξει το δανεισμό την χρηματοδότηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Η περυσινή χρονιά έκλεισε για τον τραπεζικό κλάδο στη Ρουμανία με ιδιαίτερα μεγάλη κερδοφορία, καταγράφοντας τις υψηλότερες επιδόσεις όλων των εποχών. Συγκεκριμένα, σε απόλυτους αριθμούς, τα κέρδη των ρουμανικών τραπεζών ανήλθαν σε 1,15 δισ. ευρώ για το 2017, με την αμέσως καλύτερη απόδοση να έχει σημειωθεί το 2008, όπου τα αντίστοιχα κέρδη ήταν 1,1 δισ. ευρώ.

Το εγχώριο τραπεζικό σύστημα θεωρείται από τα πιο εύρωστα και επικερδή στην Ευρώπη, με τις αποδόσεις κεφαλαίου υψηλότερες του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το 2017 ήταν η τρίτη συνεχής χρονιά κερδοφορίας για τις ρουμανικές τράπεζες, με το συνολικό κέρδος να αγγίζει τα 14 δισ. RON (περί τα 3,2 δισ. ευρώ).

Το 2017 χορηγήθηκαν προς τους καταναλωτές δάνεια ύψους 31 δισ. RON (6,65 δισ. ευρώ). Εξ αυτών 60% προορίστηκε για άμεση κατανάλωση, με τα σχετικά δάνεια να καταγράφουν αύξηση 5,6% σε σχέση με το 2016, ενώ τα υπόλοιπα ήταν στεγαστικά, τα οποία σημείωσαν υψηλότερη αύξηση, της τάξης του 9% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Σύμφωνα με στοιχεία της Deloitte, σημαντική ήταν και η πτώση κατά του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ρουμανικών τραπεζών, τα οποία μειώθηκαν κατά το ήμισυ το παρελθόν έτος, σε σχέση με το 2016.

Β.5.2. Ένταξη στην Ευρωζώνη

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (BNR), κ. Mugur Isarescu, δήλωσε ότι ο στόχος που έχει θέσει η κυβέρνηση για ένταξη στην Ευρωζώνη το 2019 δεν είναι πλέον εφικτός, διότι, εκτός του ότι έχει περάσει πολύς χρόνος ανεκμετάλλευτος, η Ρουμανία δεν είναι έτοιμη να ενταχθεί την 1η Ιανουαρίου ούτε την 1η Ιουνίου 2018 στον προενταξιακό μηχανισμό **«ERM II»** (Exchange Rate Mechanism II). Ωστόσο, πριν την ένταξη στον ανωτέρω μηχανισμό, είναι απαραίτητη η εκπόνηση ενός **εθνικού σχεδίου ένταξης στην Ευρωζώνη**, με συναίνεση όλων των κομμάτων, το οποίο δεν έχει ακόμα εκπονηθεί.

Σύμφωνα με νεότερες δηλώσεις του, η πρόβλεψη για αύξηση του ελλείμματος προϋπολογισμού σε 4% το 2017 θέτει σε κίνδυνο την μακροοικονομική σταθερότητα της Ρουμανίας και απομακρύνει τη χώρα από το στόχο της ένταξής της στην Ευρωζώνη.

Ως εκ τούτου, κατά την άποψή του, χρειάζεται η λήψη μέτρων ενίσχυσης της σταθερής μακροοικονομικής κατάστασης και όχι υιοθέτηση νομοθετικού πλαισίου που αντιστρατεύεται τα μέχρι τώρα οικονομικά επιτεύγματα.

Β.6. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις δύνανται να συναγωνίζονται με τα ίδια μέσα και προϋποθέσεις στην ρουμανική αγορά και να έχουν την ίδια πρόσβαση σε πιστώσεις. Οι τομείς παραγωγής ενέργειας, μεταφορών και εξόρυξης ορυκτών ανήκουν, κατά το μεγαλύτερο μέρος, στο κράτος. Επίσης, το δημόσιο κατέχει το μονοπώλιο στον τομέα υδάτων, μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Υπάρχουν, όμως, προσπάθειες για ιδιωτικοποίηση σημαντικών τομέων της οικονομίας.

Οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού και καταπολέμησης της δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης ισχύουν και στην Ρουμανία, ενώ οι αρχές κοινωνικής υπευθυνότητας αποτελούν αρχές, οι οποίες γίνονται αποδεκτές από πολλές πολυεθνικές εταιρείες που λειτουργούν στην ρουμανική αγορά.

Οι ξένες πολυεθνικές, που λειτουργούν στην Ρουμανία και οι ξένοι επενδυτές θα πρέπει να αποδέχονται τις αρχές της κοινωνικής υπευθυνότητας, που αποτελούν αρχές του ΟΟΣΑ.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA
CONSILIUL CONCURENTEI
Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33
Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08
E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: http://www.competition.ro

Β.7 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Η μέση ετήσια ισοτιμία Ευρώ - ρουμανικό Leu (RON) για το 2017 με βάση τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR) διαμορφώθηκε σε 4,5681 Lei ανά ευρώ και η ισοτιμία Δολαρίου - RON σε 3,7132 Lei ανά δολάριο ΗΠΑ.

Για πληροφορίες αναφορικά με τις ισοτιμίες μπορεί κανείς να συμβουλευθεί την ακόλουθη ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας: http://www.bnro.ro/Exchange-rates-1224.aspx

Β.8. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία- Συγκριτική ανάλυση

Η ρουμανική αγορά αποτελεί τη δεύτερη αγορά της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, μετά την Πολωνία, και είναι σημαντική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, κυρίως λόγω της ανάπτυξης των υποδομών στην χώρα, του πλούτου σε πρώτες ύλες και των αναγκών σε μεταφορές ενέργειας, που εξασφαλίζουν στους επενδυτές μία σοβαρή ανάπτυξη και διαρκή εξέλιξη σε πολλούς τομείς δραστηριότητας. Παράλληλα, η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. ενδυνάμωσε την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην χώρα, διότι προσφέρει γεωπολιτική σταθερότητα, δυνατότητες εισόδου σε νέες αγορές με το μισό κόστος αλλά συγχρόνως και ασφάλεια επενδύσεων.

Η ρουμανική κυβέρνηση υποστηρίζει την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, οι οποίες, επωφελούμενες από τις κρατικές ενισχύσεις, αποτέλεσαν την ατμομηχανή της ανάπτυξης της οικονομίας.

Τα έσοδα από την προσέλκυση κεφαλαίων από το εξωτερικό μειώθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης την περίοδο 2010-2016, ενώ το 2017 αυξήθηκαν φθάνοντας τα επίπεδα του 2009.

Ανάπτυξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ρουμανία

Τα αποθέματα ξένων επενδύσεων υπολογίζονται σε περίπου 70 δισ. ευρώ. Οι 7 πρώτες χώρες – επενδυτές στην Ρουμανία είναι κράτη μέλη της Ε.Ε. και ακολουθούν η Ελβετία και οι ΗΠΑ. Η Ολλανδία κατέχει την πρώτη θέση, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 21,25%. Η Αυστρία κατέχει την δεύτερη θέση των επενδύσεων με 12,50% του συνόλου. Η Γερμανία αντιπροσωπεύει το 11,51% , η Κύπρος κατέχει την 4^{η} θέση με 9,58% και ακολουθεί η Γαλλία με 6,15% και η Ελλάδα, η οποία την 6^{η} θέση με 3,39%. Η αναμφισβήτητη πρώτη θέση της Ολλανδίας προκύπτει λόγω φορολογικών σκοπών, αφού πολλές άλλες χώρες επενδύουν στη Ρουμανία μέσω Ολλανδίας. Εξετάζοντας τους κυριότερους τομείς των επενδύσεων, σημαντικότερος είναι αυτός της βιομηχανίας (821 εκατ. Ευρώ) και ακολουθεί η ενέργεια (738 εκατ. Ευρώ).

Εξετάζοντας την αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, σημειώνεται ότι αυτή κατέχει ένα ποσοστό μεταξύ 2,5% - 3% του ΑΕΠ, το οποίο παραμένει σταθερό, βεβαίως χαμηλότερο από το επίπεδο του 2008, αλλά δεν είναι και το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ των αναδυόμενων χωρών και το ποσοστό αυτό δεν αναμένεται να υποχωρήσει στο μέλλον, ενώ η χώρα διαθέτει πολιτική και οικονομική σταθερότητα, έναντι άλλων χωρών της περιοχής (Ουκρανία, Τουρκία).

Δύο είναι οι τομείς, που προσανατολίζονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις ήτοι η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων, καθώς και οι υπηρεσίες κυρίως με την συμμετοχή πολυεθνικών εταιρειών.

Η πρωτεύουσα, από μόνη της, προσελκύει το 60% των επενδύσεων. Παρά το γεγονός ότι ξένες εταιρείες έχουν τις παραγωγικές τους μονάδες στην επαρχία, η έδρα τους βρίσκεται στο Βουκουρέστι.

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (2009-2016) (σε εκ. $)

ΧΩΡΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016[5]
ΑΛΒΑΝΙΑ	1.051	876	855	1.266	1.093	945,4	1.124,3
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.525	1.849	1.375	1.857	1.733	2.822,4	766,2
ΚΡΟΑΤΙΑ.	480	490	1.517	1.451	955	270,1	1.744,7
ΤΣΕΧΙΑ	6,141	2.318	4.990	3.639	5.909	465,1	6.751,9
ΕΛΛΑΔΑ	330	1.143	1.740	2.818	2.172	1.140	3.126,3
ΡΩΣΙΑ	48,168	55.084	50.588	69.219	20.958	11.857	7.667,6
ΠΟΛΩΝΙΑ	2.646	2.006	6.059	120	13.883	13.472	11.357,8
ΣΕΡΒΙΑ	1.813	324	659	1.593	2.409	2.346,6	2.298,8
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	2.206	6.290	13.983	3.097	4.039	-14.804	-5.313
ΤΟΥΡΚΙΑ.	9.058	16.176	13.224	12.357	12.146	17.258,5	11.987,0
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	6.495	7.207	7.833	4.499	410	3.050	3.336
ΠΓΔΜ	212	4698	93	334	348	----	----
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	208	238	175	236	207	182,5	143,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1.770	3.491	2.982	591	479	-195,6	-259,4
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	360	998	-59	-144	1.564	1.625	919
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.940	2.522	2.748	3.602	3.234	3.838,9	4.573,0
ΣΥΝΟΛΟ	**1.422.225**	**1.700.082**	**1.330.272**	**1.451.965**	**1.228.283**	**1.774.000**	**1.746.423**
Πηγή: UNCTAD, Report (2017) Με αρνητικό πρόσημο αναφέρονται οι αποεπενδύσεις							

Η Ρουμανία δεν είχε προσελκύσει σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις μέχρι την δεκαετία του 1990, κυρίως λόγω της καθυστέρησης των διαρθρωτικών αλλαγών μετά την κομμουνιστική περίοδο.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στη Ρουμανία

ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΤΗ	**ΣΥΝΟΛΟ ΣΕ ΔΙΣ ΕΥΡΩ**
2003	1,831
2004	5,183
2005	5,213
2006	9,060
2007	7,250
2008	**9,496**
2009	3,351
2010	2,263
2011	1,700
2012	2,489
2013	2,712
2015	**3,389**
2016	**4,520**
2017	**4,590**

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας

[5] Η τελευταία Έκθεση της UNCTAD ήταν τον Ιούνιο 2017.

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ 2017) (σε εκ. Ευρώ)

Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία
και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων
Στοιχεία Κεντρικής Τράπεζας

Ποσά σε χιλ. Ευρώ		Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου Σε εκατ(Ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
ΣΥΝΟΛΟ, εκ του οποίου:		**64.433**	
1. Ολλανδία		16.100	25,0
2. Αυστρία		9.131	14,2
3. Γερμανία		7.991	12,4
4. Κύπρος		4.421	6,9
5. Γαλλία		4.308	6,7
6. Ιταλία		3.349	5,2
7. Λουξεμβούργο		2.700	4,2
8. Ελβετία		2.231	3,5
9. Ελλάδα		**1.747**	**2,7**
10. ΗΠΑ		1.627	2,5
11. Βέλγιο		1.444	2,2
12. Ισπανία		1.423	2,2
13. Μεγ. Βρετανία		1.346	2,1
14. Ουγγαρία		938	1,4
15. Τσεχία		652	1,0
20. Τουρκία		323	0,5

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας, Δεκέμβριος 2017

Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία
και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων (μόνο μετοχικό κεφάλαιο)
Στοιχεία Εμπορικού Μητρώου Εταιρειών ONRC

Ποσά σε χιλ. Ευρώ			Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου Σε εκατ(Ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
ΣΥΝΟΛΟ, εκ του οποίου:			**46.469**	
1. Ολλανδία			9.027	20,75
2. Αυστρία			4.964	11,4
3. Γερμανία			4.679	10,7
4. Κύπρος			4.637	10,44
5. Γαλλία			2.357	5,43
6. Ιταλία			2.360	5,43

7. Ελλάδα			**1.817**	**4,18**
8. Ισπανία			1.706	3,93
9. Λουξεμβούργο			1.683	3,88
10. Τσεχία			1.354	3,12
11. Ελβετία			1.096	2,52
12. Μεγ. Βρετανία			914	2,10
13. Ουγγαρία			945	2,10
14. ΗΠΑ			771	1,28
15. Τουρκία			585	1,30
16. Ολλανδικές Αντίλλες			503	1,18

Πηγή: Εμπορικό Μητρώο Εταιρειών,ONRC, Δεκέμβριος 2017

Από τα ανωτέρω στοιχεία, προκύπτει ότι η Ρουμανία προσέλκυσε σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις κατά την περίοδο 2004 - 2008. Μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης από το 2009 και εφεξής υπήρξε αισθητή μείωση. Ωστόσο, από το 2012 παρατηρείται εκ νέου ανάκαμψη στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, η οποία άγγιξε τα 4,59 δισ. ευρώ, έναντι 4,52 δισ. ευρώ το 2016 (αύξηση 1,5%) και 3,389 δισ. το 2015. Οι κυριότεροι μήνες προσέλκυσης επενδύσεων, κατά το 2017, σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας ήταν ο Νοέμβριος, ο Απρίλιος και ο Δεκέμβριος, ενώ οι μήνες με το χαμηλότερο ύψος επενδύσεων ήταν ο Ιανουάριος, ο Οκτώβριος και ο Σεπτέμβριος.

Συγκρίνοντας επίσης την Ρουμανία με άλλες χώρες της ΝΑ Ευρώπης παρατηρούμε ότι η Ρουμανία υπερτερεί σε προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, αφού το 2017 προσέλκυσε κεφάλαια ύψους 4,58 περίπου δισ. ευρώ, έναντι 1,7 δισ. ευρώ της Βουλγαρίας, 0,229 δισ. ευρώ της ΠΓΔΜ, 1,270 της Σερβίας, 0,803 δισ. ευρώ της Σλοβακίας, 0,993 δισ. ευρώ της Σλοβενίας, 1,223 δισ. ευρώ της Τσεχίας κ.λ.π.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στη Ρουμανία ανά χώρα, το 2017, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (BNR)

Ο κυριότερος ξένος επενδυτής στην Ρουμανία και για το 2017 ήταν η Ολλανδία με 21,25% του συνόλου των επενδύσεων, σε τομείς όπως, τράπεζες, ασφάλειες, καταναλωτικά αγαθά και τρόφιμα. Ακολούθησαν οι: Αυστρία με 12,50% σε τράπεζες, ασφάλειες, οικοδομικά υλικά και η Γερμανία με 12,2% σε τομείς, όπως ασφάλειες, τρόφιμα, αυτοκίνητα, μηχανήματα, οικοδομικά, χημικά και τσιμέντο. Η Κύπρος με 9,58% επικεντρώθηκε στις τράπεζες και τις υπηρεσίες. Η Γαλλία με 6,15% επένδυσε σε τομείς όπως IT, αυτοκίνητα, τσιμέντο, βιομηχανικά προϊόντα, γεωργία, τράπεζες, ασφάλειες, σουπερμάρκετ κλπ, ενώ η **Ελλάδα** με 4,49% επένδυσε σε τράπεζες, τρόφιμα, καταναλωτικά αγαθά και λιανική πώληση. Η Ιταλία με 3,39% προσανατολίστηκε, κυρίως, σε υποδήματα και ενδύματα, τράπεζες και ασφάλειες. Η Ισπανία με 4,18% επένδυσε σε βιομηχανικά και καταναλωτικά προϊόντα καθώς και σε τράπεζες. Ακολουθούν οι: Παναμάς με 2,9%, Ελβετία με 2,8% , Λουξεμβούργο με 3,45%, ΗΠΑ με 2,4% και η Μεγ. Βρετανία με 2,2% (1,03 δισ. ευρώ).

Επενδύσεις ανά Περιφέρεια

Το Βουκουρέστι και η περιφέρειά του κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των ΑΞΕ. Παρότι πολλές μονάδες παραγωγής βρίσκονται στην επαρχία, η έδρα των ξένων εταιρειών παραμένει στο Βουκουρέστι.

Επενδύσεις ανά τομέα

Οι σημαντικότεροι τομείς που προσελκύουν ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία είναι οι ακόλουθοι:

- η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων (Renault, Daimler Benz, Ford, Siemens, Continental Alcoa, Delpi Packard, Michelin, Pirelli)
- ο τραπεζικός και ο χρηματοοικονομικός τομέας (Citibank, Societe generale, Royal Bank of Scotland, Ing, GeneralVolsbank, Raiffeisen, National Bank of Greece, Alpha Bank, Intesa, Garanti Bank, Erste Bank, Unicredit, Credit Agricole, Piraeus Bank, Allianz)
- ο τομέας πληροφορικής (Hewlett Packard, Intel, Microsoft, Oracle, Cisco)
- ο τομέας τηλεπικοινωνιών (Telecom, Orange, Telesystem International services, Vodafone).
- ο τομέας ξενοδοχείων (Hilton, Marriott, Howard Johnson, Sofitel, Ramada, Radisson, Accor).
- Η βαριά βιομηχανία (Timken, Lafarge, Heidelberg, Plexus, Lufkin, Toro).
- ο τομέας των καταναλωτικών αγαθών (Procter and Gamble, Unilever, Henkel, Coca Cola, Pepsico, Parmalat, Smithfield Foods)
- ο τομέας του λιανεμπορίου (Metro, Delhaize, Dm Drogerie, Carrefour, Cora, Selgros, Auchan, Kaufland)

Ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία

Η μεγάλη ελληνική επενδυτική παρουσία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των οικονομικο-εμπορικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Οι ιστορικοί και πολιτιστικοί δεσμοί που συνδέουν τις δύο χώρες καθώς και η γειτνίαση και το μέγεθος της ρουμανικής αγοράς, συνέβαλαν στην απόφαση πολλών Ελλήνων επιχειρηματιών να επενδύσουν στη Ρουμανία.

Οι ρουμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι προς το παρόν πολύ περιορισμένες. Ωστόσο, αυξημένο είναι το ενδιαφέρον για επενδύσεις, σχετικώς μικρής κλίμακας, στον τουριστικό τομέα και την κτηματαγορά, μέσω της αγοράς μικρών τουριστικών μονάδων ή μεμονωμένων ακινήτων για ίδια χρήση.

Ως προς τις ελληνικές επενδύσεις, η Ρουμανία είναι πιθανότατα η πρώτη ή η δεύτερη χώρα *αποδέκτης ελληνικών επενδύσεων,* σε παγκόσμια κλίμακα. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται οι ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία στο οικείο κεφάλαιο (σελ. 81).

Β.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Με την ολοκλήρωση των τριών διετών προγραμμάτων σταθεροποίησης της οικονομίας με τους Διεθνείς Δανειστές (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Παγκόσμια Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης), τα οποία υπεγράφησαν μετά το 2009, η Ρουμανία βελτίωσε τα μακροοικονομικά της μεγέθη. Πλέον, οι αποστολές των εκπροσώπων των διεθνών οικονομικών οργανισμών στη χώρα έχουν κατά βάση συμβουλευτικό χαρακτήρα. Ειδικότερα οι αποστολές του ΔΝΤ πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ελέγχου των μακροοικονομικών δεδομένων της χώρας και του σχεδίου προϋπολογισμού και δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αφού το πρόγραμμα της σχετικής δανειακής σύμβασης έληξε τον Σεπτέμβριο του 2015.

Πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπέγραψε με το Υπουργείο Υγείας της Ρουμανίας συμφωνία παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ύψους 1,5 εκ. ευρώ, με σκοπό

την ανέγερση τριών νοσοκομείων στις ρουμανικές πόλεις Iasi, Cluj-Napoca και Craiova, τα οποία θα αποτελέσουν μέρος ενός στρατηγικού δικτύου οκτώ περιφερειακών νοσοκομείων με πλήρεις ιατρικές υπηρεσίες και κάλυψη επειγόντων περιστατικών.

Επιπλέον, η Παγκόσμια Τράπεζα ενέκρινε τη χορήγηση στη Ρουμανία δανείου, ύψους 500 εκ. ευρώ, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των κρατικών αρχών και να εφαρμοσθούν πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης. Το νέο αυτό πρόγραμμα, το οποίο χαρακτηρίζεται ως «καταλύτης» για την αύξηση της παραγωγικότητας της Ρουμανίας και την ενίσχυση της μεσοπρόθεσμης δυνατής ανάπτυξης, στοχεύει πρωτίστως στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και διαχείρισης των κρατικών επιχειρήσεων. Αποσκοπεί στην βελτίωση της αποτελεσματικότερης διάθεσης του δημοσίου χρήματος, στηρίζοντας το κεντρικό σύστημα προμηθειών στον τομέα της υγείας. Εστιάζει, επίσης, στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω στήριξης μίας ενιαίας μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας.

Επιπρόσθετα, προβλέπεται μεταρρύθμιση του κτηματολογίου, επιτρέποντας την συστηματική καταγραφή ιδιοκτησίας αλλά και διευκολύνοντας την προσέλκυση επενδύσεων. Το εν λόγω πρόγραμμα θα στηρίξει ακόμη τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άνθρακα και αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον οικιακό και βιομηχανικό τομέα.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) χορήγησε δάνειο ύψους 40 εκ. ευρώ στην Credit Europe Bank για την ενίσχυση χρηματοδοτικών εργαλείων προς τις ρουμανικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η διεύρυνση άλλωστε των χρηματοδοτήσεων για τις ΜΜΕ αποτελεί προτεραιότητα της EBRD στη Ρουμανία.

Β.10. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η πορεία των μακροοικονομικών δεδομένων της Ρουμανίας για το έτος 2017 είχε ως ακολούθως:

- Ο ρυθμός ανάπτυξης διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλό επίπεδο και διαμορφώθηκε σε 6,9% έναντι 4,8% το 2016, ενώ σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένεται να περιορισθεί στο 4,6% το 2018.

- Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αυξήθηκε κατά 85% το 2017, φθάνοντας τα 6,46 δισ. ευρώ, έναντι 2,92 δισ. ευρώ το 2016 και 1,06 δισ. ευρώ το 2015. Επίδραση στη διόγκωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών στη Ρουμανία είχε, κατά κύριο λόγο, η διεύρυνση του ελλείμματος εμπορικού ισοζυγίου, το οποίο άγγιξε τα 13 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 30% σε σχέση με το 2016.

Δεδομένου του υπαρκτού κινδύνου το έλλειμμα να παραμείνει σταθερά πάνω από το όριο του 3% την επόμενη διετία, υψηλόβαθμα στελέχη της Τράπεζας προειδοποιούν για την ανάγκη λήψης πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων.

- Τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας στα τέλη Δεκεμβρίου 2017 ήταν σημαντικά και ανήλθαν σε 33,49 δισ. Ευρώ, παρουσιάζοντας, ωστόσο, μείωση κατά 432 εκατ. ευρώ, έναντι 34,42 δισ. ευρώ το 2016, ενώ τα αποθέματα χρυσού παρέμειναν σταθερά στους 103,7 τόνους, αξίας 3,61 δισ. ευρώ.

- Το δημόσιο χρέος ανήλθε σε 35.7% του ΑΕΠ το τέταρτο τρίμηνο του 2017, ενώ για το 2018 αναμένεται ότι θα ανέλθει σε 40,5%, παραμένοντας, ωστόσο, ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ.

- Το συνολικό εξωτερικό χρέος της Ρουμανίας αυξήθηκε κατά το ίδιο διάστημα κατά 1,04 δισ. ευρώ, αγγίζοντας τα 94 δισ. ευρώ.

- Το δημοσιονομικό έλλειμμα ανήλθε το 2017 σε 24,3 δισ. Ron (5,2 δισ. Ευρώ) ήτοι 2,88% του ΑΕΠ έναντι 2,96% το 2016 και 1,47% το 2015 ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ το 2009 ανερχόταν σε 9%, γεγονός που καθιστά την Ρουμανία την πιο πειθαρχημένη χώρα μετά την Γερμανία. Τα συνολικά έσοδα του προϋπολογισμού αυξήθηκαν κατά +12,5%, ανερχόμενα σε 251,1 δισ. Ron (55,1 δισ. Ευρώ), ενώ οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν κατά 14%, εκτιμώμενες σε 276,1 δισ. Ron (60,4 δισ. ευρώ) κυρίως λόγω των αυξήσεων στους μισθούς και συντάξεις. Το έλλειμμα διατηρήθηκε για το 2017 οριακά κάτω του 3% , πράγμα το οποίο επιτεύχθηκε σε βάρος δημοσίων επενδύσεων. Εκτιμάται ότι το 2017 επενδύθηκαν 5,84 δισ. ευρώ, δαπάνη μικρότερη συγκριτικά με το 2016 και κατά 33% χαμηλότερη σε σχέσεις με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού.

- Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία το 2017 σημείωσαν ελαφριά αύξηση της τάξεως του 1,5% και ανήλθαν σε 4,59 δισ. Ευρώ, έναντι 4,52 δισ. ευρώ το 2016.

Οι επενδύσεις σε μετοχές, συμπεριλαμβανομένων των επανεπενδυμένων κεφαλαίων ανήλθαν σε 3,82 δισ. ευρώ, ενώ τα ενδοεταιρικά δάνεια ανήλθαν σε 764 εκατ. ευρώ. Ο αριθμός των νέων εταιριών έφτασε τις 5.837 κατά το υπό εξέταση διάστημα, υψηλότερος κατά 9,1% σε σχέση με το 2016. Το συνολικό εταιρικό κεφάλαιο των νεοεισελθουσών εντός του 2017 ξένων εταιριών ανέρχεται σε 32,5 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με το Εθνικό Μητρώο Εμπορικών Εταιριών της Ρουμανίας, υψηλότερο κατά 0,4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7η θέση, με 6.988 εγγεγραμμένες εταιρίες και 1,82 δισ.ευρώ επενδεδυμένο κεφάλαιο, σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Μητρώου Εμπορικών Εταιριών.

- Η **κατανάλωση των νοικοκυριών** παρουσιάζει αύξηση, ιδιαίτερα από τις αρχές του 2017, οπότε τέθηκαν σε εφαρμογή τα νέα φορολογικά μέτρα (μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 9% για τα είδη διατροφής από 1.6.2015, μείωση γενικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 19% από 1.1.2017 και περαιτέρω μείωσή του στο 10% από 1.1.2018). Παράλληλα η κατανάλωση το 2017 παρουσίασε θετική μεταβολή της τάξεως 5,8%, ενώ η κατανάλωση νοικοκυριών παρουσίασε θετική εξέλιξη της τάξεως 6,2%. Παράλληλα, ο κύκλος εργασιών του λιανικού εμπορίου αυξήθηκε το 2017 κατά 7,7% έναντι του 2016.

- Το **εξωτερικό εμπόριο της Ρουμανίας** σημείωσε αύξηση, με τις εισαγωγές αξίας 75.598,4 εκατ. ευρώ να καταγράφουν αύξηση (12,22%), από αυτή των εξαγωγών (9,15%) που ανήλθαν σε 62.641,9 εκατ. ευρώ. Το εμπορικό έλλειμμα παρουσίασε αύξηση και ανήλθε σε 12.956,5 εκατ. ευρώ.

- Ο **πληθωρισμός** διαμορφώθηκε τον Δεκέμβριο του 2017 στα υψηλότερα ιστορικά επίπεδα ήτοι **+3,23%,** σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2016 και ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός κυμάνθηκε διαχρονικά από <u>-0,5% έως +1,5%.</u> Είναι γεγονός ότι αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο πληθωρισμού από το 2013 (+3,67%). Για το 2018 προβλέπεται ο πληθωρισμός να κυμανθεί επίσης άνω του +3%. Οι τιμές των τροφίμων σημείωσαν αύξηση κατά 0,57% τον

Νοέμβριο 2017 σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα με μεγαλύτερη αύξηση στα αυγά +30% και στο βούτυρο +7%.

- Η ανεργία, κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2017, μειώθηκε κατά 0,2%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2016, διαμορφούμενη στο 4,9% του εργατικού δυναμικού, που αποτελεί το χαμηλότερο ποσοστό τα τελευταία 20 έτη (6,8% το 2015). ΕΟ αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 507.000 άτομα έναντι 521.000 τον προηγούμενο μήνα και 616.000 την αντίστοιχη περίοδο του 2015.

Γενικότερα, η χώρα διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα, αφού κατέχει βαριά βιομηχανία (αυτοκινητοβιομηχανία, χημική βιομηχανία, ναυπηγεία, κατασκευή αμαξωμάτων), είναι αυτάρκης σε φυσικό αέριο, διαθέτει παραγωγή πετρελαιοειδών, έχει μεγάλες προοπτικές στην γεωργία και κτηνοτροφία, ενώ κατά την περίοδο 2014-2020 αναμένεται να απορροφήσει κοινοτικά κονδύλια ύψους περίπου 40 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, ο ρυθμός απορρόφησης των τελευταίων για την τρέχουσα περίοδο 2014-2020 ήταν ιδιαίτερα χαμηλός και σύμφωνα με το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Δημόσιας Διοίκησης και Ευρωπαϊκών Πόρων της Ρουμανίας, η συνολική απορρόφηση κοινοτικών πόρων σε επιχειρησιακά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 ήταν 5,47% τον Ιανουάριο, ποσοστό ιδιαίτερα χαμηλό, ειδικά συγκρινόμενο με τις γειτονικές της χώρες, όπως η Βουλγαρία και η Πολωνία, όπου η απορροφητικότητα έχει αγγίξει το 7,5% και 6,5% αντίστοιχα. Η μεγαλύτερη απορροφητικότητα παρατηρήθηκε στο πρόγραμμα για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπου το προς αξιοποίηση ποσό ήταν 100 εκατ. ευρώ, και το σχετικό ποσοστό ανήλθε σε 93,9%. Ακολουθούν τα προγράμματα τεχνικής υποστήριξης (23,38%), το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας (11,49%), το Πρόγραμμα Ενίσχυσης Διοικητικής Αποτελεσματικότητας (4,15%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ανθρωπίνου Δυναμικού (0,09%).

Σημειώνεται πως και για τα κοινοτικά κονδύλια της περιόδου 2007-2013 η Ρουμανία είχε καταγράψει τα χαμηλότερα ποσοστά απορροφητικότητας (90,4%, κατά 5% χαμηλότερο από το μέσο όρο απορροφητικότητας σε Βουλγαρία, Τσεχία, Λεττονία, Εσθονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ουγγαρία).

Οι κύριοι λόγοι χαμηλής απορροφητικότητας εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, στις δυσκολίες στην προκήρυξη των διαγωνισμών, στη διστακτικότητα των υπαλλήλων να υπογράψουν την σύμβαση ένεκα ελέγχων, στην έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για την υποβολή καλών φακέλων, στην αδυναμία του πληροφορικού συστήματος για υποδοχή φακέλων ηλεκτρονικώς, σε δυσκολίες που υπάρχουν στην ανεύρεση πόρων για την εθνική συγχρηματοδότηση κ.λ.π.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Εθνικής Επιτροπής Προγνώσεων η οικονομία της Ρουμανίας θα παρουσιάσει θετική εξέλιξη το 2018.

Πιο συγκεκριμένα το ΑΕΠ της χώρας θα παρουσιάσει το 2018 θετική μεταβολή της τάξεως του 5,5% και θα ανέλθει σε 907,9 δισ. Ron (περίπου 199 δισ. Ευρώ), ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει σε 47.617 Ron (10.245 ευρώ).

Παράλληλα η Εθνική Επιτροπή Προγνώσεων εκτιμά ότι η ισοτιμία Ευρώ / Ron θα μειωθεί, κυμαινόμενη στα 4,55 Ron/ ανά ευρώ, ενώ το 2017 ήταν 4,5681 ανά ευρώ.

Ο μέσος όρος των εργαζομένων στην Ρουμανία αναμένεται να αυξηθεί κατά 4,2% το 2018 και να ανέλθει σε 5,14 εκατ. άτομα, ενώ ο αριθμός των ανέργων στην χώρα θα μειωθεί σε 351.000 άτομα, αποτέλεσμα τούτου το ποσοστό ανεργίας να περιορισθεί στο 3,9%. Επίσης ο μέσος μηνιαίος καθαρός μισθός αναμένεται να αυξηθεί κατά 11%, σε 2.614 Ron, ήτοι περίπου 574 ευρώ περίπου.

Τα μειονεκτήματα της χώρας σύμφωνα με απόψεις εμπειρογνωμόνων διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών είναι: οι ανισότητες μεταξύ πρωτεύουσας και περιφέρειας, η έλλειψη κατάλληλων υποδομών- ιδιαίτερα σε έργα οδοποιϊας (μεγάλη διάρκεια ρόνου να διασχίσεις την χώρα),η μικρή απορροφητικότητα των κοινωτικών κονδυλίων και το υψηλό ποσοστό μετανάστευσης, αφού τα τελευταία χρόνια μετανάστευσαν περίπου 3,4 εκατ. άτομα, καθώς και η έλλειψη εργατικού δυναμικού και στελεχών στην πρωτεύουσα της χώρας. Είναι γεγονός ότι πολλές παραγωγικές επιχειρήσεις, λόγω αρνητικού ποσοστού ανεργίας στο Βουκουρέστι, αναζητούν και μεταφέρουν προσωπικό καθημερινώς από την επαρχία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΟΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο ρυθμός ανάπτυξης της ρουμανικής οικονομίας αναμένεται να φθάσει το 4,4% το 2018 και 3,9% το 2019. Οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ αναφέρονται σε ρυθμό ανάπτυξης 4,2% για το 2018 ενώ η EBRD κάνει λόγο για 4%. Η ρουμανική Κυβέρνηση ωστόσο εκτιμά ότι η αύξηση του ΑΕΠ θα είναι 4.5% για το 2018. Αναλυτικότερα:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι ο πληθωρισμός θα κυμανθεί σε θετικό πλέον πρόσημο ήτοι +1,6% από -1,5% το 2016, ενώ η ανεργία θα είναι περίπου στο επίπεδο 5,7% του ενεργού πληθυσμού της χώρας. Παράλληλα, παρα τις αρχικές προβλέψεις της κυβέρνησης για το έλλειμμα του προυπολογισμού σε 3% ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι προβλέψεις της Επιτροπής ανεβάζουν το ποσοστό σε 3,6%, ενώ το ΔΝΤ θεωρεί ότι το έλλειμμα προυπολογισμού θα ανέλθει στο 3,7%. Αναφορικά με το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι προβλέψεις της Επιτροπής το τοποθετούν στο 40,5%, αναμένοντας να ξεπεράσει για πρώτη φορά το επίπεδο του 40%.

Το κλιμάκιο του ΔΝΤ κατά την πρόσφατη επίσκεψη (16.3.2018) αξιολόγησης της ρουμανικής οικονομίας θεωρεί ότι η φορολογική πολιτική θα πρέπει να προσανατολισθεί περισσότερο στην προστασία των εισοδημάτων και στον περιορισμό των εξόδων. Ο επικεφαλής του ΔΝΤ στην Ρουμανία κ. Jaewoo Lee, θεωρεί ότι η αύξηση του ΑΕΠ το 2018 θα κυμανθεί το 2018 στο επίπεδο του 5%, που βασίζεται κυρίως στην καταναλωση. Ο ρυθμός ανάπτυξης στη Ρουμανία σημείωσε τις υψηλότερες επιδόσεις στην Ευρώπη, ανερχόμενος σε 7% το 2017. Η ανάπτυξη, ωστόσο, αναμένεται να επιβραδυνθεί σημαντικά τα έτη 2018 και 2019, με τις προβολές των ειδικών του ΔΝΤ να τοποθετούν το δείκτη στο 5% και 3% αντίστοιχα, καθώς η υψηλή κατανάλωση μόνη δεν μπορεί να εγγυηθεί τη βιωσιμότητα της υψηλής ανάπτυξης σε βάθος χρόνου, αν δεν συνοδευτεί από διορθώσεις μακροοικονομικών

ανισορροπιών, περιστολή του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, δημιουργία υποδομών για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και την ύπαρξη ενός σταθερού και προβλέψιμου δημοσιονομικού πλαισίου. Οι εκπρόσωποι του ΔΝΤ έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου, σημειώνοντας ότι αν συνεχιστεί η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική και η εξασθένηση των θεσμών, υπονομεύεται η δυνατότητα της χώρας να αντισταθεί σε ενδεχόμενους εξωτερικούς οικονομικούς κραδασμούς.

Επίσης ένα άλλο γεγονός, που πρέπει επισημαίνεται από το ΔΝΤ είναι η χαμηλή απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων, που παρά το γεγονός ότι κατά την περίοδο 2007-2013 ήταν 90%, εν τούτοις για την περίοδο 2014-2020 δεν ξεπερνούν το 6%.

3. Σύμφωνα με μελέτη της σχετικά με τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας που έδωσε στη δημοσιότητα τον Φεβρουάριο 2018, η Παγκόσμια Τράπεζα αναθεωρεί τις εκτιμήσεις της για το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ αρκετών χωρών για το 2017, 2018 και 2019, μεταξύ των οποίων και για τη Ρουμανία. Συγκεκριμένα, παρά τις προβλέψεις της του περασμένου Ιουνίου ότι το 2017 θα κλείσει με ρυθμό ανάπτυξης 4,4% για τη ρουμανική οικονομία, η νέα εκτίμηση της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ότι ο ρυθμός ανάπτυξης για το προηγούμενο έτος άγγιξε το αρκετά εντυπωσιακό 6,9%. Για το 2018 και 2019 ο υπό εξέταση μακροοικονομικός δείκτης αναμένεται να ανέλθει σε 4,5% και 4,1% αντίστοιχα, ενώ οι αρχικές εκτιμήσεις ήταν για 3,7% και 3,5% αντίστοιχα.

Ως παράγοντες που συνετέλεσαν στην αναθεώρηση των εκτιμήσεων ήταν, σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, το σημαντικό ποσοστό ιδιωτικοποιήσεων που έλαβαν χώρα σε ορισμένες χώρες της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Βουλγαρία), η θεσμοθέτηση διαδικασιών για την επιλογή και αξιολόγηση διευθυνόντων συμβούλων δημοσίων οργανισμών, στοιχείο το οποίο έχει συντελέσει στην αύξηση της παραγωγικότητας των οργανισμών αυτών, η άνοδος μισθών και η παροχή κινήτρων για την αύξηση της κατανάλωσης (πχ μείωση ΦΠΑ στη Ρουμανία).

Για το 2020 οι εκτιμήσεις είναι λιγότερο θετικές. Μία από τις παραμέτρους που αναμένεται να συντελέσει στην επιβράδυνση της ανάπτυξης των υπό εξέταση οικονομιών της Κεντρικής Ευρώπης είναι η σταδιακή μείωση του ρυθμού ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας, η οποία το 2020 αναμένεται να φτάσει το 3,2% έναντι 4,7% που ήταν το 2017, στοιχείο το οποίο εκτιμάται ότι θα επιφέρει μείωση των εξαγωγών των χωρών αυτών.

Τέλος, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Εθνικής Επιτροπής Προγνώσεων, του αρμοδίου οργανισμού του Υπουργείου Οικονομικών για την μελέτη των μακροοικονομικών στοιχείων της χώρας και την εκπόνηση ερευνών για τους επί μέρους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, η οικονομία της Ρουμανίας θα παρουσιάσει θετική εξέλιξη το 2018. Οι σχετικές προγνώσεις είναι σαφέστερα πιο αισιόδοξες από αυτές των διεθνών οικονομικών οργανισμών.

Ειδικότερα, το 2018 οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για θετική μεταβολή του ΑΕΠ της τάξεως του 5,5%, ενώ το 2019 η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να κυμανθεί στο 5,7% και τα έτη 2020 και 2021 στο 5%. Επίσης το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 924,2 δισ. RON το 2018 (200,9 δισ. ευρώ), με το ετήσιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ να αγγίζει τα 46.617 RON (10.245 ευρώ). Για το 2019 οι προβλέψεις της Επιτροπής προσδιορίζουν το ΑΕΠ σε 995,4 δισ. RON (216,3 δισ. ευρώ), για το 2020 σε 1.072 δισ. RON (233,04 δισ. ευρώ) και 1.148 δισ. RON (249,6 δισ. ευρώ) για το 2021.

Σύμφωνα πάντα με τα πορίσματα της μελέτης της Εθνικής Επιτροπής Προγνώσεων της Ρουμανίας, η κατανάλωση αναμένεται να παρουσιάσει αύξηση κατά 6,3% το 2017, ενώ οι αρχικές εκτιμήσεις του περυσινού φθινοπώρου ήταν της τάξεως του 5,8%. Η ιδιωτική κατανάλωση εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 5,6% το 2019, σε 5,4% το 2020 και σε 4,9% το 2021. Εξάλλου, οι επενδύσεις σταθερού εισοδήματος θα παρουσιάσουν αύξηση κατά 7,9% το 2018, κατά 8,4% το 2019, κατά 8,6% το 2020 και κατά 7,1% το 2021. Ο αριθμός των εργαζομένων εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 5,14 εκατ. το 2018, αυξημένος κατά 4,2% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, ενώ η ανεργία θα μειωθεί, σταθεροποιούμενη σε 3,9%. Ο μέσος μηνιαίος μισθός θα παρουσιάσει αύξηση 11%, διαμορφούμενος σε 2.614 RON (574 ευρώ).

Περαιτέρω, βάσει εκτιμήσεων της Επιτροπής, τα εθνικό νόμισμα της Ρουμανίας αναμένεται να παρουσιάσει μικρή άνοδο σε σχέση με το ευρώ άνοδο με την ισοτιμία RON/EUR να διαμορφώνεται στο 4,55. Σημειώνεται ότι το 2017 η μέση ισοτιμία ήταν 4,5681.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ
ΟΙ ΕΛΛΗΝΟ-ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Δ.1.Α ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το διμερές εμπόριο Ελλάδος - Ρουμανίας, το 2017, ανήλθε σε 1,766 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 14,77%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ρουμανία σημείωσαν αξιόλογη αύξηση κατά 13,31% και ανήλθαν σε 871,43 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισαγωγές από την Ρουμανία αυξήθηκαν κατά 16,22% και έφθασαν τα 894,81 εκατ. ευρώ. Συνοπτικά, η πορεία του διμερούς εμπορίου Ελλάδος - Ρουμανίας παρουσίασε την ακόλουθη εικόνα:

	2017 Ευρώ	2016 Ευρώ	Μεταβολή 2017 / 2016
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	**871.427.485**	**769.092.832**	**13,31%**
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	**894.809.994**	**769.908.881**	**16,22%**
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	**1.766.237.479**	**1.539.001.713**	**14,77%**
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	**-23.382.509**	**-816.049**	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Εμπορικές ανταλλαγές Ελλάδας – Ρουμανίας
κατά τα έτη 2015 – 2017 χωρίς πετρελαιοειδή

Αξία σε ευρώ	2015	2016	2017	Μεταβολή 2017/2016
Εξαγωγές προς Ρουμανία	720.865.900	755.024.677	859.457.412	**+13,74%**
Εισαγωγές από Ρουμανία	568.986.509	619.274.910	700.147.201	**+13,08%**
Όγκος Εμπορίου	**1.289.852.409**	**1.374.299.587**	**1.559.604.613**	**+13,46%**
Εμπορικό Ισοζύγιο	**+151.879.391**	**+135.749.767**	**+159.310.211**	**+17,75%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο **συνολικός όγκος του διμερούς εμπορίου** σημείωσε αύξηση κατά 14,77%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος και ανήλθε σε 1,766 δισ. ευρώ, ενώ το **εμπορικό ισοζύγιο** είναι ελαφρώς έλλειμματικό για την χώρα μας ύψους 23,38 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω του μεγάλου μεριδίου των εισαγωγών προϊόντων ενέργειας, που καταλαμβάνουν περίπου το 21,75% και οι οποίες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 1/4 του συνόλου των εξαγωγών της Ρουμανίας. Εάν εξαιρεθούν τα εν λόγω προϊόντα, το εμπορικό ισοζύγιο είναι σαφώς θετικό για την χώρα μας κατά 159,3 εκατ. ευρώ.

Εμπορικές ανταλλαγές Ελλάδας – Ρουμανίας
κατά τα έτη 2009 – 2017 σε εκατ. ευρώ

Εκ.Ευρώ	***2009***	***2010***	***2011***	***2012***	***2013***	***2014***	***2015***	***2016***	***2017***
*Ελληνικές **Εξαγωγές** προς Ρουμανία*	*608,8*	*636,9*	*649,7*	*590,9*	*618,2*	*654,0*	*730,1*	*765,3*	*871,42*
*Ελληνικές **Εισαγωγές** από Ρουμανία*	*482,8*	*523,0*	*518,1*	*493,2*	*530,0*	*626,7*	*731,7*	*766,8*	*894,8*
***Όγκος** εμπορίου*	***1.091,6***	***1.159,9***	***1.167,8***	***1.084,1***	***1.148,2***	***1.280,7***	***1.461,8***	***1.532,2***	***1.766,2***
*Εμπορικό **Ισοζύγιο***	*126,0*	*113,9*	*131,6*	*97,7*	*88,2*	*27,3*	*-1,5*	*-1,5*	*-23,38*

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Εξέλιξη εμπορικών ανταλλαγών Ελλάδος – Ρουμανίας κατά τα έτη 2008 – 2017
Σύμφωνα με τα στοιχεία του INS σε εκατ. €

Εκ. Ευρώ	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Ελληνικές **Εξαγωγές** προς Ρουμανία	603	631	599	569	604	621,6	725,01	791,20	880,79
Ελληνικές **Εισαγωγές** από Ρουμανία	541	563	613	547	605	738,4	719,92	768,35	895,02
Όγκος εμπορίου	**1.144**	**1.194**	**1.212**	**1.116**	**1.209**	**1.360**	**1.444,94**	**1.559,55**	**1775,81**
Εμπορικό **Ισοζύγιο**	62	68	-14	22	0	-116,8	5,09	22,85	14,23

*Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας **INS**, Romanian Statistical Yearbook 2017 & International Trade Bulletin 12/2013, 12/2014, 12/2015, 12/16, 12/2017*

Αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικές παράμετροι που οδήγησαν στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών είναι η θετική μεταβολή του ΑΕΠ της ρουμανικής οικονομίας τα τελευταία έτη, η αύξηση του μέσου όρου των αποδοχών των Ρουμάνων, καθώς και η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στα τρόφιμα από 24% σε 9% από 1.6.2015 και στα λοιπά προϊόντα από 24% σε 20% (από 1.1.2016) και τώρα 19% (από 1.1.2017). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ξεπεράσθηκαν σταδιακά οι αρνητικές συνέπειες που είχε από το 2009 η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση στο διμερές εμπόριο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8. ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

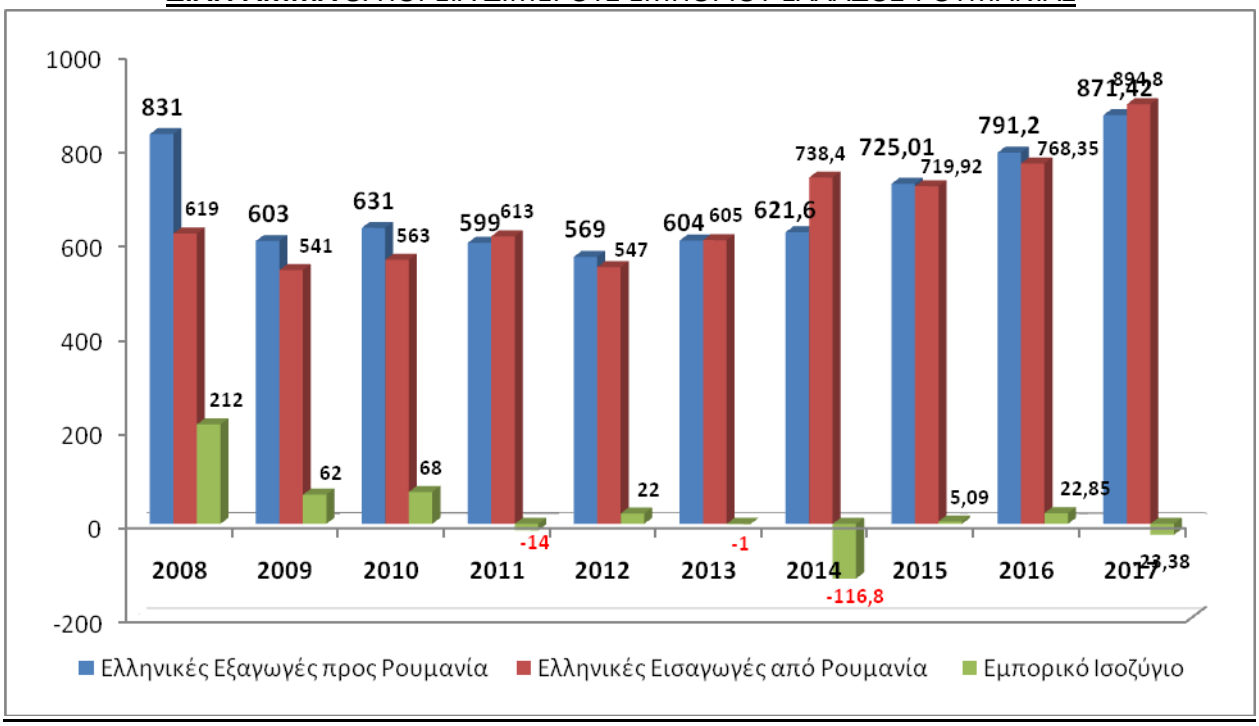

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

Εξετάζοντας το διμερές εμπόριο Ελλάδος – Ρουμανίας, μη συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, παρατηρείται αύξηση του όγκου εμπορίου κατά +14,77%, φθάνοντας τα 1,559 δισ. ευρώ, έναντι 1,374 δισ. ευρώ το 2016, εκ των οποίων οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 13.7% φθάνοντας τα 859 εκατ. ευρώ και οι ελληνικές εισαγωγές προελεύσεως Ρουμανίας ανήλθαν σε 700 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 13,4%. Επιπλέον, το διμερές εμπόριο, εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, παρουσίασε εμπορικό πλεόνασμα για την Ελλάδα ύψους 159,4 εκατ. ευρώ, δεδομένου ότι οι εισαγωγές της χώρας μας από την Ρουμανία κατά 1/4 περίπου αποτελούν κυρίως εισαγωγές πετρελαιοειδών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικές παράμετροι που οδήγησαν στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών είναι η θετική μεταβολή του ΑΕΠ της ρουμανικής οικονομίας τα τελευταία έτη, η αύξηση του μέσου όρου των αποδοχών των Ρουμάνων, καθώς και η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στα τρόφιμα από 24% σε 9% από 1.6.2015 και στα λοιπά προϊόντα από 24% σε 20% (από 1.1.2016) και τώρα 19% (από 1.1.2017). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ξεπεράσθηκαν σταδιακά οι αρνητικές επιπτώσεις που είχε από το 2009 η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση στο διμερές εμπόριο.

Τέλος, συγκρίνοντας τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS), παρατηρείται κάποια απόκλιση, η οποία έγκειται στο γεγονός ότι στα παραστατικά που συνοδεύουν τα εμπορεύματα δεν αναφέρεται υποχρεωτικά η χώρα προέλευσης, αλλά γίνεται γενική αναφορά σε χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία, ο όγκος εμπορίου κινήθηκε το 2016 στα 1,56 δισ. ευρώ. Το εμπορικό ισοζύγιο βάσει στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ ήταν ελαφρώς ελλειμματικό για τη χώρα μας, ήτοι 1,2 εκ. ευρώ, ενώ βάσει στοιχείων του INS πλεονασματικό κατά 22,85 εκ. ευρώ.

Δ.1.Β ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ 2016-2017 ΣΕ ΕΥΡΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ: 871.427.485 €

	CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2017	2016	Μεταβολή αξίας 2017 / 2016	Βαρύτητα ως προς το σύνολο 2017
			ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΑΞΙΑ (ευρώ)		
		ΣΥΝΟΛΟ	**871.427.485**	**769.092.832**	**13,31%**	
1	**7408**	Σύρματα από χαλκό	50.312.944	39.132.763	**28,57%**	5,77%
2	**9503**	Παιχνίδια για παιδιά	48.228.698	31.680.030	**52,24%**	5,53%
3	**7213**	Χοντρόσυρμα από σίδηρο	44.365.300	26.284.774	**68,79%**	5,09%
4	**3903**	Πολυμερή του στυρολίου σε αρχικές μορφές	36.656.474	30.000.166	**22,19%**	4,21%
5	**0805**	Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά	34.293.022	45.984.942	**-25,43%**	3,94%
6	**7214**	Ράβδοι από σίδηρο	30.009.763	14.953.029	**100,69%**	3,44%
7	**0809**	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα	23.040.610	18.953.040	**21,57%**	2,64%
8	**2005**	Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι, μη κατεψυγμένα	21.499.792	23.159.078	**-7,16%**	2,47%
9	**3920**	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις	16.585.027	14.127.350	**17,40%**	1,90%
10	**3105**	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά	15.967.554	6.755.609	**136,36%**	1,83%
11	**8471**	Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, αυτόματες, και μονάδες αυτών	15.452.133	19.166.337	**-19,38%**	1,77%
12	**3004**	Φάρμακα	13.443.876	8.895.901	**51,12%**	1,54%
13	**7604**	Ράβδοι και είδη με καθορισμένη μορφή, από αργίλιο	12.928.944	10.728.725	**20,51%**	1,48%
14	**3901**	Πολυμερή του αιθυλενίου σε αρχικές μορφές	12.136.922	16.007.591	**-24,18%**	1,39%
15	**2710**	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	11.970.073	6.607.334	**81,16%**	1,37%
16	**7411**	Σωλήνες από χαλκό	11.608.130	11.763.490	**-1,32%**	1,33%
17	**7606**	Ελάσματα και ταινίες, από αργίλιο, με πάχος > 0,2 mm	11.240.570	9.389.288	**19,72%**	1,29%
18	**2713**	Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, άσφαλτος από πετρέλαιο	9.357.994	2.294.424	**307,86%**	1,07%
19	**0803**	Μπανάνες	9.310.584	5.663.033	**64,41%**	1,07%
20	**6404**	Υποδήματα	8.672.636	8.650.495	**0,26%**	1,00%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και τετραψήφιο επίπεδο Σ.Ο. (CN4)
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Βουκουρεστίου

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ: 894.809.994 €

	CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2017	2016	Μεταβολή αξίας 2017 / 2016	Βαρύτητα ως προς το σύνολο 2017
			ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΑΞΙΑ (ευρώ)		
		ΣΥΝΟΛΟ	**894.809.994**	**769.908.881**	**16,22%**	
1	**2710**	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	194.662.793	144.885.844	34,36%	21,75%
2	**7208**	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο	51.977.309	34.484.743	50,73%	5,81%
3	**7204**	Απορρίμματα και θραύσματα σιδήρου ή χάλυβα	32.478.301	41.086.677	-20,95%	3,63%
4	**2402**	Πούρα και τσιγάρα	29.712.867	29.728.660	-0,05%	3,32%
5	**0406**	Τυριά και πηγμένο γάλα για τυρί	24.391.697	14.691.982	66,02%	2,73%
6	**1005**	Καλαμπόκι	24.191.209	11.050.298	118,92%	2,70%
7	**8544**	Σύρματα και καλώδια για ηλεκτροτεχνική χρήση	21.899.062	24.374.164	-10,15%	2,45%
8	**8517**	Ηλεκτρικές συσκευές για την ενσύρματη τηλεφωνία	20.278.227	12.604.919	60,88%	2,27%
9	**0104**	Προβατοειδή και αιγοειδή, ζωντανά	16.822.450	12.431.459	35,32%	1,88%
10	**7210**	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο με πλάτος >= 600 mm	15.332.679	7.316.059	109,58%	1,71%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και τετραψήφιο επίπεδο Σ.Ο. (CN4)
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Βουκουρεστίου

Δ.1.Γ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών κατά +13,31% οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εξαγωγών των ακόλουθων κατηγοριών:

α) 72.14 και 72.13 Ράβδοι και χοντρόσυρμα από σίδηρο: αύξηση 100,69% και 68,79% αντιστοίχως
β) 27.13 Οπτάνθρακας και άσφαλτος από πετρέλαιο: αύξηση κατά 307%
γ) 31.05 Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά: αύξηση κατά 136,36%
δ) 39.07 Πολυακετάλες, πολυαιθέρες και ρητίνες σε αρχική μορφή: αύξηση κατά 93,73%
ε) 27.10 Πετρελαιοειδή: αύξηση κατά 81,16%
στ) 08.03 μπανάνες : αύξηση κατά 64,41%
ζ) 95.03 Παιχνίδια: συνεχίζουν να καταγράφουν αύξηση 52,24%
η) 30.04 Φάρμακα: αύξηση κατά 51,12%
θ)03.02 Ψάρια: αύξηση κατά 27,75%
ι)74.08 Σύρματα χαλκού: αύξηση κατά 28,57%
κ)76.06 & 76.04, Ελάσματα και ράβδοι - Φύλλα Αλουμινίου : αύξηση κατά 20,51% και 19,72% αντίστοιχα
λ) 39.03 Πολυμερή του στυρολίου: αύξηση κατά 22,19%

2) Ειδικής ανάλυσης χρήζουν συγκεκριμένες κατηγορίες εξαγώγιμων προϊόντων μας:
Ελληνικές εξαγωγές Φρούτων:

Σημαντικό μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών κατέχουν τα φρούτα, οι εξαγωγές των οποίων παρουσίασαν αύξηση στο σύνολό τους. Ωστόσο, οι εξαγωγές εσπεριδοειδών (08.05) κατέγραψαν μείωση κατά 25,43% το 2017, βάσει των επίσημων στοιχείων. Θεωρούμε ότι

μεγάλο μέρος των ελληνικών φρούτων επανεξάγονται από την Βουλγαρία κυρίως λόγω του ευνοϊκότερου συντελεστή φορολόγησης επί των κερδών (10%). Τα άλλα φρούτα όπως βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα (08.09) αυξήθηκαν κατά 21,57%, οι φράουλες, σμέουρα, βατόμουρα (08.10) κατά 13,66% και οι μπανάνες (08.03) κατά 64,41%. Εξάλλου, δεν είναι τυχαίο ότι η Ρουμανία αποτελεί την πρώτη αγορά ελληνικών φρούτων παγκοσμίως με απορρόφηση περίπου 186.000 τόνων ετησίως.

Εξαγωγές λαχανικών:

Μεγάλη αύξηση της τάξεως του 82,29% κατεγράφη στη δασμολογική κλάση 07.09 (άλλα λαχανικά νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη), οι εξαγωγές των οποίων ξεπέρασαν τα 2 εκατ. ευρώ, καθώς και τα κατεψυγμένα λαχανικά (07.10) κατά 26,76%. Οι εξαγωγές παρασκευασμένων λαχανικών με ξύδι (20.01) παρουσίασαν μικρή μείωση κατά 4% ενώ οι εξαγωγές πατατών αυξήθηκαν κατά 8% περίπου.

Ιχθυηρά:

Οι εξαγωγές ψαριών σημείωσαν και το 2017 αξιόλογη αύξηση κατά 27,75% καθώς ο Ρουμάνος καταναλωτής έχει συνηθίσει πλέον να αγοράζει ελληνικά ψάρια και στρέφεται στην ελληνική κουζίνα, ιδιαίτερα μετά τις διακοπές του στην χώρα μας. Η Ελλάδα συνεχίζει να αποτελεί αγαπημένο τουριστικό προορισμό και προσελκύει άνω του ενός εκατομμυρίου Ρουμάνους τουρίστες ετησίως.

Παιχνίδια:

Τα παιχνίδια συνεχίζουν τα τελευταία έτη να καταγράφουν αυξήσεις. Το 2017 η αύξηση ήταν της τάξεως του 52,24%, κυρίως λόγω της παρουσίας στη ρουμανική αγορά της μεγάλης αλυσίδας καταστημάτων Jumbo.

Φάρμακα και καλλυντικά:

Στην εν λόγω κατηγορία προϊόντων οι εξαγωγές μας συνεχίζουν να καταγράφουν αύξηση (51,12% και 4,73% αντίστοιχα), οφειλόμενη κυρίως στις εξαγωγές γενοσήμων. Σημειώνεται ότι μεγάλες εξαγωγικές εταιρίες δερμοκαλλυντικών (Frezyderm,Apivita, Korres) έχουν προβεί σε συμφωνίες με μεγάλους ομίλους φαρμακείων στη Ρουμανία, στοιχείο που έχει συντελέσει στη διάνοιξη προοπτικών στη χώρα.

Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά (31.05)

Παράλειψη θα ήταν να μην αναφερθούμε στη ραγδαία αύξηση της τάξης του 119,10% της κατηγορίας λιπασμάτων

3) Αύξηση των ρουμανικών εξαγωγών προς την Ελλάδα παρουσίασαν οι ακόλουθες κατηγορίες:

α) 72.09, 72.10 Πλατέα προϊόντα από σίδηρο: 148,29% και 109,58% αντίστοιχα
β) 85.17 Συσκευές ενσύρματης τηλεφωνίας: 60,88%
γ) 04.06 Τυριά : αύξηση κατά 66,02%
δ) 01.04 Προβατοειδή: αύξηση 35,32%

Αντιθέτως, μείωση των ρουμανικών εξαγωγών κατέγραψαν τα σύρματα και καλώδια (-10,15%) καθώς και τα απορρίμματα σιδήρου κατά -20,95% και, τέλος, το κριθάρι κατά -50%.

4) Η αύξηση των ρουμανικών εξαγωγών προς Ελλάδα κατά 16,22% οφείλεται, κατά κύριο λόγο στην αύξηση κατά 34,36% των εξαγωγών πετρελαιοειδών της δασμολογικής κατηγορίας 27.10, η οποία αντιπροσωπεύει πλέον το 21,75% των συνολικών εισαγωγών από την Ρουμανία.

Συμπερασματικά, δύο πολύ σημαντικά στοιχεία, που παρατηρούμε είναι τα εξής: α) Εξετάζοντας το διμερές εμπόριο, αφαιρουμένων των πετρελαιοειδών, η χώρα μας έχει σημαντικό πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο της τάξεως των 159,31 εκατ. ευρώ περίπου, έναντι ελλείμματος 23,38 εκατ. ευρώ που προκύπτει από την εξέταση του διμερούς εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, β) αναλύοντας τη διάρθρωση του διμερούς εμπορίου, συνάγουμε το συμπέρασμα ότι οι ελληνικές εισαγωγές από τη Ρουμανία είναι συγκεντρωμένες σε μία κατηγορία προϊόντων (εν προκειμένω στα πετρελαιοειδή), ενώ οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ρουμανία είναι καλά ισορροπημένες, σταθερά ανοδικές σε συγκεκριμένες κατηγορίες και περιλαμβάνουν προϊόντα διαφόρων δασμολογικών κλάσεων.

Δ.2. ΔΙΜΕΡΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το διμερές θεσμικό οικονομικό πλαίσιο καλύπτει ευρύτατο φάσμα τομέων συνεργασίας. Οι κυριότερες από τις διμερείς συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος –Ρουμανίας είναι οι κάτωθι:

- Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σχετικά με τους Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου. (Ισχύει από 7.4.1995).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967). Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας Ναυτιλίας, Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ισχύει από 12.6.1998)
- Συμφωνία για συνεργασία στον τομέα του τουρισμού (Ισχύει από 21.05.1994).
- Συμφωνία περί Τακτικών Εμπορικών Αεροπορικών Μεταφορών (Ισχύει από 2.9.1966). Συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας για τη Συνεργασία και Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή μεταξύ των Τελωνειακών τους Διοικήσεων (Ισχύει από 1.12.2000).
- Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Ενέργειας (Ισχύει από 9.9.2009).
- Συμφωνία περί τηλεπικοινωνιών (Ισχύει από 6.7.1967)
- Ναυτιλιακή Συμφωνία (Ισχύει από 6.7.1967)
- Μνημόνιο συνεργασίας στον Αγροτικό τομέα υπεγράφη από ΥΠΕΞ δύο χωρών σε πλαίσιο επισήμου επισκέψεως κ. Π.τ.Δ. στη Ρουμανία (28-29.6.2011) και έχει τεθεί σε ισχύ από τον Ιούνιο του 2014. Προωθείται συνεργασία ΕΘΙΑΓΕ με ομόλογό του ρουμανικό φορέα και μεικτές επιχειρήσεις σε τομέα βιοκαλλιεργειών.

Δ.2.1 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Οι ανάγκες της ρουμανικής αγοράς είναι μεγάλες, κυρίως στα φρούτα και λαχανικά, δεδομένου ότι η χώρα εισάγει περίπου το 60% της σχετικής κατανάλωσης, αλλά και εν γένει στον τομέα τροφίμων, όπου οι εισαγωγές καλύπτουν περίπου το 50% της κατανάλωσης. Πρόσφατα, όμως, ξένες εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών συμφερόντων, δραστηριοποιούνται στον τομέα παραγωγής τροφίμων (3E, Chipita, Olympus, Karamolegos κλπ).

Σημειώνουμε ότι η Ρουμανία κατέχει τη δεύτερη θέση μεταξύ των εισαγωγέων ελληνικών φρούτων. Συγκεκριμένα, το 2016 οι ελληνικές εξαγωγές φρούτων προς τη Ρουμανία ανήλθαν σε 186.000 τόνους περίπου, εκ των οποίων 97.540 ήταν εσπεριδοειδή, 15.981 ροδάκινα, 9.070 καρπούζια, 5.905 ακτινίδια.

Εκτός των φρούτων-λαχανικών και τροφίμων, η ρουμανική αγορά έχει ανάγκες και από άλλα ελληνικά προϊόντα, όπως προϊόντα χαλκού, καλώδια, ηλεκτρολογικό υλικό,

προϊόντα αλουμινίου, μονωτικά, καλλυντικά, φαρμακευτικά, πλαστικά, είδη κουζίνας, παιχνίδια, τηλεπικοινωνιακό υλικό, ενδύματα κλπ.

Ανταγωνισμός ελληνικών προϊόντων

Ο κύριος ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά προϊόντα προέρχεται κυρίως από τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, στον τομέα φρούτων και λαχανικών, ο κύριος ανταγωνιστής είναι η Τουρκία. Σε άλλους τομείς, όπως των τροφίμων (ιδίως ελαιόλαδο, ελιές) κύριος ανταγωνιστής παραμένει η Τουρκία, καθώς και η Ιταλία και η Ισπανία.

Θετικός, πάντως, αναμένεται ο αντίκτυπος της εφαρμογής του μέτρου μείωσης του ΦΠΑ από 24% σε 9% στα τρόφιμα από 1.6.2015 και η μείωση του γενικού συντελεστή από 24% σε 19% από 1.1.2017, προς όφελος των ελληνικών προϊόντων, καθώς εκτιμάται ότι θα ευνοήσει την εξυγίανση του τομέα φρούτων και τροφίμων της Ρουμανίας.

Δ.3. Προτάσεις περαιτέρω αναπτύξεως των ελληνικών εξαγωγών

Για την περαιτέρω προώθηση των ελληνικών προϊόντων στη ρουμανική αγορά, θεωρούμε σκόπιμο να αναληφθούν ορισμένες πρωτοβουλίες. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις ακόλουθες:

- Μέτρα με σκοπό την προώθηση προϊόντων σε ανταγωνιστικές τιμές και επαρκείς ποσότητες.
- Τυποποίηση προϊόντων (φρούτων και λαχανικών), που θα προσδιορίζονται από σταθερές τιμές και σταθερές ποσότητες και αποφυγή της λεγόμενης «πώλησης από το χωράφι», πρακτική προσφιλή στους Ρουμάνους εισαγωγείς, προκειμένου να επιτύχουν χαμηλή τιμή.
- Μείωση κόστους μεταφοράς των προϊόντων, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων προώθησης ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία (όπως γευσιγνωσίες, εβδομάδες ελληνικών τροφίμων στα σουπερμάρκετ κλπ), ως αποτέλεσμα συνεργασίας της Πρεσβείας και του παρ' αυτής Γραφείου ΟΕΥ με Φορείς και Επιμελητήρια και των δύο χωρών.
- Συνδυασμός εκδηλώσεων τουριστικού περιεχομένου με προώθηση ελληνικών προϊόντων, αξιοποιώντας τη μεγάλη ζήτηση των Ρουμάνων για διακοπές στην Ελλάδα (το 2017, περισσότεροι από 1.300.000 Ρουμάνοι τουρίστες επισκέφθηκαν τη χώρα μας).
- Ενδυνάμωση συγκεκριμένων υποδομών διείσδυσης (πχ η Τουρκία έχει δημιουργήσει αγορά εισαγωγέων και χονδρεμπόρων φρούτων και λαχανικών, τη λεγόμενη AFUMATI),
- Ενδυνάμωση παρουσίας καναλιών διανομής στη χώρα, κατά το πρότυπο των Γερμανών (Kaufland, Lidl), Βέλγων (Delhaize de Lion-Mega Image, Cora), Γάλλων (Carrefour, Auchan) και Αυστριακών (Selgros, BILLA), με σκοπό την προώθηση των προϊόντων των χωρών που εκπροσωπούν.

Δ.4. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ελληνική επενδυτική παρουσία είναι ιδιαίτερα σημαντική στη Ρουμανία. Η Ρουμανία είναι πιθανότατα η πρώτη ή η δεύτερη χώρα *αποδέκτης ελληνικών επενδύσεων,* σε παγκόσμια κλίμακα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα το Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC), ο αριθμός των εταιρειών με ελληνική συμμετοχή και τα επενδεδυμένα ελληνικά κεφάλαια παρουσιάζουν την κάτωθι διαχρονική εξέλιξη :

Οι ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία

Ημ/νια	Αριθμός εταιρειών	Επενδυμένο κεφάλαιο από Ελλάδα σε χιλ.€	Μερίδιο %
31.12.2007	4 102	578.635,0	3,26
31.12.2008	4 487	687.410,6	3,16
31.12.2009	4 761	1.532.060,8	6,07
31.12.2010	4 943	1. 944.828,0	6,67
31.12.2011	5 202	1.722.933,6	5,68
30.11.2012	5.467	1.673.696,7	5,14
31.12.2013	5.790	1.688.513,9	4,76
31.12.2014	6.022	1.711.759,9	4,55
31.12.2015	6.278	1.779.601,2	4,49
31.12.2016	6.578	1.829.616,2	4,38
31.12.2017	**6.988**	**1.817.346,8**	**4,18**

Πηγή: Εθνικό Εμπορικό Μητρώο – ONRC

Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων

Έτος	Συνολικό ύψος των ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία, σε εκ. €	Ύψος ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία σε εκ. €	Μερίδιο ελληνικών επενδύσεων επί του συνόλου %
31.12.2004	15.040	1.233	8,2
31.12.2005	21.885	1.864	8,5
31.12.2006	34.512	2.680	7,8
31.12.2007	42.770	3.192	7,5
31.12.2008	48.798	3.154	6,5
31.12.2009	49.984	3.281	6,6
31.12.2010	52.585	3.016	5,7
31.12.2011	55.139	2.934	5,3
31.12.2012	59.126	2.529	4,3
31.12.2013	59.958	1.935	3,2
31.12.2014	60.198	1.644	2,7
31.12.2015	64.433	1.7474	2,7

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας (Banca Nationala a Romaniei - BNR)

Βάσει των ανωτέρω, εντός του 2017 και παρά την κρίση, ιδρύθηκαν **410 νέες εταιρίες ελληνικών συμφερόντων** στη Ρουμανία. Στις 31.12.2017 ήταν εγγεγραμμένες **6.988 εταιρείες ελληνικών συμφερόντων**, έναντι 6.578 στις 31.12.2016. Με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει το Γραφείο ΟΕΥ, οι **ενεργές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων** -με ελληνική συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο τουλάχιστον 20%- ανέρχονταν στα τέλη του 2017 σε **1.300** περίπου**.**

Το ελληνικό επενδυμένο κεφάλαιο υπερέβαινε στις 31.12.2017 τα 1,81 δισ. ευρώ έναντι 1,82 δισ. ευρώ στις 31.12.2016. Το ελληνικό μερίδιο στις συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις ανερχόταν σε 4,18%. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7^{η} θέση μεταξύ των χωρών προέλευσης ξένων άμεσων επενδύσεων (μετά την Ολλανδία, Αυστρία, Γερμανία, Κύπρο, Γαλλία και Ισπανία).

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR), που ακολουθεί διαφορετική μεθοδολογία, η αξία των ελληνικών επενδύσεων ανήλθε στις

31.12.2015 σε 1,747 δισ. ευρώ έναντι 1,644 δισ. ευρώ στις 31.12.2014, αντιπροσωπεύοντας το 2,7% των συνολικών ΑΞΕ ενώ η χώρα μας καταλαμβάνει την 9η θέση στην κατάταξη των χωρών προέλευσης των επενδύσεων.

Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων εκτιμά ότι η αξία των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία - εάν σε αυτές συνυπολογισθούν και οι επενδύσεις των θυγατρικών των ελληνικών οίκων που εδρεύουν σε τρίτες χώρες (πχ. στην Κύπρο, Ολλανδία και αλλού) - **αγγίζει και ενδεχομένως υπερβαίνει τα 4 δισ. €,** κατατάσσοντας τη χώρα μας **στην 5η ή 6η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών**.

Οι ελληνικές επενδύσεις καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και είναι ιδιαίτερα ορατές στον τομέα **παραγωγής τροφίμων και ποτών** (Chipita, Olympos Dairy, Ifantis, KB Karamolegos, Best foods, Coca-Cola HBC, Alexandrion Group, Valvis Holding κ.ά.), καθώς και στον **τραπεζικό τομέα** (Alpha Bank, Banca Romaneasca, Bancpost, Piraeus Bank).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση τριών ελληνικών Τραπεζών, της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, της Eurobank και Τράπεζας Πειραιώς το 2017 ελήφθησαν από τα ΔΣ των ως άνω τραπεζών οι σχετικές αποφάσεις πώλησης των θυγατρικών τους στην Ρουμανία. Έτσι συνήφθη συμφωνία της Εθνικής με την ουγγρικών συμφερόντων τράπεζα OTP Bank για την απόκτηση της Banca Romaneasca, συμφωνία της Εθνικής και της Banca Translilvania για την απόκτηση της Bancpost, Piraeus Bank, και, τέλος, της Πειραιώς με το αμερικανικό Fund J.C. Flowers αντίστοιχα για την πώληση της Piraeus Bank Romania S.A. Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας έχει εγκρίνει την ολοκλήρωση της εξαγοράς της Marfin Bank Romania από τραπεζικό όμιλο συμφερόντων οικογένειας Βαρδινογιάννη. Μέχρι σήμερα έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα έχει λάβει και η Banca Translilvania για την Bancpost, ενώ δεν έδωσε η Κεντρική Τράπεζα την έγκρισή της για την εξαγορά της Banca Romaneasca από την ουγγρική OTP.

Αναφορικά με τις λοιπές επενδύσεις, σημαντική επίσης είναι η ελληνική επενδυτική παρουσία στους τομείς: **χονδρεμπορίου - λιανεμπορίου και δικτύων διανομής** (Genco Trade, Elgeka Ferfelis, Marinopoulos Group, Sarantis group, Jumbo κ.α.), **παραγωγής προϊόντων από σιδηρούχα και μη σιδηρούχα μέταλλα** (ICME-ECAB, Alumil, Etem, Siderom κ.α.), **δομικών υλικών** (Black Sea Suppliers, Isomat, Atlas Corporation κ.α.), **υπηρεσιών υγείας και ιατρικών μηχανημάτων** (Medsana, Sofmedica, Euromedics, Genocyte, Imedica κ.α.) **γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κτηνοτροφίας** (FATROM, MINCO κ.α.), καθώς και στον τομέα παροχής **υπηρεσιών** προς τις επιχειρήσεις **και συμβούλων** (ICAP, EY, TPG Group, νομικά γραφεία Rokas, E. Navridis, Drakopoulos, κ.α.). Οι ελληνικές **κατασκευαστικές εταιρείες**, με επενδύσεις και στην κτηματαγορά, διατηρούν στο Βουκουρέστι ιδιόκτητο εξειδικευμένο τεχνικό εξοπλισμό και συμμετέχουν στους μειοδοτικούς διαγωνισμούς μεγάλων έργων υποδομής που προκηρύσσει το Ρουμανικό Δημόσιο (Aktor, Octagon κ.α).

Οι ρουμανικοί οίκοι με ελληνική συμμετοχή στο κεφάλαιό τους, απασχολούν περί τους 20.000 εργαζομένους.

Νέες επενδύσεις τα τελευταία έτη και το 2016 πραγματοποιήθηκαν στους τομείς: **γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κτηνοτροφίας** (Fatrom κ.α), **δημιουργίας μονάδων παραγωγής και συσκευασίας τροφίμων** (π.χ. γαλακτοκομικά προϊόντα, συσκευασία ξηρών φρούτων κλπ), **δημιουργίας υποδομών αναψυχής** (Divertiland).

Υφιστάμενες εταιρείες **συνέχισαν τα επενδυτικά τους σχέδια το 2016 και 2017**, επενδύοντας σημαντικά ποσά στην επέκταση των παραγωγικών τους εγκαταστάσεων (Coca Cola HBC, FATROM, JUMBO κ.ά.), ενώ δόθηκαν παραγγελίες ναυπήγησης ελληνόκτητων πλοίων στην Κωστάντζα.

Ρουμανικές επενδύσεις στον κόσμο και στην Ελλάδα

Το ρουμανικό επενδεδυμένο κεφάλαιο στο εξωτερικό είναι μικρό. Από το 2005 έως τον Απρίλιο 2017, η αξία των ρουμανικών άμεσων επενδύσεων έφθασε τα 369,72 εκ. ευρώ.

Οι ρουμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι προς το παρόν αμελητέες. Ωστόσο, αυξημένο είναι το ενδιαφέρον για επενδύσεις, σχετικώς μικρής κλίμακας, στον τουριστικό τομέα και την κτηματαγορά, μέσω της αγοράς μικρών τουριστικών μονάδων ή μεμονωμένων ακινήτων για ίδια χρήση.

Δ. 4. 1. Προτάσεις προσέλκυσης επενδύσεων στην Ελλάδα

Από τα ανωτέρω προκύπτουν ότι υπάρχουν προοπτικές προσέλκυσης ρουμανικών επενδύσεων στην Ελλάδα κυρίως στον τομέα των ακινήτων, λόγω του μεγάλου τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα.

Δ.5 ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

Το χρηματιστήριο Βουκουρεστίου (http://www.bvb.ro), όπως και τα άλλα χρηματιστήρια των αναδυόμενων οικονομιών βρίσκεται σε ανάπτυξη και παρουσιάζει μεγάλες προοπτικές, όπως και τα χρηματιστήρια άλλων χωρών της περιοχής (Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία). Επιπρόσθετα, λειτουργεί και άλλη μία παράλληλη χρηματιστηριακή αγορά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης.

Δ.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΕΞΕΛΙΞΗ-ΤΑΣΕΙΣ)

Σύμφωνα με τα προσφάτως δημοσιευθέντα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά το 2017 αφίχθησαν στην Ελλάδα 1.149.000 τουρίστες από την Ρουμανία έναντι 1.026.000 το 2016, καταγράφοντας αύξηση της τάξεως του 12%. Βάσει εκτιμήσεων επαγγελματιών του κλάδου (Ένωση Τουριστικών Πρακτόρων Ρουμανίας-ANAT), το 2017 η Ελλάδα απετέλεσε και πάλι τον πρώτο προορισμό Ρουμάνων τουριστών, ενώ ο τελικός όγκος τουριστών ξεπέρασε τα 1.300.000 άτομα, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των τουριστών που μετακινούνται με ναυλωμένες πτήσεις (charter) κατά τους θερινούς μήνες και αυτών που ταξιδεύουν με ίδιο μέσο.

Αφίξεις Ρουμάνων τουριστών στην Ελλάδα

2008	327.261
2009	307.596
2010	257.939
2011	223.698
2012	230.397
2013	278.873
2014	543.360
2015	540.289
2016	1.026.100
2017	1.149.000

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σημειώνεται ότι και το 2016 η Ελλάδα ήταν ο πρώτος προορισμός των Ρουμάνων. Το τουριστικό ρεύμα από τη Ρουμανία προς την Ελλάδα που ξεκίνησε την τελευταία δεκαπενταετία έφερε σύντομα τη χώρα μας στις πρώτες προτιμήσεις των Ρουμάνων τουριστών. Κατά τα έτη 2008 και 2009 η Ελλάδα έγινε ο πρώτος προορισμός των Ρουμάνων τουριστών, ενώ μέχρι τότε ήταν η Βουλγαρία. Ωστόσο, η οικονομική κρίση, που επηρέασε σημαντικά την ρουμανική οικονομία, οδήγησε από το έτος 2010 σε μείωση του αριθμού των τουριστών. Παράλληλα, αυξήθηκε, κατά το διάστημα αυτό, ο ανταγωνισμός από άλλες τουριστικές αγορές, όπως της Τουρκίας και της Αυστρίας (πρώτος χειμερινός προορισμός), ενώ οι Ρουμάνοι με υψηλά εισοδήματα άρχισαν να επιλέγουν, όλο και περισσότερο, μακρινούς «εξωτικούς» προορισμούς.

Από το 2012, παρουσιάζεται εκ νέου αυξητικός ρυθμός στις αφίξεις των Ρουμάνων τουριστών στη χώρα μας, γεγονός που συνδέεται πρωτίστως με τη σταδιακή ανάκαμψη της ρουμανικής οικονομίας από τα τέλη του 2011, αλλά και το αρνητικό πολιτικό κλίμα σε ανταγωνιστικές προς τη χώρα μας μεσογειακές χώρες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Γραφείου ΕΟΤ Βουκουρεστίου, ο αριθμός των Ρουμάνων τουριστών που κατευθύνονται προς τη χώρα μας είναι αρκετά μεγαλύτερος σε σχέση με τα επίσημα στοιχεία, καθώς πολλοί Ρουμάνοι ταξιδεύουν οδικώς με ιδιωτικά αυτοκίνητα.

Το 2017, μια καλή χρονιά συνολικά για τον εισερχόμενο τουρισμό στη χώρα μας, παρατηρήθηκε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, μεγάλη αύξηση του τουριστικού ρεύματος από τη Ρουμανία προς την Ελλάδα (+12%). Τα στατιστικά στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος κάνουν λόγο για 1.149.000 Ρουμάνους τουρίστες, έναντι 1.026.100 το 2016 και 540.289 το 2015. Η διαφορά με τις εκτιμήσεις της Ρουμανική Ομοσπονδία Τουριστικών Πρακτόρων, η οποία αποτιμά τον αριθμό των Ρουμάνων τουριστών προς την Ελλάδα σε άνω των 1.300.000 το 2017, έγκειται στη δυσκολία καταμέτρησης των ταξιδιωτών που διέρχονται με ίδιο μέσον τα ελληνικά σύνορα.

Οι Ρουμάνοι τουρίστες κατευθύνθηκαν κυρίως προς την Β. Ελλάδα (Πιερία, Χαλκιδική, Καβάλα, Θάσο), αλλά και σε άλλες περιοχές της χώρας μας, όπως Κρήτη, Ρόδο, Ζάκυνθο, Κέρκυρα, Ιόνια Νησιά, Κυκλάδες κλπ. Το 2017 επίσης παρατηρήθηκε ιδιαίτερη αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Θάσο και την Λευκάδα (ταξίδι οδικώς) και τα άλλα Ιόνια νησιά, καθώς και σε άλλες περιοχές όπου υπήρξε αεροπορική σύνδεση με ναυλωμένες πτήσεις, όπως Κέρκυρα, Κρήτη, Σκιάθο.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το τουριστικό συνάλλαγμα, που εισήλθε στην χώρα από Ρουμάνους τουρίστες, το 2017 έφθασε τα 374,4 εκ. ευρώ, σε παρόμοια επίπεδα με το 2016. Η μέση διάρκεια παραμονής του Ρουμάνου τουρίστα στην Ελλάδα ανέρχεται σε 6,6 ημέρες περίπου, ενώ δαπανά, ανά ταξίδι, περίπου 325 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου του πακέτου ταξιδιού), σε αντίθεση με τουρίστες από άλλες χώρες που δαπανούν περισσότερο. Σημειώνεται ότι η μέση δαπάνη του τουρίστα της Ε.Ε. στην Ελλάδα ανέρχεται σε 620 ευρώ ενώ των τουριστών από εκτός ΕΕ χώρες ανέρχεται γύρω στα 522 ευρώ. Πάντως, η αναμενόμενη θετική μεταβολή της ρουμανικής οικονομίας και η αύξηση των εισοδημάτων του Ρουμάνου καταναλωτή αναμένεται να αυξήσει και τη μέση δαπάνη του ανά ταξίδι στην Ελλάδα, αφού κύριο χαρακτηριστικό του δεν είναι η αποταμίευση αλλά η ροπή προς την κατανάλωση.

Ειδικότερα όσον αφορά στις αεροπορικές μεταφορές, οι οποίες κατέχουν περίπου το 30-35% του συνόλου των τουριστικών μετακινήσεων, σημειώθηκε μεγάλη αύξηση της τάξεως του 46% το 2017, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, 335.270 άτομα ταξίδεψαν συνολικά από την Ρουμανία στην Ελλάδα, εκ των οποίων 249.796 στην Αθήνα και 85.474 στα άλλα αεροδρόμια της χώρας. Επισημαίνουμε, ακόμη την ανοδική πορεία που καταγράφουν τα τελευταία έτη οι οδικές μεταφορές κυρίως προς Χαλκιδική, Θάσο, Πιερία, Καβάλα, Λευκάδα κ.λ.π. Υπάρχουν 3 τακτικές πτήσεις αεροπορικώς προς Αθήνα (Aegean Airlines, Tarom, Ryanair) και 1 προς Θεσσαλονίκη (Tarom). Και για το 2018 αναμένεται μεγάλη αύξηση λόγω και της εισόδου άλλων εταιρειών στις γραμμές Βουκουρεστίου - Αθηνών και Cluj – Αθηνών (WizzAir, Elinair, κ.λ.π.). Από την προηγούμενη εβδομάδα η ουγγρικών συμφερόντων αεροπορική εταιρεία WizzAir άρχισε να πραγματοποιεί πτήσεις από Βουκουρέστι και Cluj προς και από Αθήνα, η οποία αναμένεται να συντελέσει στην αύξηση του αριθμού των Ρουμάνων επισκεπτών προς την χώρα μας.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS) της Ρουμανίας, ο αριθμός ταξιδιωτών που μετακινήθηκαν μέσω αεροδρομίων της χώρας αυξήθηκε το 2017 κατά 23,3% έναντι του 2016, αγγίζοντας τα 20,22 εκατ. άτομα.

Ο μεγαλύτερος όγκος ταξιδιωτών αεροπορικώς διακινήθηκε στο αεροδρόμιο Βουκουρεστίου (Henri Coanda), ήτοι 6,456 εκατ. άτομα στις αναχωρήσεις και 6,35 εκατ. άτομα και 6,35 εκατ. άτομα στις αφίξεις. Ακολουθούν το αεροδρόμιο του Cluj-Napoca με 1,346 εκατ. ταξιδιώτες στις αναχωρήσεις και 1,322 εκατ. άτομα στις αφίξεις και το αεροδρόμιο Traian Vuia στην Timisoara με 797.200 ταξιδιώτες στις αναχωρήσεις και 823.600 στις αφίξεις.

Εξετάζοντας τις διεθνείς πτήσεις παρατηρήσαμε ότι τα 10 κυριότερα αεροδρόμια προέλευσης ταξιδιωτών με τακτικές πτήσεις ήταν κατά σειρά: το Λονδίνο με τον αριθμό των επιβατών να ανέρχεται σε 795.723 επιβάτες, ακολουθούμενο από το Μιλάνο Bergamo (431.893) επιβάτες, το Μόναχο με 418.946 επιβάτες, την Μαδρίτη (Barajas) με 317.194 ταξιδιώτες, την Ρώμη (Campino) 314.970 ταξιδιώτες, το Τέλ Αβίβ (282.226 ταξιδιώτες, η Βιέννη με 219.497 ταξιδιώτες η Bologna (236.694 ταξιδιώτες), του Amsterdam (215.317 ταξιδιώτες).

Τέλος, αναφορικά με τους Έλληνες τουρίστες, που επισκέπτονται την Ρουμανία, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, ανήλθαν το 2017 περίπου στους 84.500, στους οποίους δεν συμπεριλαμβάνονται οι Έλληνες επιχειρηματίες.

Δ.7. ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΛΛΑΔΟΣ –ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ)

Λόγω γεωγραφικής εγγύτητας της Ελλάδος με τη Ρουμανία και λόγω μεγέθους της αγοράς, αφού αποτελεί την δεύτερη σε σημασία αγορά της Ανατολικής – Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες ενίσχυσης της διμερούς συνεργασίας σε πολλούς τομείς, όπως:

Α) ενίσχυση ελληνικών εξαγωγών μας σε άλλα προϊόντα (πχ ηλεκτρολογικό υλικό, τρόφιμα, φαρμακευτικά, καλλυντικά, πλαστικά, είδη κουζίνας κλπ.) πέραν των φρούτων και λαχανικών, όπου η Ρουμανία αποτελεί τη δεύτερη χώρα προορισμού των εξαγωγών μας

Β) συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ε.Ε.
Γ) συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ρουμανίας
Δ) εκμετάλλευση της γεωργίας, της παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων και ποτών, λόγω κοινοτικών προγραμμάτων ύψους 17δισ. ευρώ (περίοδος 2014 – 2020).
Ε) ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος στην χώρα μας
ΣΤ) συμμετοχή κατασκευαστικών εταιρειών σε έργα υποδομής και κατασκευές, λόγω σημαντικών κοινοτικών κονδυλίων
Ζ) επενδύσεις σε δίκτυα διανομής, για ενδυνάμωση και της παρουσίας ελληνικών προϊόντων στην χώρα.

Δ.8. ΕΡΓΑ - ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ

Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, επιτρέπεται στις ξένες επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε κρατικές προμήθειες. Η ρουμανική κυβέρνηση υιοθέτησε σχετικό διάταγμα, με τον χαρακτήρα του επείγοντος (υπ'αριθμ. 34/2006 έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα), προκειμένου να εναρμονισθεί με την κοινοτική νομοθεσία. Το διάταγμα αυτό, εν συνεχεία, τροποποιήθηκε πολλές φορές, ενώ σε πρόσφατη τροποποίησή του, τέθηκαν πιο σύντομες προθεσμίες διαμαρτυρίας και προσφυγής στο πλαίσιο της διαδικασίας διαγωνισμού για κρατικές προμήθειες. Παράλληλα, η κυβέρνηση διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών, με σκοπό την διασφάλιση της διαφάνειας των διαδικασιών.

Με κυβερνητική απόφαση του Μαρτίου 2010, οι δημόσιες υπηρεσίες υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών σε ποσοστό 40% του συνόλου, αποφεύγοντας τις απ' ευθείας αναθέσεις.

Υπάρχουν δύο κοινοτικές οδηγίες για τις κρατικές προμήθειες, με τις οποίες έχει εναρμονιστεί η ρουμανική νομοθεσία:
- οδηγία 2004/18, η οποία αφορά δημόσια έργα, υπηρεσίες και προμήθειες συμβολαίων
- οδηγία 2004/17, η οποία αφορά στις διαδικασίες σχετικά με τους τομείς δημόσιας ωφέλειας, όπως ύδρευσης, ενέργειας, μεταφορών και ταχυδρομείων.

Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τις κρατικές προμήθειες στην Ρουμανία, η σχετική ιστοσελίδα είναι: http://www.e-licitatie.ro

Αναλυτικότερα, η ρουμανική κυβέρνηση έχει προβεί στην δημιουργία Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων "SEAP" (Sistemul Electronic de Achizitii Publice), στο οποίο μπορούν να εγγραφούν δωρεάν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες.

Διαχειριστής του Συστήματος είναι η Αρχή Ψηφιακής Ατζέντας της Ρουμανίας "AADR" (Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei) και η πρόσβαση γίνεται μέσω της ιστοσελίδας www.e-licitatie.ro.

Οι ενδιαφερόμενες εταιρείες μπορούν να εγγραφούν στην εν λόγω υπηρεσία και να αποκτήσουν πρόσβαση στον κατάλογο των δημοσίων συμβάσεων, ακολουθώντας τα εξής 3 βήματα:

1. Ηλεκτρονική συμπλήρωση της φόρμας εγγραφής μέσω της ακόλουθης ιστοσελίδας, η οποία διαθέτει και αγγλική έκδοση:
https://www.e-licitatie.ro/Public/Common/Static.aspx?f=SupplierRegistrationTermAndCondition

2. Αποστολή στον Διαχειριστή του Συστήματος - Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei (μέσω ταχυδρομείου) των ακόλουθων **εγγράφων:**

-αίτηση εγγραφής, υπογεγραμμένη από τον εκπρόσωπο της εταιρείας ή από εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο της εταιρείας* (επισυνάπτουμε σχετικό έγγραφο στη ρουμανική)

-αντίγραφο **καταστατικού** της εταιρείας ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου από το οποίο να προκύπτει η μορφή της εταιρείας και ο νόμιμος εκπρόσωπος της, μεταφρασμένο στην ρουμανική γλώσσα και επικυρωμένο συμβολαιογραφικά

-*σε περίπτωση εκπροσώπησης από τρίτο θα πρέπει να αποσταλεί και το σχετικό πληρεξούσιο

Κατόπιν ελέγχου των ανωτέρω εγγράφων καθώς και των στοιχείων της ηλεκτρονικής εγγραφής, αποστέλλεται e-mail επιβεβαίωσης της εγγραφής.

3. Λήψη **Ηλεκτρονικού Πιστοποιητικού** και οδηγιών χρήσης του.

Αξίζει, δε, να σημειωθεί ότι προβλέπεται η υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δις ευρώ (http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan), βάσει του Εθνικού Σχεδίου Μεταφορών (General Transport Master Plan, σχετικό έγγραφό μας ΑΠΦ 2700/1467/2.9.2015) για την περίοδο 2015-2030.

Δ.9. ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Α. Δράσεις που υλοποιήθηκαν, κατά το 2017:

→ Ενημέρωση ρουμανικών φορέων για τις εκθέσεις της HELEXPO το 2017, για το πρόγραμμα δυνητικών αγοραστών (hosted buyers programme) και προσέλκυση επισκεπτών (συνολικά 40) σε εκθέσεις που προγραμματίσθηκαν και πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα από την HELEXPO το 2017, για τις οποίες η Ρουμανία ήταν χώρα στόχος:
AGROTICA (28.01-01.02.2016)
INFACOMA-AQUATERM (02-05/03.2017)
DETROP - ARTOZYMA 03.03-26.03.2017)
FRESKON (27-29.04.2017)
KOSMIMA (21-23.10.2017)
PHILOXENIA-HOTELIA 2016 (11.2017)

→ Διοργάνωση Επιχειρηματικής Αποστολής 41 Ρουμάνων Εισαγωγέων Τροφίμων στην Έκθεση Τροφίμων FOOD EXPO (Αθήνα, 18-20 Μαρτίου 2017), στο πλαίσιο του προγράμματος εμπορικών επισκεπτών (hosted buyers programme), σε συνεργασία με τη διοργανώτρια εταιρεία FORUM AE.

→ Ενημέρωση ρουμανικών φορέων και εταιρειών σχετικά με άλλες θεματικές εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, παρασχέθηκε ενημέρωση για τις ακόλουθες εκθέσεις: ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΕΥΣΗ, Greek Tourism Expo, SER EXPO 2016, 2st Fur Shopping Festival, Fur Excellence in Athens και Secure Expo-Indelex-Drone Expo.

→ Ενημέρωση ρουμανικών φορέων και εταιρειών σχετικά με διεθνείς εκθέσεις που θα πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα το 2018. Συγκεκριμένα, παρασχέθηκε ενημέρωση για τις ακόλουθες εκθέσεις: FOOD EXPO GREECE, HORECA 2018, INFACOMA, DETROP, AGROTICA,INFACOMA, FRESKON 2018.

Β. Διεθνείς Κλαδικές Εκθέσεις στην Ρουμανία

→ Συλλογική συμμετοχή Ελλήνων εκθετών στις ακόλουθες διεθνείς κλαδικές εκθέσεις που οργανώνονται από τον επίσημο ρουμανικό φορέα ROMEXPO:

-ROMANIAN TOURISM FAIR (TTR I) 25-28 Φεβρουαρίου 2017

Το Γραφείο ΟΕΥ παρείχε τη συνδρομή του στις ελληνικές συμμετοχές, ήτοι στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Θεσσαλίας, καθώς και στις κλαδικές

ενώσεις από τη Χαλκιδική, τη Μαγνησία, τη Θάσο, την Κατερίνη και το Δήμο Βόλβης. Στην εν λόγω έκθεση υπήρξε έντονη προβολή της Ελλάδας από τα μεγάλα ρουμανικά γραφεία ταξιδιών , όπως Christian Tours, Marea, Happy Tours, Paralela 45 κλπ.

-CONSTRUCT EXPO 22-25 Μαρτίου 2017

Διεθνής έκθεση δομικών υλικών, μηχανημάτων και τεχνολογίας δόμησης

- INDAGRA 31 Οκτωβρίου– 4 Νοεμβρίου 2017

Διεθνής έκθεση αγροτικών προϊόντων και αγροτεχνολογίας. Στήριξη της συλλογικής ελληνικής συμμετοχής υπό τον φορέα Enterprise Greece.

-INDAGRA FOOD 31 Οκτωβρίου – 4 Νοεμβρίου 2017

Διεθνής έκθεση τροφίμων και τεχνολογίας τροφίμων – Συναντήσεις με Έλληνες εκθέτες.

- EXPO DRINK & WINE 31 Οκτωβρίου - 4 Νοεμβρίου 2017

Διεθνής έκθεση οίνου και ποτών

- COSMETICS BEAUTY HAIR 22 – 23 Σεπτεμβρίου 2017

-26th BIFE-SIM 12-16 Σεπτεμβρίου 2017

Διεθνής έκθεση εσωτερικής διακόσμησης, επίπλων και πισίνας

-ROMANIAN TOURISM FAIR (TTR II) Νοεμβρίου 2017

Διεθνής έκθεση τουρισμού.

Γ. Περιφερειακά-Πολυμερή Θέματα

Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Βουκουρεστίου παρακολούθησε τις ακόλουθες δράσεις:

→ Συμμετοχή στις συναντήσεις της ολομέλειας της Πρωτοβουλίας «Συμμαχία για την Ανάπτυξη στην Ρουμανία-Coaliţia pentru desvolatarea Romaniei». Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκαν 2 συναντήσεις εντός του 2017. Το Γραφείο ΟΕΥ συμμετέχει με καθεστώς συνδεδεμένου μέλους (Πρεσβείας).

→ Παρακολούθηση της ενημέρωσης των εκπροσώπων του ΔΝΤ για την πορεία της ρουμανικής οικονομίας

→ Συμμετοχή συναντήσεις άλλων συναδέλφων εμπορικών συμβούλων κρατών μελών της Ε.Ε.

Δ. Δράσεις προβολής-Ενέργειες Υποστήριξης Επιχειρηματικότητας

Το Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου διοργάνωσε, εντός του 2017 αρκετές δράσεις προβολής και υποστήριξης της ελληνικής επιχειρηματικότητας, ως ακολούθως:

1. «Εκδήλωση για τις αλλαγές στον φορολογικό κώδικα» - Συνεργασία με το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο προς ενημέρωση των ελληνικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη Ρουμανία (Βουκουρέστι, 9 Μαρτίου 2017)
2. «Εκδήλωση για τον τομέα κατασκευών» - Συνεργασία με το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο για συνεργασίες των ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεων στην Ρουμανία (Βουκουρέστι, 13 Ιουνίου 2017).
3. Ημερίδα με θέμα: «Δυνατότητες οικονομικής ενίσχυσης από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα για τις επιχειρήσεις στη Ρουμανία», που διοργάνωσε το Ελληνο-Ρουμανικό Διμερές Εμπορικό Επιμελητήριο με τη στήριξη του Γραφείου ΟΕΥ (Βουκουρέστι, 31.10.2017)
4. Πρώτο φόρουμ στον τομέα τροφίμων, ποτών- Εκδήλωση προώθησης προϊόντων, τροφίμων (22.11.2017) - Συνεργασία με το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο με στόχο την ενημέρωση ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεων (Βουκουρέστι, 22.11.2017)

   Η εν θέματι εκδήλωση είχε δύο μέρη, ήτοι συνέδριο με τίτλο «Πρώτο Φόρουμ τροφίμων και Νέες Προοπτικές προώθησης ελληνικών τροφίμων και Επιχειρηματική αποστολή του ‘enterprise Greece’ αποτελούμενη αποο 20 περίπου ελληνικές

επιχειρήσεις με επικεφαλής τον Πρόεδρο του οργανισμού κ. Στάικο και οργάνωση 300 B2B επιχειρηματικές συναντήσεις

5. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο ελληνικό περίπτερο, στο πλαίσιο εορτασμού της ημέρας της Ευρώπης (Βουκουρέστι, πάρκο Cismigiu, 07.05.2017)
6. Ενημέρωση ελληνικών επιχειρηματιών σε κλαδικές εκθέσεις της Ρουμανίας (γεωργικών μηχανημάτων και τροφίμων INDAGRA (Νοέμβριος 2017) και έκθεση τουρισμού TTP (Μάρτιος 2017)
7. Σύνταξη έρευνας αγοράς καλλυντικών
8. Σύνταξη έρευνας αγοράς καναλιών διανομής
9. Σύνταξη ερευνας αγοράς φαρμακευτικών
10. Σύνταξη έρευνας αγοράς προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας
11. Σύνταξη έρευνας αγοράς στον τομέα τροφίμων
12. Σύνταξη έρευνας αγοράς μπύρας
13. Σύνταξη μηνιαίου ενημερωτικού δελτίου για τη ρουμανική οικονομία
14. Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης με οικονομικά στοιχεία έτους 2016.
15. Σύνταξη Οδηγού Επιχειρείν για τη Ρουμανία έτους 2017.
16. Σύνταξη Πρακτικού Οδηγού για τη Ρουμανία έτους 2017.
17. Αποστολή εμπορικών επισκεπτών σε εκθέσεις της Helexpo
18. Αποστολή εμπορικών επισκεπτών στην έκθεση της FORUM 'FoodEXPO'.
19. Επικαιροποίηση των καταλόγων που συντάσσει το Γραφείο με πλήρη στοιχεία επικοινωνίας εταιριών διακίνησης προϊόντων ταχείας κυκλοφορίας (FMCG-fast moving consumer goods) και αλυσίδων supermarkets
20. Διαρκής επικαιροποίηση της βάσης δεδομένων (Greek Database) με τις ελληνικών συμφερόντων εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη Ρουμανία
21. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στη εκδήλωση κρατών μελών της Ε.Ε κατά ην ημέρα της Ευρώπης» (Βουκουρέστι, Romexpo, 09.05.2017)
22. Πραγματοποίηση συναντήσεων του Γραφείου με μεγάλες αλυσίδες τροφίμων και εισαγωγείς προς διερεύνηση δυνατοτήτων αύξησης των ελληνικών εξαγωγών στη Ρουμανία.

Ε. Παρεμβάσεις στην επίλυση προβλημάτων (εμπορικές και οικονομικές διαφορές-προβλήματα με ρουμανικές Αρχές)

Κατά το 2017, το Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου ενημέρωσε εκ νέου τους ελληνικούς φορείς για το φαινόμενο αποστολής πλαστών swift. Προέβη επίσης σε έλεγχο στοιχείων φερεγγυότητας ρουμανικών εταιρειών, κατά περίπτωση.

Αντιμετώπισε επιτυχώς περιπτώσεις εμπορικών διαφορών μεταξύ ελληνικών και ρουμανικών εταιρειών.

Δ.10. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

- Η μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα από 24% σε 9% από 1.6.2015, σε συνδυασμό με την αύξηση του κύκλου εργασιών λιανικής πώλησης κατά 14,1%, δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω ενίσχυση των ελληνικών εξαγωγών στον τομέα τροφίμων, μέσω συμμετοχής μας σε κλαδικές εκθέσεις, διοργάνωσης εκδηλώσεων ελληνικών τροφίμων στις ρουμανικές αλυσίδες καταστημάτων, διοργάνωσης γευσιγνωσιών ελληνικών τροφίμων και κρασιών, καθώς διοργάνωσης επιχειρηματικών αποστολών Ρουμάνων εισαγωγέων στην Ελλάδα.

- Ενίσχυση της συμμετοχής ελληνικών επιχειρήσεων σε **επιχειρηματικές αποστολές στη Ρουμανία**, με προκαθορισμένες συναντήσεις ανά κλάδο.

- Συντονισμένες προσπάθειες από αρμόδιους ελληνικούς Συνδέσμους, Επιμελητήρια και λοιπούς φορείς της Ελλάδος για την **ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων.**
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα, που το 2017 ξεπέρασε, κατά τις εκτιμήσεις των Ρουμάνων τουριστικών πρακτόρων, τους 1.300 τουρίστες από την Ρουμανία
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για απορρόφηση κοινοτικών προγραμμάτων από ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεις.

Δ.11. Διεθνείς Εκθέσεις στην Ρουμανία

Παρατίθεται το πρόγραμμα εκθέσεων της Romexpo, του επίσημου διοργανωτή εκθέσεων στη Ρουμανία, το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του εν λόγω φορέα: www.romexpo.ro

ROMEXPO S.A. - Exhibition Schedule 2018*

22-25.02	ROMANIAN TOURISM FAIR I		www.targuldeturism.ro
08-11.03	CONSTRUCT EXPO	International trade fair for construction technologies, equipment and materials	www.constructexpo.ro
	AMBIENT EXPO	International trade fair for products and systems for interior and outdoor decoration, furniture and swimming pools	www.ambient-expo.ro
	ROMTHERM	International exhibition for installation, heating, cooling and air conditioning equipment	www.romtherm.ro
	ROMENVIROTEC	International trade fair for technology and environmental protection equipment	www.romenvirotec.ro
	EXPOENERGIE	International trade fair for renewable energy, conventional energy, equipment and technologies for the oil and natural gas industry	www.eee-expo.ro
	MOBILA EXPO	Furniture fair	www.mobila-expo.ro
	EXPO FLOWERS & GARDEN	International flower, landscaping, horticulture and gardening exhibition	www.expoflowers.ro
	ANTIQUE MARKET I	Antique and art objects trade fair	www.antiquemarket.ro
	MODEXPO I	International exhibition of textiles, ready-made clothes, leather goods, furs, footwear and leatherwear, accessories	www.modexpo.ro
23-25.03	RAW LIFE & STYLE	International fair for a green life	www.rawlife.ro
19-21.04	ROMMEDICA	International trade fair for medical instruments and equipment	www.rommedica.ro
	DENTA I	Dentistry and dental technologies international exhibition	www.denta.ro
	ROMHOTEL	International exhibition for equipment, furniture and supplies for hotels and restaurants	www.romhotel.ro
	EXPO DRINK & WINE	Wines, alcoholic and non-alcoholic beverages trade show	www.expodrink.ro
16-19.05	PACK EXPO	Exhibition for packing industry	www.pack-expo.ro
31.05-03.06	TIBCO	International trade fair for consumer goods	www.tibco.ro
	SENIOR EXPO	Fair dedicated to the senior generation	www.senior-expo.ro
	EXPO FUNERARE	Exhibition of funeral products and services	www.expofunerare.ro
12-16.09	BIFE-SIM	International trade fair for furniture, equipment and accessories	www.bife-sim.ro
	ANTIQUE MARKET II	Antique and art objects trade fair	www.antiquemarket.ro
13-16.09	COSMETICS BEAUTY HAIR	International exhibition for beauty equipment, products, body care and hairdressing	www.expocosmetics.ro
28-30.09	RAW LIFE & STYLE	International fair for a green life	www.rawlife.ro
10-13.10	TIB	Bucharest International Technical fair	www.tib.ro
	INVENTIKA	Invention and innovation show	www.expoinventika.ro
18-21.10	ROMANIAN TOURISM FAIR II		www.targuldeturism.ro
	MODEXPO II	International exhibition of textiles, ready-made clothes, leather goods, furs, footwear and leatherwear, accessories	www.modexpo.ro
31.10-04.11	INDAGRA	International trade fair of equipment and products in agriculture, horticulture, viticulture and animal husbandry	www.indagra.ro
	INDAGRA FOOD	International trade fair for the food industry	www.indagra-food.ro
14-16.11	DENTA II	Dentistry and dental technologies international exhibition	www.denta.ro
07-09.12	CHRISTMAS GIFTS FAIR	Christmas presents, decorations and souvenirs fair	www.expo-cadou.ro
	ANTIQUE MARKET III	Antique and art objects trade fair	www.antiquemarket.ro

65 – 67 Marasti Blvd. District 1, Bucharest - ROMANIA, P.O. BOX 32-3, 011465 Postal Code
Tel.: (004) 021 207 70 00 / (004) 021 202 57 00; Fax (004) 021 207 70 70; e-mail: romexpo@romexpo.ro

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε
ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ε.1.1Α ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η γεωγραφική εγγύτητα της Ρουμανίας με την Ελλάδα, το μεγάλο μέγεθος της χώρας και της αγοράς διευκολύνει την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικής συνεργασίας**,** όπως:

- **συνεργασία στον τομέα γεωργίας, παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων και ποτών** – Λόγω ανεκμετάλλευτων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού), ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ε.Ε.** – Η Ρουμανία αναμένεται να λάβει 40 δισ. ευρώ από την Ε.Ε κατά την περίοδο 2014-2020 (αύξηση 18% σε κονδύλια σε σύγκριση με την περίοδο 2007-2013 και με ίδια χρηματοδότηση ύψους 8,9 δις ευρώ). Οι ελληνικές συμβουλευτικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον εν λόγω τομέα.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ρουμανίας:** Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία για την ανάπτυξη (δεν υφίσταται ενιαίος αναπτυξιακός νόμος), δίδεται η δυνατότητα επιδότησης κατά 50% και πλέον νέων θέσεων εργασίας. Παρέχονται κίνητρα σε νέες επενδύσεις στο πλαίσιο λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών πάρκων (παραχώρηση υποδομών και δικτύων κλπ.) και σχεδιάζονται συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων (με παροχή κρατικών εγγυήσεων-επιδοτήσεων θέσεων εργασίας). Επίσης, απαλλάσσονται της φορολογίας τα κεφάλαια, που επανεπενδύονται, εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% και ισχύει ελαστικότητα για τα εργασιακά ζητήματα.
- **κατασκευές** – Παρά την οικονομική κρίση, που επηρέασε την χώρα από τον Ιούλιο του 2010, ο τομέας αυτός παρουσιάζει ανάπτυξη σε μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (ΕΕ, Παγκόσμια Τράπεζα κλπ).
- **υπηρεσίες τουρισμού** – Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας, η διατήρηση άριστων πολιτικών και οικονομικών σχέσεων και η αύξηση του επιπέδου ζωής των ρουμανικών νοικοκυριών συνηγορούν προς την κατεύθυνση αύξησης του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα τα προσεχή έτη. Σημειώνεται ότι για τα έτη 2016 και 2017 η Ελλάδα ήταν πρώτος προορισμός για τους Ρουμάνους τουρίστες.
- **δίκτυα διανομής** – δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο, επιβάλλεται η άμεση δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μέσω νέων δικτύων διανομής στην χώρα, προωθούνται καλύτερα τα προϊόντα.
- υπάρχουν, επίσης, ευκαιρίες στον τομέα ιδιωτικών ιατρικών κέντρων, στον τομέα συμβουλευτικών εταιρειών καθώς και στον τραπεζικό τομέα.

Όσον αφορά στην εξαγωγή ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ΄όψιν της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια και ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωστάντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλούζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτων και λαχανικών, τροφίμων εν γένει, ενδυμάτων, κατασκευαστικών υλικών, μαρμάρου και προϊόντων αλουμινίου, καλλυντικών και ειδών κουζίνας, φαρμακευτικών προϊόντων και νοσοκομειακού εξοπλισμού, γεωργικών μηχανημάτων, ηλεκτρολογικού υλικού, τηλεπικοινωνιακού υλικού κλπ.

Στην αγορά της Ρουμανίας, υπάρχουν και πολλές προκλήσεις τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν. Τέτοιες είναι, για

παράδειγμα, η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης, όπως πχ πιστοποίηση προϊόντων, έκδοση αδειών, καθυστερήσεις τελωνείων, φορολογικό καθεστώς, μη ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η **ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών** π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και 'manager', ο οποίος να γνωρίζει, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές.

Προκειμένου να επιλεγεί μια ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει **να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας** από ειδικές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες εγκατεστημένες στην εδώ αγορά, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κλπ.

Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας καλής ποιότητος και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).

Ε.1.1Β ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Η επιτυχής επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην αγορά της Ρουμανίας εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής εκ μέρους των διοικήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων (εξαγωγές, ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας, αξιοποίηση δικτύων διανομής, κοινοπραξίες, κλπ). Δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και του μεγάλου μεγέθους της αγοράς (η δεύτερη πλέον σημαντική αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία), οι ελληνικές εταιρείες θα πρέπει να είναι έτοιμες να καλύψουν τις ποσότητες ζήτησης για την αγορά της Ρουμανίας και να διασφαλίζουν τη σταθερή προμήθεια των προϊόντων τους.

Συνήθως τα αρχικά σημεία έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις ξένες εταιρείες είναι το Βουκουρέστι, η Κωστάντζα, η Τιμισοάρα και η Κραϊόβα, που αποτελούν τις πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν καλά οργανωμένα δίκτυα διανομής, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, τα οποία επεκτείνονται σιγά-σιγά σε άλλα σημεία.

Πάντως, η εξεύρεση εισαγωγέα αποτελεί το πρώτο και κυριότερο βήμα για την είσοδο στην αγορά.

Για την προώθηση των προϊόντων τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι εναλλακτικών:

Ε.1.2 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ-ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ

- **Επιλογή ενός αντιπροσώπου**

Αυτή δεν είναι η συνήθης πρακτική στην Ρουμανία για τις ξένες εταιρείες, καθώς αποφεύγουν να στηριχθούν αποκλειστικά στις υπηρεσίες ενός αντιπροσώπου.

Η πλέον κοινή στρατηγική για την είσοδο στην αγορά της Ρουμανίας είναι η επιλογή ενός ή περισσοτέρων διανομέων (ανάλογα με το προϊόν). Ένας τυπικός διανομέας διαθέτει τα προϊόντα ξένης παραγωγής στην λιανική πώληση και τον καταναλωτή, παρέχοντας επίσης στήριξη σε υπηρεσίες 'logistics' (τελωνειακές άδειες, αποθήκευση, μεταφορά κλπ). Πολλοί Ρουμάνοι διανομείς έχουν δημιουργήσει δίκτυα στην επαρχία, τα οποία επιτρέπουν μεγαλύτερη διείσδυση των ξένης προελεύσεως προϊόντων. Επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς, όπως πχ στα φαρμεκευτικά ή στα ενδύματα - υποδήματα, η πρόσβαση σε κανάλια διανομέων είναι πιο δύσκολη από ότι σε άλλους, καθώς οι εταιρίες διανομής ελέγχονται συνήθως από μεγάλες πολυεθνικές. Στον τομέα των φρούτων - λαχανικών και συσκευασμένων τροφίμων, η πρόσβαση είναι πιο εύκολη, καθώς υπάρχουν πολλές μικρότερες εταιρίες διανομής.

Ε.1.3 ΙΔΡΥΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ/ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ-ΘΥΓΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ – ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ (JOINT VENTURES)[6]

- **Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας**

Το πλεονέκτημα της ίδρυσης Γραφείου Αντιπροσωπείας για τις ξένες εταιρείες είναι η στενότερη συνεργασία με τους τελικούς καταναλωτές και ο καλύτερος έλεγχος της προώθησης και διανομής των προϊόντων τους. Παρόλα αυτά, **τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν δύνανται να εκτελέσουν εμπορικές δραστηριότητες οιασδήποτε μορφής** (πωλήσεις, άνοιγμα τραπεζικών εμπορικών λογαριασμών, παραγωγή προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών), σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία. Λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας συνήθως σε διαφημιστικές ενέργειες και πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας. Το δίκτυο διανομής και αντιπροσώπων αναλαμβάνει το έργο των πωλήσεων. Η είσοδος στην αγορά με αυτή την μορφή ενδυναμώνει τον έλεγχο του ξένου παραγωγού/εξαγωγέα στην διαδικασία διανομής και μειώνει την πιθανότητα αποτυχίας στην αγορά.

- **Ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία**

Η ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία αποτελεί την πλέον προχωρημένη μορφή προώθησης προϊόντων στην αγορά, αφού προβλέπει ολοκληρωμένο έλεγχο στον τομέα της διαδικασίας πωλήσεων, από την εισαγωγή μέχρι τις τελικές πωλήσεις.

- **Ίδρυση κοινοπραξίας**

Παρότι η πρακτική της δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ρουμανία, είναι προτιμότερο η διαχείριση να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ελληνικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το ξένο κεφάλαιο έχει την μειοψηφία, όλα εξαρτώνται από τις καλές προθέσεις των Ρουμάνων ιδιοκτητών της πλειοψηφίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου ξένοι κάτοχοι μειοψηφικών κεφαλαίων αδυνατούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στα ρουμανικά δικαστήρια. Η δημιουργία 'joint venture' μεταξύ ελληνικής και ρουμανικής εταιρείας είναι προτιμότερο να γίνει, αφού τα δύο μέρη έχουν ήδη δοκιμάσει την συνεργασία τους στο παρελθόν για μία συγκεκριμένη περίοδο.

Ένα θετικό στοιχείο της δημιουργίας 'joint venture' είναι τα πλεονεκτήματα, που μπορεί να απολαμβάνουν επιχειρήσεις με ρουμανική ταυτότητα.

Ε.1.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ (FRANCHISING)

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising) αναπτύχθηκαν σημαντικά στη Ρουμανία σε τομείς, όπως ταχυφαγεία (fast foods), λιανικό εμπόριο, εκπαίδευση, 'fitness' και υγεία, διασκέδαση, τουρισμό και αυτοκίνητα. Σε ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, κυρίως "business to business", όπως υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης, μεταφορές, ταχυδρομικές μεταφορές 'express', 'logistics', συμβουλευτικές εταιρείες, εκπαίδευση στελεχών κ.ά., οι υπηρεσίες δικαιόχρησης παρουσιάζουν αλματώδη ανάπτυξη.

Το 2013, ο κύκλος εργασιών του τομέα στην Ρουμανία ήταν περίπου 1,3 δισ. Ευρώ και αφορούσε περίπου 500 επιχειρήσεις, ενώ το 2014 προσέγγισε το ποσό των 1,4 δισ. ευρώ. Σήμερα, ο κύκλος εργασιών υπηρεσιών franchising υπολογίζεται σε 3 δισ. ευρώ και εκτιμάται ότι θα διπλασιαστεί την επόμενη πενταετία. Η συμμετοχή των κυριότερων κατηγοριών είναι : fast food (23,3%), καφέ και εστιατόρια (6,2%), εμπόριο λιανικής πώλησης (26,4%), συνεργεία

[6] Αναλυτικά για την ίδρυση εταιρείας και τις μορφές εταιρειών, βλ. οικείο κεφάλαιο του παρόντος

αυτοκινήτων, καταστήματα καλλυντικών, ακίνητα, έπιπλα, υπηρεσίες (28,8%) και ξενοδοχεία (2,4%).

Η πιο εμφανής διείσδυση έχει γίνει στον τομέα των ταχυφαγείων (fast foods), όπου πολυεθνικές και εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιούνται επιτυχώς. Τα επόμενα χρόνια αναμένεται είσοδος νέων εταιρειών στον τομέα μικρο-γευμάτων, καφενείων 'coffee-shops' – 'tea shops', λόγω της αύξησης της κατανάλωσης και του σύγχρονου τρόπου ζωής των Ρουμάνων. Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο κύκλος εργασιών αυξάνεται σημαντικά ετησίως. Αν η τάση αυτή συνεχισθεί, αναμένεται να αυξηθούν και οι δυνατότητες για την δραστηριοποίηση μέσω 'franchising' στον τομέα λιανικής και καταναλωτικών αγαθών.

Ωστόσο, μετά την οικονομική κρίση του 2008, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες είναι πιο προσεκτικοί ως προς τις νέες επενδύσεις. Οι κανόνες franchising στην Ρουμανία είναι αντίστοιχοι των άλλων κρατών της ΕΕ και γενικά ο έχων την δικαιόχρηση δύναται να αναπτύξει την δραστηριότητά του και το προϊόν, την τεχνολογία και τις υπηρεσίες στο πλαίσιο της σύμβασης που έχουν υπογράψει. Η συμφωνία δικαιόχρησης εξασφαλίζει τα συμφέροντα των μελών του δικτύου franschising και προστατεύει την βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία του εντολέα της δικαιόχρησης. Η εν λόγω συμφωνία πρέπει να ορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δύο μερών και, κυρίως, να περιέχει τα εξής στοιχεία: αντικείμενο συμβολαίου, υποχρεώσεις των δύο μερών, χρηματοδοτικές υποχρεώσεις, διάρκεια του συμβολαίου, ρήτρες τροποποίησης, επέκταση και ακύρωση.

Οι εμπειρογνώμονες της ρουμανικής Ένωσης «Romanian Franchise Association» πιστεύουν ότι οι επενδυτές έγιναν πλέον προσεκτικοί, λαμβάνοντας υπόψιν την έλλειψη ρευστότητας και τις μικρότερες χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των τραπεζών.

Οι αμερικανικές εταιρείες franchising κατείχαν το 2008 το 22% του συνόλου των εταιρειών με κυριότερες τις Mac Donalds, Four Star Pizza, KFC, Pizza Inn, American Life Insurance, Curves, The Gap, Hertz, Budget, Ruby Tuesday, Candy Bouquet, Howard Johnson, Ramada, Hilton, Starbucks, Subway, Paul, French Bakery.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλές ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως οι IKEA, Intersport, Mango, Zara, Lacoste, Nike, Adidas, H&M, Brico-stores, Body Shop, Mark & Spenser, Sephora κλπ.

Ε.1.5. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ (DIRECT MARKETING)

Οι υπηρεσίες απευθείας προώθησης (telemarketing, fax-marketing και direct marketing) είναι γνωστές στην Ρουμανία. Η Ρουμανική Ένωση Εταιρειών Άμεσου Μάρκετινγκ «The Romanian Marketing Association» (ARMAD), η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας 'European Direct Marketing Association' (FEDMA), διαθέτει 20 μέλη, που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και προσφέρουν λύσεις σε εταιρείες που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

Υπάρχει, βεβαίως, σχετική ρουμανική νομοθεσία περί «άμεσου μάρκετινγκ», η οποία είναι εναρμονισμένη με την κοινοτική νομοθεσία και αρκετά αυστηρή, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή.

Η κοινοτική «Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο άμεσο μάρκετινγκ και επιβάλλει ένα αυστηρό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την χρήση αυτών.

Σχετικές είναι οι ιστοσελίδες: http://ec.europa.eu/consumers,
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση 'πόρτα-πόρτα'

Βάσει της «Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος», η οποία αφορά στην έρευνα αγοράς και διανομή εντύπων πόρτα-πόρτα και στην προστασία των καταναλωτών, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι, πριν την υπογραφή ενός συμβολαίου 'direct marketing', είναι υποχρεωτική η πληροφόρηση του πελάτη εκ μέρους του πωλητή σχετικά με την επωνυμία της εταιρείας αλλά και η παροχή οποιωνδήποτε άλλων πληροφοριών που ζητηθούν για τον προμηθευτή, τις τιμές, την περίοδο διάρκειας κλπ. Πάντως, οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα επιστροφής των προϊόντων, χωρίς καμία αιτιολογία σε διάστημα 7 ημερών καθώς και δικαίωμα συμψηφισμού για ελαττωματικά προϊόντα.
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών ρυθμίζεται από την «Οδηγία 2002/65/ΕΚ σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές» με την οποία είναι εναρμονισμένη η ρουμανική νομοθεσία. Η εν λόγω νομοθεσία προστατεύει τον καταναλωτή, εξασφαλίζοντάς του ότι προστατεύεται από τους παράνομους προμηθευτές (providers).
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/fina_serv/index_en.htm

Το άμεσο μάρκετινγκ μέσω Internet ρυθμίζεται από την κοινοτική Οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οποία καθορίζει ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, που απαιτούνται για την εν λόγω δραστηριότητα. Οι προωθητικές προσφορές δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή, ενώ οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύληπτες και προσιτές σε αυτόν. Η οδηγία, επίσης, προβλέπει ότι ως προς το μάρκετινγκ μέσω e-mail πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο αποδέκτης, ενώ ο εγχώριος καταναλωτής έχει δικαίωμα να γνωρίζει άμεσα αν είναι εγγεγραμμένος στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών δεδομένων.
Για περισσότερες πληροφορίες, η σχετική ιστοσελίδα είναι:
http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/index_en.htm

Ε.1.6 ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Το σύστημα διανομής καταναλωτικών προϊόντων στην Ρουμανία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την μετάβαση της οικονομίας από την σχεδιαζόμενη στην οικονομία της αγοράς. Τα πρώτα σούπερ-μάρκετ δυτικού τύπου εμφανίσθηκαν στην ρουμανική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικώς επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων.

Σήμερα, το σύγχρονο εμπόριο των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων αντιπροσωπεύει το 53% της λιανικής πώλησης και στις αστικές περιοχές το 75%. Το 2016, ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο, που θεωρείται ο βασικότερος δείκτης κατανάλωσης των νοικοκυριών, παρουσίασε αύξηση 14,1% , ήτοι την μεγαλύτερη αύξηση από το 2007, ενώ και το 2017 η αύξηση του κύκου εργασιών του λιανικού εμπορίου ήταν επίσης σημαντική, της τάξης του 10,7%.

Μεγάλες ξένες αλυσίδες καταστημάτων δραστηριοποιούνται στην ρουμανική αγορά σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικών ειδών, οικιακού εξοπλισμού, καλλυντικών, τροφίμων (Metro, Selgros, Kaufland, Carrefour, Cora, Mega Image, Auchan, Artima, Lidl) κ.ά. Η ανοδική πορεία της οικονομίας της Ρουμανίας τα τελευταία έτη απετέλεσε πόλο έλξης για όλο και περισσότερες διεθνείς αλυσίδες λιανικού εμπορίου, οι οποίες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στην Ρουμανία, με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, καταστήματα της γειτονιάς και ανοιχτές αγορές), αν και κατέχουν ακόμη σημαντικό μερίδιο αγοράς, χάνουν συνεχώς έδαφος, προς όφελος των σύγχρονων καναλιών διανομής.

Τα *παντοπωλεία*, τα οποία προσφέρουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, ανταγωνίζονται τα μαγαζιά της γειτονιάς λόγω της κοντινής απόστασης, αλλά και λόγω του ότι είναι ανοιχτά όλο το 24ωρο.

Τα *καταστήματα της γειτονιάς*, μετά την ιδιωτικοποίησή τους, βελτίωσαν την ποικιλία προϊόντων που διαθέτουν, αλλά η γκάμα τους παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες τους κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς.

Οι *ανοιχτές αγορές* προσφέρουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδυμάτων, τροφίμων, ηλεκτρονικών ειδών) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής.

Ειδικότερα ως προς τα τρόφιμα, το δίκτυο διακίνησης έχει την κλασική μορφή «Εισαγωγέας-Χονδρέμπορος-Λιανοπωλητής». Ωστόσο, παρατηρείται βαθμιαία μείωση της δραστηριότητας των χονδρεμπόρων προς όφελος των εισαγωγέων και των λιανοπωλητών.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, τα σύγχρονα σημεία λιανικής πώλησης, ήτοι οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ, αποτελούν το κύριο κανάλι διακίνησης τροφίμων, καθώς αντιπροσωπεύουν το 53% των πωλήσεων, έναντι 47% των παραδοσιακών καταστημάτων πώλησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα διεθνών αλυσίδων σουπερμάρκετ στην Ρουμανία είναι οι: Auchan, Cora, Carrefour, Lidl, Penny Market, Profi, Mega Image, Kaufland, Metro Cash & Carry και Selgros.

Είναι γεγονός ότι στο σύνολο της χώρας οι μεγάλες αλυσίδες δεν καλύπτουν ακόμη το 70%, όπως στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, το μερίδιό τους (53%) συνεχώς αυξάνεται και αναμένεται σε λίγα χρόνια να αποκτήσουν ακόμη υψηλότερο ποσοστό. Παρατηρείται, επίσης, ότι σε μερικές κατηγορίες προϊόντων, π.χ. στα φρούτα και λαχανικά, το ποσοστό των ανοιχτών και λαϊκών αγορών είναι υψηλότερο από αυτό των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων.

Οι γαλλικές αλυσίδες καταστημάτων AUCHAN, CARREFOUR και CORA έφθασαν σήμερα να κατέχουν μεγάλο μερίδιο του σύγχρονου εμπορίου λιανικής πώλησης τροφίμων. Επιπλέον, τα καταστήματα ‘discount’, μετά την ανάπτυξη του LIDL (παρουσία στην ρουμανική αγορά από το 2010), έφθασαν να κατέχουν το 10% του σύγχρονου λιανεμπορίου τροφίμων. Εξετάζοντας τις μεγαλύτερες αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία, παρατηρούμε ότι την πρώτη θέση κατέχει η γερμανική Kaufland και ακολουθούν η CARREFOUR και η METRO.

Παράλληλα, λόγω της ενδυνάμωσης των καταστημάτων της γειτονιάς με συχνότερες αγορές του καταναλωτή, μερικές αλυσίδες καταστημάτων έδωσαν το δικαίωμα σε τοπικούς επενδυτές να χρησιμοποιήσουν την μορφή ‘franchising’, προκειμένου να ανταγωνιστούν τα παραδοσιακά μαγαζιά τροφίμων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων Mega Image ίδρυσε τα καταστήματα της γειτονιάς με την επωνυμία "Shop & Go" και η αλυσίδα Carrefour τα καταστήματα "Express".

Επιπλέον, οι αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία επιδιώκουν την επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα ‘logistics’, πράγμα που ευνοεί τις περιφερειακές επιχειρήσεις. Προς το παρόν, οι μητρικές των αλυσίδων ελέγχουν την ρευστότητα στην χώρα τους και είναι περισσότερο προσεκτικές σε νέες επεκτάσεις στην ρουμανική αγορά.

CASH & CARRY

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	**METRO CASH & CARRY ROMANIA SRL**	953.787.022	22.643.154	4.140	www.metro.ro
2	**SELGROS CASH & CARRY SRL**	721.701.598	25.255.245	4.039	www.selgros.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

HYPERMARKETS

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	**CARREFOUR ROMANIA SA**	1.242.021.338	35.920.771	9.101	www.carrefour.ro
2	**AUCHAN ROMANIA SA**	1.071.691.018	-5.242.031	9.337	www.auchan.ro
3	**ROMANIA HYPERMARCHE SA**	381.838.608	-1.281.829	4.316	www.cora.ro
4	**REAL HYPER MAGAZINE SRL**	61.506.699	-10.069.147	735	www.real-hyper-magazine.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

SUPERMARKETS

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	**KAUFLAND ROMANIA SCS**	2.121.543.946	143.017.952	14.070	www.kaufland.ro
2	**MEGA IMAGE SRL**	946.804.975	29.518.302	8.658	www.mega-image.ro
3	**PROFI ROM FODD SRL**	777.096.156	27.768.384	9.469	www.profi.ro
4	**REWE (ROMANIA) SRL**	627.231.635	5.201.253	3.502	www.rewe-group.com
5	**COLUMBUS OPERATIONAL SRL**	323.021.818	-5.746.583	2.982	www.billa.ro
6	**ARTIMA SA**	256.706.563	-1.202.974	2.614	www.carrefour.ro
7	**ANNABELLA SRL**	47.846.725	2.013.764	794	www.annabella.ro
8	**SUCCES NIC COM SRL**	38.977.351	-2.804.820	1.020	www.succes.ro
9	**KONSTA SPLENDID SRL**	34.427.565	908.791	180	www.konsta-splendid.ro
10	**ZANFIR SNC**	31.527.206	868.398	403	www.zanfir.ro
11	**LIDL ROMANIA SCS**	23.736.303	3.618.049	N/A	www.lidl.ro
12	**CBA NORD VEST SRL**	21.581.051	689.438	150	www.cbsnordvest.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας

Όλες οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ της Ρουμανίας είναι μέλη της Ένωσης Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ της Ρουμανίας (Asociaţia Marilor Reţele Comerciale din Romania), η οποία αποτελεί σημαντικό θεσμό και ασκεί επιρροή στους κυβερνητικούς κύκλους. Τα στοιχεία επικοινωνίας της Ένωσης είναι:

Asociaţia Marilor Reţele Comerciale din Romania (AMRCR)

Sos. Fabrica de Glucoza 21 sector 2, Βουκουρέστι

Tel. +40 (0)21 242.10.40
Fax: +40 (0)21 242.88.65
Email: contact@amrcr.ro; communicare@amcrc.ro
Website: http://www.amrcr.ro/

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)

Παρά την οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, πολλές αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων συνέχισαν να επενδύουν στην επέκτασή τους και πολλές από αυτές εγκατέστησαν καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης. Η αλυσίδα Carrefour ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησε η Cora. Σήμερα υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες, όπως έχουμε ήδη αναφέρει (ενδεικτικά bringo.ro, oliveria.ro λπ). Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση, ωστόσο, με την ευρεία χρήση υπηρεσιών διαδικτύου, παρατηρείται ολοένα μεγαλύτερη διάδοση του συστήματος ηλεκτρονικών παραγγελιών.

Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee)

Οι μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αλυσίδες επέβαλαν, επίσης, και έναν διαφορετικό τρόπο εργασίας, αφού για κάθε είσοδο ενός κωδικού προϊόντος απαιτούνται δικαιώματα εισόδου 'entrance fee', το ύψος των οποίων εξαρτάται από κάθε σουπερμάρκετ, όπως και από τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτει η κάθε αλυσίδα. Έτσι, η είσοδος ενός προϊόντος πραγματοποιείται μετά από καταβολή «entrance fee» καθώς και επιπλέον ποσού για κάθε κατάστημα της συγκεκριμένης αλυσίδας.

Είναι σύνηθες φαινόμενο αυτό το κόστος να αντιστοιχεί στο ποσοστό επί των πωλήσεων. Πολλές αλυσίδες υποχρεώνουν επιπλέον τον εκάστοτε προμηθευτή να πληρώσει ένα κόστος Marketing & Logistics της τάξεως του 7-10%. Σαφώς, το προαναφερθέντα δεν ισχύουν για όλες τις αλυσίδες καταστημάτων και για όλα τα προϊόντα, διότι υπάρχει διαφοροποίηση.

Επιπροσθέτως, οι αλυσίδες υποχρεώνουν τους προμηθευτές να πληρώνουν ένα τέλος που κυμαίνεται μεταξύ 4.000-5.000 ευρώ, ώστε να τοποθετείται το προϊόν τους στο περιοδικό της αλυσίδας για 2 εβδομάδες, σε περίοδο εκπτώσεων.

Είναι γεγονός ότι τα νέα προϊόντα που εισέρχονται στα σουπερμάρκετ τοποθετούνται στο άνω μέρος του ραφιού, τα προϊόντα με την καλύτερη θέση είναι εκείνα, που είναι στο επίπεδο του ματιού του καταναλωτή, ενώ τα προϊόντα που δεν πωλούνται κατεβαίνουν στο κατώτερο σημείο μέχρις ότου να εξέλθουν από το ράφι. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές φορές οι ανταγωνίστριες εταιρείες προσπαθούν να καταλάβουν μεγαλύτερη επιφάνεια, ώστε να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών

Όσον αφορά στα φρούτα και λαχανικά, εκτιμάται ότι το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης διακινείται από τα μεγάλα σουπερμάρκετ. Παράλληλα, υπάρχουν και μικρά οπωροπωλεία, μέσω των οποίων διακινούνται μικρότερες ποσότητες στην αγορά. Συνήθως, τα μεγάλα σούπερ μάρκετ εισάγουν απευθείας τα προϊόντα τους από ξένους εισαγωγείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, προτιμούν να αγοράζουν τα φρούτα και τα λαχανικά από τους εδώ εισαγωγείς, κυρίως από τη SU Market. Αυτό συμβαίνει κυρίως με μερικές κατηγορίες ευπαθών φρούτων και λαχανικών, καθώς επιθυμούν να συναλλάσσονται με εγχώριους συνεργάτες, προκειμένου να εξασφαλίζουν την κατά το δυνατόν βέλτιστη ποιότητα των προϊόντων αυτών.

Καταναλωτικές συνήθειες

Η οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην αγοραστική δύναμη του ρουμάνου καταναλωτή, υπό την έννοια ότι ο τελευταίος κατέστη περισσότερο προσεκτικός στην διαχείριση του προϋπολογισμού του, δίδοντας προβάδισμα στην ικανοποίηση των στενότερων τρεχουσών αναγκών του, περιορίζοντας συγχρόνως την υπερκατανάλωση τροφίμων, και απομακρυνόμενος από την αρχή του «αναλίσκειν τα πάντα».

Αυτή η νέα προσέγγιση οδήγησε σε μία διευρυμένη **αγορά τροφίμων** και σε αυξημένη επισκεψιμότητα των **καταστημάτων της γειτονιάς**, τα οποία διαθέτουν πλέον προϊόντα σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του καταναλωτή, επιτρέποντας του καλύτερη διαχείριση του χρόνου και των χρημάτων του. Από την πλευρά τους, οι έμποροι υποχρεώθηκαν να προβούν σε **περισσότερες προωθητικές προσφορές**, που είναι, πλέον, σύνηθες φαινόμενο. Η πίεση στις τιμές δημιούργησε το φαινόμενο της αύξησης των 'λευκών προϊόντων', που αποτελούν πλέον το 17% των τροφίμων και το 12% των προϊόντων ευρείας κατανάλωσης. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα το σύγχρονο εμπόριο, το οποίο στις αρχές της χιλιετίας ήταν σχεδόν ανύπαρκτο, να καλύπτει σήμερα το 53% του λιανικού εμπορίου και στο επίπεδο του κέντρου των πόλεων το 75%. Η εν γένει, πάντως, εξέλιξη των καταστημάτων της γειτονιάς δεν επηρεάσθηκε από την κρίση, αφού κάθε χρόνο εγκαινιάζονται νέα σημεία πώλησης.

Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η κατανάλωση διαφόρων κατηγοριών τροφίμων, όπως γαλακτοκομικών, κρέατος, ιχθυηρών και θαλασσινών, αρτοποιημάτων, φρούτων και λαχανικών, είναι αρκετά περιορισμένη στην Ρουμανία. Η ρουμανική παραγωγή σε αλλαντικά, πατατάκια και αρτοποιήματα καλύπτει την εγχώρια ζήτηση. Ωστόσο, υπάρχουν και εισαγόμενα προϊόντα των ανωτέρω κατηγοριών, τα οποία απευθύνονται σε καταναλωτές με υψηλό εισόδημα.

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία

Η επέκταση των εμπορικών κέντρων δεν φαίνεται ότι θα σταματήσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει, προς το παρόν τουλάχιστον, ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών ανάπτυξης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (developers). Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρουμανία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι, όπου και το εμπορικό κέντρο της χώρας.

Τα κυριότερα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι είναι τα ακόλουθα: Mall Baneasa, AFI Palace Cotroceni, Mall Vitan, Mall Sun Plaza, Promenada Mall, Mall Plaza Romania, Jollie Ville, Mega Mall, Park Lake κ.ά.

Το κύμα αυτό ανεγέρσεως νέων εμπορικών κέντρων στην Ρουμανία παρατηρείται και στην περιφέρεια ιδιαίτερα στο Ιάσιο (Julius Mall), την Timisoara, (Julius Mall Timisoara) και στην Κωνστάντσα.

Στην Ρουμανία τα εμπορικά κέντρα είναι πιο επιτυχημένα από τα καταστήματα της γειτονιάς και ο ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται να ακολουθεί τον αμερικανικό και δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, αφού συνδυάζει τις αγορές με την διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες.

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι

1. UNIREA Shopping Center

Address: Piata Unirii nr.1, Sector 3, Bucharest Tel.: (+4) 021 30 30 208

E-mail: office@unireashop.ro Website: www.unireashop.ro

2. Baneasa Shopping City (2008)

Address: Sos. Bucuresti-Ploiesti nr. 42D, sector 1, Bucharest

Tel.: (+4) 021 306 55 05 Fax: (+4) 021 306 06 58

E-mail: office@baneasashoppingcity.ro Website: www.baneasashoppingcity.ro

3. AFI Palace Cotroceni (2009)
Address: Str. Vasile Milea nr.4, Sector 6, Bucharest
Tel.: (+4) 031 425 75 10 Fax: (+4) 031 425 75 13
E-mail: office@aficotroceni.ro Website: www.aficotroceni.ro
4. Bucureşti Mall (1999)
Address: Calea Vitan, Bucharest
Tel.: (+4) 021 327 67 00 Fax: (+4) 021 320 92 09
E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.bucurestimall.com.ro
5. Sun Plaza (2010)
Address: Calea Vacaresti nr.391, Sector 4, Bucharest
E-mail: contact@sunplaza.ro Website: www.sunplaza.ro
6. Promenada (2013)
Address: Calea Floreasca nr.246B, Sector 1, Bucharest
Tel.: (+4) 0730 246 246 / 021 794 72 13
E-mail: romania@raiffeisenevolution.com Website: http://new.promenada.ro/#
7. Mega Mall (2015)
Address: Pierre de Coubertin nr.3-5, Sector 2, Bucharest
Tel.: (+4) 0757 055 727
E-mail: info@megamallbucuresti.ro Website: http://megamallbucuresti.ro
8. Park Lake (2016)
Address: ParkLake, 4 Liviu Rebreanu Street, Bucharest
Tel.: (+4) 0757 353 014
E-mail: contact@parklake.ro Website: www.parklake.ro
9. Plaza Romania (2004)
Address: Bd. Timisoara nr.26Z, Sector 6, Bucharest
Tel.: (+4) 021 407 84 75 Fax: (+4) 021 319 50 51
E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.plazaromania.ro
10. Veranda Mall (2016)
Address: Strada Ziduri Mosi, nr. 23, Bucuresti
Tel.: (+4) 0799 199 487
E-mail: office@verandamall.ro Website: www.verandamall.ro
11. COCOR (2008)
Address: Bd. I.C. Bratianu, Nr. 29-33, Sector 3, Bucharest
Tel.: (+4) 021 31 31 403 Fax: (+4) 021 319 848
E-mail: retail@cocor.ro Website: www.cocor.ro
12. Jolie Ville
Address: Str. Erou Iancu Nicolae nr.103bis
Website: www.jolieville.ro
13. IDM (1994)
Address: Sos. Orhideelor 31-33 / Calea Giulesti, Nr. 2
Tel.: (+4) 021 316 87 00 Fax: (+4) 021 316 87 01
Website: www.idmbasarab.ro
14. Colosseum Retail Park (2007)
Address: Soseaua Chitilei, nr. 284, sector 1
Website: www.thecolosseum.ro
15.**Fashion House Outlet Center (2008)**
Address: West Park Militari, intrarea pe A1, km. 13
Website: www.fashionhouse.ro
16.**Vitantis Shopping Center (2008)**

Address: Şoseaua Vitan-Bârzeşti, Nr. 7A
Website: www.vitantis.ro
17.**Dragonul Rosu Mega Shop (2003)**
Address: Str. Dragonul Rosu nr. 1-10, com. Dobroesti, sat Fundeni, Jud. Ilfov
Website: www.dragonulrosu.ro

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στην υπόλοιπη χώρα

IULIUS MALL Cluj / Iasi / Suceava / Timisioara	http://iuliusmall.com/
VIVO SHOPPING Constanta / Cluj	https://vivo-shopping.com/ro
PLOIESTI SHOPPING CITY	https://ploiestishoppingcity.ro/
AFI PLOIESTI	https://www.afi-ploiesti.ro/

Ε.1.7 Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ – ΠΡΟΤΥΠΑ

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, ο πληθυσμός της Ρουμανίας συνεχώς μειώνεται, φθάνοντας τα 20 εκατ. περίπου. Αποτελεί, δέ, την δεύτερη αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία. Τα ρουμανικά νοικοκυριά είναι ετερογενή και έχουν τη συνήθεια να καταναλώνουν περισσότερο από ό,τι αποταμιεύουν. Στα τέλη του 2017, η μέση μηνιαία κατανάλωση ενός ρουμανικού νοικοκυριού ανερχόταν, σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS) ήταν περίπου 554 ευρώ. Εξ αυτών, κατά μέσο όρο μηνιαίως το κάθε νοικοκυριό ξοδεύει 162 ευρώ για διατροφή και 146 ευρώ για λοιπά οικιακά έξοδα.

Διαχωρισμός πληθυσμού ανά τύπο νοικοκυριού- Ανισότητες

Εκείνο που χαρακτηρίζει σήμερα το ρουμανικό καταναλωτικό κοινό είναι ότι, αν και πρόκειται για τη δεύτερη μεγαλύτερη αγορά στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη μετά την Πολωνία, υπάρχουν μεγάλες ανισότητες μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Συγκεκριμένα, το 10% των πλέον πλουσίων διαθέτουν το 30% της οικονομίας της χώρας, ενώ το 10% των φτωχών έχουν μόνο το 3%.

Επιπλέον, καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των 8 περιφερειών της χώρας, τόσο σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όσο και σε επίπεδο συνθηκών ζωής. Σημαντική επίσης είναι η διαφορά μεταξύ των εισοδημάτων της πρωτεύουσας και της περιφέρειας. Για παράδειγμα, ένας 'manager' στο Βουκουρέστι κερδίζει από 1.000 έως 1.500 ευρώ (και ακόμη περισσότερο αν κατέχει θέση ευθύνης), ενώ στην περιφέρεια ο μισθός μπορεί να κυμαίνεται από 700 έως 1.200 ευρώ.

Παράλληλα, μεγάλο μέρος του ρουμανικού πληθυσμού ζει στην επαρχία (45%) και αποτελεί το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε., ενώ ο πληθυσμός αυτός δεν διαθέτει υψηλή εκπαίδευση. Η μεγάλη διαφορά ανάπτυξης μεταξύ πρωτεύουσας και επαρχίας την καθιστά χώρα δύο ταχυτήτων, με το κατά κεφαλή ΑΕΠ των κατοίκων 18 από τους 42 νομούς της να βρίσκεται κάτω από το 75% του μέσου όρου στη χώρα, ενώ οι ανισότητες αντικατοπτρίζονται σε όλους τους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δράσης (για παράδειγμα το 40% των 15ετών κατοίκων της χώρας είναι ουσιαστικά αναλφάβητοι και το μεγαλύτερο μέρος αυτών διαβιοί στην επαρχία).

Διάρθρωση της κατανάλωσης στα ρουμανικά νοικοκυριά

Νοικοκυριά στην επαρχία		**Νοικοκυριά στα αστικά κέντρα**	
-Τρόφιμα και ποτά	21%	-Τρόφιμα	21%
-Ίδια παραγωγή τροφίμων	31%	-Υπηρεσίες	22%
-Υπηρεσίες	13%	-Αγαθά πλην τροφίμων	21,3%
-Αγαθά πλην τροφίμων	19%	-Φόροι-υποχρεώσεις	21%

-Φόροι και υποχρεώσεις 9% -Ίδια παραγωγή 7%

Τα ανωτέρω στοιχεία αντικατοπτρίζουν τις μεγάλες ανισότητες του καταναλωτικού κοινού και ιδιαίτερα της μεσαίας τάξης των νέων, οι οποίοι διαμένουν στα αστικά κέντρα και εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα. Η νέα αυτή δημιουργούμενη μεσαία τάξη ενστερνίζεται τις αξίες και τις συνήθειες των Δυτικοευρωπαίων, με αποτέλεσμα να οδηγείται σε υπερκατανάλωση. Μετά την είσοδο της Ρουμανίας στην Ε.Ε., δημιουργήθηκε μία νέα κουλτούρα για κατανάλωση στηριζόμενη στην βελτίωση των συνθηκών ζωής. Εν τούτοις, παρά την οικονομική κρίση, η οποία επηρέασε την κατανάλωση, πολλές μελέτες δείχνουν ότι το καταναλωτικό κοινό παραμένει προσηλωμένο στα επώνυμα προϊόντα, αφού ο Ρουμάνος καταναλωτής νιώθει την ανάγκη να επιδείξει την κοινωνική του θέση, αγοράζοντας προϊόντα μάρκας. Το Βουκουρέστι έχει περίπου 2 εκατ. κατοίκους, εκ των οποίων ένα μεγάλο μέρος διαθέτει εισοδήματα αντίστοιχα με αυτά άλλων δυτικοευρωπαϊκών χωρών.

Συνήθειες καταναλωτή: Η αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος άλλαξε, επίσης, τις συνήθειες του Ρουμάνου καταναλωτή, ο οποίος, παρά την σκληρή οικονομική λιτότητα και τις δυσχέρειες στην κατανάλωση και τον περιορισμό του διαθεσίμου εισοδήματος χαρακτηρίζεται κυρίως από την ροπή του προς την κατανάλωση και ιδίως προς τα προϊόντα μάρκας. Είναι χαρακτηριστική η υπερκατανάλωση και η έλλειψη της προθυμίας του για αποταμίευση. Επιπλέον, παρατηρείται αύξηση της τάσης κατανάλωσης προϊόντων πολυτελείας, καθώς με αυτόν τον τρόπο επιδεικνύεται η άνοδος του κοινωνικού επιπέδου του καταναλωτή.

Από την εξέταση της κατανάλωσης οικογένειας χαμηλών και υψηλών εισοδημάτων, συμπεραίνουμε τα ακόλουθα:

Η οικογένεια χαμηλού εισοδήματος ξοδεύει περισσότερα για τρόφιμα (52%) και λιγότερα για υπηρεσίες (13%).

Η οικογένεια υψηλού εισοδήματος ξοδεύει περισσότερα για υπηρεσίες (22%) και αγαθά πλην τροφίμων (22%), ήτοι σύνολο 44% και λιγότερο για τρόφιμα.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS), όπως προαναφέραμε, ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο, που θεωρείται ο βασικότερος δείκτης κατανάλωσης των νοικοκυριών, παρουσίασε αύξηση 10,7% το 2017.

Η αύξηση του κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο τα προηγούμενα έτη ήταν 14,1% το 2016 (η υψηλότερη που έχει καταγραφεί από το 2007 που ανήλθε σε 17,8% έναντι του 2006), 8,9% το 2015 και του 7% το 2014. Ειδικότερα, οι πωλήσεις των τροφίμων αυξήθηκαν κατά 13,2% ενώ τα άλλα προϊόντα κατέγραψαν αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 15,2%.

Ε.1.8 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΡΟΥΜΑΝΟ ΕΙΣΑΓΩΓΕΑ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Πριν οιαδήποτε συνεργασία χρειάζεται έλεγχος του συνεργάτη κυρίως από ειδικευμένες εταιρίες ελέγχου φερεγγυότητας εταιρειών καθώς και από Τράπεζες ελληνικών συμφερόντων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην χώρα. Παράλληλα χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή για την εγγυρότητα των πληρωμών (SWIFT) πρίν την αποστολή εμπορευμάτων. Ιδανικότερος τρόπος αποστολής εμπορευμάτων είναι ο τρόπος αποστολής με ενέγγυο πίστωση.

Από το τέλος του 2015 τα Επιμελητήρια της χώρας εκδίδουν έναντι μικρής αμοιβής το πιστοποιητικού ‘ρίσκου’ επιχειρηματικής συνεργασίας. Πρόκειται για μια νέα υπηρεσία , την οποία ίδρυσαν από κοινού το Κεντρικό και τα περιφερειακά επιμελητήρια Ρουμανίας, σε

συνεργασία με τον Γαλλικό Οργανισμό ασφάλισης εξαγωγών COFACE για την ενημέρωση των επιχειρήσεων, έναντι αμοιβής, για την φερεγγυότητα του προς επιλογήν τους συνεργάτη.

Το εν λόγω πιστοποιητικό θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο και για τους Έλληνες επιχειρηματίες, που ενδιαφέρονται να συνεργασθούν με ρουμανικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι στο εν λόγω πιστοποιητικό υπάρχει βαθμολόγηση της φερεγγυότητας της επιχείρησης από το επίπεδο 1 έως το επίπεδο 10, ενώ η κατάταξη των προς εξέταση επιχειρήσεων περιλαμβάνει τρεις βαθμίδες: επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου, μέτριου και μικρού κινδύνου (οι οποίες στις σχετικές γραφιστικές απεικονίσεις αποδίδονται με κόκκινο, κίτρινο και πράσινο χρώμα αντίστοιχα). Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δύνανται να λάβουν συμπληρωματικές πληροφορίες, όπως βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης, χρηματοδοτική της δυνατότητα, πιθανότητα πτώχευσης, δυνατότητα πληρωμών, με αποτέλεσμα να βαθμολογείται η νέα εταιρεία με συγκεκριμένα δεδομένα, προς αποφυγή κινδύνου επιχειρηματικής συνεργασίας.

Για περισσότερες πληροφορίες οι επιχειρήσεις μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα www.riscpartener.ro

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Το βασικό νομικό πλαίσιο για τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ρουμανία τελεί, μετά την δεκαετία του 1990, υπό συνεχή αναθεώρηση. Οι μεγαλύτερες αναθεωρήσεις πραγματοποιήθηκαν στον Αστικό Κώδικα, με την αντικατάσταση των διατάξεων του εμπορικού κώδικα και την εναρμόνιση της ρουμανικής νομοθεσίας με τις διεθνείς πρακτικές. Μεταξύ των αλλαγών, ο νέος κώδικας εισάγει την αρχή των χρηστών ηθών και τονίζει ότι κάθε διαπραγμάτευση συμβολαίου πρέπει να συνάδει με τα χρηστά ήθη. Η Ρουμανία ανέλαβε προσπάθεια να βελτιώσει την Φορολογική της Διοίκηση, να ενισχύσει την διαφάνεια και να δημιουργήσει ένα σταθερό νομικό καθεστώς για την επίλυση των εμπορικών διαφορών. Η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. από 01.01.2007 συνέβαλε στην ενίσχυση της σταθερότητας του θεσμικού πλαισίου.

Οι βασικές εγγυήσεις έχουν ως ακολούθως:

- Οι ξένοι επενδυτές έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Ρουμάνους
- Ελεύθερη πρόσβαση στην εγχώρια αγορά
- Δυνατότητα ξένων επενδυτών να έχουν το 100% της εταιρείας
- Δυνατότητα να έχουν την διοίκηση και το 'management' της ρουμανικής εταιρείας
- Εθνικοποιήσεις και κατασχέσεις επιτρέπονται μόνο στα πλαίσια του νόμου
- Εγγύηση αποζημιώσεως σε περίπτωση παρανόμων ενεργειών κρατικών οργάνων
- Ελευθερία διάθεσης και επαναπατρισμού καθαρών επιχειρηματικών κερδών
- Ελευθερία συμμετοχής ξένου επιχειρηματικού κεφαλαίου στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης της ρουμανικής οικονομίας

Οι ξένοι επενδυτές δύνανται να ασκήσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες με τις εξής μεθόδους:

- Σύσταση εμπορικής εταιρείας, θυγατρικής, παραρτήματος, κατέχοντας το 100% των μετοχών ή συνεργαζόμενοι με ρουμανικό νομικό πρόσωπο.
- Συμμετοχή εταιρείας με αύξηση του κεφαλαίου υπάρχουσας εταιρείας ή εξαγορά μετοχών
- Εξαγορά συμφωνιών για διαχείριση οικονομικών δραστηριοτήτων - εξαγορά δικαιωμάτων
- Εξαγορά δικαιωμάτων ιδιοκτησίας από μη μόνιμους κατοίκους
- Εξαγορά πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας

- Κλείσιμο συμφωνίας για εκμετάλλευση πηγών και τομέων πρώτων υλών

Παραθέτουμε αναλυτικά τα επενδυτικά κίνητρα που προβλέπονται στην Ρουμανία

Κίνητρα για Υψηλή τεχνολογία IT	Κίνητρα για την έρευνα και τεχνολογία	Κίνητρα για Βιομηχανικά πάρκα	Άλλα κίνητρα
- 0% για εισόδημα εργαζομένου	**-0%** για εισόδημα εργαζομένου	-επενδυτές που εγκαθίστούν (παραγωγικές μονάδες.γραφεία σε βιομηχανικό,επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο	**-0%** ήτοι απαλλαγή φορολογίας για ξαναεπενδεδυμένα *για αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού* και άλλα υλικά για την επιχείρηση
Κριτήρια	**-0%** απαλλαγή φορολογίας για έρευνα και τεχνολογία	-απαλλάσσονται από φορολογία για οικόπεδο,κτίριο και άδεια πολεοδομίας	
-Δίπλωμα σε 14 τεχνικές ειδικότητες	- <u>αποδεκτές Δαπάνες</u>: -απόσβεση για έρευνα &τεχνολογία -50% από τις δαπάνες δύνανται να απαλλάσσονται	-απαλλάσσονται από φορολογία σε περίπτωση αλλαγής έδρας	
-ο εργαζόμενος προσλαμβάνεται σαν προγραμματιστής-αναλυτής			
-Το ετήσιο εισόδημα πρέπει να ξεπερνάει τα 10.000 ευρώ			

Η Αρμόδια Υπηρεσία για την προσέλκυση επενδύσεων, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας:

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship

<u>Department for Foreign Investments & Public-Private Partnership</u>

152 , Victoriei Street , Sector 1, Bucharest, postal code 010096

Phone: (+4) 021 318 50 52

Email: investromania@investromania.gov.ro; office@investromania.gov.ro
Website: http://www.investromania.gov.ro

Φορολογικές απαλλαγές – κίνητρα επενδύσεων

Τελωνειακά και φορολογικά κίνητρα δίδονται σε ξένους επενδυτές στις 6 ελεύθερες ζώνες. Οι κρατικές ενισχύσεις είναι διαθέσιμες για τις επενδύσεις στις ελεύθερες ζώνες υπό την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη. Μεγάλες εταιρείες μπορούν να λάβουν κίνητρα, για το 50% των επιλεγμένων δαπανών (40% στην περιφέρεια Βουκουρεστίου), ενώ οι ΜΜΕ δύνανται να λάβουν 65% των επιλεγμένων δαπανών. Παράλληλλα προβλέποντα;ι:

Α) επέκταση των κινήτρων, που χορηγούνται για τα επανεπενδυμένα κεφάλαια όχι μόνον σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αλλά και σε λογισμικό.

Β) Οι φορολογούμενοι, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα έρευνας, τεχνολογίας δύνανται να απαλλάσσονται από την φορολογία για τα δέκα πρώτα έτη. Ειδικότερα για προϋπάρχουσες εταιρείες, η δυνατότητα υποβολής αιτήσεων ξεκίνησε στις 6/1/2017.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ

Ο μεγάλος αριθμός έργων (projects) και επενδύσεων που είναι συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε δημιουργεί πολλές ευκαιρίες στη Ρουμανία. Κατά την διαπραγμάτευση της ένταξής της στην Ε.Ε., η Ρουμανία κατάφερε να εγγράψει όλη την χώρα ως επιλέξιμη για τα χρηματοδοτικά εργαλεία «συνοχής». Για την περίοδο 2014–2020, ο συνολικός προϋπολογισμός που θα χορηγηθεί στην Ρουμανία είναι περίπου 40 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ελλάδα, τα προγράμματα υποδομών αντιπροσωπεύουν ποσοστό μόλις 15% του συνόλου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος αφορά σε περιφερειακά προγράμματα, ύψους 9,8 δισ. ευρώ. Ακολουθούν τα προγράμματα που αφορούν στην γεωργία, περίπου 9 δισ. ευρώ, ενώ για τα προγράμματα ανταγωνιστικότητας και εκπαίδευσης προσωπικού τα ποσά είναι μικρότερα.

Στο προσεχές διάστημα αναμένεται να δημοσιευθεί και ο σχετικός Οδηγός ευρωπαϊκών προγραμμάτων "Guide", ενώ από την άνοιξη του 2017 όλες οι προκηρύξεις των διαγωνισμών και οι υποβολές των αιτήσεων θα γίνονται ηλεκτρονικώς. Επισημαίνουμε, ωστόσο, ότι το υπάρχον ηλεκτρονικό σύστημα υποβολής των αιτήσεων, το οποίο δοκιμάζεται, έχει τεθεί πολλάκις εκτός λειτουργίας και δεν είναι ακόμη πλήρως διαμορφωμένο.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020		
	Επιχειρησιακά προγράμματα	Προϋπολογισμός (σε δισ. ευρώ)
1.	POCU (ανθρώπινο κεφάλαιο)	4,3
2.	POC (ανταγωνιστικότητα)	1,3
3.	POIM (μεγάλες υποδομές)	9,4
4.	POAT (τεχνική βοήθεια)	0,2
5.	POR (περιφερειακό)	6,7
6.	POCA (διοικητική μεταρρύθμιση)	0,5
7.	POAD (στήριξη μειονεκτούντων ατόμων)	0,4
8.	PNDR (αγροτική ανάπτυξη)	8,1
9.	POPAM (Αλιεία και Θάλασσα)	0,1
10.	CEF-Connecting Europe Facility (Συνδέοντας την Ευρώπη) Τομείς:	1,9 (αφορά σε περισσότερες χώρες και

	μεταφορών, ενέργειας, ψηφιακών υπηρεσιών Διαχειριστής: αποκλειστικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	όχι αποκλειστικά στην Ρουμανία)
ΣΥΝΟΛΟ		32,9

Πηγή: Υπουργείο Ευρωπαϊκών Πόρων Ρουμανίας

Στην επίσημη ιστοσελίδα για τα Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Προγράμματα, υπάρχουν σχετικές διαθέσιμες πληροφορίες www.fonduri-ue.ro

Άμεσες χρηματοδοτήσεις – επιδοτήσεις

Υπάρχουν διάφορα ευρωπαϊκά εργαλεία υπό μορφή άμεσων χρηματοδοτήσεων - επιδοτήσεων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων ή για την αναβάθμιση των προϊόντων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα κ.α., οι οποίες μπορούν να ληφθούν κατόπιν κατάθεσης σχετικού φακέλου. Υπάρχουν κάποιοι κανόνες επιλεξιμότητας οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπ'όψιν από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Εάν πάρουμε ως παράδειγμα το κλαδικό πρόγραμμα αύξησης της ανταγωνιστικότητας για τα έτη 2007-2013, (παρόμοιο σχεδόν πρόγραμμα βρίσκεται υπό διαμόρφωση για τα έτη 2014-2020), οι ενδιαφερόμενες εταιρείες θα πρέπει να τηρήσουν τις ακόλουθες προϋποθέσεις :

- να είναι ρουμανικές εταιρείες
- να έχουν κερδοφορία το προηγούμενο έτος (που σημαίνει ότι νεοσύστατες εταιρείες δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτό το πρόγραμμα)
- να πληρούν τα κριτήρια μεγέθους που αφορούν τον αριθμό εργαζομένων καθώς και τον κύκλο εργασιών της ρουμανικής εταιρείας ή της ξένης μητρικής εταιρείας εάν υπάρχει.

Μεγάλα δημόσια έργα

Για την ανάληψη δημοσίων έργων, συγχρηματοδοτούμενων από τα κοινοτικά κονδύλια, προκηρύσσονται συνήθως σχετικοί διαγωνισμοί. Στην περίπτωση της Ρουμανίας, η χρηματοδότηση από πλευράς Ε.Ε ανέρχεται στο 85% του συνολικού ποσού, γεγονός το οποίο αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία για την ρουμανική κυβέρνηση και τις τοπικές αρχές. Έτσι, πέραν πολύ λίγων εξαιρέσεων, τα μεγάλα projects που υλοποιούνται στον τομέα των υποδομών, του περιβάλλοντος, των νέων τεχνολογιών κ.α., συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και ακολουθούν τους ανάλογους κανόνες.

Ένα από τα προβλήματα, που υπαρχουν στην χώρα είναι **και η μικρή απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων**, αφού ο βαθμός απορροφητικότητας για την περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε 90% περίπου, ενώ για την περίοδο 2014-2020 ο βαθμός απορροφητικότητας είναι μόνο 5%. Το ΔΝΤ πρόσφατα κατά την επίσκεψη κλιμακίου του θεωρεί, ότι η αδυναμία της Ρουμανίας για απορρόφηση κοινοτικών προγραμμάτων, οφείλεται κυρίως σε πολλά στοιχεία όπως: η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, τα θέματα δυσκολιών προκήρυξης διαγωνισμού, ο φόβος των υπαλλήλων να υπογράψουν την σύμβαση ένεκα ελέγχων του ελεγκτικού συνεδρίου, η έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για υποβολή καλών φακέλων με καλά σχέδια, η αδυναμία του πληροφορικού συστήματος για υποδοχή αιτημάτων φακέλων ηλεκτρονικώς, οι δυσκολίες που υπάρχουν για ανεύρεση χρημάτων εθνικής συγχρηματοδότησης κ.λ.π.

Ωστόσο, ο ρυθμός απορρόφησης των τελευταίων για την τρέχουσα περίοδο 2014-2020 ήταν ιδιαίτερα χαμηλός και σύμφωνα με το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Δημόσιας Διοίκησης και Ευρωπαϊκών Πόρων της Ρουμανίας, η συνολική απορρόφηση

κοινοτικών πόρων σε επιχειρησιακά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 ήταν 5,47% τον Ιανουάριο του 2018.

Σημειώνουμε όμως, ότι εάν στα ανωτέρω ποσό προστεθούν τα κονδύλια του τομέα γεωργίας η απορροφητικότητα ανέρχεται όχι σε 5% , αλλά σε 11,81% από 10,07%, που ήταν προηγουμένως.

ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α. Business Angels (Ν.120/2015)

Βάσει του Ν. 120/2015, προβλέπεται απαλλαγή για τρία χρόνια από την φορολογία κερδών επιχειρήσεων (+10%) του ποσού που επενδύει σε μια επιχείρηση ο επενδυτής. Όταν, δε, ο τελευταίος αποφασίσει να πωλήσει το ποσοστό του, απαλλάσσεται επίσης από την φορολογία.

Β. Minimis-competition

Κάθε επιχείρηση που ενδιαφέρεται να αγοράσει νέο εξοπλισμό για την παραγωγική διαδικασία, δύναται να επιχορηγηθεί με ποσό περίπου 100.000 ευρώ.

Γ. Start-ups

Τα προγράμματα νεοφυών επιχειρήσεων (start up) απευθύνονται σε νέους ρουμανικής υπηκοότητας μέχρι 25 ετών, οι οποίοι για κάθε νέα επένδυση μπορούν να επιχορηγηθούν από 25.000-250.000 ευρώ.
Σχετική ιστοσελίδα: http://www.finantare.ro/?s=start-up

Στήριξη άλλων επίσημων οργανισμών της Ρουμανίας

Η Εθνική Αρχή για την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για τις ΜΜΕ, συγκεντρώνει επικαιροποιημένες πληροφορίες για τα κρατικά προγράμματα χρηματοδοτήσεων που απευθύνονται στις ΜΜΕ. Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ακόλουθη ιστοσελίδα:
www.aippimm.ro

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ
ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

- ✓ Παραοικονομία
- ✓ Έλλειψη διαφάνειας στο νομικό πλαίσιο που διέπει τη ρουμανική και επενδυτική πολιτική
- ✓ Προβλήματα στις οδικές μεταφορές (λόγω απαρχαιωμένου δικτύου και ελλείψεως αυτοκινητοδρόμων). Είναι χαρακτηριστικό ότι απαιτείται χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο ημερών, προκειμένου να διασχίσει κανείς τη χώρα, ενώ η σύνδεση της πρωτεύουσας με την περιφέρεια παραμένει δυσχερής.
- ✓ Διαρθρωτικά προβλήματα
- ✓ Επιβολή μέτρων κατά τρόπο απρόβλεπτο και απροειδοποίητο
- ✓ Ατέλειες χρηματοπιστωτικού συστήματος
- ✓ Αναποτελεσματική λειτουργία Δημόσιας Διοίκησης
- ✓ Λειτουργία αγοράς εργασίας
- ✓ Λειτουργία δικαστικού συστήματος
- ✓ Γραφειοκρατική ακαμψία
- ✓ Ανισότητες μεταξύ πλουσίων και φτωχών και ιδίως ανισότητες μεταξύ της πρωτεύουσας και την επαρχία.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Με την ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου Ελλάδας – Ρουμανίας δίδεται η δυνατότητα και στις δύο χώρες να προχωρήσουν στην υιοθέτηση νέων πρωτοβουλιών και μορφών συνεργασίας, με στόχο την αξιοποίηση των ιστορικών δεσμών των δύο λαών και την θεμελίωση της συνεργασίας σε διάφορα επίπεδα. Η Ρουμανία, ως γνωστόν, παρουσιάζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για τους Έλληνες επιχειρηματίες στους τομείς της **γεωργίας**, της **μεταποίησης,** των καναλιών διανομής, του τουρισμού και της παροχής **ευρέος φάσματος υπηρεσιών.** Ειδικότερα:

- ✓ Αποτελεί από το 2007 χώρα της Ε.Ε, με αποτέλεσμα την κατάργηση των τελωνειακών δασμών και την θέσπιση κοινού εξωτερικού δασμολογίου.

- ✓ Λόγω γεωγραφικής εγγύτητας, αποτελεί αγορά στόχο για πολλές εξαγωγικές επιχειρήσεις.

- ✓ Αποτελεί την 2^{η} σε σημασία αγορά της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μετά την Πολωνία για τους δυτικοευρωπαίους.

- ✓ Παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια περί του 3% ετησίως.

- ✓ Ο Ρουμάνος καταναλωτής έχει συνήθως ροπή προς την υπερκατανάλωση και δεν αποταμιεύει.

- ✓ Το 2015 επισκέφθηκαν περίπου την χώρα μας 1.100.000 ατόμα για τουρισμό. γνωρίζοντας παράλληλα την ελληνική κουζίνα και τα ελληνικά προϊόντα.

- ✓ Η κατανάλωση των νοικοκυριών αυξάνεται ετησίως κατά 10% περίπου (14,1% το 2016 περίπου)..

- ✓ Για την Ελλάδα και τη Ρουμανία, η συνεργασία στον εμπορικό και οικονομικό τομέα αποτελεί φυσικό επακόλουθο της **γεωγραφικής εγγύτητας** των δύο χωρών και της ιδιότητας της Ελλάδας και της Ρουμανίας ως μέλη της Ε.Ε. και βαλκανικών χωρών.

- ✓ **Η Ρουμανία** είχε και έχει **παραδοσιακές εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα**. Ένα σημαντικό ποσοστό των Ρουμάνων καταναλωτών γνωρίζει την ποιότητα των ελληνικών προϊόντων,

- ✓ Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν στη δημιουργία μίας **νέας μεσαίας τάξης** καταναλωτών, που αναζητούν ποιοτικά και επώνυμα προϊόντα,

- ✓ Η ελληνική **επενδυτική παρουσία** είναι σημαντική στην Ρουμανία και μπορεί να ισχυροποιηθεί περισσότερο και σε άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, ενώ η αύξηση των εξαγωγών είναι δυνατόν να ενισχυθεί με τη διεύρυνση των εξαγωγών μας σε άλλες κατηγορίες προϊόντων και από μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων.

ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

Η περαιτέρω ενίσχυση της ελληνικής οικονομικής παρουσίας στη Ρουμανία απαιτεί:

- **Ενίσχυση της συνεργασίας στο γεωργικό τομέα και, συγκεκριμένα, σε θέματα εκσυγχρονισμού της γεωργικής παραγωγής, κτηνιατρικής, επιστημονικής συνεργασίας, εγγείων βελτιώσεων και αλιείας**.

- Συνέχιση **της ενίσχυσης των επενδύσεων**, κάτι που αποτελεί βασικό συντελεστή για την επιδιωκόμενη ανάπτυξη και είναι δοκιμασμένος τομέας της διμερούς συνεργασίας των δύο χωρών**.**

- Συνέχιση της **ενίσχυσης των ελληνικών εξαγωγών στη Ρουμανία,** με συμμετοχή μας σε κλαδικές εκθέσεις, διοργάνωση εκδηλώσεων ελληνικών τροφίμων στις ρουμανικές αλυσίδες καταστημάτων, διοργάνωση γευσιγνωσιών ελληνικών τροφίμων και κρασιών, καθώς και με διοργάνωση αποστολών Ρουμάνων εισαγωγέων στην Ελλάδα.

- Ενίσχυση της συμμετοχής ελληνικών επιχειρήσεων σε **επιχειρηματικές αποστολές στη Ρουμανία**, με προκαθορισμένες συναντήσεις ανά κλάδο.

- Συντονισμένες προσπάθειες από αρμόδιους ελληνικούς Συνδέσμους, Επιμελητήρια και λοιπούς φορείς της Ελλάδος για την **ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων.**

- Ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα, που το 2013 έφθασε τους 800.000 τουρίστες από την Ρουμανία.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις οριζόμενες ημερομηνίες. Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι είναι έτοιμοι να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα, λόγω καλής ποιότητας, το θέμα είναι η είσπραξη των εξαγόμενων τιμολογίων. Ενδείκνυται από τους Έλληνες εξαγωγείς η εξασφάλισή τους π.χ. μέσω εγγυητικών επιστολών, μέσω εγγυημένης πίστωσης ή άλλων μεθόδων. Στην χώρα δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας επιχειρήσεων, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες, καθώς και το Διμερές Επιμελητήριο, ελληνικών συμφερόντων εταιρείες και το Γραφείο μας, από τα οποία είναι δυνατή η άντληση πληροφόρησης σχετικά με την φερεγγυότητα ρουμανικών επιχειρήσεων και την εξασφάλιση των συναλλαγών τους.

Η καλύτερη μέθοδος για την εξασφάλιση των χρημάτων είναι η μέθοδος 'confirmed irrevocable letter of credit' αλλά δεν αποτελεί την πλέον ανταγωνιστική. Ακολουθεί η μέθοδος L/C, που αποτελεί υποχρέωση πίστωσης του αγοραστή και η μέθοδος 'Cash against documents' η οποία όμως μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τον εξαγωγέα. Έτσι, κάθε εξαγωγέας θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του δεδομένα, όπως ο κίνδυνος, η μακρόχρονη γνωριμία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και την εταιρεία κλπ. Οι τράπεζες ελληνικών συμφερόντων δύνανται να παρέχουν πληροφορίες για Ρουμάνους εισαγωγείς.

2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικότερα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή Ρουμάνου συνεργάτη (εισαγωγέα- αντιπροσώπου για προώθηση προϊόντων), ο οποίος να διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και γνώση της τοπικής αγοράς και νοοτροπίας.

Σε περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας με μόνιμη εγκατάσταση στην Ρουμανία, ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί η τοποθέτηση Έλληνα διευθύνοντος συμβούλου, με εμπειρία, ειδικές γνώσεις των δομών της αγοράς και κατανόηση της συναλλακτικής και

καταναλωτικής εγχώριας νοοτροπίας. Το επίπεδο αμοιβών του επικεφαλής είναι συνήθως ευθυγραμμισμένο με τις αποδοχές υψηλόμισθων managers της ελληνικής αγοράς εργασίας, διότι το στέλεχος αναμένεται να αναλάβει τη λειτουργία της εταιρείας, να έχει την ευθύνη της πρόσληψης, αλλά και της επίπονης διαδικασίας εκπαίδευσης του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Πληροφορίες σχετικά με την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού μπορούν να αναζητηθούν είτε μέσω εξειδικευμένων εταιρειών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων είτε από το Γραφείο μας. Στην περίπτωση επιλογής πολίτη της Ρουμανίας ως έμμισθου άμεσου συνεργάτη της ελληνικής επιχείρησης, απαιτείται η διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Είναι γνωστό ότι οι Ρουμάνοι συνεργάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα Διεθνή λογιστικά πρότυπα, τις Διεθνείς πρακτικές είναι περιορισμένοι σε αριθμό. Η επιλογή του Ρουμάνου συνεργάτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική π.χ. η απόκτηση πιστοποιητικών πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον επιχειρηματία ή από πρόσωπο απολύτου εμπιστοσύνης προς αποφυγή προβλημάτων αντιγραφής προϊόντων.

3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ενδείκνυται η προσεκτική διερεύνηση της αγοράς, του μεγέθους της, των καναλιών διανομής και των συνεργατών ή αντιπροσώπων για την προώθηση προϊόντων στην ρουμανική αγορά ή την ανάληψη πρωτοβουλίας επένδυσης στην Ρουμανία. Είναι σκόπιμη, αρχικά, η δημιουργία απλής μικρής μορφής διάρθρωσης και δομής επιχείρησης στην Ρουμανία, με outsourcing παράλληλα υπηρεσιών, που αφορούν νομικές, φορολογικές και άλλες υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες πληροφορικής. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη λογιστική διαχείριση της εταιρείας λόγω συχνών ελέγχων των υπηρεσιών της Εφορίας.

Θα πρέπει να εξετασθεί προκαταβολικά το μέγεθος της αγοράς, οι μεγάλες απαιτούμενες ποσότητες και η δυνατότητα συνεχούς και σταθερής προμήθειας, ενώ τα επιχειρηματικά σχέδια θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένα στα δεδομένα της ρουμανικής αγοράς.

Η εκκίνηση της δραστηριότητας συνήθως είναι το Βουκουρέστι, όπου από τα 20 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, συγκεντρώνονται 2,1 περίπου εκατομμύρια. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται η περιφέρεια και πόλεις, όπως Κωστάντζα, Τιμισοάρα, Cluj, Ιάσιο, Κραϊόβα, οπότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι δυσκολίες που παρουσιάζει το οδικό δίκτυο.

Ειδικότερα, στην αρχή, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να εξετάσει τις ακόλουθες εναλλακτικές, προκειμένου να γνωρίσει καλύτερα τη ρουμανική αγορά: α) υπογραφή ενός συμβολαίου διακίνησης εμπορευμάτων, με Ρουμάνο εταίρο, δυνάμει του οποίου το κόστος και οι κίνδυνοι είναι περιορισμένοι, β) υπογραφή συμβολαίου με εμπορικό αντιπρόσωπο, ο οποίος μπορεί να προσφέρει καλή πληροφόρηση για την αγορά και να προσελκύσει δυνητικούς πελάτες, γ) χορήγηση της αποκλειστικότητας μετά από δοκιμαστική περίοδο και εφόσον τηρούνται οι προς πώληση ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί. Επιπρόσθετα, κατά την σύνταξη του συμβολαίου και κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων με ένα δυνητικό εταίρο, απαιτείται προσοχή στους όρους που θα συμπεριληφθούν στο συμβόλαιο αυτό.

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Απαραίτητη κρίνεται η **γνώση της νοοτροπίας του Ρουμάνου επιχειρηματία**. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει **να δημιουργηθούν προσωπικές σχέσεις** μαζί του. Ένα ειδικό χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας του Ρουμάνου επιχειρηματία στηρίζεται στις προσωπικές σχέσεις, οι οποίες πολλές φορές εκτιμώνται από τον Ρουμάνο μέλλοντα συνεργάτη. Πολλές φορές οι **κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις συγχέονται.**

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γεωγραφικά κοντινή, ορθόδοξη και λατινικής νοοτροπίας, όπου η προσωπική σχέση και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι σημαντικό στοιχείο. Στην καθημερινή ζωή, οι Ρουμάνοι συνεργάτες εκτιμούν το ενδιαφέρον των ξένων για τη προσωπική τους ζωή, την οικογένειά τους και το ενδιαφέρον για τον ρουμανικό πολιτισμό, καθώς και την προσπάθεια ομιλίας λίγων λέξεων στα ρουμανικά. Οι συζητήσεις διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πολλές φορές στην ρουμανική με διερμηνέα. Πολλές φορές ενδείκνυται να έχουμε μαζί μας και διερμηνέα. Η απλή ανταλλαγή επιστολών και διαφημιστικών εντύπων δεν είναι δυνατόν να αντικαταστήσει την αμεσότητα της προσωπική επαφής. Στις προκαθορισμένες συναντήσεις με δημόσιες υπηρεσίες για διευθέτηση θεμάτων αδειοδοτήσεων, παραλαβής διοικητικών εγγράφων και συλλογής λοιπών πληροφοριών, οι Έλληνες συναλλασσόμενοι πρέπει να τηρούν τα ωράρια **χωρίς καθυστερήσεις και υπεροπτική συμπεριφορά.**

5. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΥΜΑΤΩΝ

Τα επαγγελματικά γευμάτα έχουν ιδιαίτερη σημασία στην Ρουμανία, όπως ακριβώς και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Οι επαγγελματικές και προσωπικές σχέσεις συγχέονται πολλές φορές. Εάν η επιχειρηματική συνάντηση πραγματοποιείται στην εταιρεία, τότε ο χαρακτήρας είναι περισσότερο τεχνικός. Αντίθετα, ένα επιχειρηματικό γεύμα ή δείπνο αποτελεί μία ευκαιρία καλύτερης γνωριμίας του συνεργάτη και προσδίδεται το στοιχείο της εκτίμησης, που οδηγεί σε συνεργασία.

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΡΟΥΜΑΝΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ως γνωστόν, ο Ρουμάνος καταναλωτής ρέπει προς την κατανάλωση και όχι προς την αποταμίευση. Πολλές φορές, δεν σκέπτεται μακροχρόνια, αλλά βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων, η νέα μεσαία τάξη των καλά αμειβόμενων, των οποίων ο μισθός φθάνει τα επίπεδα των δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ρέπει προς την κατανάλωση ιδίως προϊόντων πολυτελείας. Η παρουσία των τελευταίων στην ρουμανική αγορά, παρά την οικονομική κρίση, αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Από τα προϊόντα αυτά, το 55% του συνόλου αφορούν ακριβά αυτοκίνητα και περίπου 26% ενδύματα και αξεσουάρ μόδας. Σημειώνεται, δε, ότι όλες οι μεγάλες ιταλικές και γαλλικές μάρκες διακινούνται στην Ρουμανία.

7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Πριν από οποιαδήποτε συνάντηση, η αποστολή σχετικών επιστολών συνιστά ενδεδειγμένη πρακτική. Κατόπιν, είναι δυνατή η αποστολή e-mail αλλά και η τηλεφωνική επικοινωνία. Ωστόσο, 2 ή 3 ημέρες πριν, απαιτείται η επιβεβαίωση της συνάντησης.

Κατά τη συνάντηση, ο Έλληνας επιχειρηματίας οφείλει να έχει μαζί του σχετικό υλικό στην αγγλική (documentation), στο οποίο να περιλαμβάνεται τουλάχιστον μια σελίδα στην ρουμανική, καθώς έτσι επιδεικνύεται το ενδιαφέρον της εταιρείας για την ρουμανική αγορά και τον υποψήφιο συνεργάτη. Επιπλέον, πρέπει να δίδονται πληροφορίες για τα προϊόντα, τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, τα πιστοποιητικά που διαθέτουν, αλλά και συστάσεις ή συνεργασίες της εταιρείας.

-Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η κατάλληλη ενδυμασία κατά την συνάντηση. Συγκεκριμένα, ενδείκνυται κοστούμι και γραβάτα για τους άνδρες (το καλοκαίρι δεν χρειάζεται γραβάτα) και ταγιέρ για τις γυναίκες.

-Καλόν είναι να υπάρχει διερμηνέας, ακόμα κι όταν και οι δύο πλευρές ομιλούν τέλεια την αγγλική.

-Τέλος, αντενδείκνυται η επίσκεψη στην χώρα σε περίοδο αργιών.

8. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)

Διαδικασία της συνάντησης

- Χαιρετισμός με χειραψία του Δ/ντή και όλων των παρισταμένων στην συνάντηση, ανεξαρτήτως φύλου και βαθμού, και παρουσίαση των συμμετεχόντων από ελληνικής πλευράς.
- Υιοθέτηση, στην αρχή, **μιας τακτικής ενεργητικής ακρόασης.**
- Παρουσίαση της εταιρείας και του ενδιαφέροντός της για την ρουμανική αγορά. Αναφορά στο ιστορικό της εταιρείας, σε συστάσεις και συνεργασίες με εταιρείες σε άλλες χώρες, καθώς και σε λεπτομερή πληροφόρηση για τα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες αρέσκονται συνήθως στον σεβασμό και την τήρηση του ωραρίου στα 'rendez-vous'. Στο τέλος της συνάντησης, είναι απαραίτητο ο Έλληνας επιχειρηματίας να ευχαριστήσει τον μελλοντικό συνεργάτη για την αφιέρωση του χρόνου του και, κατά το επόμενο διάστημα, να συνεχίσει την επικοινωνία μαζί του.

Γενικά, ο καθορισμός μίας επιχειρηματικής συνάντησης είναι δύσκολος και απαιτείται συχνά ένα διάστημα εβδομάδων για απάντηση σε ηλεκτρονικά μηνύματα, fax ή τηλέφωνο. Μερικές φορές, οι επιχειρηματικές συναντήσεις ακυρώνονται χωρίς δικαιολογία. Εάν κάποιος δεν μιλάει ρουμανικά, θα ήταν καλύτερο, κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, να απασχολεί κάποιον διερμηνέα. Σε μερικές περιπτώσεις, οι Ρουμάνοι συνομιλητές προτιμούν μία συνάντηση σε ένα ευχάριστο περιβάλλον ξενοδοχείου ή στην έδρα της εταιρείας τους, ενώ πολλές φορές αρέσκονται και στα επαγγελματικά γεύματα.

Είναι σημαντικό **να πραγματοποιείται συνάντηση με τον Δ/ντή της εταιρείας** και με τα άτομα με αποφασιστική αρμοδιότητα. Είναι γνωστόν ότι οι εταιρείες έχουν αρκετά συγκεντρωτική διοίκηση και θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναντήσεις με άτομα, που δεν λαμβάνουν αποφάσεις.

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, ανταλλάσσονται ελεύθερα επαγγελματικές κάρτες (business cards) στην αγγλική (ενδείκνυται η χρήση της αγγλικής) με αναγραφή e-mail, τηλεφώνου και ενδεχομένως και κινητού τηλεφώνου. Επίσης, μικρά επιχειρηματικά δώρα γίνονται αποδεκτά, αλλά δεν αναμένονται. Κυρίως, κερδίζουν τις εντυπώσεις, μικρά δώρα, που αντιπροσωπεύουν την χώρα προέλευσης του ξένου επιχειρηματία.

Πρακτικές: τι επιτρέπεται και τι όχι κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης

Επιτρέπεται: να κάνουμε απευθείας αναφορά στο θέμα, να κρατήσουμε στο τέλος το κύριο σημείο, να είμαστε σοβαροί, να ενδιαφερόμαστε για τις λεπτομέρειες του συμβολαίου, να κοιτάζουμε στα μάτια και να ακούμε προσεκτικά τον συνομιλητή μας, να αφήσουμε την επαγγελματική κάρτα με όνομα, θέση, τηλέφωνο, e-mail, κινητό κλπ.

Δεν επιτρέπεται: να είμαστε πολύ αυστηροί στις διαπραγματεύσεις, να είμαστε πολύ φιλικοί και να εμπιστευθούμε από την αρχή, να ειρωνευθούμε, να απαντούμε σε προκλήσεις, να διακόπτουμε τον συνομιλητή μας, να αναφερόμαστε στο κομμουνιστικό παρελθόν, σε πολιτικά και θρησκευτικά θέματα, να φανούμε ασθενικοί, να υποτιμούμε τον Ρουμάνο μελλοντικό συνεργάτη μας.

9. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Τα αποτελέσματα των ερευνών αγοράς έχουν μεγάλη αξία, λόγω της δυνατότητας γνώσης των προϊόντων του ανταγωνισμού, όσο και των συνθηκών της αγοράς (αν υπάρχει περιθώριο για τοποθέτηση συγκεκριμένου ελληνικού προϊόντος). Παράλληλα, πριν την επιλογή του τομέα διείσδυσης θα πρέπει να διερευνάται αν ο τομέας αυτός ελέγχεται από

ισχυρούς ξένους η ρουμανικούς ομίλους και αν υπάρχουν περιθώρια διείσδυσης στην αγορά, αφού μερικοί τομείς είναι ήδη μοιρασμένοι ή δεν υπάρχει κατανάλωση για συγκεκριμένο προϊόν.

10. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Παρά την βελτίωση της ρουμανικής οικονομίας τελευταία και την ενίσχυση της μεσαίας τάξης θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν το διαθέσιμο μηνιαίο εισόδημα του καταναλωτή, που ανέρχεται περίπου σε 200 ευρώ καθώς και οι τιμές του ανταγωνισμού.

Είναι γεγονός, όμως, ότι στην Ρουμανία και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων έχει δημιουργηθεί μία τάξη νέων, με μισθούς, πολλές φορές, αντίστοιχους των ευρωπαϊκών, η οποία θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς παρουσιάζει ροπή προς κατανάλωση προϊόντων πολυτελείας, παρά την διεθνή οικονομική κρίση.

Εν κατακλείδι, η επιτυχία ενός Έλληνα επιχειρηματία στην ρουμανική αγορά εξαρτάται από τρεις βασικές προϋποθέσεις, ήτοι: την επιλογή ενός καλώς μελετημένου σχεδίου, την ανεύρεση επί τόπου Ρουμανόφωνου συνεργάτη και τέλος την διάθεσή του να ξοδέψει χρόνο και χρήμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
COMPETENT AUTHORITIES FOR OPENING A BUSINESS IN ROMANIA

ΜΗΤΡΩΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ONRC

Registration of a company in the National Trade Register Office (ONRC), Ministry of Justice
Address: Bucharest, 74, Unirii Blvd., sector 3, Building J3B, sections 2+3
Phone operator: +40-21/316.08.17; 316.08.18; 316.08.24; 316.08.26;
Office direct line: phone: +40-21-316 08 04, fax +40-21-316 08 03
E-mail: onrc@onrc.ro
Web: http://www.onrc.ro/english/contact.php
Press Alina Sarbu Phone: (+40-21) 316.08.17/18/24/26 ext. 130
Mass Media E-mail: presa@onrc.ro
International Rodica Balaci Phone: (+40-21) 316.08.12
(+40-21) 316.08.17/18/24/26 int. 115 Fax: (+40-21) 316.08.12

OTHER SERVICES USEFUL FOR BUSINESSES

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship http://www.aippimm.ro
Ministry of Public Finance http://www.mfinante.ro/
National Agency of Fiscal Administration http://www.anaf.ro
Chamber of Fiscal Consultants http://www.ccfiscali.ro

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
BUSINESS CATALOGUES IN ROMANIA IMPORTERS – EXPORTERS AND OTHER BUSINESS

KOMPASS ROMANIA SRL

Str. Profesor Ion Bogdan nr 4-6 Sector 1, 010539 Bucharet Romania
Tel 00-4021-3170390, 3170391 Fax +40-21-3170393 Email: office@kompass.ro
website: www.kompass.ro

ICAP ROMANIA SRL
Global city business Park
Soseaua Bucuresti Nord nr 10, Cladirea 021, 4rth floor Voluntari, ILFOV ROMANIA
Tel +40-21-2062460 Email icap@icao.ro Site: www.icap.ro

MAIN IMPORTERS AND EXPORTERS "ANEIR" http://www.aneir-cpce.ro/

DOING BUSINESS IN ROMANIA
WEB http://mcir.doingbusiness.ro www.doingbusiness.ro

YELLOW PAGES IN ROMANIA
Website: www.yellowpages.ro

ROMANIAN EXPORTERS _ FOCUS PROMPT AGENCY SRL
Romania, BucharestSt. Barsei, No.10-1, Sector 3
RO 22951376, J20/23832/2007
E mail office@romania-export.com Web www.romania-export.com
Tel +40-31-410-90-54 Fax +40-21-6432447

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Chamber of Commerce & Industry of Romania
2 Octavian Goga **bld , 3rd District Bucharest, Romania**
Tel:0040-21-3190088, fax 0040-213190156
www.ccir.ro , email. info@ccir.ro

Hellenic – Romanian Bilateral Chamber of Commerce
9b Fabrica de Glucoza complex upgound 2nd floor District 2 Buchares
Tel 0040-213190154 fax 0040-21-3190151
Website: www.hrcc.ro
E-mail info@hrcc.ro

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
INFORMATION ON THE SOLVABILITY OF COMPANIES IN ROMANIA

KOMPASS ROMANIA SRL
Str. Profesor Ion Bogdan nr 4-6 Sector 1, 010539 Bucharet
Tel 004 021-3170390, 3170391; Fax +40-21-3170393; Email: office@kompass.ro
website: www.kompass.ro

ICAP ROMANIA srl
Global city business Park, Soseaua Bucuresti Nord nr 10, Cladirea 021 , 4rth floor Voluntari , ILFOV
Tel +40-21-2062460; Email icap@icao.ro
Site: www.icap.ro

Chamber of Commerce and Industry of Romania
http://www.ccir.ro

DOING BUSINESS
www.doingbusiness.ro

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
STANDARDIZATION AND CERTIFICATION AGENCIES IN ROMANIA

Romanian state office for inventions and trademarks - OSIM
5 Ion GHICA, 030044, Bucharest
Tel: (+4) 021 306 08 00, 021 306 08 01, 021 306 08 29, Fax: (+4) 021 312 38 19
E-mail: office@osim.ro Web: www.osim.ro
Tel: (+4) 021 31543637

BUREAU NATIONAL OF METROLOGIE OF ROMANIA (BRLM)
Sos. vitan Barzesti 11, sector 4, 342122 bucharest
Tel.: (004) 021 322 09 54 fax: (004) 021 332 06 15
E-mail: office@brlm.ro
Web www.brlm.ro

ASSOCIATION OF STANDARDIZATION OF ROMANIA (ISO)
Str. Mendeleev 21-25, RO-010362 Sector 1 Bucuresti
Tel: +40 21 316 32 96 Fax: +40 21 316 08 70
E-mail: international@asro.ro Web: www.asro.ro

ROMANIAN COPYRIGHT OFFICE
web: http://www.orda.ro

Other useful sites:
Office for Harmonization in the Internal Market, http://oami.europa.eu/
World Intelectual Property Organization, http://www.wipo.int/madrid/en
European Cooperation for Accreditation, http://www.european-accreditation.org

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
INSURANCE COMPANIES FOR EXPORTS

COFACE
Calea Floreasca 39, et. 2, RO-014453, Sector 1, Bucuresti
Tel: +40 21 231 60 20
E-mail: office@coface.ro Web: www.coface.ro

EULER HERMES SERVICES ROMANIA
Str. Petru Maior, nr 6, Ro-011264 Bucuresti, Sector 1
Tel: +4 0 21 302 03 00 Fax: +40 21 302 03 02
Email: info.ro@eulerhermes.com , collectionromania@eurlerhermes.com ,
Web: www.eulerhermes.ro

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
PRIVATE COMPANIES DEALING WITH THE CERTIFICATION OF PRODUCTS IN ROMANIA

BUREAU VERITAS ROMANIA CONTROL INTERNATIONAL
Traian Street No2, BI.F1, Tronson 3 , 7-8.Floor, ScIII, Flat No19, Sector 3 BUCURESTI
Telephone: +40-21-3153989 fax +40-213153990
Tel +40 236 499290 Web: http://www.bureauveritas.ro/

TUV NORD, ROMANIA REPRESENTATION OFFICE OF TUV HELLAS
Mob: +40 744 380 069
Email: aionas@tuv-nord.com
Web: https://www.tuv-nord.com/ro/ro/index.htm

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
CUSTOMS AUTHORITY IN ROMANIA

ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION
Address: 13 Matei Millo Street district1 **Bucharest**
Phone+40-21-3155858, 3155859, 3156570 Fax: +40-21-3138251, 3122247
E-mail: relatiipublice@customs.ro
Website**:** http://www.customs.ro

Τα επικαιροποιημένα στοιχεία των κατά τόπους τελωνειακών αρχών (Contact birouri vamale) υπάρχουν διαθέσιμα στην ακόλουθη ιστοσελίδα της Διοίκησης Τελωνείων:
http://www.customs.ro/ro/contact1.aspx
Updated contact details for regional customs authorities (Contact birouri vamale) are available on the following page:
http://www.customs.ro/ro/contact1.aspx

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
INFORMATIONS FOR DUTIES – VAT AND QUOTAS ON IMPORTS

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm
http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

Romanian Customs: http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx

ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ORGANIZERS OF EXHIBITIONS IN ROMANIA

ROMEXPO
Τηλ.: +4-021-207 70 00, Φαξ: +4-021-207 70 70
E-mail: romexpo@romexpo.ro Website: www.romexpo.ro

Euroexpo
Τηλ.: +4-021-321 60 30, Φαξ: +4-021-321 60 35
E-mail: info@euroexpo.ro Website: http://www.euroexpo.ro

Expo24 Romania
Τηλ.: +4-021-335 66 81, Φαξ: +4-021-335 66 80
E-mail: contact@expo24.ro Website: www.expo24.ro

Exporom
Τηλ.: +4-0740 309 948
E-mail: exporom@exporom.ro Website: www.exporom.ro

R.E.S. Group
Τηλ.: +4-0357-411 642, Φαξ: +4-0357-436 266
E-mail: info@roenergy.eu Website: www.roenergy.eu

Vintest
Τηλ.: +4-0721 550 084
E-mail: office@vintest.ro Website: www.vintest.ro

Expo Arad International
Τηλ.: +4-0257-216 520, Φαξ: +4-0257-216 521
E-mail: expo@ccia-arad.ro Website: www.expoarad.ro
Τα περισσότερα κατά τόπους Επιμελητήρια διαθέτουν Τμήμα Εκθέσεων (Departamentul Targuri si Expozitiei).

Expo Transilvania
Τηλ.: +4-0264-419 088, Φαξ: +4-0264-419 088
E-mail: expo-transilvania@expo-transilvania.ro Website: www.expo-transilvania.ro

ΤΡΑΠΕΖΕΣ - BANKS

NATIONAL BANK OF ROMANIA
Address: 25, Lipscani St. District 3, 030031
BUCHAREST, Phone: +40- 21- 312.43.75, Fax: +40- 21- 314.97.52
E-mail: bnr@bnro.ro web http://www.bnro.ro/Contacte-709.aspx

Romanian BANKING association
Aleea Negru Voda nr 4 – 6 Bloc c3 , Sector 3 Bucharest
Tel +40-21-3212078 +40-213212080 Fax +40-21-3212095
E-mail: arb@arb.ro, office@arb.ro Web www.arb.ro

ALPHA BANK Romania S.A.	**www.alphabank.ro**
Bancpost S.A.	**www.bancpost.ro**
Banca Comerciala Patria S.A. (πρώην Carpatica)	**www.patriabank.ro**
Banca Comerciala FEROVIARA S.A.	**www.bfer.ro**
Banca Comerciala Romana S.A.	**www.bcr.ro**
BCR Banca pentru Locuinte S.A.	**www.bcrlocuinte.ro**
Banca Comercială INTESA SANPAOLO S.A.	
www.intesasanpaolobank.ro	
Banca C.R. Firenze Romania S.A.	**www.bancacrfirenze.ro**
Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP	**www.creditcoop.ro**
Banca de Export-Import a Romaniei EXIMBANK S.A.	**www.eximbank.ro**
Banca Italo - Romena SPA Italia Treviso – Bucuresti	**www.italo-romena.ro**
BRD - Groupe Societe Generale S.A.	**www.brd.ro**
Banca Românească S. A. Membra a Grupului	**www.banca-romaneasca.ro**
Banca Transilvania S.A.	**www.bancatransilvania.ro**
Bank Leumi Romania S.A.	**www.leumi.ro**
Blom Bank France S. A. Paris - Sucursala Romania	**www.blombank.com**
CaixaBank - Sucursala Romania	**www.lacaixa.ro**
CEC Bank S.A.	**www.cec.ro**
Citibank Europe plc, Dublin – Sucursala Romania	**www.citibank.ro**
CREDIT EUROPE BANK (Romania) S.A.	**www.crediteurope.ro**
FORTIS BANK SA/NV Sucursala Bucuresti	**www.bnpparibasfortis.com**
GARANTI BANK S.A.	**www.garantibank.ro**

ING Bank N.V. Amsterdam Sucursala Bucuresti	**www.ing.ro**
LIBRA INTERNET BANK S.A.	**www.librabank.ro**
MARFIN Bank Romania S.A.	**www.marfinbank.ro**
MKB Romexterra Bank S.A.	**www.nextebank.ro**
OTP BANK Romania S.A.	**www.otpbank.ro**
PIRAEUS BANK Romania S.A.	**www.piraeusbank.ro**
PORSCHE BANK Romania S.A.	**www.porschebank.ro**
PROCREDIT BANK S.A.	**www.procreditbank.ro**
RAIFFEISEN BANK S.A.	**www.raiffeisen.ro**
RAIFFEISEN - Banca pentru Locuinte S.A.	**www.rbl.ro**
RBS Bank Romania S.A.	**www.rbs.ro**
Romanian International Bank S.A.	**www.roib.ro**
UniCredit Bank S.A.	**www.unicredit.ro**
VOLKSBANK Romania S.A	**www.volksbank.ro**

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ / BANKS OF GREEK INTEREST[7]

ALPHA BANK
Τηλ.: +4-021-209 2100 Φαξ: +4-021-231 6570
E-mail: office@alphabank.ro Website: www.alphabank.ro

BANCA ROMANEASCA (ΕΘΝΙΚΗ)
Τηλ.: +4-021-305 9000, +4-021-304 8136 Φαξ: +4-021-305 9191
E-mail: office@brom.ro; info@brom.ro Website: www.brom.ro

BANCPOST (EFG EUROBANK)
Τηλ.: +4-021-3020789
Website: www.bancpost.ro

MARFIN BANK ROMANIA
Τηλ.: +4-021-206 4257, +4-021-304 8136
E-mail: office@marfinbank.ro; info@brom.ro Website: www.marfinbank.ro

PIRAEUS BANK
Τηλ.: +4-021-303 69 69 Φαξ: +4-021-303 69 68
E-mail: office@piraeusbank.ro Website: www.piraeusbank.ro

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
INFORMATION FOR DUTIES – VAT AND QUOTAS ON IMPORTS

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm
http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

Romanian Customs: http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx

[7] Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο οικείο κεφάλαιο, έχουν συναφθεί συμφωνίες πώλησης των πλειοψηφικών μεριδίων των Banca Romaneasca, Bancpost & Piraeus εντός του 2017, δεν έχει ολοκληρωθεί, ωστόσο, η διαδικασία εξαγοράς των δύο πρώτων από αυτές, ενώ η Piraeus στην παρούσα φάση τελεί σε μεταβατικό καθεστώς.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS
ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR
Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest
Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59,021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51,021 312 22 47
E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: http://www.customs.ro

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION

AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC
Address: 5, Georges Clemenceau St.District 1
BUCHAREST Phone:+40- 21- 312.12.75,314.67.78
Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro
Web: http://www.anpc.ro

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
THE COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA
CONSILIUL CONCURENTEI
Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33
Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08
E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: http://www.competition.ro

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΓΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ
SITES FOR CURRENCY EXCHANGE

Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας – Banca Nationala Romaniei
http://www.bnro.ro/Exchange-rates-1224.aspx

ΟΡΚΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ / ΛΟΓΙΣΤΕΣ/ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING

CECCAR (THE BODY OF EXPERT AND LICENSED ACCOUNTANTS OF ROMANIA)
Address: Intrarea Pielari nr. 1, sector 4, Bucuresti, 040296
Phone: 40 (0)21 330 88 69 Fax: + 40- 21- 326.71.73
E-mail: ceccar@ceccaro.ro Website: http://ceccar.ro/ro/

Ernst & Young www.ey.ro

Deloitte www.deloitte.ro

PRICE WATER HOUSE www.pricewaterhouse.ro

DRP Tax Wizards SRL
Mr. Dragos Patroi
E-mail: dragos.patroi@drptax.ro

MOORE STEPHENS
Mr. Mamas KOUTSOYIANNIS, CEO
Tel.: (+4) 0374 490 074 Fax: (+4) 0374 094 191
E-mail: mamas@moorestephens-ksc.ro; elena.paraschiv@moorestephens-ksc.ro
Website: http://www.moorestephens-ksc.ro

ΛΟΓΙΣΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ / ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING / GREEK

ALTER-PLUS S.R.L.
Name of contact person: Grigore Romanos Cristina
Address: Calea 13 Septembrie 115, bl 111, et 2 ap6, sector 5, Bucharest
Tel: +4 021 411 99 48
Fax: + 4 021 411 99 49
Email: office.alter@gmail.com

BAKER TILLY & PARTNERS SRL
Name of contact person: Michalis Papadouris
Address: 4B Gara Herastrau,10th floor, sector 1, Bucharest
Tel: +4 021 315 61 00
Fax: +4 021 315 61 02
Email: info@bakertillyklitou.ro; michalis.papadouris@bakertillyklitou.ro; marketing@bakertilly.ro
Web: www.bakertillyklitou.ro, c.hortaci@bakertilly.ro

EXPERT FINANCIAL CONSULT SRL
Contact Person: Drakopoulos Panagiotis, Barascu Ioana
Address: Str. General David Praporgescu nr. 7,Sector 2, Bucharest
Tel: +4 021 300 01 54
Fax: +4 021 318 31 43
Email: pdrakopoulos@drakopoulos-law.com; ibarascu@efc.ro

KLEOPAS BUSINESS SERVICES
Contact person: Kleopas John - Partner
Address: Calea Victoriei nr.224, Bl.D5, Sc.1, Et.6, ap. 22-23, Sector 1, 010099,Bucharest
Tel: +4 021 318 52 81
Fax: +4 021 318 52 82
E-mail: john@kleopas.ro; kleopas@kleopas.ro
Website: www.kleopas.ro

RIGAS EXPERT SRL
Contact Person: Alina Goudelas
Address: Str. Doamnei nr.17-19, Sector 3, Bucharest
Tel.: +4 0723 698 927
E-mail: office@rigasexpert.eu Website: www.rigasexpert.eu

TPG - THE PRACTICE GROUP
Contact Person: Vasileios Voulgaris
Address: BB&TP Building A2, 1st floor, 42-44 Bucuresti-Ploiesti Str., Sector 1, Bucharest

Tel.: +4 021 361 07 70
Fax: +4 021 361 07 72
E-mail: office@tpg-group.ro
Website: www.tpg-group.ro

ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ – ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ
LEGAL SERVICES – NOTARY OFFICES

BAR ASSOCIATION IN BUCHAREST (LAWERS)
Website: www.baroul-bucuresti.ro
Website: http://www.hg.org/lawfirms.asp?action=search&city=Bucharest&country=Romania

National Union of Notaries Public from Romania
Str. General Berthelot nr. 41, Sector 1, cod postal: 010164
Telefon: (021) 313.99.20; (021) 313.99.23; (021) 313.99.37; (021) 313.99.41;
Fax: (021) 313.99.10
E-mail: secretariat@unnpr.ro

ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ / LEGAL SERVICES

ARTEMIS LEFTER & SYNERGATES
Artemis Lefter
Address: Calea Victoriei nr.155, Bl.D1, Tronson 6, Floor 9, Bucharest
Tel: +4 0756 480 366
Email: info@lawgr.eu
Web: www.lawgr.eu

BAKER TILLY & PARTNERS SRL
Nikiforidis Andreas
Address: 4B Gara Herastrau, 10th floor, sector 1, Bucharest
Tel: +4 021 315 61 00 Fax: +4 021 315 61 02
Email: info@bakertillyklitou.ro; marketing@bakertilly.ro
Web: www.bakertillyklitou.ro

DRAKOPOULOS LAW FIRM
Drakopoulos Panagiotis
Contact person: Adrian Roseti, Tel.(+4) 0757 116 610, e-mail: aroseti@drakopoulos-law.com
Str. Av. Stefan Sanatescu nr. 53, sector 1, 011476, Bucharest
Tel: 004021/3000154 Fax: 004021/3183143
E-mail: romania@drakopoulos-law.com
Website: www.drakopoulos-law.com

EFTHYMIOS G.NAVRIDIS & ASSOCIATES LAW FIRM
Efthymios Navridis
Address: Nerva Traian 3, Sector 3, Bucharest
Tel.: (+4) 021 367 22 48 Fax: (+4) 021 367 23 71
E-mail: navridis@navridis.com

Website: www.navridis.com

I. K. ROKAS & Partners – Constantinescu, Radu & Ionescu SPRL
Constantinescu Cristina, Managing Director
Mobile (+4) 0766 552 021
Email: c.constantinescu@rokas.com
Address: 45 Polona Str., Sector 1, Bucharest
Tel: (+4) 021 411 74 05 Fax: (+4) 021 411 82 93
E-mail: bucharest@rokas.com
Website: www.rokas.com
Γραφεία Αθήνας - Τηλ.: (+30) 210 361 68 16, Φάξ: (+30) 210 361 54 25

ISGS
Giannis Ioannidis
Mob.: 004 0729 084 672, E-mail: ioannis@isgs.ro
Stavros Mavroudis:
Mob.: 004 0722 466 541, E-mail: stavros@isgs.ro
Address: Bd. Expozitiei nr.1K, Parter, Sector 1, Bucharest

K-S & PARTNERS CONSULTING SRL
Kostopoulos Konstantinos
Tel.: +4 021 316 68 16 Fax: +4 021 316 68 12
E-mail: koskos@kostopoulos-law.com; office@ksp.ro

SIOUFAS & COLABORATORII
Zagoraios Marios, Country Manager
Address: 76th Splaiul Unirii, River Plaza Tower A, 7th Floor Bucharest, District 4- 040037
Tel: (+4) 0372 17 17 78 Mob.: (+4) 0724 393 580
E-Mail: marios.zagoraios@sioufaslaw.ro
Website: www.sioufaslaw.ro

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
HUMAN RESOURCES AGENCIES

- **ICAP** Romania, Sotiris Karagiozidis (Senior Business Development Manager)
  Global City Business Park 10, Bucuresti-Nord Road, Building O21, 4th Floor, Voluntari, Ilfov
  Tel.: (+4) 021 206 24 60
  Fax: (+4) 021 206 26 79
  E-mail: icap@icap.ro; skaragiozidis@icap.gr

- **ACTUAL CONSULTING**
  Str.Barajul Arges, nr.11, Sector 1, Bucharest, Tel: +40-21-233.2659 or Tel./fax: +40-21-233.2660
- **ADECCO ROMANIA SRL**
  Established: 2000. Recruitment, selection, assessment, placement, employment, outsourcing, payrolling. Location: 59, Dr.Felix St., Sector 1, Bucharest, POBox 3/41, Tel.: +40-21-223.4688, Fax: +40-21-303.9186, E-mail: office@adecco.ro

ANOFM (Αντίστοιχος του ΟΑΕΔ)
National Agency for Manpower Employment - Agentia Nationala pentru Ocuparea Fortei de Munca
AMOFM – Agentia Municipala Pentru Ocuparea Fortei de Munca – Local Agency for Manpower Employment **Bucharest**
Address: Str. Spataru Preda nr.12, Sector 5, Bucharest
Tel.: +4 021 316 29 03, 316 55 08, 316 28 87, 316 92 50
Sector 1 Tel.:+4 021 311 85 07 sector1@ajofm.anofm.ro
Sector 2 Tel.:+4 021 313 24 46 sector2@ajofm.anofm.ro
Sector 3 Tel.:+4 021 331 20 20 sector3@ajofm.anofm.ro
Sector 4 Tel.:+4 021 332 76 28 sector4@ajofm.anofm.ro
Sector 5 Tel.:+4 021 336 66 82 sector5@ajofm.anofm.ro
Sector 6 Tel.:+4 021 413 24 30 sector6@ajofm.anofm.ro

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
INTERNET SITES – JOB SEARCH

Anuntul Magic http://www.anuntulmagic.ro/
Best Jobs http://www.bestjobs.ro E-mail: contact@bestjobs.ro
E Jobs http://www.ejobs.ro/?setlang=en E-mail: contact@ejobs.ro
Hipo http://www.hipo.ro/ E-mail: suport@hipo.ro
My Job http://myjob.ro E-mail: contact@myjob.ro
Locuri de munca online http://locuridemuncaonline.ro
E-mail: http://www.locuridemuncaonline.ro/Contactati-ne.html
Finance professionals http://www.financeprofessionals.ro
E-mail: contact@financeprofessionals.ro
Romania Jobs http://www.romaniajobs.com
E-mail: sasthacom@comcast.net
Job Bank http://www.jobbank.ro E-mail: office@jobbank.ro
Ιστοσελίδα Αναζήτησης Εργασίας : www.anuntul.magic.ro

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ
GREEK INTEREST CONSULTING COMPANIES

EKFRASIS CONSULTING SRL
PAPADOPOULOS GEORGIOS ALEXANDROS -General Manager
Str. Calea Grivitei, nr.24, Et.3, sector 1, BUCHAREST
Tel.: +4 0722 353 145; +4 0788 750 307; +40788 024 741
Fax: +4 031 815 87 02
E-mail: office@ekfrasis.ro; george.papadopol@ekfrasis.ro; a.margineanu@ekfrasis.ro
Website: www.ekfrasis.ro

EURO-LINK CONSULTANTS SRL
MICHI BIANCA
Address: Str. Ion Creanga, Nr. 11-13, Sector 5, Bucuresti
Tel.: +4 021-303 54 23, 303 54 24
Fax: +4 021-303 54 69
E-mail: office@euro-link.ro ; bianca.michi@euro-link.ro
Website: www.euro-link.ro

EU-ROM TRAINING & CONSULTANCY SRL
GRAMMATIKOPOULOS CHARALAMPOS - Managing Partner
Address: 12 Budila St., Mezzanine, office nr.2, interfon 31, Romania, Bucharest, Sector 2, Postal Code: 024095
Tel.: +4 0735 211 548
Fax: +4 021 316 52 29
E-mail: office@eu-rom.ro ; babgramm@gmail.com
Website: www.eu-rom.ro

ICAP GROUP
PREDEANU ALEXANDRA
Address: Global City Business Park, Soseaua Bucuresti Nord nr.10, Building 021, 4th floor, Voluntari, ILFOV
Tel.: +4 021 206 24 60, 021 206 26 79
E-mail: icap@icap.ro; apredeanu@icap.ro
Website: www.icap.ro

TEHRI BUSINESS SOLUTIONS
STRINOPOULOS TH. SOFRONIS
Address: Calea Dorobantilor nr.36-40 Sc.1, Parter, Ap.28, Sector 1, BUCHAREST
Tel.: +4 031 107 19 08 Fax: +4 031 107 19 08
E-mail: office@tehribusinesssolutions.net; sofronis@tehribusinesssolutions.net

TPG-THE PRACTICE GROUP
VOULGARIS VASILEIOS - Administrator
Baneasa Business & Technology Park, 42-44 Bucuresti-Ploiesti St., Building A2, 1st Floor, sector 1, 013696, BUCHAREST
Tel.: +4 021 361 07 70 Fax: +4 021 361 07 72
E-mail: info@tpg-group.ro; v.voulgaris@tpg-group.ro
Website: www.tpg-group.ro

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ADVERTISING COMPANIES IN ROMANIA

AGER PRESS SA
BUCHAREST, 22,Ion Campineanu, Street
Phone: +40-21-312 24 83 Fax :+40-21-310 06 53
E-mail: contact@agerpress.ro Web: http://wwwagerpress.ro
ADVERTIGO SRL
BUCHAREST24, Mihail Mirinescu, Street, District 5
Phone: +40-21-212 59 70 Fax :+40-21-312 91 59
E-mail: office@advertigo.ro Web: http://www.advertigo.ro
ADVISER/CHILLI MEDIA SRL
BUCHAREST36 B,G-ral Dr. Athanase Demosthene, Street, District 5
Phone: +40-21-411 95 32 Fax :+40-21-411 94 40
E-mail: office@adviser.ro Web: http://www.adviser.ro
http://www.adviserinteractive.com
BABEL COMMUNICATIONS SRL
BUCHAREST18-18A, Putul lui Zamfir, Street, District 1

Phone: +40-21- 231 88 70 Fax :+40-21-230 56 04
E-mail: babel@babel.ro Web: http://www.babel.ro

BRAINS ADVERTISING
BUCHAREST36-38,Cazavaillan, Street District 1
Phone: +40-21-401 62 66 Fax :+40-21-401 62 67
E-mail: office@brainsadv.ro Web: http://www.brainsadv.ro

BRANETI ROMANIA
BUCHAREST 13,Unirii Blvd,Bl.2C,floor 7,flat 44, District 5
Phone: +40-21-301 84 94 Fax :+40-21-336 47 98
E-mail: contact@braneti.ro; c.lungu@braneti.ro Web: http://www.braneti.ro

B.V. McCANN-ERICKSON SRL
BUCHAREST61C, Nicolae G.Caramfil Blvd,District 1
Phone: +40-21-232 37 27 Fax :+40-21-232 31 90
E-mail: office@mccann.ro

CAP SRL
BUCHAREST6, Tolstoi, Street, District 1
Phone: +40-21- 231 26 76 Fax :+40-21-231 26 76
E-mail: cap@cap.ro Web: http://www.cap.ro

CREATIVE MDV INTERNATIONAL
BUCHAREST 39A, Calea Victoriei Street, District 1
Phone: +40-21-312 43 00
E-mail: office@creativemdv.ro Web: http://www.creativemdv.ro

DRAFT MARKETING DIRECT SA
BUCHAREST17, Radu Voda,Street, District 4
Phone: +40-21-301 00 52 Fax :+40-21-301 00 11
E-mail: office@draftdirect.ro

FCB BUCHAREST SRL (FOOTE CONE &BELDING)
BUCHAREST173A, Barbu Vacarescu Street, District 1
Phone: +40-21-231 40 92 Fax :+40-21-231 40 62
E-mail: office@fcb.ro Web: http://www.fcb.ro

FOSS ADVERTISING SRL
BUCHAREST, 57,General Berthelot Street, District 1
Phone: +40-21-318 27 36 Fax :+40-21-318 27 42
E-mail: office@foss.ro Web: http://www.foss.ro

FRIENDS ADVERTISING SRL
BUCHAREST18, Serg. Nastase Pamfil, Street
Phone: +40-21-313 71 91
E-mail: aquarium@friendsadvertising.ro Web: http://www.friendadvertising.ro

FF ADVERTISING SRL
BUCHAREST 95,Constantin Sandu Aldea Street, District 1
Phone: +40-21-318 55 56 Fax :+40-21-318 55 57
E-mail: office@ffadv.ro Web: http://www.ffadv.ro

GMP ADVERTISING SRL
BUCHAREST 75,Silvestru StreetDistrict 2
Phone: +40-21-210 77 77 Fax :+40-21- 212 19 92
E-mail: office@gmp.ro Web: http://www.gmp.ro

GRAFICON SRL
BUCHAREST81,Cluj Street, District 1
Phone: +40-21-224 62 73 Fax :+40-21-224 62 73

E-mail: graficon@as.ro

GRAFFITI BBDO SA

BUCHAREST1A,Dr Turnescu Street, District 5

Phone: +40-21- 316 02 00 Fax :+40-21- 316 02 07

E-mail: prenume_nume@graffiti.bbdo.ro Web: http://www.graffiti.bbdo.ro

GREY WORLDWIDE ROMANIA SRL

BUCHAREST, 155,Calea Victoriei Street,bl.D1, Tronson 6,floor 1District 1

Phone: +40-21-313 37 97 Fax :+40-21-313 40 41

E-mail: office@grey.ro Web: http://www.grey.ro

IMAGER-THE IMAGE CREATOR SRL

BUCHAREST, 53 A, George Calinescu, Street District 1

Phone: +40-21-233 80 30 Fax :+40-21-233 80 98

E-mail: office@imager.ro Web: http://www.imager.ro

INES GROUP SRL

BUCHAREST 2-6,Virgil Madgearu Blvd, District 1

Phone: +40-21-203 94 24 Fax :+40-21- 203 94 11

E-mail: advertising@ines.ro

ICON ADVERTISING SRL

BUCHAREST,49,Dr. Pasteur Street, District 5

Phone: +40-21-410 83 67, Fax :+40-21-411 91 21

E-mail: office@iconadv.ro Web: http://www.iconadv.ro

LEO BRUNETT & TARGET SA

BUCHAREST, 8, Monetariei Street, District 1

Phone: +40-21-201 61 00 Fax :+40-21-201 61 01

E-mail: office@leobrunett.ro Web: http://www.leobrunett.ro

LOWE & PARTNERS SA

BUCHAREST, 17,Radu Voda Street,District 4

Phone: +40-21-301 00 00 Fax :+40-21-301 00 99

E-mail: office.bucharest@loweworldwide.com Web: http://www.loweworldwide.com

MEDIA INSIGHT SRL

BUCHAREST 3,Praga Street, floor 1, District 1

Phone: +40-21-231 71 54/55, Fax :+40-21- 231 71 53

E-mail: bogdan.prajisteanu@mediainsight.com Web: http://www.mediainsight.com

MERCURY PROMOTIONS SRL

BUCHAREST, 9-9 A,Iride Business Park,Dimitrie Pompei Blvd

Phone: +40-21-204 65 65 Fax :+40-21-204 65 65

E-mail: contact@mercurypromo.ro

MEDIC ONE SA

BUCHAREST17,Radu Voda, Street District 4

Phone: +40-21-301 00 64 Fax :+40-21-301 00 71

E-mail: oana.cociasu@loweworldwide.com

NET MARKRTING BUCHAREST18,Vasile Lascar Street, flat 8, District 2

Phone: +40-21-312 23 13

Email: office@netmarketing.ro Web: http://www.netmarketing.ro

NEXT CAP MARKETING SRL

BUCHAREST 8,Tokio Street,Phone: +40-21-231 43 70

Email: everybody@nextcao.ro Web: http://www.nextcap.ro

TEMPO ADVERTISING SRL

BUCHAREST 2,Barbu Iscovescu, Street,District 1

Phone: +40-21-231 21 21 Fax :+40-21-231 24 44
E-mail: office@tempoadvertising.ro Web: http://www.tempoadvertising.ro

TOTEM COMMUNICATION SRL
BUCHAREST, 6,Decebal Blvd,bl.S 10,floor 6,flat 18
Phone: +40-21-321 50 54/55 Fax :+40-21-321 08 90
E-mail: office@totem.com.ro

SC ABC MARKETING SRL
BUCHAREST 288,Mihai Bravu Street,bl. 3,flat 111, District 3
Phone: +40-21-322 10 16
E-mail: office@abc-marketing.ro

SPIN MEDIA SRL
BUCHAREST, 22, Banu Manta Blvd,bl.29,flat 2
Phone: +40-21-222 54 46/47 Fax :+40-21-222 54 55
E-mail: office@spinmedia.ro Web: http://www.spinmedia.ro

VITRINA FELIX MEDIA SA
BUCHAREST, 41,Mircea Voda Blvd,,block M 31,flat 40
Phone: +40-21-326 09 91/81
E-mail: bucuresti@vitrina.ro Web: http://www.vitrina.ro

SC ZENITH MEDIA SRL
BUCHAREST, 12, Stelea Spataru Street,District 3
Phone: +40-21-206 72 62 Fax :+40-21-206 72 63
E-mail: prenume.nume@zenithmedia.ro
Web: http://www.zenithmedia.com http://www.zenithoptimedia.com

Y & R TEAM ADVERTISING SRL
BUCHAREST 2,Logofat Luca Stroici, Street, District 2
Phone: +40-21-210 66 43/42/40 Fax :+40-21-210 66 30
E-mail: nume_prenume@yr.com Web: http://www.yr.com

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
REAL ESTATE COMPANIES

Romanian Association of Real Estate Agencies
Asociatia Profesionala a Agentilor Imobiliari din Romania (APAIR)
E-mail: contact@apair.ro
Website: http://www.apair.ro/
Κατάλογος μελών / Members list at: http://www.apair.ro/membri/lista-membri

Χρήσιμη Ιστοσελίδα : www.imobiliare.ro

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
TRANSPORT COMPANIES

Romanian Association for International Road Transports (ARTRI)
Address: 25, Marasti Avenue, Sector 1, 011462 BUCHAREST - ROMANIA
Tel: +40 21 319 45 25 Fax: +40 21 319 48 07
E-mail: office@artri.ro Url : http://www.artri.ro

The National Union of Road Hauliers from Romania (UNTRR)
Address: Ienachita Vacarescu, Nr. 60, Sector 4, 040157 BUCHAREST - ROMANIA
Tel: +40213367788 Fax: +40213374853
E-mail:office@untrr.ro Url:http://www.untrr.ro

Romanian Road Transport Authority (ARR)
Bulevardul Dinicu Golescu nr.38, Etaj 8, Sector 1, Bucuresti, Cod poştal 010873
Tel.: (+4) 021 312 15 19, 021 318 21 00, Fax: (+4) 021 312 10 81, 021 318 21 05
E-mail: relatii_publice@arr.ro; arutiera@arr.ro

Κατάλογος μεταφορικών εταιρειών / Transport companies catalogue:
http://www.arr.ro/files/info-utile/transport%20marfa/marfuri.pdf

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
TRANSPORT COMPANIES OF GREEK INTEREST

ORBIT TRANSPORTURI INTERNATIONALE SRL (Orphee Beinoglou Group)
CRISTEA TEODORU, Business Development Manager
Address: Sos.Bucuresti-Urziceni, km 18+400, Corpul B, Afumati, Ilfov
Tel/Fax: (+4) 021 350 15 00
E-mail: office@orbitromania.ro; tcristea@orbitromania.ro
Website: www.orbitromania.ro

ROHEL TRANS INTERNATIONAL SRL
DIMITRIOU PAUL, VOURNAZOS STATHIS
Sos. de Centura nr. 4, Sat Olteni, Com. Clinceni, ILFOV
Tel.:(+4) 031 226 27 04, 031 226 27 20/21
Fax: (+4) 031 226 27 14
E-mail: office@rohel.ro; badrian@rohel.ro; gheorghe.patrascu@rohel.ro
Website: www.rohel.ro

VIO TRANS GRUP SRL
AGNATIS VANGELIS
Address: Sat Ungureni, Comuna Dragomiresti, Str. Principala nr.2, Dambovita
Tel: (+4) 0245 211 174
Fax: (+4) 0245 225
E-mail: office@viotransgrup.ro

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΤΕΣ
CUSTOMS CLEARANCE COMPANIES

GLOBEX ROMANIA SRL
Address: str. Zboira Neagra no 3, Bucuresti
Tel/Fax: (+4) 031 106 34 13 Mobile: (+4)0740 135 279
Contact person: Mrs. Lili Sandu
Email: lili.sandu@globex-express.com
Website: www.globex-express.com

EUROCARGO SRL
Pct de Lucru Bucharest International Airport
Sos Bucuresti – Ploiesti klm 16,5 Otopeni Jud Ilfov
Tel 0040-212014908 fax 0040-21 2014909
Email : office@eurocargospeditrion.com
GABRIEL SARBU director 0040-722557647

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
INFORMATION

Mediafax	www.mediafax.ro
Hotnews	www.hotnews.ro

ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ
GENERAL PRESS

Romania Libera	www.romanialibera.ro
Nine O'Clock	www.nineoclock.ro (English)
Adevarul	www.adevarul.ro
Curierul National	www.curierulnational.ro
Evenimentul Zilei	www.evz.ro
Jurnalul National	www.jurnalul.ro
Puterea	www.puterea.ro
Gandul	www.gandul.info (English http://www.gandul.info/english/)
Romania Press	www.romaniapress.com (English)
National	www.eNational.ro
Libertatea	www.libertatea.ro
Focus Saptamanal	www.focussaptamanal.ro (Greek section/Ελληνικό ΄Ενθετο)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ
ECONOMIC NEWS

Ziarul Financiar	www.zf.ro (English section, http://www.zfenglish.com/)
Economistul	www.economistul.ro
Piata Financiara	www.piatafinanciara.ro
Business review	www.business-review.ro/ (English)
Business24.ro	www.business24.ro
Daily Business	www.dailybusiness.ro
Forbes Romania	www.forbes.ro
Capital	www.capital.ro
Bursa	www.bursa.ro

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
RADIO

Radio Romania	www.srr.ro
Radio Romania International	www.rri.ro

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
TELEVISION

TVR	www.tvr.ro
Antena 1	www.a1.ro
Antena 2	www.antena2.ro/
Antena 3	www.antena3.ro
Pro TV	www.protv.ro/
Realitatea TV	www.realitatea.net/
B1	www.b1.ro/
Prima TV	www.primatv.ro/
Money Channel	www.themoneychannel.realitatea.net/

ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
TOURISM SECTOR

The National Association of Travel Agencies (ANAT)
Address: Str. Horia Macelariu nr.59, ap.401, Sector 1, Bucharest
Tel: 0040-21-321.19.08, 21 -323.08.55, Fax: 0040-21-323.68.43
E-mail: office@anat.ro Web: www.anat.ro

The National Association of Rural, Ecological and Cultural Tourism (ANTREC)
Address: 7, Maica Alexandra St. , Sector 1, Bucharest
Tel: 0040-21-223.70.24 Fax: 0040-21-223.70.24
E-mail: antrec@xnet.ro Web: www.antrec.ro

OTOPENI AIRPORT
Bucuresti- Ploiesti KLM 16,5 sos, Bucuresti
Tel +40-21-2013000,2014050, 2041000

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - HOTELS

Novotel Bucarest City Centre
Calea Victoriei 37B
Sector 1, 010061 Bucharest
Tel: (+40)2 13 08 85 00
Email : H5558@accor.com
Site: www.novotel.com/gb/hotel-5558-novotel-bucharest-city-centre/index.shtml

Hotel Pullman Bucarest
Piata Montreal 10
Sector 1 , 011469 Bucharest
Tel: (+40)2 13 18 30 00
Email : reservations@sofitel.ro
Site: www.pullmanhotels.co

Ibis Hotel, Bucarest
82-84 Izvor Street
014142 Bucharest
Tel: (+40)2 14 01 10 00
Email : reservations@ibisaccor.ro

	Site: www.ibishotel.com
Hotel Moxa	4 Mihail Moxa Street Crossroads Calea Victoriei Sector 1, Bucharest Tel: (+40)2 16 50 55 55 Email : reservations@hotelmoxa.com Site: www.hotelmoxa.com
Bucarest Marriott Grand Hotel	Calea 13 Septembrie 90 Sector 5, 050713 Bucharest Tel: (+40) 21 403 0000 Email: Marriott.bucharest@marriotthotels.com Site: http://www.grandhotel.ro/JWMarriott
Radisson SAS	Calea Victoriei Street 63 – 81 Bucharest Tel: (+40)2 13 11 90 00 Email : Info.bucharest@Radissonsas.com Site: www.radissonblu.com/hotel-bucharest
Ramada Bucharest Parc & Ramada Plazza Bucharest	3-5 Poligrafiei Ave, Bucharest, 013704 Romania Tel: +40 21 / 549 2300 Email: reservations@ramadabucharestparc.ro Site: www.ramadabucharestparc.ro
Sheraton Hotel	5-7 Calea Dorobantilor Sector 1, 010551Bucharest Tel: +40 21 201 5000 Email: reservations@hojoplaza.ro Site: www.hojoplaza.ro
Athenee Palace Hilton Hotel	Strada Episcopiei 1-3 Sector 1, 010292 Tel: +40 0213033777 Email: reservations.bucharest@hilton.com Site: www.hiltonhotels.com/ro_RO/romania

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES

Bucharest Airports "Henri Coanda" International Airport	Τηλ.: +4-021-2041000, 2014000 Φαξ:+4-021-2014990 E-mail: contact@bucharestairports.ro Website: www.otp-airport.ro
Timisoara International Airport "Traian Vuia"	Τηλ.: +4-0256-386089 E-mail: office@aerotim.ro Website: www.aerotim.ro

Cluj-Napoca International Airport Τηλ.: +4-0264-307500, 416702 Φαξ: +4-0264-416712

E-mail: office@airportcluj.ro
Website: www.airportcluj.ro

Iasi Airport Τηλ.: +4-0232-271590 Φαξ: +4-0232-271570

E-mail: info@aeroport.ro
Website: www.aeroport.ro

TAROM Τηλ.: +4-021- 2046464, 3034400
E-mail: rezervari@tarom.ro
Website: www.tarom.ro

AEGEAN Τηλ.: +4-021- 3007580
E-mail: marcu.oana@aegeanair.com
Website: http://en.aegeanair.com/

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ / USEFUL SITES (links)

PRESIDENT	www.presidency.ro
GOVERNMENT	www.gov.ro
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS	www.mae.ro
PARLIAMENT	www.cdep.ro
SENAT	www.senat.ro
HIGH COURT	www.supcourt.ro
ARBITRATION COURT	www.arbitr.ro
STATISTICAL SERVICE	www.insse.ro
PRIVATIZATION OFFICE	www.avas.ro
The National Trade Register Office	www.onrc.ro
Municipality of Bucharest	www.pmb.ro

ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
OTHER USEFUL INFORMATION FOR BUCHAREST

Yellow pages	www.yellowpages.ro
Public Company of **Telecommunications**	www.telekom.ro
Information for **Tourism**	www.anat.ro
	www.romaniatourism.com/

Emergency number **112**

Emergency Hospital FLOREASCA www.scub.ro
Calea Floreasca nr.8, Sector 1 tel.: (+4) 021 599 23 00
E-mail: spital@urgentafloreasca.ro

Transports: Bucharest **Metro** www.metrorex.ro
Tel: (+4) 021 319 36 01, Fax: (+4) 021 312 51 49

E-mail: contact@metrorex.ro
RATB www.ratb.ro

POST SERVICES :
POSTA ROMANA
10 Matei Millo Street, Bucuresti
Tel: +40-21-311 18 29 Fax: +40-21-315 40 97
TNT Tel: (+4) 021 303 45 67 E-mail: ro.cs@tnt.com
Web: http://www.tnt.com/express/ro_ro/site/home.html
DHL Tel: (+4) 021 222 17 77 Web: http://www.dhl.ro
UPS Tel: (+4) 021 233 88 77 Web:
http://www.ups.com/content/ro/en/contact

Rent a car
Dirent Tel:+4 021 300 09 96 www.dirent.ro/en/ info@dirent.ro
Hertz Tel:+4 021 222 12 56 http://www.hertz.com.ro
reservations@hertz.ro
Avis Tel:+4 021 210 43 45 www.avis.ro
Francocar: Tel:+4 021 230 47 89 www.francocar.com
Budget: Tel:+4 021 210 28 67 http://www.budgetro.ro
Esa: Tel:+40212041567 www.esa.ro
Holiday auto Tel +40-21-2317074 www.holidayautos.ro
Tranzit International +40-213192424 www.tranzit.ro

Assurance
GARANTA Asigurari SA
Tel: (+4) 021 307 99 71, 307 99 75
E-mail: info@garanta.ro
Website: www.garanta.ro
BRD Asigurari, Tel : (+40) 21 301 67 03
https://www.brd.ro/despre-brd/profil/programul-de-pregatire-intermediarilor-asigurari
Gras Savoye, Tel : (+40) 21 231 91 69
www.grassavoye.ro
Groupama Asigurari, Tel : +(40) 374 110 110
www.groupama.ro

Taxi
http://www.cheamataxi.ro/numere-telefon-taxi-Bucuresti-1.html
Taxi speed 021-9477
Taxi meridian 021-9444
Taxi cobalsescu 021-9451
Taxi cristaxi 021-9461
Taxi next 021-9631
Taxi leone 021-9425
Taxi as 021-9435
Taxi eurostil 021-9421
Taxi Voluntari 021-9623
Taxi total 021-9424
Taxi d artex 021-9630
Taxi 2000 021-9494

Taxi sheriff 021-9439
Taxi occident 021-9413

Airlines

AEGEAN Airlines	T+ 40-21- 3007580
TAROM	T:+40-21- 201 47 00
Air France	T :+40-21- 319 27 05
Alitalia	T: +40-21- 210 41 11
British Airways	T: +40-21- 303 22 22
KLM:	T: +40-21- 231 56 19
Lufthansa:	T:+40-21- 315 75 75
Swiss Air :	T:+40-21- 312 02 38/39/40
Ryan Air (Denis barabas)	T:+35319451881

Rail stations

NORTH RAILWAY STATION 6, Garii Street 9521
Tel: +40-21- 319 95 65

EAST RAILWAY STATION
1, Garii Obor Blvd.
Tel: +40-21- 252 02 04

BANEASA 1, Dr. Minovici StreetT+40-21- 222 48 56
BASARAB 2**, Orhideelor Blvd.**
Tel: +40-21- 319 95 39

BUSES TO/FROM GREECE

Lilian Travel
www.lilianexpress.com
Γρ. Βουκουρεστίου
Τηλ: (+4) 021 335 6230
Γρ. Αθήνας
Τηλ: (+30) 210 883 4212
Γρ. Θεσσαλονίκης
Τηλ: (+30) 2310 554 551

Autogara Filaret
http://www.acfilaret.ro/
Γρ. Βουκουρεστίου
Τηλ: (+4) 021 336 06 92

Express International Lines
Γρ. Βουκουρεστίου
Τηλ: (+4) 021 336 5362

Atlassib
www.atlassib.ro
Call Center Τηλ: (+4) 0269 229 224